

ZEMGALES
PLĀNOŠANAS
REĢIONS

ZEMGALES PLĀNOŠANAS REĢIONA ATTĪSTĪBAS PROGRAMMA 2021-2027

*STRATĒĢISKĀ DAĻA
RĪCĪBAS PLĀNS*

SATURS

IEVADS	5	6. ATTĪSTĪBAS PROGRAMMAS ĪSTENOŠANAS UN UZRAUDZĪBAS KĀRTĪBA	138
1. KOPSAVILKUMS PAR ZEMGALES REĢIONA RESURSIEM UN ATTĪSTĪBAS TENDENCĒM	6	7. PIELIKUMI	139
2. ZEMGALES REĢIONA ATTĪSTĪBAS STRATĒGIJA 2030, EKONOMIKAS SPECIALIZĀCIJAS UN PRIORITĀRĀS ATTĪSTĪBAS NOZARES	15	7.1. Reģionālo projektu investīciju plāns	
3. VIDĒJA TERMIŅA STRATĒĢISKIE UZSTĀDĪJUMI, INDIKATORI, RĪCĪBAS	18	7.2. Pašvaldību projektu saraksts	
4. APDZĪVOJUMA STRUKTŪRA UN ATTĪSTĪBAS FUNKCIONĀLĀS ZONAS, ATTĪSTĪBAS CENTRU FUNKCIONĀLĀS TERITORIJAS	115	7.3. Kopsavilkums par Nozaru politiku pamatnostādnēm 2021. - 2027.g. plānošanas periodam	
5. SASAISTE AR NACIONĀLA LĪMEŅA PLĀNOŠANAS DOKUMENTIEM	130	7.4. Reģiona izglītības iestāžu perspektīvās attīstības plānojums (karte)	
		7.5. Reģiona sociālo pakalpojumu un iestāžu attīstības perspektīva (karte)	
		7.6. Reģiona industriālo teritoriju un parku izvietojums (karte)	
		7.7. Reģiona perspektīvo tūrisma un kultūras areālu attīstība (karte)	
		7.8. Reģiona perspektīvās autoceļu infrastruktūras attīstība (karte)	
		7.9. Reģiona perspektīvās mikromobilitātes infrastruktūras attīstība (karte)	

SAĪSINĀJUMI**A**

ADS – atkritumu dalītās savākšanas sistēma

AER – atjaunojamie energoresursi

ALTUM – valstij piederoša finanšu institūcija, kas sniedz atbalstu uzņēmējiem, lauksaimniekiem un privātpersonām noteiktu attīstības mērķu sasniegšanai.

ATD – VSIA “Autotransporta direkcija”

ATR – administratīvi teritoriālā reforma

B

BIMAB – Bezizmešu mobilitātes atbalsta biedrība

BSAC – sociālās aprūpes centrs, kurš sniedz sociālos pakalpojumus bērniem

C

CO₂ – ogļskābā gāze

CSDD – VAS “Ceļu satiksmes drošības direkcija”

CSB – Centrālā statistikas pārvalde

D

DDPS OZOLS – dabas datu pārvaldības sistēma OZOLS

E

EM – Ekonomikas ministrija

ERAF – Eiropas Reģionālās attīstības fonds

ES – Eiropas Savienība

ESF – Eiropas Sociālais fonds

ETL – elektrotransportlīdzekļi

EZF – Eiropas Zivsaimniecības fonds

F

FT – funkcionālās teritorijas

G

GRT – garīga rakstura traucējumi

G

ĢVPP – ģimeniskai videi pietuvināti pakalpojumi

H

HES – hidroelektrostacija

I

IKT – informācijas un komunikāciju tehnoloģijas

IZM – Izglītības un zinātnes ministrija

Ī

ĪADT – īpaši aizsargājamās dabas teritorijas

K

KF – Kohēzijas fonds

KM – kultūras ministrija

L

Latvija 2030 - Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam

LIAA – Latvijas Investīciju un attīstības aģentūra

LIZ – lauksaimniecībā izmantojamās zemes

LLKC – Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs

LLU – Latvijas Lauksaimniecības universitāte

LM – Labklājības ministrija

LNKC – Latvijas Nacionālais kultūras centrs

LR – Latvijas Republika

LVC – VSIA “Latvijas valsts ceļi”

M

Mbit/s – megabiti sekundē (ātruma mērvienība)

MeKA – Meža un koksnes produktu zinātniskās pētniecības centrs

MK – Ministru kabinets

N

NAP2027 – Nacionālais attīstības plāns 2021 - 2027

Natura 2000 – Eiropas nozīmes aizsargājama dabas teritorija

NEET – Jaunieši, kas nemācās, nestrādā un neapgūst arodu

NVA – Nodarbinātības valsts aģentūra

NVO – nevalstiskās organizācijas

O

OECD – Starptautiskās ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija

OVC – operatīvās vadības centrs

P

PIC – pieaugušo izglītības centrs

PIKC – profesionālās izglītības kompetences centrs

PR – plānošanas reģions

PSRS – Padomju Sociālistisko Republiku Savienība

R

RB – Rail Baltica

RIS3 – viedās specializācijas stratēģija

S

SAC – sociālās aprūpes centrs

SBSP – sabiedrībā balstīti sociālie pakalpojumi

SIA – sabiedrība ar ierobežotu atbildību

SM – Satiksmes ministrija

T

TEPEK – LLU Tehnoloģiju un zināšanu pārneses nodaļa

U

UNESCO – Apvienoto Nāciju Izglītības, zinātnes un kultūras organizācija

V

VARAM – Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija

VIAA – Valsts izglītības attīstības aģentūra

VISC – Valsts izglītības un saturs centrs

VSAC – Valsts sociālās aprūpes centrs

VSIA – valsts sabiedrība ar ierobežotu atbildību

Z

ZPR – Zemgales plānošanas reģions

ZRKAC – Zemgales reģiona kompetenču attīstības centrs

ZTA – Zemgales tūrisma asociācija

ZUC – Zemgales uzņēmējdarbības centrs

IEVADS

Zemgales plānošanas reģiona attīstības programmas 2021.–2027. gadam (turpmāk tekstā – Attīstības programma) Stratēģiskā daļa nosaka vidēja termiņa stratēģiskos uzstādījumus un rīcības Zemgales plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģijas 2015.-2030. gadam (turpmāk tekstā – Stratēģija) noteikto ilgtermiņa stratēģisko uzstādījumu – vīzijas, stratēģiskā mērķa, ilgtermiņa attīstības prioritāšu sasniegšanai.

Attīstības programmas stratēģiskajā daļā ir definētas deviņas vidējā termiņa attīstības prioritātes, noteikti rīcības virzieni attīstības prioritāšu sasniegšanai un sasniedzamie rezultāti. Īstenojot attīstības prioritātes, jāņem vērā trīs horizontālās prioritātes.

Stratēģiskās daļas izstrādē pielietota nelineārā pieeja, kas nozīmē, ka Attīstības programmā noteiktās vidēja termiņa prioritātes var sniegt ieguldījumu vairāku Stratēģijā izvirzīto ilgtermiņa attīstības prioritāšu sasniegšanā, tāpat kā Attīstības programmas rīcības daļā izvirzītie rīcības virzieni, rīcības, aktivitātes var ietekmēt vairāku vidēja termiņa prioritāšu īstenošanu.

Stratēģisko daļu noslēdz kārtība, kādā tiks nodrošināta Attīstības programmas īstenošana un uzraudzība.

1. KOPSAVILKUMS PAR ZEMGALES REĢIONA RESURSIEM UN ATTĪSTĪBAS TENDENCĒM

ADMINISTRATĪVI TERITORIĀLĀS REFORMAS IETEKMES RAKSTUROJUMS

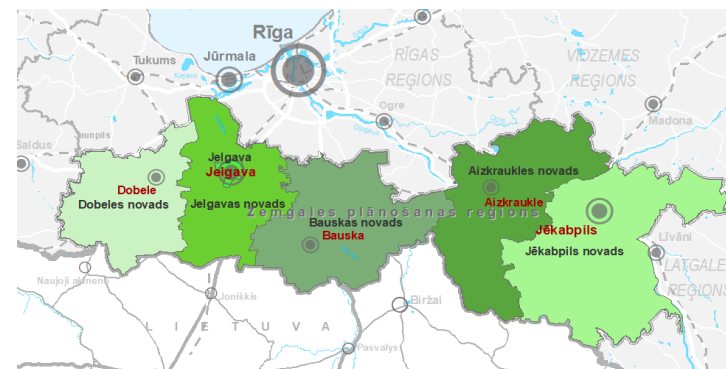
Galvenais atšķirību ietekmējošais faktors starp iepriekšējo periodu (2015-2020) un esošo periodu (2021-2027) neapšaubāmi būs administratīvi teritoriālā reforma (ATR), kas pēc 2021. gada pašvaldību vēlēšanām uz Latvijas kartes atstās tikai 42 pašvaldības līdzšinējo 119 vietējo pašvaldību vietā. To paredz 2020. gada 10. jūnijā pieņemtais (stājies spēkā 2020. gada 23. jūnijā) Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likums. Jaunās pašvaldību domes darbu uzsāks 2021. gada jūlijā. Esošās 119 pašvaldību domes turpinās darbu līdz 2021. gada pašvaldību vēlēšanām.

Zemgales plānošanas reģionā esošo 22 pašvaldību vietā no 2021. gada jūlija paliks tikai 6:

- **Aizkraukles novads** (apvienojot **Aizkraukles, Jaunjelgavas, Kokneses, Neretas, Pļaviņu** un **Skrīveru** novadus ar administratīvo centru **Aizkrauklē** (reģionālās nozīmes attīstības centrs), **iedzīvotāju skaits — 29 436** (2020. gadā);
- **Bauskas novads** (apvienojot **Bauskas, Iecavas, Rundāles** un **Vecumnieku** novadus ar administratīvo centru **Bauskā** (reģionālās nozīmes attīstības centrs), **iedzīvotāju skaits — 41 767** (2020. gadā);
- **Dobeles novads** (apvienojot **Auces, Dobeles** un **Tērvetes** novadus ar administratīvo centru **Dobelē** (reģionālās nozīmes attīstības centrs), **iedzīvotāju skaits — 28 597** (2020. gadā);
- **Jēkabpils novads** (apvienojot **Jēkabpils** pilsētu un **Aknīstes, Jēkabpils, Krustpils, Salas** un **Viesītes** novadus ar administratīvo centru **Jēkabpilī** (nacionālās nozīmes attīstības centrs), **iedzīvotāju skaits — 40 790** (2020. gadā);
- **Jelgavas novads** (apvienojot **Jelgavas** un **Ozolnieku** novadus ar administratīvo centru **Jelgavā** (nacionālās nozīmes attīstības centrs), **iedzīvotāju skaits — 31 757** (2020. gadā);
- **Jelgavas valstspilsētas pašvaldība** (paliek nemainīgi Jelgavas pilsētas teritorijas robežās) **iedzīvotāju skaits — 56 062** (2020. gadā).

1.attēls. Zemgales plānošanas reģions līdz 2021. gada 1. jūlijam
Avots: Zemgales plānošanas reģions, 2020

2.attēls. Zemgales plānošanas reģions pēc 2021. gada 1. jūlija
Avots: Zemgales plānošanas reģions, 2020

CILVĒKRESURSI

Iedzīvotāju skaits Zemgales plānošanas reģionā, tāpat kā visā Latvijā, pakāpeniski samazinās, uz 01.01.2020. sasniedzot 228 409 cilvēkus. Gan Latvijā, gan Zemgalē iedzīvotāju skaits samazinās negatīvas dabiskās un mehāniskās kustības rezultātā. Vislielākais iedzīvotāju skaits Zemgalē ir republikas pilsētās – Jelgavā un Jēkabpilī, kā arī Jelgavas, Bauskas un Dobeles novados. Ilgtermiņa migrācijas saldo Zemgales novados ir negatīvs; 2019. gadā migrācijas saldo rādītāji visbūtiskāk pasliktinājušies Bauskas, Jelgavas, Dobeles, Jēkabpils novadā. Savukārt pozitīvs migrācijas saldo ir Ozolnieku, Aknīstes,

Aizkraukles, Krustpils un Skrīveru novados un Jelgavas pilsētā. Iedzīvotāju blīvuma ziņā Zemgale ir 2.vietā aiz Rīgas plānošanas reģiona. Vislielākais iedzīvotāju blīvums arī ir Jelgavā un Jēkabpilī, bet starp novadiem visblīvāk apdzīvots ir Aizkraukles novads.

Darbspējīgo iedzīvotāju īpatsvars Zemgalē (61.2%) ir lielāks nekā vidēji Latvijā (60.9%), turklāt arī iedzīvotāju virs darbaspējas vecuma īpatsvars reģionā (22.6%) ir zemāks nekā vidēji Latvijā (23.1%). Demogrāfiskās slodzes līmenis pēdējos gados Zemgales plānošanas reģionā, tāpat kā pārējos reģionos un Latvijā kopumā, palielinās, tomēr ir mazliet mazāks (634) nekā vidēji Latvijā (643). Dabiskais pieaugumus vismaz pēdējos desmit gadus gan Zemgales reģionā (2019. gadā – -1097), gan vidēji Latvijā (-8933) ir negatīvs.

Sadalījumā pēc izglītības līmeņa Zemgales plānošanas reģionā dominē iedzīvotāji ar profesionālo vai arodizglītību – 30.0% (2019). Tomēr, salīdzinot ar Latvijas vidējo rādītāju, Zemgales iedzīvotāju īpatsvars ar pamatzglītību vai zemāku izglītību (19.2%) ir lielāks nekā vidēji valstī (14.7%), savukārt iedzīvotāju īpatsvars ar augstāko izglītību (23,7%) – zemāks nekā vidēji valstī (30.5%), neskatoties uz to, ka Zemgalē atrodas trešā lielākā augstskola Latvijā – Latvijas Lauksaimniecības universitāte.

Pēdējo gadu tendences liecina, ka Zemgales reģionā pieaug latviešu īpatsvars – 2020. gadā tas bija 71.9%, kas kopš 2013. gada ir pieaudzis par 2%. Zemgales reģionā latviešu īpatsvars ir gandrīz par 10% lielāks nekā visā Latvijā (62.5%).

Bezdarba līmenis valstī un reģionos pēdējos sešos gados ir bijis mainīgs, bet ar tendenci samazināties. Visaugstākais bezdarba līmenis bija vērojams 2010. gada sākumā, kad Latvijā bezdarbnieki bija 16,6% no visiem iedzīvotājiem, savukārt Zemgalē – 18,9%. Vērtējot pēdējo gadu bezdarba līmeņa dinamiku, redzams, ka visā valstī un reģionos ir vērojams bezdarba līmeņa samazinājums un 2020. gadā septembrī attiecīgi Zemgalē tas bija 7.1%, bet vidēji Latvijā – 7.7%. Visaugstākais bezdarba līmenis Zemgalē 2020. gada septembrī bija Auces un Skrīveru novados – 7.0%, Jaunjelgavas novadā – 6.6%. Attiecīgi vismazākais bezdarba līmenis šajā laika periodā bija Aknīstes novadā – 4.4%, Jelgavas novadā – 4.7% un Iecavas novadā – 4.8%.

Nodarbināto iedzīvotāju īpatsvars Zemgalē ar katru gadu palielinās, 2019. gadā vecuma grupā 15-74 g. sasniedzot 62.5% (Latvijā – 65.0%), bet vecuma grupā 15-64 g. – 70.2% (Latvijā – 72.3%).

Kopš 2010. gada joprojām visos reģionos, arī Zemgalē, vērojams vidējās darba samaksas pieaugums. Vidējā bruto darba samaksa Zemgalē 2019. gadā vislielākā bija ieguves rūpniecībā un karjeru izstrādē (B) – 1427 euro, apstrādes rūpniecībā (C) – 1072 euro un lauksaimniecībā, mežsaimniecībā un zivsaimniecībā (A) – 1058 euro.

DABAS RESURSI

Reģiona iekšienē ir būtiskas atšķirības dažādu dabas resursu pieejamībā, ko nosaka gan dabas apstākļi, gan cilvēku saimnieciskā darbība. Līdzienā un lauksaimniecībā aktīvi izmantotā Zemgales rietumu daļa stipri atšķiras no austrumu daļas, kam raksturīgas mežaines, purvainas un mozaīkveida ainavas.

Ievērojama Zemgales priekšrocība ir augstā zemes auglība un salīdzinoši nepiesārņotas lauksaimniecības un dabas teritorijas. Auglīgas lauksaimniecībā izmantojamās zemes aizņem 39% no reģiona platības, t.sk. nacionālas nozīmes LIZ. Visauglīgākās augsnes ir Zemgales līdzenumā – visaugstākais svērtais vidējais kvalitatīvais lauksaimniecības zemju novērtējums ballēs ir Svitenes (Rundāles novads), Sesavas (Jelgavas novads), Gailīšu (Bauskas novads), Viesturu (Rundāles novads) un Īslīces (Bauskas novads) pagastā. Lai auglīgākās Latvijas augsnes tiktu izmantotas lauksaimniecībā, lielām lauksaimniecības zemju platībām Jelgavas, Bauskas, Tērvetes, Rundāles un Dobeles novadā ir piešķirts nacionālas nozīmes lauksaimniecības teritorijas statuss, šajās teritorijās ierobežojot apbūvi un zemes gabalu sadrumstalošanu. Lielākā daļa LIZ reģionā tiek aktīvi izmantotas, attīstās intensīvā lauksaimniecība, kas rada paaugstinātus ūdens un augsnes piesārņojuma riskus. Visaktīvāk LIZ tiek izmantotas līdzšinējā Tērvetes novadā – 2019. gadā par nekoptām LIZ ir atzīta teritorija tikai 39 ha platībā, kas sastāda 0.17% no novada LIZ platības.

Zemgalē, salīdzinot ar citiem Latvijas reģioniem, mežu īpatsvars ir nedaudz mazāks – 42,1%. No kopējās Latvijas mežu platības Zemgales meži sastāda 15%. Tāpat kā lauksaimniecības zemju izplatībai, arī mežainuma rādītāji būtiski variē reģiona iekšienē. Reģiona austrumu daļā mežu teritoriju ir izteikti vairāk, vislielākās mežu platības ir tieši Jēkabpils, Vecumnieku, Jaunjelgavas, Krustpils, Neretas un Viesītes novados. Ņemot vērā esošos mežu resursus, iespējams attīstīties mežstrādei, kokapstrādei.

Salīdzinot ar citiem Latvijas reģioniem, Zemgalē nav izteikti lielu ezeru, tomēr ir blīvs upju tīkls. Zemgalē atrodas divi lielākie upju baseini - Daugava un Lielupe. Platības zem ūdeņiem veido 3.3% no Zemgales reģiona kopplatības.

Zemgale ir bagāta ar grants, smilts, dolomīta, māla, kūdras, ģipsakmens, kaļķakmens krājumiem. Zemgalē atrodas vienas no lielākajām dolomīta un kaļķakmens atradnēm Latvijā. 2018. gadā Zemgales reģionā tika konstatēta lielākā kūdras ieguves intensitāte Latvijā (433.6 tūkstoši tonnas kūdras). Reģionā ir pamats ieguves rūpniecības attīstībai, kā arī šīs produkcijas pārstrādei.

Ļoti vērtīgs dabas resurss Zemgales plānošanas reģionā ir īpaši aizsargājamās dabas teritorijas (turpmāk – ĪADT), kas savstarpēji atšķiras ar teritorijas izveidošanas mērķiem, teritorijas platību un dažādu aizsardzības pakāpi - atļautajām un aizliegtajām darbībām. Zemgalē daļēji atrodas 1 nacionālais parks un 1 dabas rezervāts, 57 dabas liegumi, 10 dabas parki, 12 dabas pieminekļi alejas un 2844 dabas pieminekļi aizsargājamie koki un 493 mikroliegumi, no kuriem 2 ir Eiropas nozīmes aizsargājamās Natura 2000 teritorijas (DDPS OZOLS 02.07.2021 dati). Pavisam ĪADT aizņem 52042.62 ha jeb 4,8 % no ZPR teritorijas. Uz 2021. gada 2. jūliju Zemgales Plānošanas reģionā ir 493 mikroliegumi ar kopējo platību 7534 ha un 286 no tiem ir buferzonas ar kopējo platību 12245 ha. 66 ĪADT ir iekļautas Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju (Natura 2000) tīklā, kas izveidots, lai nodrošinātu ES nozīmes sugu un biotopu aizsardzību. ĪADT veido 4.8% no reģiona kopējās platības, kas, salīdzinot ar citiem Latvijas reģioniem un vidējo rādītāju Latvijā (~12%), ir maz.

Zemgales plānošanas reģionā sastopamas dažāda tipa ainavas. To nosaka dabas apstākļi, kā arī vēsturiskā un mūsdienu saimnieciskā darbība. Jo īpaši atzīmējamas Zemgales rietumdaļas atšķirīgās ainavas no austrumdaļā sastopamajām, t.i., Zemgales līdzenuma atklātās ainavas (āraines) ar izteiktu aramzemju dominanci pretstatā pārējām reģiona teritoriju ainavām, starp kurām sastopamas gan mežaines, gan mozaīkveida ainavas, gan purvaines. Kā reģionālas nozīmes kultūrvēsturiski vērtīgākās ainavas ir Tērvetes - Dobeles, Rundāles - Bauskas un Sēlijas teritorijas. Šīs teritorijas ietver dabas parkus un aizsargājamās teritorijas, bagātīgu kultūrvēsturisko mantojumu, Zemgalei raksturīgo ainavu, vizuāli pievilcīgas ainavas, kas saglabājamās un attīstāmas cilvēku dzīves kvalitātes celšanai, tūrisma un saimnieciskās darbības aktivizēšanai.

INFRASTRUKTŪRA UN PAKALPOJUMI

Transports un mobilitāte. Zemgalē, salīdzinot ar citiem reģioniem, ir blīvs, sabalansēts esošais ceļu tīkls, taču vietām tas ir stipri nolietojies un neatbilst satiksmes drošības prasībām. Labā satiksme ar Rīgu un tās tuvums nodrošina

iespēju izmantot arī lidostas un ostas pakalpojumus. Mobilitātes iespējas reģionā vērtējamas kā labas, lai gan labāks maršrutu pārklājums ir Zemgales rietumu daļā, bet vājāks – austrumu daļā, kas ir saistīts arī ar atšķirīgu ceļu tīklu. Attīstīta ceļu infrastruktūra veicina arī pārrobežu sadarbību un rada iespējas atrast sadarbības partnerus un tirdzniecības iespējas Lietuvas pierobežas rajonos. Šo sadarbību veicinās dzelzceļa līnijas Rail Baltica izbūve. Zemgalē ir svarīga sabiedriskā transporta attīstība ar dzelzceļu kā mugurkaulu, nodrošinot dzelzceļa tīkla pakāpenisku elektrifikāciju. Zemgales plānošanas reģionā salīdzinoši mazam skaitam pašvaldību ir izveidota velosatiksmes infrastruktūra, lai gan šis rādītājs būtiski tiek uzlabots. Arvien pieaugot elektrisko transportlīdzekļu aktualitātei, tiek izbūvētas arvien jaunas to uzlādes stacijas.

Galvenie izaicinājumi saistīti ar ceļu kvalitāti un lielo grants ceļu īpatsvaru, sabiedriskā autotransporta maršrutu pārvadātājiem – ar novecojušu autobusu parku; pasažieriem – ar ilgu laika pavadīšanu ceļā un vāju savienojamību ar dažāda līmeņa centriem, īpaši - ārpus maršrutu tīkla. Svarīga ir arī multimodālā integrācija personu mobilitātē, kas būs viens no izaicinājumiem turpmāk, lai panāktu ES transporta un mobilitātes stratēģiskos uzstādījumus ilgtspējīgas mobilitātes attīstībā un transporta sektora dekarbonizācijā.

Sakari, IKT. Informācijas tehnoloģiju loma Zemgales iedzīvotāju dzīvē pieaug, par ko liecina augošais interneta lietotāju skaits kopumā, kā arī strauji augoša interneta lietotāju grupa, kas internetu lieto regulāri (vismaz reizi nedēļā). Ja 2013. gadā Zemgalē regulāri internetu lietoja 70%, tad 2019. gada sākumā rādītājs jau sasniedza 87%. Zemgalē 2017. gada sākumā dators bija pieejams 74.8% un internets 92.5% mājsaimniecību Pēc 2020. gada datiem redzams, ka Zemgales reģionā ir visaugstākais mājsaimniecību īpatsvars, kurās ir pieejams internets (92.5%), pārsniedzot pat Rīgas un Pierīgas statistisko reģionu līmeni. Vērtējot platjoslas pieslēgumu reģionu griezumā, redzams, ka Zemgales reģionā ir tikpat augsta platjoslas pieslēguma pieejamība kā Rīgā un tā ir augstākā Latvijā. Reģionā jāveicina publisko interneta pieejas punktu pārklājuma uzlabošana, e-pakalpojumu attīstība, iedzīvotāju, uzņēmēju un pārvaldes darbinieku izglītošana par datora un interneta lietošanu, lai informācijas un komunikāciju tehnoloģijas un to sniegtās iespējas tiktu izmantotas vēl efektīvāk. Nozīmīgi ir arī panākt lielāku platjoslas pieslēgumu pārklājumu un īpatsvaru, kā arī attīstīt pieslēgumu skaitu ar ātrumu 30 Mbit/s un vairāk.

Ņemot vērā, ka Zemgalē vairāk kā puse iedzīvotāju dzīvo ārpus pilsētām, ir būtiski nodrošināt pakalpojumu kvalitatīvu pieejamību lauku teritorijās,

nodrošinot pēc iespējas vairāk pakalpojumu saņemšanu attālināti un tādējādi veicinot līdzvērtīgu pakalpojumu pieejamību visā Zemgales teritorijā.

Ūdenssaimniecība. Zemgales reģionā Veselības inspekcija vairākās vietās ir konstatējusi neatbilstības dzeramā ūdens kvalitātē. Galvenais sliktās dzeramās ūdens kvalitātes cēlonis ir paaugstināts dzelzs un sulfātu saturs, ka arī mikrobioloģiskā ūdens kvalitāte. Ūdenssaimniecības infrastruktūra reģionā ir jāattīsta tālāk, īpaši apdzīvotās vietās ar iedzīvotāju skaitu līdz 2000. Iedzīvotāju dzīves vides kvalitātes uzlabošanai svarīgi ir meliorācijas un lietus ūdens kanalizācijas attīstības jautājumi. Neattīrītu lietusūdeņu nokļūšana ūdenstilpēs, upju piesārņotība un teritoriju pārpurvošanās ir daļa no Zemgales vides problēmām.

Atkritumu apsaimniekošana. Zemgales plānošanas reģionā ietilpstošās administratīvās teritorijas līdz jaunā Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāna 2021.-2028. gadam apstiprināšanas atradās divos atkritumu apsaimniekošanas reģionos – Zemgales un Vidusdaugavas. Reģionālajos atkritumu apsaimniekošanas plānos 2014.-2020. gada plānošanas periodā galvenā vērība tika veltīta sadzīves atkritumu dalītās savākšanas sistēmas attīstībai, elektrisko un elektronisko iekārtu atkritumu dalītās savākšanas un reģenerācijas sistēmas attīstībai; apglabājamā bioloģiski noārdāmo atkritumu daudzuma samazināšanai; iedzīvotāju izglītošanai, veicinot izpratni par atkritumu šķirošanas nozīmi vides un resursu saglabāšanā. Galvenie mērķi esošajā periodā 2021.-2028. gadam ir novērst atkritumu rašanos, nodrošināt atkritumu kā resursu racionālu izmantošanu, nodrošināt, ka radītie atkritumi nav bīstami un samazināt apglabājamo atkritumu daudzumu, akcentējot dalīto atkritumu vākšanu un pārstrādi. Pēc atkritumu apsaimniekošanas reģionu optimizācijas īstenošanas Zemgales plānošanas reģiona novadi atrodas Viduslatvijas un Latgales atkritumu apsaimniekošanas reģionos. Paredzams, ka radīto atkritumu daudzums 2035. gadā pret 2020. gadu Latgales atkritumu apsaimniekošanas reģionā samazināsies par 2%, savukārt Viduslatvijas – palielināsies par 34%. Arī pēc optimizācijas paredzēts saglabāt atkritumu apglabāšanas poligonus “Brakšķi” un “Dziļā vāda”. Atbilstoši Atkritumu apsaimniekošanas likuma 20. panta ceturtajai un piektajai daļai pašvaldības ir atbildīgas par sadzīves atkritumu dalītās savākšanas sistēmas izveidi savās administratīvās teritorijās, par sadzīves atkritumu sagatavošanas atkārtotai izmantošanai, pārstrādes un materiālu reģenerācijas un par apglabājamo sadzīves atkritumu apjomu samazināšanas mērķu izpildi

Enerģētika. Zemgales plānošanas reģiona izstrādātajā Enerģētikas rīcības plānā 2018.-2025. gadam pēc diskusijām ar reģiona pārstāvjiem un ekspertiem, konstatēti galvenie izaicinājumi enerģētikas, vides un klimata sektorā: nav enerģijas datu uzskaites par pašvaldības ēkām un infrastruktūru; ja enerģijas patēriņa dati ir pieejami, tie netiek vienkopus apkopoti un analizēti; zaļā iepirkuma kritēriji ne vienmēr tiek piemēroti iepirkumos, kas var ietekmēt pašvaldības kopējo enerģijas patēriņu; pašvaldībās ir vēl daudz ēku, kuru atjaunošanai ir nepieciešams piesaistīt finansējumu; kurināmā kvalitātes kritēriji bieži netiek noteikti iepirkumos vai kontrolēti kurināmā piegādes laikā un vietā; nav informācijas par uzstādīto ielu apgaismojumu novadu apdzīvotajās vietās; katlu māju zemie lietderības koeficienti, centralizētās siltumapgādes ilgtspēja; kā veicināt daudzdzīvokļu ēku atjaunošanu un ko darīt ar daudzdzīvokļu ēkām, kurās katrā dzīvoklī ir uzstādīts savs apkures elements (tā saucamās “skursteņmājas”); nepieciešamība paaugstināt iedzīvotāju izpratni par enerģijas lietojumu, taupīšanu un citām videi draudzīgām un ilgtspējīgām iespējām, kā samazināt katra indivīda ietekmi uz vidi.

Zemgalē no atjaunojamiem energoresursiem atrodas ievērojams ūdens resurss – Pļaviņu HES, bet tajā pat laikā ir jāņem vērā, ka Zemgales plānošanas reģions atrodas arī lielu pavasara palu un plūdu riska teritorijā gan rietumu daļā pārsvarā līdzēnā reljefa dēļ, gan austrumu daļā Daugavas upes baseinā, kur zemāk pa lejteci ir izbūvēta liela HES kaskāde. Vēja un saules enerģijas tehnoloģijas šobrīd ir salīdzinoši dārgas, bet fosilajiem energoresursiem kļūstot dārgākiem, nākotnē varētu kļūt izplatītas, efektīvas un lietderīgas. Saskaņā ar Latvijas vēju karti, vēja potenciāls Zemgalē ir mazāks, nekā Latvijas piejūras vietās, turpretim Latvijas saules karte uzrāda salīdzinoši labu potenciālu Zemgalei siltumenerģijas (saules kolektori) un elektroenerģijas (saules baterijas – PV) ražošanai. Tapāt jau šobrīd ievērojams ļoti izplatīta un efektīva ir koksnes un koksnes izstrādājumu izmantošana. Salmu u.c. lauksaimniecības biomasas produktu, ģeotermālo resursu un biodeģvijas izmantošanai varētu būt izplatīta un efektīva, bet šobrīd šis potenciāls Zemgalē netiek izmantots. Būtu ieteicams paplašināt biomasas un biogāzes izmantošanu, jo Zemgalē tam ir potenciāls - mežu resursi, lauksaimniecības blakusprodukti, pārtikas rūpniecības blakusprodukti un organiskie saimnieciskās darbības blakus produkti - atlikumi un atkritumi. Ģeotermālā enerģijas izmantošana vēl nav pietiekami izpētīta, taču Zemgalē ir samērā lieli ģeotermālās enerģijas avoti. Apakšzemes ūdeņu temperatūra svārstās no 30 līdz 60° C, kam ir samērā zems potenciāls siltā ūdens sagatavošanai, bet tas var tikt izmantots apkures vajadzībām. Ir arī karsto

kristālisko iežu potenciāls (petrotermālā enerģija). To labākais potenciāls Zemgalē atrodas vienā no divām Latvijas ģeotermālajām anomālijām - Elejas, Dobeles, Jelgavas un Bauskas apkārtnē.

Veselības aprūpe un veselības veicināšana. Neatliekamo medicīnas palīdzību (NMP) Zemgales plānošanas reģionā sniedz 25 NMP brigādes, un laika posmā no 2016. gada līdz 2019. gadam izsaukumu skaits ir samazinājies par 14.1%, un savlaicīgi izpildīto izsaukumu skaits ir palielinājies par 0.7%. Sliktāka situācija ir lauku teritorijās, kur savlaicīgi izpildīto izsaukumu skaits no 79.6% 2016. gadā palielinājies par 3.2% līdz 82.8% 2019. gadā. Vidējais ģimenes ārstu skaits uz 10000 iedzīvotājiem Zemgales reģionā ir 7.2 ģimenes ārsti, kas ir labs rādītājs, tomēr pašvaldību griezumā situācija ir ļoti atšķirīga. No 192 ģimenes ārstu praksēm 77 jeb 40.1% ģimenes ārsti ir sasnieguši pensijas vecumu un var pārtraukt darbu jebkurā brīdī, kas ir augsts rādītājs. Zemgales reģiona iedzīvotājiem ir pieejama veselības aprūpe mājās, ko sniedz 30 pakalpojumu sniedzēji, kas ir par 7 mazāk, salīdzinot ar 2013. gadu, kad šo pakalpojumu nodrošināja 37 pakalpojumu sniedzēji. Iedzīvotāju skaits uz vienu praktizējošu ārstu, salīdzinot ar pārējiem plānošanas reģioniem, Zemgalē ir viens no augstākajiem, turklāt ar tendenci pieaugt. Jauns rādītājs veselības aprūpes jomā ir veselības tūrisms. Lielākā daļa visu veselības tūristu koncentrējas Rīgas un Pierīgas reģionā un 2019. gadā tie bija 15149. Reģionos veselības tūristu skaits ir būtiski mazāks Zemgalē vien 10 veselības tūristi 2019. gadā. Vērtējot datus par zīdaiņu mirstību redzams, ka pēdējo piecu gadu laikā rādītājs ir samazinājies no 4.2 uz 1000 dzīvi dzimušajiem 2015. gadā uz 3.1 – 2019. gadā. Tomēr dati nav uztverami viennozīmīgi, jo 2016. gadā šis rādītājs sasniedza 7.1, savukārt 2017. gadā 5.5. Jāturpina iedzīvotāju izglītošana par veselības veicināšanas jautājumiem, jāveicina nodarbošanās ar sportu un aktīvo atpūtu, bērnu un jauniešu pilnvērtīgas fiziskās attīstības nodrošināšana.

Veselības aprūpes jomā reģionā nepieciešams: 1) attīstīt primārās veselības aprūpes pakalpojumus; 2) veicināt slimību profilakses pasākumu īstenošanu; 3) nodrošināt veselības aprūpes mājās pakalpojuma pieejamību; 4) attīstīt starpnozaru sadarbību; 5) īstenot sabiedrības izglītošanas pasākumus par neinfekcijas slimību radīto komplikāciju riskiem un to mazināšanas iespējām, par grūtnieču un bērnu veselības uzlabošanas iespējām, par iespējām samazināt traumatismu un vides riskus; 6) nodrošināt kvalitatīvu pakalpojumu vienlīdzīgu pieejamību visiem reģiona iedzīvotājiem.

Sociālie pakalpojumi un sociālā palīdzība. Zemgales plānošanas reģiona visās (22) pašvaldībās ir izveidotas un darbojas pašvaldības iestādes – sociālie dienesti, kas savā teritorijā deklarētajiem pašvaldības iedzīvotājiem organizē un sniedz sociālos pakalpojumus un sociālo palīdzību, kā arī administrē sociālajiem pakalpojumiem un sociālajai palīdzībai novirzītos pašvaldības budžeta līdzekļus. Zemgales reģiona pašvaldību sociālā darba speciālistu skaits ir nepietiekams. Vislielākā slodze uz vienu sociālā darba speciālistu ir Salas novadā, kur ir 0,6 sociālā darba speciālisti uz 1000 iedzīvotājiem, savukārt augstākie rādītāji ir 2,3 Dobeles novadā, 1,8 Jēkabpils novadā un 1,5 Krustpils novadā. 2019. gada nogalē Zemgales reģionā sociālos pakalpojumus bērniem sniedza 6 SAC, savukārt sociālos pakalpojumus pilngadīgiem iedzīvotājiem sniedza pašvaldību un citu organizāciju izveidoti un finansēti 12 SAC. Zemgales plānošanas reģiona teritorijā atrodas 2 VSAC ar filiālēm Jelgavas pilsētā un Iecavas, Dobeles, Jelgavas un Neretas novados, kā arī viena līgumorganizācija (VSIA “Gintermuiža”), kurās tiek sniegti valsts apmaksāti sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumi pilngadīgām personām ar GRT.

Kopš 2015. gada Zemgales plānošanas reģionā, tāpat kā pārējos plānošanas reģionos Latvijā straujāk virzās deinstitucionalizācijas process, kas šajā plānošanas periodā paredz palielināt institucionālai aprūpei alternatīvu - sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu (SBSP) klāstu un ģimeniskai videi pietuvinātu pakalpojumu (ĢVPP) pieejamību, tai skaitā izveidojot un attīstot SBSP infrastruktūru personām tai skaitā bērniem ar invaliditāti un bez vecāku gādības palikušajiem bērniem, un nodrošinot viņu neatkarīgu dzīvi un iekļaušanos sabiedrībā.

Grūti paredzēt, kā tieši pašvaldību sniedzamās sociālās palīdzības apjoms ietekmēs saslimstību ar Covid-19 un tās dēļ 2020. un 2021. gadā izsludinātās ārkārtējās situācijas un vairāku nozaru darbības apjoma straujais samazinājums. Tomēr negaidītā situācija epidēmijas izplatībā kopienā, pašvaldībā, Latvijā un pasaulē, jau piedzīvotās un neparedzamās iespējamās krīzes situācijas, salīdzinoši neplānoti vai neparedzēti zaudējot darbu, kā arī nespēja izmantot līdzšinējos stresu mazinošos pasākumus (piemēram, ceļot, doties atvaļinājumā, sportot, dejot, dziedāt utt.) visdrīzāk ietekmēs personu un ģimeņu spēju tikt galā ikdienas situācijās, tai skaitā arī emocionāli. Tas nozīmē, ka būtiska loma tuvāko gadu laikā būs tādu sociālo pakalpojumu attīstībai, kas sniegs psihosociālo palīdzību, emocionālo atbalstu un vienlaicīgi izmantos informāciju tehnoloģiju piedāvātās iespējas, kas nav parasti risinājumi sociālo pakalpojumu jomā. Vairāk kā līdz šim varētu pieaugt nepieciešamība izmantot atbalsta un pašpalīdzības

grupu darba formas. Tāpat nozīmīga būs sociālā darba speciālistu kompetences un kapacitātes uzturēšana. Paaugstināties varētu arī apmācību, pieredzes apmaiņas, radošu risinājumu meklējumu un arī supervīzijas nozīme. Pielāgoties ikdienas dzīves izmaiņām vajadzēs arī sociālajā jomā, turklāt ātrāk nekā tas noticis iepriekš.

Izglītība. 2020./2021. m.g. Zemgales reģionā ir 98 izglītības iestādes, kurās tiek īstenotas vispārīzglītojošās izglītības programmas, no tām trīs īsteno arī profesionālās izglītības programmas. Vēl Zemgalē ir četras citas profesionālās izglītības iestādes (kopā – septiņas profesionālās izglītības iestādes) un 14 akreditētas augstākās izglītības iestādes vai to filiāles. Tās atrodas Jēkabpilī, Jelgavā, Aizkrauklē un Bauskā, un tajās iespējams apgūt 1.līmeņa profesionālās studiju programmas, kā arī bakalaura, maģistra un doktora grāda studijas. Jelgavā atrodas viena no lielākajām valsts augstākās izglītības iestādēm – Latvijas Lauksaimniecības universitāte (turpmāk – LLU), kurā tiek piedāvātas 60 studiju programmas trīs nozarēs – biozinātnes, inženierzinātnes un sociālās zinātnes. LLU saskaņā ar Augstskolu likuma 3. pantu ir zinātnes universitāte un tai ir noteikti darbības mērķi, tostarp attīstīt pētniecības, studiju, inovāciju, tehnoloģiju pārneses un biznesa inkubācijas procesus, kas nodrošina dinamisku tautsaimniecības attīstību un jaunu mūsdienīgu tautsaimniecības nozaru rašanos. Šī mērķu sasniegšanai zinātnes universitāte sadarbojas ar tautsaimniecības nozaru pārstāvjiem, veicina dažādu veidu sadarbības platformu attīstību, kā arī iegulda savus resursus ar inovāciju vai tehnoloģiju pārnesi saistītos uzņēmumos. LLU studijas un pētniecība balstās principā „No lauka līdz galdam”, iekļaujot resursu izaudzēšanas, pārstrādes, drošības, produktu ražošanas un izplatīšanas ķēdi. LLU sastāvā ir 4 zinātniskie institūti, no kuriem 2 ir izvietoti Zemgalē – Dārkopības institūts – Dobelē un Augu aizsardzības zinātniskais institūts – Jelgavā. Zemgalē atrodas arī divas no četrām LLU pētījumu un izmēģinājumu bāzēm - mācību un pētījumu saimniecības Vecauce un Pēterlauki. Jelgavā atrodas LLU Biotehnoloģiju zinātniskā laboratorija, kas veic Dzīvnieku barības un augsnes ielabošanas līdzekļu fizikālo un fizikāli ķīmisko testēšanu. Šīs laboratorijas Molekulārās bioloģijas un mikrobioloģijas nodaļa sniedz pakalpojumus dzīvnieku un augu molekulārajā ģenētikā, bakterioloģijā, veterinārajā mikrobioloģijā un mikoloģijā. Meža un koksnes produktu pētniecību nodrošina Meža un koksnes produktu pētniecības un attīstības institūts MeKa. Tehnoloģiju un zināšanu pārneses nodaļa (TEPEK) nodrošina LLU zinātnieku pētniecības un zinātniskās kompetences pakalpojumu piedāvāšanu uzņēmējiem. Savukārt, Bioekonomikas un ilgtspējīgo resursu

vadības nodaļa attīstīta zinātnisko institūciju un bioekonomikas nozaru uzņēmēju produktīvu sadarbību zināšanu pārnesēi un komercializācijai (zināšanas – inovācijas – uzņēmējs).

Būtiski izmantot Zemgales plānošanas reģiona ievērojamo augstākās izglītības, zinātnes un inovāciju potenciālu, testējot risinājumus uz vietas un izmantojot reģionu kā testa poligonu, ieviešot inovācijas sadarbībā ar zinātniskajām institūcijām transporta un mobilitātes, ūdenssaimniecības, atkritumu apsaimniekošanas, enerģētikas, veselības aprūpes un veicināšanas, IKT, Izglītības dzīves un citās jomās, kas ļaus sekot nozaru attīstības tendencē un pašiem inovēt un ieviest tieši ZPR piemērotus un iedzīvotājiem draudzīgus risinājumus. Īpaši jāveicina uzņēmēju iesaiste un ieguldījumi zinātnē un inovācijās.

Pārējās augstākās izglītības iestādēs iespējams apgūt tādas programmas, kā komercdarbība, grāmatvedība, mārketinga, programmēšana, pedagoģija, sociālais darbs, tiesību zinātne un psiholoģija. ZPR novados un pilsētās kopumā ir 29 pieaugušo izglītības iestādes, kurās tiek organizēta izglītojoša darbība, interešu izglītība, kursi, kā arī profesionālā pilnveide gan ar, gan bez jaunas izglītības pakāpes iegūšanas. Pieaugušo izglītības iespējas ir Dobeles, Ozolnieku, Jelgavas, Jēkabpils, Aizkraukles, Bauskas, Auces novados, un šajās klātienē programmas iespējams iesaistīties gan maksas programmās, gan NVA finansēto projektu ietvaros. Zemgalē 2019. gadā reģistrētas 65 pirmsskolas izglītības iestādes, no tām 21 Jelgavā un 5 Jēkabpils pilsētā. Ņemot vērā dzimstības samazināšanos un emigrējušo skaita pieaugumu, pēc dažiem gadiem izglītības iestāžu infrastruktūra varētu atbilst pieprasījumam, savukārt tālākā nākotnē, saglabājoties esošajām demogrāfiskajām tendencēm, būs nepieciešama pirmsskolas izglītības iestāžu reorganizācija.

ZPR vērojams gan izglītības iestāžu, gan izglītojamo skaita samazinājums. Salīdzinot ar 2010./2011. m.g., izglītības iestāžu skaits 2020./2021. m.g. samazinājies par 21,6 % jeb 27 izglītības iestādēm. Izglītojamo skaits samazinājies par 7,2 %, viszemāko punktu sasniedzot 2014./2015.m.g. – 26 878 izglītojamie. ZPR pašvaldībām jāizvērtē un jāpieņem papildus lēmumi izglītības iestāžu tīkla sakārtošanai, lai kāpinātu izglītības sistēmas efektivitāti kontekstā ar plānoto administratīvi teritoriālo reformu un jaunā mācību satura ieviešanu, kas vidusskolas posmā paredz specializāciju dažādās mācību jomās. Turpmākā vidējās izglītības iestāžu tīkla sakārtošana būtu vērtējama, savstarpēji sadarbojoties vairākām pašvaldībām ZPR ietvaros.

Kultūra. Kultūrvidē ir gan nozīmīgs resurss reģionu un pilsētu ekonomikas un sabiedrības ilgtspējīgai attīstībai, gan arī dzīves vides kvalitāti ietekmējošs faktors. Zemgali veido divi kultūrvēsturiskie reģioni – Zemgale un Sēlija, kas katra iezīmē savas kultūrvēsturiskās vērtības, kuras ir jā saglabā un jāattīsta. Zemgalē latviešu tradicionālajai kultūrai – dziedāšanai, muzicēšanai, teātra spēlēšanai un dejošanai – ir stabili pamati. Reģionā, tāpat kā visā Latvijā, tradicionālās kultūras un amatiermākslas procesa nepārtrauktības nodrošināšana organizatoriski saistīta ar kultūras un tautas namiem. Zemgalē ir 82 kultūras centri – tie ir nozīmīgākie kultūras pasākumu organizatori, un pasākumiem ir augsta kvalitāte. Zemgalē kultūras centros notikušas salīdzinoši daudz profesionālās mākslas norises. Reģionā ir daudz zīmīgu un tradicionālu kultūras pasākumu, ar kuriem asociējas tieši Zemgale. Reģionā darbojas 542 mākslinieciskie kolektīvi ar vairāk nekā 7500 dalībniekiem. Reģionā ir 22 akreditēti muzeji, to skaitā 1 valsts muzejs (Rundāles pils muzejs ar filiāli Jelgavas pilī), pašvaldību muzeji (Jelgavā, Bauskā, Dobelē, Aizkrauklē, Jēkabpilī), Dobeles novadā atrodas Zemkopības ministrijas pakļautībā esošais K. Ulmaņa muzejs “Pikšas” un Dārzkopības institūta P. Upīša memoriālais muzejs. No vairāk nekā 1500 Latvijas bibliotēkām, 241 bibliotēka atrodas Zemgales reģionā, t.sk. 2 neredzīgo. Bibliotēkas darbojas kā daudzpusīgi izglītības, kultūras un informācijas centri, tajās notiek arī profesionālās pilnveides un tālākizglītības pasākumi. Zemgalē ir 22 profesionālās ievirzes kultūrizglītības iestādes, no kurām 5 ir mākslas skolas, 9 mūzikas skolas, 8 mākslas un mūzikas skolas. Reģionā izvietoti 938 valsts un vietējās nozīmes kultūras pieminekļi.

Sports. Zemgales plānošanas reģiona teritorijā sporta bāzu reģistrā reģistrēts 181 objekts – pamatā sporta skolas, sporta laukumi, kā arī peldbaseini (Bauskā, Dobelē, Jelgavā, Salas novadā, atklātais peldbaseins Pļaviņās), motokrosa trases, autotrases un mototrases Aknīstes novadā, Dobeles novadā, Jēkabpils novadā un Vecumnieku novadā. Aucē reģistrēts multifunkcionālais āra handbola laukums, Jelgavā – tenisa centrs, ledus halles Jelgavā, Jēkabpilī un Ozolnieku novadā, šautuves Bauskas novadā, Dobeles novadā, Salas novadā. Jēkabpilī reģistrēts darta biljarda klubs, savukārt Pļaviņu novadā – vairākas slēpošanas trases, biatlona un skvoša bāze. Jelgavā ūdenssportam aktīvi tiek izmantota Lielupe, līdz ar to šeit atrodas airēšanas bāze un jahtklubs. Reģionā lielākais sporta objektu skaits atrodas pie izglītības iestādēm, kas vienlaikus ir arī brīvpieejas laukumi. Pašvaldību prioritāte joprojām ir izglītības iestāžu sporta zāļu

renovācija vai rekonstrukcija un brīvpieejas sporta laukumu un izglītības iestāžu sporta laukumu izveide.

Sabiedrības drošība. Lielupes un Daugavas upju baseinos, tajā skaitā Zemgales plānošanas reģiona teritorijā, pastāv vairāki plūdu riski, t.sk. ar upju paliem saistītie riski un hidroelektrostaciju un citu hidrotehnisko būvju uzpludinājumu riski. Zemgalē veikti vairāki pretplūdu pasākumi, taču vēl ir daudz darāmā. Kā būtiskākie augsnes piesārņotāji Zemgalē jāmin rūpnieciskie piesārņojuma avoti, lauksaimniecība (ņemot vērā, ka ZPR atrodas nitrātu jutīgajā teritorijā), vēsturiskais piesārņojums no PSRS militārajām aktivitātēm, kā arī avārijas situācijas. Zemgales teritorijā kopumā fiksētas 24 piesārņotas vietas un 561 potenciāli piesārņota vieta, lielākoties tās atrodas reģiona rietumu daļā, ar vislielāko koncentrāciju Jelgavas pilsētā, kur atrodas daudzi rūpnieciskie uzņēmumi. Piesārņotajām, īpaši vēsturiski piesārņotajām vietām nepieciešami sanācijas pasākumi, un, tā kā sanācijas izmaksas ir ļoti augstas, ir nepieciešams veikt vietu prioritizēšanu, ņemot vērā dažādus faktoros, piemēram, kurš objekts rada vislielāko ietekmi uz vidi vai sabiedrību, jāņem vērā potenciālie attīstības projekti šo teritoriju tuvumā. Zemgales reģionam ir gara robeža ar Lietuvas Republiku, tāpēc pierobežas zonā jānodrošina ārkārtas situāciju kopīga risināšana, jāveido sadarbība ārkārtas dienestiem.

Kopumā ZPR pašvaldību teritorijās sabiedriskā kārtība un drošība ir apmierinošā līmenī, tomēr ir jomas un teritorijas, kurās iespējami uzlabojumi. Pierobežas teritorijās izplatītas kaimiņvalsts iedzīvotāju izdarītās zādzības, savukārt tajā pašā laikā pierobežas pašvaldību teritorijās kopā noziedzīgo nodarījumu skaits uz 10 tūkst. iedzīvotāju ir mazāks nekā Latvijā kopā, izņēmums ir Bauskas novada pašvaldība. Par problēmu sabiedriskās kārtības un drošības jomā liecina arī liels ugunsgrēku, īpaši – kūlas ugunsgrēku, skaits. To skaits un radītie postījumi ir pārāk lieli, kas nozīmē to, ka tie ne tikai operatīvi jādzēš, bet arī jāpastiprina preventīvais darbs to samazināšanai.

Uz šo brīdi Zemgales plānošanas reģionā sabiedrības drošības jomā visu aktuālo un aktualizēto problēmu vienojošs faktors ir sadarbības/informācijas nepietiekamība (attiecīgajā laika brīdī); informācijas apmaiņas trūkums; dažādu struktūru, gan valsts, gan pašvaldības vienotas pieejas trūkums; datu/informācijas koordinēšanas nepietiekamība starp valsts un pašvaldības drošības struktūrvienībām; sadarbības trūkums; reaģēšanas laika un precizitātes uzlabošana.

Visu šo izvirzīto problēmu risinājums varētu būt Operatīvo centru (turpmāk – OVC) izveide, kā tas jau ir izdarīts Jelgavas pilsētā, apvienojot visus pilsētas dienestus vienotā operatīvajā centrā, kas ļauj vienoti rast problēmu risinājumu, iesaistot un koordinējot nepieciešamas struktūrvienības. Tādā veidā novēršot ļoti daudzas iepriekš aprakstītās problēmas, kā arī ļoti būtiski saīsinot reaģēšanas laiku visiem iesaistītajiem dienestiem, jo visa koordinējošā darbība notiek centralizēti.

Līdz ar to ja šāda veida OVC centri tiktu izveidoti visas jaunizveidojamās (6) pašvaldībās, tad tas būtiski atvieglotu visu šo pašvaldību darbu ne tikai sabiedriskās kārtības jomā, bet arī pilsētu saimnieciskajā darbībā (infrastruktūras bojājumu operatīva novēršana, utt., ko netieši arī varētu attiecināt pie sabiedrības drošības).

EKONOMIKA

Zemgales reģiona iekšzemes kopprodukts uz vienu iedzīvotāju 2017. gadā bija 8.5 tūkst. euro jeb 61.5% no Latvijas vidējā rādītāja. Ievērojami augstāks šis rādītājs ir Rīgas reģionā, nedaudz augstāks – Pierīgas, Kurzemes un Vidzemes reģionā, tādējādi Zemgale atrodas piektajā vietā pēc IKP rādītāja uz vienu iedzīvotāju. Ekonomiski aktīvo tirgus vienību skaita uz 1000 iedzīvotājiem ziņā Zemgales plānošanas reģiona 2018. gada rādītājs (69 ekonomiski aktīvas tirgus vienības uz 1000 iedzīvotājiem) bija zemākais (tikpat arī Latgales plānošanas reģionam) gan salīdzinot ar Latviju kopumā, gan reģionu starpā. 2018. gadā 28% no tām darbojās lauksaimniecības, mežsaimniecības un zivsaimniecības nozarē (A NACE 2. red.), 20% – pakalpojumu nozarē (H–J, L–N, 95 NACE 2.red.), 13% – tirdzniecības nozarē (G), 8% - profesionālajos, zinātniskajos un tehniskajos pakalpojumos, 7% – rūpniecībā (B+C), 7% – būvniecībā (F). Kopumā 94.0% Zemgales ekonomiski aktīvo tirgus vienību 2018. gadā bija mikro lieluma (līdz 10 nodarbinātajiem), 5.0% – mazie uzņēmumi (10 līdz 49 darbinieki), 1.0% – vidējie (50 līdz 249 darbinieki) un tikai 0.1% – lieli uzņēmumi (virs 250 darbiniekiem). Mikro uzņēmumu lielo pārsvaru veido zemnieku saimniecības (29% no visiem mikro uzņēmumiem). Ja laika periodā no 2008. līdz 2012. gadam ekonomiski aktīvo komercsabiedrību (uzņēmumu) skaits vienmērīgi pieauga, tad līdz 2016. gadam ekonomiski aktīvo uzņēmumu skaits turpina palielināties, bet 2017. gadā vērojams uzņēmumu skaita kritums. 2018. gadā uzņēmumu skaits salīdzinot ar 2016. gadu ir samazinājies par 5.4%.

2019. gadā kopējais nodarbināto skaits Zemgales reģionā bija 104.6 tūkstoši un laikā no 2015.-2019. gadam tas samazinājies par 2.5%, kas saistāms gan ar

iedzīvotāju skaita samazināšanos dzimstības un migrācijas ietekmē, gan ar nozaru struktūras un darba organizācijas izmaiņām (tehnoloģiju attīstība, procesu mehanizācija, kvalificēta darbaspēka trūkums u.c. faktori). Tomēr ir atsevišķas nozares, kurās Zemgalē vērojams nodarbināto skaita pieaugums. Ievērojams nodarbināto skaita pieaugums vērojams citu pakalpojumu nozarē (20.9%, salīdzinot ar 2015. gadu), kas ietver mākslu, izklaidi, atpūtu, mājsaimniecību kā darba devēju darbības un ārpusreģionālo organizāciju un institūciju darbības nozares. Arī būvniecības nozare (7.2%) un transporta nozare (5.6%) uzrāda nodarbināto skaita pieaugumu. Pārējās nozarēs vērojams nodarbināto skaita samazinājums. Lielākais nodarbināto skaita samazinājums 2015.-2019. gadā bijis tirdzniecības nozarē (-13.8%) un lauksaimniecības, mežsaimniecības un zivsaimniecības nozarē (-8.9%).

Dabas resursi (mežainums un lauksaimniecībā izmantojamās zemes, minerālu izcelsmes dabas resursi u.tml.) ļauj reģionam specializēties **lauksaimniecības, mežsaimniecības, rūpniecības, pārtikas un kokrūpniecības nozarēs**, kā arī lauku un atpūtas **tūrismā**. Zemgale ir lielākais graudaugu ražošanas reģions ar vidējo auglību augstāku nekā citos reģionos. Bagātais kultūrvēsturiskais mantojums padara Zemgales plānošanas reģionu pievilcīgu kultūrvēsturiskajam tūrismam. **Metālapstrādes un mašīnbūves** nozares nozīmīgs centrs ir Jelgavas pilsēta un tās apkārtnē – Dobeles, Jelgavas un Ozolnieku – novadi. **Ķīmiskai rūpniecībai** ir augsts izaugsmes un eksporta potenciāls. Viens no tradīciju glabātājiem – Dobeles novads, kam ir noteiktas iestrādes un speciālistu potenciāls, tostarp specifiskās ķīmijas un farmācijas apakšnozarēs. Zemgalē ir būtiska arī **tekstilrūpniecības** un apģērhu ražošanas nozare, īpaši Jelgavas, Dobeles un Jēkabpils pilsētās un novados.

Zemgales plānošanas reģionam raksturīgas divas industriālo centru grupas, no kurām pirmo veido Jelgavas, Dobeles un Bauskas pilsētas un otro – Jēkabpils un Aizkraukles pilsētas.

Zemgalē darbojas trīs zinātniski pētnieciskie institūti, LLU sastāvā ir četri patstāvīgi institūti. LLU struktūrā darbojas trīs zinātniski pētnieciskās laboratorijas. Visi minētie resursi specializējušies lauksaimniecības un mežsaimniecības jomās. Stabils zinātniskais ražīgums - LLU uzrāda stabilu patentēto izgudrojumu ražīgumu – virs 10 patentiem gadā.

Nepieciešams veicināt privātā, publiskā sektora un zinātnisko institūciju institūciju sadarbību, lai nodrošinātu Zemgales plānošanas reģiona ievērojamo augstākās izglītības, zinātnes un inovāciju potenciāla izmantošanu

zināšanu pārnesē un ekonomikas stratēģiskās stratēģiskas izaugsmes veicināšanā. Nepieciešams veicināt arī privātā sektora ieguldījumus augstākajā izglītībā, pētniecībā un inovācijās.

Katrā Zemgales reģiona pašvaldībā darbojas amatnieku sētas, darbnīcas vai amatu mājas, kā arī individuālie amatnieki. **Amatniecība un mājražošana** ir perspektīvās ekonomikas nozares, kuru attīstību un virzību uz uzņēmējdarbību vēlams stiprināt nākotnē, veidojot vienotu reģiona amatnieku un mājražotāju sadarbības tīklu, veicināt vietējo produktu konkurētspēju dažāda mēroga tirgos un paplašinot reģiona tūrisma piedāvājumu tieši amatniecības, mājražošanas un lauku tūrisma jomā.

Zemgalē **radošās industrijas** pārstāv ap 2% no kopējā ekonomiski aktīvo statistikas vienību skaita, kas norāda uz to, ka pastāv noteikts radošuma līmenis reģionā, ir liels potenciāls radošo industriju attīstībai un pastāv arī liels pieprasījums pēc inovatīviem risinājumiem, kas dod iespējas jaunajiem uzņēmējiem uzsākt biznesu ar minimālo sākuma kapitālu, pārdodot savas idejas vai izstrādājot unikālus un savdabīgus risinājumus.

Zemgalē uzņēmējiem pieejama daudzpusīga uzņēmējdarbības atbalsta vide ar produktīvu inkubatoru tīklu, profesionālu un pieprasījumam atbilstošu pētniecisko resursu tīklu, industriālo teritoriju iniciatīvām un plašu lauksaimniecības atbalsta institūciju tīklu.

Plānošanas reģiona ekonomikas profils nosaka **četrus galvenos specializācijas virzienus (RIS3)**

- zināšanu ietilpīga bioekonomika ar uzsvāri uz lauksaimniecības potenciāla izmantošanu un tās produktu pārstrādi;
- dabas resursu (mežu un derīgo izrakteņu) apsaimniekošana;
- apstrādes rūpniecība kā pilsētu specializācija;
- tūrisms un amatniecība kā reģiona identitātes zīmols.

Un trīs horizontālos specializācijas virzienus: Izglītība, zinātne, inovācijas un IKT, Transports un loģistika, Ilgtspējīga attīstība.

2. Zemgales reģiona attīstības stratēģija 2030, ekonomikas specializācijas un prioritārās attīstības nozares

Zemgales plānošanas reģionā hierarhiski austākais spēkā esošais plānošanas dokuments ir “Zemgales reģiona ilgtermiņa attīstības stratēģija 2015-2030”.

Zemgales reģionā izvirzītais ilgtermiņa stratēģiskais attīstības mērķis ir:

Zemgale 2030. gadā – konkurētspējīgs, zaļš reģions Latvijas centrā ar kvalitatīvu un pieejamu dzīves vidi

Stratēģiskā mērķa sasniegšanai ir noteikta

ZEMGALES REĢIONA ATTĪSTĪBAS VĪZIJA, kas paredz:

Cilvēki. Iedzīvotāju skaits reģionā ir stabils, ko nosaka faktors, ka iedzīvotāji izvēlas savu dzīves vietu Zemgalē – kā pievilcīgā dzīves un darba telpā. Reģionā vairumam no darbaspējas vecuma iedzīvotājiem ir augstākā vai profesionālā izglītība un lielākā daļa ir iekļāvušies mūžizglītības procesos. Reģiona iedzīvotāji jūtas piederīgi un atbildīgi gan par vietējo, gan reģiona kopdzīvi un ir lepnī, ka dzīvo Zemgalē. Latviskā kultūrtelpa ir Zemgales sabiedrību saliedējošs pamats, kurā ikviens indivīds ir tiesīgs izvēlēties savu identitāti un var brīvi iekļauties sabiedrībā.

Vērtības. Zemgale – zaļš reģions Latvijas centrā, kur ir visauglīgākās lauksaimniecības zemes Latvijā, daudzveidīgi derīgie izrakteņi, meži un ūdens resursi, nepiesārņota un maz pārveidota dabas vide. Reģions ar savu dažādo kultūrvidi – Zemgale, Sēlija, kultūrvēsturisko mantojumu, senām tradīcijām un tūrisma potenciālu. Latvijas Lauksaimniecības universitāte – atpazīstama un spēcīga zināšanu un tehnoloģiju pārneses universitāte Baltijā, veiksmīgi īsteno sadarbības projektus ar reģionu un pašvaldībām inovāciju ieviešanai.

Uzņēmējdarbība. Nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centros tiek koncentrēti reģiona un valsts ekonomikai nozīmīgi ražošanas uzņēmumi.

Veiksmīgi sadzīvo un attīstās intensīvā lauksaimniecība un ekosaimniekošana, notiek sadarbība un specializēšanās. Efektīvi darbojas uzņēmējdarbības atbalsta un inovāciju sistēma, uzņēmumu sadarbības tīkli (klasteri). Zemgalē tiek sekmēta sociālo uzņēmumu izveide un darbība, iesaistot sabiedrību sociālo problēmu risināšanā.

Sasniedzamība. Reģions ir vienota darba–dzīves telpa ar kvalitatīvu, efektīvu un videi draudzīgu transporta sistēmu un infrastruktūru, kuras pamatu veido sabiedriskā transporta tīkli, kas nodrošina teritoriāli vienmērīgu sniedzamību atbilstoši ikdienas mobilitātes prasībām, nodrošinot videi draudzīga transporta sistēmas attīstību. Gan publiskajā pārvaldē, gan saimnieciskajā darbībā tiek plaši izmantotas informācijas un komunikāciju tehnoloģijas.

Telpa. Zemgali raksturo dabas un cilvēka darbības līdzsvars, specializēšanās un ilgtspējīga resursu izmantošana. Pilsētu un lauku attīstība un specializēšanās, mijiedarbība un partnerība nodrošina augstu dzīves kvalitāti visā Zemgales teritorijā. Zemgalei, kā reģionam Latvijas centrā, ir spēcīgas funkcionālas un telpiskas saites ar visiem pārējiem reģioniem. Pārrobežu teritorijās ar Lietuvu ir izveidota vienota telpa uzņēmējdarbības un pakalpojumu attīstībai.

Apdzīvotas Zemgales pilsētas un lauki

CILVĒKS

EKONOMIKA

DZĪVES VIDE

Izglītots, radošs un
uzņēmīgs

Konkurētspējīga un
inovatīva

ilgtspējīga, kvalitatīva
un iekļaujoša
PILSĀTAS &
LAUKOS

Periodam līdz 2030. gadam ir noteiktas sekojošas Zemgales reģiona ilgtermiņa attīstības prioritātes:

ZEMGALES REĢIONA ILGTERMIŅA ATTĪSTĪBAS PRIORITĀTES

1. **Zemgale – reģions ar attīstītu bioekonomiku, lauksaimniecību un uz vietējiem resursiem balstītu pārtikas rūpniecību un amatniecību.** Zemgale – intensīvās lauksaimniecības un ekosaimniekošanas „sadzīvošanas” modelis.
2. **Zemgales nacionālas un reģionālas nozīmes pilsētas** – reģiona rūpniecības un pakalpojumu centri, kas dod attīstības starojumu lauku teritorijām.
3. **Apdzīvoti Zemgales lauku apvidi**, kur attīstās mazā uzņēmējdarbība un ir saglabāta tradicionālā dzīves vide.
4. **Zemgale - izglītības, zinātnes un inovāciju reģions** ar Latvijas Lauksaimniecības universitāti kā intelektuālo potenciālu Latvijas un Zemgales, īpaši lauku, attīstībai un spēcīgām profesionālās izglītības iestādēm.

ZEMGALES EKONOMIKAS SPECIALIZĀCIJA

Zemgales plānošanas reģiona ekonomikas profils aptver četrus galvenos specializācijas virzienus:

1. **Zemgale – reģions ar attīstītu bioekonomiku, īpaši lauksaimniecību un uz vietējiem resursiem balstītu konkurētspējīgu pārtikas rūpniecību.** Zemgale – reģions ar attīstītu zināšanu ietilpīgu bioekonomiku, ar uzsvaru uz ilgtspējīgu lauksaimniecību, un uz efektīvu vietējo resursu izmantošanu inovatīvā un konkurētspējīgā pārtikas rūpniecībā.

2. **Zemgales dabas resursu apsaimniekošana** – ilgtspējīga mežsaimniecība, uz resursu efektīvu izmantošanu un augstas pievienotās vērtības produktu ražošanu vērsta kokapstrāde, ieguves rūpniecība un karjeru izstrāde, kur notiek pārkārtošanās uz gudro un videi draudzīgo ekonomiku, pielāgošanās klimata pārmaiņām.
3. **Apstrādes rūpniecības centri Zemgalē** – metālapstrādes, mašīnbūves, ķīmiskās rūpniecības, kokapstrādes, pārtikas rūpniecības un tekstilrūpniecības attīstība pilsētās, kur tiek attīstīti viedie materiāli un tehnoloģijas. Inovatīvas un konkurētspējīgas nozares kā pilsētu specializācija.
4. **Zemgale – radošās amatniecības reģions un tūrisma galamērķis**, ar atpazīstamu bagātu kultūrvidi, izciliem galamērķiem, Zemgale kā pievilcīga dzīves vide, kā reģiona identitātes zīmols.

Noteiktas trīs horizontālās prioritātes, kuru ieviešana ir svarīga un nepieciešama visos noteiktajos ekonomikas specializācijas virzienos:

- **Izglītība, zinātne, inovācijas un IKT**, kur Zemgales plānošanas reģions ciešā sadarbībā ar reģiona augstākās izglītības un zinātniskajām institūcijām nodrošinās nepieciešamos augstas kvalitātes speciālistus, pētījumus, inovatīvus produktu un tehnoloģiskos risinājumus un zināšanu komercializāciju veicinot ekonomikas transformāciju un inovatīvu izaugsmi.
- **Transports un loģistika**, kas nodrošina gan cilvēku mobilitāti darba vietu un pakalpojumu sasniedzamībai, gan resursu un produkcijas transportēšanu, t.sk. tirdzniecības un eksporta iespējas, loģistikas

centru attīstību. Dzelzceļš attīstās, ka reģiona transporta sistēmas mugurkauls. Transporta un mobilitātes attīstība tiek balstīta uz videi draudzīgiem risinājumiem, alternatīvajiem enerģijas veidiem.

- **Ilgspējīga attīstība** klimata, vides un bioloģiskās daudzveidības mērķu sasniegšanai atbilstoši ES Zaļā kursa nostādņēm, kā arī, ievērojot aprites ekonomikas pamatprincipus, ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanai, ir nepieciešams ieviest visaptverošu ilgtspējīgas attīstības principu ievērošanu katrā no nozarēm.

Šo nozaru attīstība ilgtermiņā vērsta uz efektīvu un ilgtspējīgu vietējo resursu izmantošanu, kā arī inovāciju un konkurētspējas palielināšanu, apgūstot perspektīvākas un reģionam specifiskas nišas. Reģiona ekonomiskā specializācija sekmē ilgtermiņa attīstības prioritāšu īstenošanu, ekonomikas attīstības centrā noliekot cilvēku un caur uzņēmējdarbības attīstību perspektīvajās nozarēs sekmējot Zemgales iedzīvotāju nodarbinātību un radošās aktivitātes.

Lai nodrošinātu stabilu un inovatīvu ekonomikas nozaru izaugsmi, kā arī palielinātu Zemgales reģiona konkurētspēju gan nacionālā, gan starptautiskā mērogā, ekonomikas profila pamatā ir jomas, kas ir būtiskas visu nozaru attīstībai un caurvij visus specializācijas virzienus, sekmē RIS3 jomu ieviešanu:

Reģiona ilgtermiņa prioritāšu sasniegšanai un prioritāro nozaru attīstībai šim plānošanas periodam 2021.-2027. ir noteiktas integrētas vidēja termiņa attīstības prioritātes: **Izglītība, mūžizglītība un zinātne, Sociālā iekļaušana un veselības veicināšana, Uzņēmējdarbības konkurētspēja, inovācijas un eksportspēja, Viedā mobilitāte un infrastruktūra, Vide, daba, klimata pārmaiņas, Moderna un pieejama pakalpojumu sistēma, Kultūrvide un identitāte, Drošība, Aktīvas un iekļaujošas kopienas**, kuru integrēta ieviešana nodrošinās Stratēģiskā mērķa un vīzijas sasniegšanu.

Zemgales plānošanas reģiona Attīstības programmā 2021.-2027. gadam noteiktie ilgtermiņa uzstādījumi un vidēja termiņa prioritātes turpina jau

iepriekšējā plānošanas periodā noteikto virzību uz Zemgales pilsētu un lauku teritoriju attīstību, Zemgales kultūrvides saglabāšanu un attīstību, reģiona ekonomikas attīstību ar specializāciju īpašajās uzņēmējdarbības nozarēs, izglītības, zinātnes, inovāciju, transporta un loģistikas, kā arī IKT attīstības virzīšanu.

Lai sasniegtu izvirzītos mērķus, šajā periodā attīstības prioritātes ir izvēlētas balstoties uz attīstības tendencēm pasaulē un globālajā ekonomikā, Covid-19 pandēmijas ieviestajām izmaiņām attīstībā.

Galvenie izaicinājumi attīstībai ir iedzīvotāju skaita samazināšanās, zems blīvums, iedzīvotāju novecošanās, augstā migrācija, kas būtiski ierobežo darba spēka pieejamību un ierobežo vietējo tirgu, administratīvi teritoriālā reforma, jaunās tendences - digitalizācija, robotizācija, automatizācija, tehnoloģiju attīstība, 5G interneta attīstība, pasākumu zaļināšana, nosaka nepieciešamību transformēt esošo ekonomiku, reģiona prioritārās nozares, sekmējot inovatīvu tehnoloģiju, produktu un pakalpojumu ieviešanu, produktivitātes celšanu, augstas pievienotās vērtības, unikālu un kvalitatīvu produktu ražošanu, veidojoties par konkurētspējīgu un eksportspējīgu ekonomiku.

Reģiona attīstībai ir nepieciešama vieda un ilgtspējīga pārvaldība, zaļās attīstības principu ieviešana pārvaldībā un sadzīvē, pielāgošanās klimata pārmaiņām, digitāla pārvaldība – digitālu publisko pakalpojumu un produktu veidošana, digitālās kompetences, pieaug sabiedrības drošības loma, gan klimata pārmaiņu ziņā, kiberdrošība, sabiedrības aktivizēšana, attālinātais darbs.

Plānojot un izvēloties šī perioda prioritātes tiek izvērtēts, kā ar jaunajiem izaicinājumiem un tendencēm sasniegt izvēlētos stratēģiskos mērķus.

3. Vidēja termiņa stratēģiskie uzstādījumi, indikatori, rīcības

Ņemot vērā Zemgales ilgtspējīgas attīstības stratēģijā 2015-2030 noteiktos ilgtermiņa stratēģiskos uzstādījumus – ekonomikas specializācijas virzienus un horizontālās prioritātes, attīstības vīziju, stratēģisko mērķi un tās virzītājspēkus, ilgtermiņa attīstības prioritātes, Nacionālā attīstības plāna 2020-2027 prioritātes, Zemgales plānošanas reģiona resursus, pasaules attīstības tendences un izaicinājumus, ir izvirzītas Zemgales attīstības prioritātes vidējam termiņam – laika periodam no 2021.-2027.g:

- **Kvalitatīva, pieejama, daudzpusīga izglītība mūža garumā**
- **Sociālā iekļaušana un veselības veicināšana**
- **Uzņēmumu konkurētspēja un izaugsme**
- **Viedā mobilitāte un infrastruktūra**
- **Klimata pārmaiņas vide un aprītes ekonomika**
- **Moderna un pieejama pakalpojumu sistēma**
- **Kultūrvide un identitāte,**
- **Pilsoniska sabiedrība un aktīvas kopienas**
- **Sabiedrības drošība**
- **Kā horizontālās prioritātes tiek iezīmētas - kapacitātes celšana, digitalizācija, zaļo principu ievērošana, sadarbība.**

P1 Prioritāte Kvalitatīva, pieejama, daudzpusīga izglītība mūža garumā

Prioritāte paredz nodrošināt kvalitatīvas, mūsdienīgas izglītības iespējas un tās vienlīdzīgu pieejamību reģiona iedzīvotājiem visa mūža garumā.

RV 1.1. Modernas, inovatīvas izglītības vides attīstība

Rīcības virziena mērķis: Nodrošināt kvalitatīvu un pieejamu izglītību visos izglītības līmeņos, attīstot izglītības iestāžu infrastruktūru un ieviešot inovatīvus risinājumus; radīt izglītojamiem drošu, atbilstošu un iekļaujošu vidi ZPR izglītības iestādēs.

Latvija ir sākusi ambiciozu mācību satura pārveidošanu, kas ietver pāreju uz kompetencēs balstītu mācību saturu, lai skolēniem iemācītu 21. gs. nepieciešamās prasmes. Kvalitatīvs, ilgtspējīgs vispārējās izglītības iestāžu tīkls ir būtisks priekšnoteikums, lai nodrošinātu kompetenču pieejā balstīta vispārējā izglītība satura īstenošanu un atbilstošu prasmju attīstību skolēniem. Vairumam skolu ēku ir augsts energoresursu patēriņš, un tām ir būtiski zemākas siltumtehnikas īpašības, nekā var nodrošināt ar šobrīd pieejamām tehnoloģijām. Vairums šo ēku tiks ekspluatētas vēl ievērojamu laika periodu, līdz ar to ir aktuāla šo ēku pakāpeniska atjaunošana, uzlabojot to energoefektivitāti, vienlaikus nodrošinot tādu iekštelpu gaisa apmaiņu un ventilāciju, kas nerada kaitējumu veselībai. Ņemot vērā, ka samazinoties iedzīvotāju skaitam, kvalitatīvi un mūsdienīgi izglītības pakalpojumi sadārdzinās, jāpievērš uzmanība resursu efektīvai un ilgtspējīgai izmantošanai, skolu tīkla sakārtošanai, nodrošinot līdzsvarotu izglītības iestāžu teritoriālo pārklājumu (plānots pievienot kartogrāfiju par optimālo skolu tīklu) Ar 2020. gada 01. septembri ir stājušies spēkā valsts pamatizglītības un valsts vispārējās izglītības standarti, kas tostarp paredz digitālo pratību, digitālo tehnoloģiju izmantošanu mācību procesā, jauna satura radīšanai, satura koplietošanai un komunikācijai. Lai izglītības iestādes varētu nodrošināt šo prasību izpildi nepieciešami ieguldījumi atbilstoša aprīkojuma iegādei un infrastruktūras izveidei. Ņemot vērā, ka atsevišķās pašvaldībās būtiskās rinda uz pašvaldības pirmsskolas izglītības iestādēm kavē bērnu sagatavotību skolai un liedz vecākiem iesaistīties darba tirgū, nepieciešami ieguldījumi pirmsskolas izglītības iestāžu infrastruktūras un materiāltehniskās bāzes pilnveidošanā.

Rīcības sasniedzamie indikatori:

Nr.	Indikators	Mērvienība	Bāzes gads	Bāzes gada vērtība	Mērķa vērtība 2027	Datu avots
1	Modernizēto objektu skaits	skaits	2020	n/d	6	Pašvaldības
2	Izglītības iestādes, kurās īstenoti energoefektivitātes pasākumi	skaits	2020	n/d	6	Pašvaldības, VARAM
3	Izglītības speciālistu kapacitātes stiprināšana	projekti	2020	n/d	5	Pašvaldības, VARAM

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finanšu resurss, sasaiste ar SAM, citiem resursiem	Īstenošanas periods	ZPR loma
R.1.1.1.	Mūsdienīgas, pieejamas, inovatīvas vides veidošana izglītības iestādēs kvalitatīva mācību procesa nodrošināšanai, t.sk ieguldījumi pārejai uz klimatneitralitāti	ZPR, pašvaldības, izglītības iestādes, IZM, VARAM	DP Latvijai SAM 4.2.1. DP Latvijas SAM 4.2.2. DP Latvijai SAM 4.2.4. DP Latvijai SAM 2.1.1. Interreg Atjaunošanas un noturības mehānisms (ANM)	2021-2027	Reģionāla līmeņa projektu/ aktivitāšu īstenošana. Koordinēšana Informēšana
<p>1.1.1.1 <i>Koordinēt un atbalstīt izglītības iestāžu (t.sk. mūžizglītības centru) infrastruktūras sakārtošanu, modernizēšanu (renovācija, rekonstrukcija) un jaunu objektu veidošanu (t.sk. būvniecība, sporta infrastruktūras attīstība) Zemgales reģionā, ņemot vērā jau esošo infrastruktūru un attīstības tendences kvalitatīvu izglītības pakalpojumu pieejamības nodrošināšanai sākot jau no pirmskolas.</i></p> <p>1.1.1.2 <i>Īstenot pasākumus mūsdienīgas, ergonomiskas, pielāgotas mācību vides izveidei izglītības iestādēs, tostarp pilnveidojot infrastruktūru, nodrošinot nepieciešamo materiāltehnisko nodrošinājumu, mācību līdzekļus u.c. atbalsta pasākumus bērniem un jauniešiem ar invaliditāti un speciālām vajadzībām</i></p> <p>1.1.1.3 <i>Īsteno pasākumus pirmskolas izglītības iestāžu nodrošināšanai ar mūsdienīgas un kvalitatīvas izglītības īstenošanai nepieciešamiem resursiem - mācību līdzekļiem, aprīkojumu (tostarp nodrošinot wifi pieslēgumus, u.c.), sporta inventāru, atbalstu pasākumu un iestāžu (muzeji, u.c.) apmeklējumam.</i></p> <p>1.1.1.4 <i>Īstenot pasākumus izglītības iestāžu nodrošināšanai ar jaunā vispārējās izglītības mācību satura kvalitatīvai ieviešanai nepieciešamajiem resursiem - mācību līdzekļiem, informācijas datu bāzēm (t.sk. nodrošināšana, uzturēšana), aprīkojumu (datori, STEM vajadzībām nepieciešamais aprīkojums un mācību materiāli), sporta inventāru u.tml.</i></p> <p>1.1.1.5 <i>Atbalstīt inovatīvus risinājumus izglītības vides uzlabošanai (piem. ilgtspējīga, veselīga, bezatkritumu (zaļais kurss) ēdināšanas pakalpojuma attīstīšana izglītības iestādēs, pārņemot skandināvu pieredzi)</i></p> <p>1.1.1.6 <i>Nodrošināt līdzsvarotu izglītības iestāžu teritoriālo pārklājumu, tai skaitā modernizējot infrastruktūru, lai mazinātu administrēšanas un uzturēšanas izmaksas (t.sk. energoefektivitāte)</i></p>					
R 1.1.2	Stiprināt izglītības speciālistu kapacitāti un sadarbību, tai skaitā ceļot darbinieku kvalifikāciju, paaugstinot pedagogu kompetenci, nodrošinot metodisko atbalstu pedagogiem	ZPR, pašvaldības, izglītības iestādes, PIC, mūžizglītības centri, ZRKAC, IZM, nozares profesionālās organizācijas	SAM 4.2.2.	2021-2027	Reģionāla līmeņa projektu/ aktivitāšu īstenošana. Koordinēšana Informēšana
<p>1.1.2.1 <i>Īstenot pasākumus, kas nodrošina izglītības darbinieku (t.sk. interešu izglītības, mūžizglītības, pieaugušo u.c.) apmācības, profesionālās kompetences pilnveidi, kvalifikācijas paaugstināšanu (zināšanas, prasmes, pieredzi, u.c.), pārkvalifikāciju</i></p>					

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finanšu resurss, sasaiste ar SAM, citiem resursiem	Īstenošanas periods	ZPR loma
1.1.2.2	<i>Atbalstīt izglītības speciālistu (t.sk, interešu izglītības, mūžizglītības, pieaugušo u.c), savstarpējo kooperāciju, starpnozaru sadarbību, sadarbību ar citu reģionu un pārrobežu speciālistiem, jaunu sadarbību veidu attīstību, tostarp vietējo un ārvalstu labo prakšu pārnesi (piem. veidot pedagogu vasaras apmācību sesijas “Profesionāļu restarts” – vasaras nometnes līderības izaugsmei, sevis apzināšanai kā profesionālim u.c)</i>				
1.1.2.3	<i>Izglītības iestāžu vadības komandu stiprināšana darbam ar cilvēkresursiem</i>				
1.1.2.4	<i>Izstrādāt motivācijas un atbalsta programmas, lai izglītības nozarē noturētu “vērtīgos kadrus” un piesaistītu jaunus profesionāļus, tai skaitā profesionālajā izglītībā, atbalsta personālu vispārējā izglītībā, tostarp motivācijas programmas kvalificētu pedagogu iesaistīšanai mūžizglītībā un interešu izglītībā</i>				
R 1.1.3.	Starpinstitucionālas un starpnozaru sadarbības veicināšana kvalitatīvas un mūsdienīgas izglītības nodrošināšanai	ZPR, pašvaldības, izglītības iestādes, kompetenču centri, mūžizglītības centri, jauniešu iniciatīvu centri, PIC, ZRKAC	SAM 4.2.2 Interreg, Pašvaldību budžets	2021-2027	Reģionāla līmeņa projektu/ aktivitāšu īstenošana. Koordinēšana Informēšana
1.1.3.1	<i>Pilnveidot ar izglītību saistītās statistikās informācijas apkopošanu un pieejamību</i>				
1.1.3.2	<i>Stiprināt izglītības speciālistu kapacitāti finanšu piesaistes pieteikumu sagatavošanai dažādās finanšu atbalsta programmās</i>				
1.1.3.3	<i>Metodisko centru, vienotu metodiski informatīvo platformu izveide reģiona pedagogu profesionālās pilnveides atbalstam, veicinot savstarpēji koordinētas, kvalitatīvas informācijas apmaiņu starp iesaistītajām institūcijām (praktisko apmācību, darbnīcu, neformālās izglītības piedāvājumu, inovatīvu jaunāko tehnoloģiju pieejamības apkopojums sadarbībai: business – izglītība – mūžizglītība – neformālā izglītība)</i>				
1.1.3.4	<i>Valsts un pašvaldību institūciju, izglītības iestāžu, sadarbības veicināšana izglītības infrastruktūras attīstībai, īstenojot starpinstitucionālus un starpsektorālus kopprojektus un aktivitātes (piem., piedāvājuma attīstība izglītības un tūrisma sinerģijā)</i>				

RV 1.2. Izglītības procesa individualizācija un starpnozaru sadarbība izglītības izcilībai, izglītojamo inovācijas, tehnoloģiju prasmju un radošumu attīstībai

Rīcības virziena mērķis:

Profesionālajai izglītībai ir svarīga loma jauniešu sagatavošanā darbam, kā arī reaģējot uz darba tirgus prasmju pieprasījumu. Saskaņā ar aplēsēm, 2035. gadā pieprasījums pēc profesionālās izglītības absolventiem pārsniegs piedāvājumu. Pēdējo gadu laikā Latvija ir veikusi vairākas reformas, lai stiprinātu profesionālas izglītības sistēmu, tostarp īstenojusi izglītības satura reformu, izveidojusi izglītības standarta un kvalifikāciju modulāro VET programmu, skolotāju mācības un ciešāku sadarbību ar darba

devējiem, un ir sākusī veidot darba vidē balstītu izglītības ietvaru. Šīs reformas ir nozīmīgi soļi pareizā virzienā, tomēr profesionālās izglītības sistēmā joprojām pastāv būtiski izaicinājumi, tādi kā kandidātu piesaistes grūtības un liels atbirums. Lai risinātu šīs problēmas, nodrošinātu izglītības piedāvājuma mūsdienīgumu, kvalitāti un sasaisti ar darba tirgu, nepieciešams veidot sadarbību gan ar tautsaimniecības nozarēm, gan ar starptautiskiem sadarbības partneriem, pieredzes un labo prakšu pārņemšanai. Tas ļaus nodrošināt elastīgu pieeju profesionālās izglītības procesam un veicinās operatīvu pārkvalificēšanos atbilstoši darba tirgus prasībām. Tostarp nepieciešams veicināt karjeras izglītības integrēšanu skolu mācību saturā. Tas palīdzētu jauniešiem skaidrāk apzināties kādās nozarēs un profesijās nākotnē var būt noderīgas mācībās apgūtās zināšanas un prasmes, kā arī personas individuālie dotumi un talanti. Tas palīdzēs apzināties kādās nozarēs un profesijās nākotnē var būt noderīgas mācībās apgūtās zināšanas un prasmes, kā arī personas individuālie dotumi un talanti.

Lai arī izglītojamo prasmju līmenis kopumā atbilsts OECD valstu vidējiem rādītājiem, tomēr novērojams, ka tikai nelielai daļai izglītojamo ir augsti mācību sasniegumi. Lai sekmētu talantu attīstību, nepieciešams veicināt izglītojamo inovācijas, tehnoloģiju prasmju un radošumu attīstoša izglītības piedāvājuma izveidi un pieejamību. Turklāt jāņem vērā, ka izglītojamo iesaiste interešu izglītībā sekmē mācīšanās prasmju pilnveidi, dzīvei nepieciešamo iemaņu un prasmju pilnveidi un prasmju praktisku apguvi, jaunas pieredzes apgūšanu, socializēšanos, kā arī mazina sociālās atstumtības risku.

Rīcības sasniedzamie indikatori:

Nr.	Indikators	Mērvienība	Bāzes gads	Bāzes gada vērtība	Mērķa vērtība 2027	Datu avots
1.	Arodizglītība vai profesionālā vidējā izglītība (ISCED 3. un 4. līmenis) Iedzīvotāji 15 -64 gadi	Skaits tūkst.	2020	42,1	42,5	CSP dati
2.	Audzēkņu skaits, kuri piedalās "ēnu dienā"	skaits	2020	n/d	50%	Pašvaldības, Junior Achievemnet Latvija
3.	Inovatīvu risinājumu ieviešana profesionālajā izglītībā	Projekti	2020	0	6	Pašvaldības, VARAM

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finanšu resurss, sasaiste ar SAM, citiem resursiem	Īstenošanas periods	ZPR loma
R 1.2.1.	Veicināt darba devēju, profesionālās izglītības savstarpējo sadarbību, zināšanu pārnēsi, fokusējoties uz inovatīvu izglītības procesu.	Pašvaldības, profesionālās un augstākās izglītības iestādes, IZM, VISC, VIAA, KM, PIKC	SAM 4.3.3. SAM 4.2.4 SAM 2.1.1	2021-2027	Reģionāla līmeņa projektu/ aktivitāšu īstenošana. Koordinēšana Informēšana
<p>1.2.1.1 Profesionālās izglītības iestāžu kā nozaru izcilības un inovācijas centru stiprināšana, īpaši viedās specializācijas jomās, veidojot elastīgu mācību un nozaru attīstībai pielāgotu pieaugušo izglītības piedāvājumu, veicinot starpinstiitūciju un starptautisko sadarbību un jauno tehnoloģiju ieviešanu</p> <p>1.2.1.2 Mūsdienīgu tehnoloģisko un saturisko risinājumu ieviešana profesionālās izglītības iestāžu un koledžu mācību/izglītības piedāvājumā, attīstot e-mācību formas un citas mūsdienīgas, inovatīvas ieguves formas, tostarp veicinot labās prakses pārņemšanu (t.sk ārvalstu)</p> <p>1.2.1.3 Īstenot pasākumus profesionālās izglītības iestāžu un koledžu infrastruktūras un mācību vides modernizācijai, tostarp poligonu un darbnīcu izveidei, materiāltehniskās bāzes (t.sk. digitalizācija) nodrošināšanai jaunām, nākotnes vajadzībām atbilstošām izglītības programmām, tostarp ekotehnoloģiju jomā</p> <p>1.2.1.4 Modulāro izglītības programmu izstrāde un īstenošana, tādējādi nodrošinot elastīgu pieeju profesionālās izglītības procesam un pārkvalificēšanos atbilstoši tirgus prasībām</p> <p>1.2.1.5 Izglītības procesa individualizācija, tostarp izaugsmes mentorēšana, nodrošinot darba vidē balstītas mācības, paplašinot sociālā atbalsta programmas, talantu attīstības iniciatīvas</p> <p>1.2.1.6 Reģiona uzņēmumu līdzdarbības veicināšana profesionālās un augstākās izglītības programmu īstenošanā (uzņēmēju līdzdalība apmācību programmu izstrādē, apmācību projekti ar uzņēmēju, darba vidē balstītas mācības u.tml.)</p>					
R.1.2.2.	Sekmēt reģiona uzņēmumu līdzdarbību izglītības procesa īstenošanā	ZPR, pašvaldības, izglītības iestādes, uzņēmēji, uzņēmējdarbības atbalsta organizācijas, ZRKAC	SAM 4.2.2. SAM 4.3.4 Interreg	2021-2027	Reģionāla līmeņa projektu/ aktivitāšu īstenošana. Koordinēšana Informēšana
<p>1.2.2.1 Uzņēmēju un izglītības iestāžu dažādu līmeņu sadarbība inovatīvu risinājumu un radošas pieejas attīstībā (piem, biznesu ideju konkursi, audzēkņu iestāde uzņēmēju piedāvātu problēmu risināšanā, uzņēmēju stipendijas, mentorings u.tml)</p> <p>1.2.2.2 Organizēt regulārus tīklošanās pasākumus, kuros uzņēmēji un izglītojamie sadarbojas kopā, radot jaunas idejas</p> <p>1.2.2.3 Darba vidē balstīta izglītība pie vietējiem uzņēmējiem (atbalsts uzņēmējiem kā mentoriem, darba vadītājiem)</p> <p>1.2.2.4 Vasarā subsidētās darbavietas pie vietējiem uzņēmējiem</p>					

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finanšu resurss, sasaiste ar SAM, citiem resursiem	Īstenošanas periods	ZPR loma
R 1.2.3.	Uzņēmējdarbības kompetenču, uzņēmējspēju attīstības plašāka integrēšana mācību procesā no pirmsskolas izglītības līdz mūžizglītbai.	ZPR (ZUC), pašvaldības, izglītības iestādes, uzņēmēji, uzņēmējdarbības atbalsta organizācijas, ZRKAC	SAM 4.2.2. SAM 4.2.4 Interreg	2021-2027	Reģionāla līmeņa projektu/ aktivitāšu īstenošana. Koordinēšana Informēšana
<p>1.2.3.1 Organizēt izglītojošus seminārus, konferences, kampaņas un citus izglītojošus pasākumus par uzņēmējdarbības kompetenču apgūšanas nozīmi no pēc iespējas agrīnāka vecuma un tās ietekmi uz reģiona ekonomisko attīstību un konkurētspēju,</p> <p>1.2.3.2 Atbalstīt izglītības iestādes, lai to absolventi būtu attīstījuši uzņēmējdarbības kompetences (uzņēmējdarbības mācību materiāli, programmas, metodes skolotājiem, piesaistot uzņēmējus un biznesa vides speciālistus, audzēkņu ekonomiskās aktivitātes, skolēnu mācību uzņēmumi)</p> <p>1.2.3.3 Veikt pētījumu par jauniešu uzņēmējspējām Zemgales reģionā, lai identificētu konkrētas tematikas, kuras ir nepieciešams attīstīt, kā arī pilotēt rezultātus, veidot jauniešu izpratni par uzņēmējdarbību un sekmēt viņu uzņēmējspējas, nodrošinot daudzveidīgu un pieejamu uzņēmējspējas attīstošu izglītības piedāvājumu atbilstoši pētījuma rezultātiem</p> <p>1.2.3.4 Veicināt uzņēmējdarbības kompetenču, uzņēmējspēju apgūšanu no pēc iespējas agrīnāka vecuma (piem. integrēt pirmsskolas mācību procesā starptautiski atzītas metodikas un bērnu attīstības programmas, kā piemēram, "FasTracKids Fundamentals" moduli "Ekonomika")</p> <p>1.2.3.5 Starppaaudžu koprades telpu, radošo laboratoriju izveide jauno un potenciālo uzņēmēju uzņēmējdarbības kompetenču stiprināšanai, tostarp jauniešiem uzņēmējdarbības aktivitāšu uzsākšanai un veicināšanai, citu radošu aktivitāšu norisei (piem., radošās laboratorijas izveide ideju prototipēšanai un testēšanai)</p> <p>1.2.3.6 Veidot sadarbību reģionālā līmenī, nodrošinot mobilus uzņēmējdarbības izglītības speciālistus, kuri pārvietojas pa izglītības iestādēm, kurās nav pietiekamu uzņēmējdarbības izglītības iespēju, informējot par uzņēmējdarbību, attīstot uzņēmējdarbības kompetences, informējot par uzņēmējdarbības izglītības apgūšanas iespējām reģionā u.c</p> <p>1.2.3.7 Attīstīt uzņēmējdarbības izglītības mentoru darbu ar izglītojamiem un pedagogiem izglītības iestādēs Zemgales reģionā. (piem. Uzņēmējspēju – mentoru platformas izveide uz profesionālo izgl. iestāžu bāzes)</p>					
R 1.2.4	Sekmēt izglītojamo inovācijas, tehnoloģiju prasmju un radošumu attīstoša izglītības piedāvājuma izveidi un pieejamību. Veidot izglītības iestādes par inovāciju tīklojuma centriem Zemgalē.	Pašvaldības, izglītības iestādes, uzņēmēji, IZM, VISC, ZRKAC	SAM 4.2.1 SAM 4.2.2. SAM 4.2.4. ANM	2021-2027	Reģionāla līmeņa projektu/ aktivitāšu īstenošana. Koordinēšana Informēšana
<p>1.2.4.1 Nacionālu un starptautiska mēroga pasākumu īstenošana skolēnu talantu attīstībai (olimpiādes; skolēnu zinātniski pētnieciskā darbība; jauno talantu tīklošanās nometnēs utml.)</p> <p>1.2.4.2 Nākotnes prasmju (radošums, elastība, spēja piemēroties) un STEM/STEAM prasmju attīstoša, uz skolēnu izaugsmi vērsta izglītības piedāvājuma radīšana un tā vienmērīga nodrošināšana reģionā, lai novērstu izglītojamo aizplūšanu</p>					

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finanšu resurss, sasaiste ar SAM, citiem resursiem	Īstenošanas periods	ZPR loma
1.2.4.3	Inovatīvu mācību metožu un tehnoloģiju izmantošana izglītības procesā – virtuālā realitāte, attālinātās stundas, speciālistu, īpaši jomu profesionāļu piesaiste attālinātām apmācībām, veidot zināšanu bibliotēku, nodrošinot mācību stundu ierakstus u.c.				
1.2.4.4	Nodrošināt attālinātās mācību iespējas, video vai tiešsaistes stundas (skolās) un lekcijas priekšmetos, kur trūkst pedagogu, kā arī piesaistot augstas kvalitātes speciālistu, ārvalstu lektoros, tajā skaitā karjeras izvēles konsultācijas)				
1.2.4.5	Inovatīvas, atvērtas mācību vides iekārtošana pie izglītības iestādēm (piem. zaļajā zonā)				
1.2.4.6	Īstenot pasākumus, kas nodrošinātu digitāli radīto mācību materiālu uzkrāšanu un pieejamību (datu bāzes, speciālistu apmācība tīklošanās, labo prakšu pārņemšana izglītības darbinieku pieredzes apmaiņā)				
1.2.4.7	izcilības centrus izveido radošuma attīstīšanai reģiona jauniešiem (piem. izcilu speciālistu (arī no ārzemēm) organizētas nodarbības (varētu būt specializācija) kas ne vien iet kopsolī ar laiku, bet arī apstieidz to)				
R 1.2.5	Daudzveidīgas un mūsdienīgas profesionālās ievirzes izglītības, neformālās izglītības un interešu izglītības piedāvājuma attīstība un pieejamība	Pašvaldības, izglītības iestādes, uzņēmēji, NVO, NVA, KM, IZM LNK, VISC, ZRKAC, nozaru asociācijas	SAM 4.2.2 SAM 4.2.3. Interreg ANM	2021-2027	Reģionāla līmeņa projektu/ aktivitāšu īstenošana. Koordinēšana Informēšana
1.2.5.1.	Nodrošināt līdzsvarotu profesionālās ievirzes izglītības (kultūrizglītība, sports) iestāžu teritoriālo pārklājumu, profesionālās ievirzes programmu īstenošanu, saglabājot to pieejamību un daudzveidību				
1.2.5.2.	Uzlabot mūsdienīgas interešu izglītības piedāvājumu (tehniskā jaunrade, STEM/STEAM, robotika, programmēšana, mūsdienu dejas, ar radošo industriju saistīts piedāvājums u.tml.) tostarp labās prakses piemēru apkopošana un izplatīšana, pieredzes apmaiņas pasākumi (piem. STEM laboratorijas izveide, uz kuras bāzes veidot profesionālās pilnveides programmas un metodiskos materiālus)				
1.2.5.3.	Nodrošināt neformālās izglītības un interešu izglītības vienmērīgu pieejamību reģionā, pēc iespējas tuvāk dzīvesvietai, iesaistot tās īstenošanā nevalstiskās organizācijas, vietējās kopienas, iniciatīvu grupas				
1.2.5.4.	Veicināt jauniešu centru attīstību, piedāvājot jauniešiem iespēju lietderīgi izmantot savu brīvo laiku, atbalstot dažādas jauniešu iniciatīvas, radot labvēlīgus apstākļus viņu kā personību attīstībai, uzlabojot un papildinot dzīvei nepieciešamās prasmes, zināšanas un kompetences neformālās izglītības ceļā.				
1.2.5.5.	Īstenot pasākumus interešu izglītības pieejamības paplašināšanai sociālās atstumtības riskam pakļautiem izglītojamiem un bērniem ar speciālām vajadzībām				
1.2.5.6.	Atbalstīt inovatīvus risinājumus, ilgtspējīgas attīstības piedāvājumus neformālā un interešu izglītībā (piem. "Zaļā kursa" īstenošanai izglītības jomā)				
R. 1.2.6	Kvalitatīvas karjeras izglītības nodrošināšana	Pašvaldības, izglītības iestādes, uzņēmēji, NVO, NVA, KM, IZM LNK, VISC, ZRKAC, nozaru asociācijas	SAM 4.2.2 Interreg	2021-2027	Reģionāla līmeņa projektu/ aktivitāšu īstenošana. Koordinēšana Informēšana

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finanšu resurss, sasaiste ar SAM, citiem resursiem	Īstenošanas periods	ZPR loma
1.2.6.1.	<i>Attīstīt jauniešu karjeras izvēles procesu, jaunu karjeras pakalpojumu programmu izstrādi un īstenošanu visām izglītības pakāpēm, atbilstoši darba tirgus prasībām, akcentējot uzņēmējdarbības kompetenci un uzņēmējspēju attīstību</i>				
1.2.6.2.	<i>Organizēt regulāras karjeras konsultantu apmācības, tai skaitā par uzņēmējdarbības iespējām un kompetencēm</i>				
1.2.6.3.	<i>Regulāri iesaistīt vecākus un uzņēmējus karjeras izglītības nodrošināšanā ar mērķi radīt jauniešos interesi un padziļinātu priekšstatu par dažādām jomām, tostarp – uzņēmējdarbību</i>				
1.2.6.4.	<i>Pieredzes apmaiņas, tikšanās, prakses iespējas jauniešiem, lai veidotu izpratni par profesijas, karjeras lomu dzīvē (piem. tematiskas karjeras nometnes, lai iepazītu specifiskas nozares un profesijas; 1 vai 2 dienu tematiskie izbraukumu pasākumi par profesijām, kas ir reģionam nozīmīgas u.tml.)</i>				
1.2.6.5.	<i>Pieredzes apmaiņas braucieni, tīklošanās pasākumi karjeras konsultantiem, labās prakses un pieredzes pārņemšana (t.sk. ārvalstu labās prakses)</i>				
1.2.6.6.	<i>Sadarbībā ar reģiona uzņēmējiem organizēt informatīvus pasākumus pašvaldībās un izglītības iestādēs, informējot par pieprasītākajām profesijām un uzņēmumu piedāvājumu skolēniem (ekskursijas, vasaras darba iespējas, „ēnu” dienas u.c.)</i>				

RV 1.3. Vienlīdzīgas izglītības iespējas visiem

Rīcības virziena mērķis: Radīt izglītojamiem drošu, atbalstošu un iekļaujošu vidi Zemgales reģiona izglītības iestādēs

Lai nodrošinātu Zemgales reģiona vienmērīgu attīstību un ekonomisko izaugsmi, būtiska ir katra darbspējīga iedzīvotāja iesaiste darba tirgū. Tomēr vardarbība, izsmiešana, mobings skolas vidē būtiski samazina šādu iespēju.

Gan Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas (OECD), gan Eiropas Savienības (ES) valstu vidū Latvija ir pārliecinoša līdere skolēnu savstarpējās izsmiešanas un vardarbības ziņā skolas vidē. Turklāt kopš iepriekšējā pētījuma situācija ir pasliktinājusies. Ja iepriekš Latvija bija otrajā vietā, tad 2019. gadā izsmiešanas un fizisku pāridarījumu ziņā skolas vidē Latvija ieņem līderes pozīcijas. OECD PISA starptautiski ietekmīgais pētījums apstiprina jau zināmos arī citu pētījumu rezultātus, ka esam arī līderi pusaudžu paškaitējuma ziņā – pašnāvību un atkarību izraisošu vielu lietošanā. Vardarbība, iesmiešana rada nopietnu risku, ka izglītojamais izvēlēties priekšlaicīgi pārtraukt mācības. Tas savukārt būtiski samazina personas izredzes nākotnē sekmīgi iekļauties darba tirgū, tādējādi veicinot personas sociālo neaizsargātību un pakļaujot to nabadzības riskam.

Lai mazinātu šos riskus, sadarbojoties nepieciešams meklēt risinājumus un realizēt pasākumus, lai izglītojamie ar speciālām vajadzībām, mācīšanās grūtībām, sociāli ekonomiskiem riskiem pakļautie bērni, mobingam pakļauti bērni iegūtu kvalitatīvu izglītību. Radot izglītojamiem drošu, atbalstošu un iekļaujošu vidi Zemgales reģiona izglītības iestādēs, vienlaikus tiks mazināts NEET jauniešu īpatsvars reģionā.

Turklāt izglītībai ir svarīga loma demokrātiskas sabiedrības veidošanā un ir būtiski nodrošināt vienlīdzīgu pieeju izglītībai visiem tās iedzīvotājiem, t.s. mazāk aizsargātām sabiedrības grupām un personām ar invaliditāti.

Rīcības sasniedzamie indikatori:

Nr.	Indikators	Mērvienība	Bāzes gads	Bāzes gada vērtība	Mērķa vērtība 2027	Datu avots
1.	Nav skolas izglītības, zemāka par sākumskolas izglītību, pamatskolas vai sākumskolas izglītība (ISCED 0.-2. līmenis)(15-64)	Tūkst.	2020	26.3	25	CSP
2	Iedzīvotāju vecumā no 16 gadiem sociālās atstumtības izjūta (vidējais skalā no 0-10)	Vidējais skalā no no)-10	2018	1,6	1,4	CSP

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finanšu resurss, sasaiste ar SAM, citiem resursiem	Īstenošanas periods	ZPR loma
R 1.3.1.	Iekļaujošas un drošas mācību vides radīšana visos izglītības līmeņos, tostarp veicinot mācību mobilitāti visiem	Pašvaldības, izglītības iestādes, NVO, IZM, VISC, LM, sociālo pakalpojumu sniedzēji, atbalsta organizācijas, mazākumtautību biedrības	SAM 4.2.3. SAM 4.2.2 Interreg	2021-2027	Reģionāla līmeņa projektu/ aktivitāšu īstenošana. Koordinēšana Informēšana

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finanšu resurss, sasaiste ar SAM, citiem resursiem	Īstenošanas periods	ZPR loma
1.3.1.1 1.3.1.2 1.3.1.3 1.3.1.4 1.3.1.5 1.3.1.6	Īstenot starpinstiūciju sadarbība un koordinācija pasākumus (pašvaldība, tās dienesti, vecāki un citi kopienas locekļi drošas un iekļaujošas vides radīšanai, tostarp novēršot vai mazinot priekšlaicīgas mācību pamešanas riskus, vardarbību, mobingu u.t.m.) Īstenot pasākumus remigrantu un imigrantu bērniem, kā arī mazākumtautībām, to sekmīgai iekļaušanai izglītības procesā, tostarp piedāvājot neformālās izglītības (t.sk. interešu izglītības) iespējas (piem., speciālu mācību programmu izstrāde un licencēšana, ārzemēs iegūtās izglītības atzīšana u.tml.) Veicināt pasākumus vardarbības profilaksei izglītības iestādēs, (metodiskie materiāli, prasmes atpazīt vardarbību, sadarbība ar sociālo darbinieku, skolas psihologu u.t.m.) Īstenot pasākumus NEET jauniešiem, lai sekmētu to atgriešanos izglītībā vai nodarbinātības uzsākšanu, tostarp nodrošinot jauniešiem individuālu mentora atbalstu, vienaudžu atbalstu u.c. aktivitātes Īstenot pasākumus drošākas mācību vides radīšanai (piem., video novērošanas sistēmu izveide un uzraudzība drošas skolas vides radīšanai), Atbalsta personāla, asistentu nodrošināšana (skolu psihologs, sociālais darbinieks u.tml.)				
R.1.3.2.	Stiprināt speciālistu kapacitāti un sadarbību	Pašvaldības, izglītības iestādes, NVO, IZM, VISC, LM, VM, sociālo pakalpojumu sniedzēji, atbalsta organizācijas, ZRKAC	SAM 4.2.3 SAM 4.2.1 Interreg	2021-2027	Reģionāla līmeņa projektu/ aktivitāšu īstenošana. Koordinēšana Informēšana
1.3.2.1 1.3.2.2 1.3.2.3	Apmācības un metodiskais atbalsts izglītības speciālistiem (piem. izglītības darbinieku, skolas administrācijas spēja atpazīt visu veidu vardarbību izglītības iestādēs) Īstenot pasākumus, kas mazinātu pedagogu izdegšanu, uzlabotu to emocionālo veselību, tostarp stiprinot pedagogu noturību un spēju rast labvēlīgu risinājumu Pieredzes apmaiņas, tīklošanās pasākumi, labās prakses un pieredzes pārņemšana (t.sk. ārvalstu labās prakses)				

RV 1.4. Mūžizglītības kultūras veicināšana nodarbinātībai un iedzīvotāju dzīves kvalitātes nodrošināšanai

Rīcības virziena pamatojums, mērķis: Veicināt mūžizglītības kultūru un stiprināt pieaugušo izglītības nozīmi, tās piedāvājumu sasaisti ar tautsaimniecības vajadzībām, saskaņā ar reģiona ekonomisko specializāciju, tādejādi radot reģiona attīstībai nepieciešamās prasmes un kompetences

Pamatojums: Reģiona darba devēji informē, ka prasmju trūkums ir būtisks šķērslis ilgtermiņa investīciju lēmumiem. Turklāt populācijas novecošanās kopā ar lielu darbaspēka iekšējo un ārējo emigrāciju ir atstājusi iespaidu uz šo prasmju trūkumu un veido nopietnus izaicinājumus reģionam reaģēt uz mainīgo

prasmju pieprasījumu. Tas nozīmē, ka nākotnē ražīguma pieaugums kļūs par vēl svarīgāku reģiona izaugsmes virzītājspēku. Lai mazinātu darbaspēka kvalifikācijas neatbilstību darba tirgus pieprasījumam, veicinātu strādājošo konkurētspēju un darba produktivitātes pieaugumu atbilstoši darba tirgus prasībām, kā arī, lai Zemgales reģionu nodrošinātu ar aktīvu, mūsdienu strauji mainīgajai videi atbilstošām prasmēm apveltītu cilvēkresursu, būtiska nozīme ir mūžizglītībai. Tā dod iespēju dažāda vecuma un dzīvesgājuma iedzīvotājiem efektīvi attīstīt un lietot savas prasmes, lai izmantotu strauji mainīgās darbaspēka pieprasījuma izmaiņas. Lai nodrošinātu mūžizglītībai piedāvājuma mūsdienīgumu, kvalitāti un sasaisti ar darba tirgu, piedāvājums jāsalāgo ar indivīda vajadzībām, spējām, prasmēm, iepriekšējo pieredzi, nodrošinot efektīvu un koordinētu resursu izmantošanai un zināšanu pārnesi.

Latvijā ir zems sabiedrības un darbaspēka digitālo prasmju līmenis, kas ne tikai ierobežo inovācijas potenciālu uzņēmumos, bet arī kavē dalību mūžizglītībā un bezdarbnieku dalību aktīvajos nodarbinātības pasākumos. Iedzīvotājiem trūkst visu līmeņu digitālās prasmes un vērojams zems IKT speciālistu īpatsvars darbaspēkā. Tikai 43% Latvijas iedzīvotāju vecumā no 16 līdz 74 gadiem ir digitālās pamatprasmes (58% ES kopumā), Lai mazinātu digitālo plaisu sabiedrībā jāveicina IKT prasmju un digitālo kompetenču apgūšana, kā arī digitālo iespēju plašāka izmantošana. ES un Latvijā īstenotās “zaļās” transformācijas rezultātā varētu mainīties tautsaimniecības struktūra, lai īstenotu sociāli taisnīgu pāreju, būs nepieciešama atsevišķu nozarēs strādājošo darbinieku pārkvalificēšanās.

Rīcības sasniedzamie indikatori:

Nr.	Indikators	Mērvienība	Bāzes gads	Bāzes gada vērtība	Mērķa vērtība 2027	Datu avots
1.	Ekonomisko aktīvo iedzīvotāju skaits Zemgales reģionā (15-64)	%	2020	77	79	CSP
2.	Darba meklētāju/bezdarbnieku īpatsvars 15–74 gadus vecu ekonomiski aktīvo iedzīvotāju vidū	%	2020	7,4	7	CSP
3.	Iedzīvotāju īpatsvars, kuri pilnīgi vai daļēji piekrīt apgalvojumam, ka reģionā ir pieejama kvalitatīva mūžizglītība	%	2020	nd	50	Iedzīvotāju aptaujas
4.	Iedzīvotāji, kuri izmanto Internetbanku	% gada sākumā	2020	79,3	85	CSP
5.	Iedzīvotāju, kuri lieto internetu	% no iedzīvotāju kopskaita	2019	86,7	90	CSP

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finansējums	Īstenošanas periods	ZPR loma
R 1.4.1.	Koordinēti īstenot Zemgales reģiona iedzīvotāju profesionālās kompetences pilnveides pasākumus, kvalificēta darbaspēka piesaistei	ZPR, ZUC, pašvaldības, izglītības iestādes, IZM, VISC, VIAA, NVA, LNKC kompetenču centri, PIC, mūžizglītības centri, uzņēmēji, NVA, ZRKAC.	SAM 4.2.4 SAM 4.3.3 ANM Interreg	2021-2027	Reģionāla līmeņa projektu/ aktivitāšu īstenošana. Koordinēšana Informēšana
<p>1.4.1.1 Pieaugušo izglītības koordinatora nodrošināšana reģionā</p> <p>1.4.1.2 Darba tirgum aktuālu profesionālās tālākizglītības programmu veidošana, koordinēti plānojot mācību prioritāros virzienus iedzīvotāju profesionālās kompetences pilnveidei atbilstoši Zemgales reģiona attīstības vajadzībām</p> <p>1.4.1.3 Sistemātiski veikt darba tirgus piedāvājuma un pieprasījuma analīzi reģionā,</p> <p>1.4.1.4 Reģionālā prasmju fonda veidošana un apmācību organizēšana,</p> <p>1.4.1.5 Reģiona ekonomiskās specializācijas jomām atbilstošu mācību un metodisko materiālu izstrādi, elastīga izglītības piedāvājuma radīšanu, tostarp apmācībām pie darba devēja, jaunu apmācību moduļu izstrāde, balstoties uz profesionālās izglītības programmām – moduļu izstrādē un īstenošanā, liekot uzsvāru uz kvalifikācijas paaugstināšanu ar profesiju saistītā nozarē, apgūstot jaunas prasmes, tai skaitā IT tehnoloģijas nozarē</p> <p>1.4.1.6 Pilnveidot pedagogu un prakses vadītāju kompetences atbilstoši darba tirgus tendencēm, kā arī stiprināt profesionālās izglītības iestāžu kapacitāti pieaugušo izglītībā (pieredzes apmaiņas, tīklošanās pasākumi, labās prakses un pieredzes pārņemšana t.sk. ārvalstu labās prakses u.c. aktivitātes)</p> <p>1.4.1.7 Karjeras izglītības attīstība, kvalitatīvi karjeras konsultantu pakalpojumi pieaugušajiem</p> <p>1.4.1.8 Paplašināt darba devēju izpratni par mūžizglītības nozīmi un tās ietekmi uz reģiona ekonomisko attīstību</p> <p>1.4.1.9 Veicināt pieejamību mūžizglītībā: virtuālās apmācības, digitālās apmācības, mācību video (izmantojot profesionālo izglītības iestāžu bāzi), izbraukuma apmācības, meistarklases – tuvāk dzīves vietai vai darbavietā</p>					
R.1.4.2	Veicināt digitālo prasmju pilnveidi un paaugstināšanu (digitālo iespēju, IKT iespēju izmantošanu), mazinot digitālo plaīsu sabiedrībā, tostarp uzlabojot darba spēka kvalitāti, kapacitāti un efektivitāti.	Pašvaldības, IZM, VARAM, ZPR, izglītības iestādes, ZRKAC.	SAM 4.2.4. ANM Interreg		Reģionāla līmeņa projektu/ aktivitāšu īstenošana. Koordinēšana Informēšana
<p>1.4.2.1 Nodrošināt elastīgu un modulāru apmācību piedāvājumu, lai uzlabotu pieaugušo iedzīvotāju digitālās prasmes (piedāvājums pielāgots dažādiem zināšanu līmeņiem, dažāda gadagājuma iedzīvotājiem)</p> <p>1.4.2.2 Īstenot pasākumus sabiedrības izpratni par digitālo kompetenču nozīmi karjeras sekmīgai attīstībai, un personības izaugsmei veicināšanai</p> <p>1.4.2.3 Īstenot pasākumus izglītības pakalpojumu sniedzēju tehniskā nodrošinājuma (IKT, infrastruktūra u.c) tehniskās bāzes pilnveidošanai</p> <p>1.4.2.4 Digitālas platformas izveide ar augsta līmeņa informācijas tehnoloģijām darba tirgum nepieciešamo IT prasmju, digitālā darba prasmju apguvei un kompetenču pilnveidei nākotnes digitālajam darbam reģionā</p> <p>1.4.2.5 Digitālo materiālu izstrāde</p>					

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finansējums	Īstenošanas periods	ZPR loma
R.1.4.3	Pieejama, mūsdienīga mūžizglītība dzīves kvalitātes nodrošināšanai	ZPR, pašvaldības, izglītības iestādes, IZM, VISC, VIAA, NVA, kompetenču centri, PIC, mūžizglītības centri, uzņēmēji, ZRKAC.	SAM 2.2.3 SAM 4.2.4 Interreg	2021-2027	Reģionāla līmeņa projektu/ aktivitāšu īstenošana. Koordinēšana Informēšana
<p>1.4.3.1 Īstenot sabiedrības izglītošanas un informēšanas pasākumus par mūžizglītību, tās nozīmi un lomu personības attīstībā, līdzdalības iespējām, tādejādi veidojot sabiedrisko pasūtījumu dažādām auditorijām (piem. aptaujas, diskusijas, reģiona iedzīvotāju viedokļu noskaidrošana)</p> <p>1.4.3.2 Veicināt mūžizglītības kultūras attīstību Zemgales reģionā, izstrādājot un īstenojot kvalitatīvas, inovatīvas mācību programma indivīda dzīves kvalitātes nodrošināšanai (piem., pilsoniskā kompetence, finanšpratība, vides pratība un veselībpratība), tostarp veicinot sabiedrības uzvedības modeļu un paradumu maiņu</p> <p>1.4.3.3 Izstrādāt ilgtspējīgu piekļuves nodrošināšanas sistēmu mūžizglītības pakalpojumiem, lai motivētu un nodrošinātu iespējas izmantot mūžizglītības piedāvājumu visu vecumu iedzīvotājiem (saistībā ar transportu, mācību veidu, mācību izmaksām, u.c.)</p> <p>1.4.3.4 Koordinēt un atbalstīt mūžizglītības pieejamību visām sabiedrības grupām (seniori, personas ar funkcionāliem traucējumiem, ģimenes ar bērniem, sociāli mazaizsargātas grupas u.c.), ievērojot universālā dizaina principus, pārņemot labās prakses, ieviešot inovatīvus risinājumus, nodrošinot nepieciešamo aprīkojumu, veicinot sociālo iekļaušanu (mūžizglītības piedāvājums pielāgots dažādiem zināšanu līmeņiem, dažāda gadagājuma iedzīvotājiem)</p>					

RV 1.5. Pētniecības un zinātnes potenciāla attīstība

Rīcības virziena mērķis:

Nodrošināt kvalitatīvu augstāko izglītību, attīstīt uzņēmēju, publiskā sektora, izglītības un zinātnisko institūciju sadarbību inovāciju ieviešanā, augstākās pievienotās vērtības produktu radīšanā reģiona ekonomikas transformācijas veicināšanai.

Apraksts, pamatojums

Reģiona augstākās izglītības un zinātniskās institūcijas iepriekšējā plānošanas periodā ir strādājušas pie zināšanu pārneses veicināšanas, piemēram, LLU ir atvērta Tehnoloģiju un zināšanu pārneses nodaļa. Tomēr ZPR vēl joprojām ir potenciāls aktīvākai uzņēmēju, publiskā sektora, izglītības un zinātnisko institūciju sadarbībai inovāciju ieviešanā, augstākās pievienotās vērtības produktu radīšanā reģiona ekonomikas transformācijas veicināšanai. Līdz ar to ir svarīgi turpināt reformas viedo specializāciju stiprināšanai, sadarbībai ar industriju un infrastruktūras modernizēšanā. Nepieciešams stiprināt sadarbību visām iesaistītajām pusēm – zinātnes un pētniecības, uzņēmējdarbības un pašvaldību un valsts sektoriem, lai sekmētu inovāciju sistēmas attīstību un pārvaldību, zināšanu un tehnoloģiju pārneses sistēmas stiprināšanu, radošo industriju un prasmju attīstību, lai veicinātu reģiona ekonomikas transformāciju un sekmētu

prioritāro nozaru un RIS3 attīstību. Stiprināt un attīstīt pētniecības un inovācijas attīstību, kas virza inovatīvu produktu un pakalpojumu attīstību, komercializāciju, reģiona perspektīvo nozaru un RIS3 attīstību, klimata pārmaiņu diktētās prasības. Videi draudzīgu tehnoloģiju ('zaļo' tehnoloģiju) izstrāde, šo tehnoloģiju tālākai pielietošanai sabiedrisko pakalpojumu, infrastruktūras, transporta jomās, kā arī privātā biznesa darbībā. LLU kā izcilības centra attīstība, zināšanu ietilpīgas bioekonomikas attīstībai, viedo materiālu un tehnoloģiju attīstībai.

Rīcības sasniedzamie indikatori:

Nr.	Indikators	Mērvienība	Bāzes gads	Bāzes gada vērtība	Mērķa vērtība 2027	Datu avots
1	Vismaz 18 gadus vecu pastāvīgo iedzīvotāju īpatsvars ar augstāko izglītību vai doktora grādu reģionos,	%	2020	23	25	CSP
2	Inovatīvu risinājumu un tehnoloģiju ieviešana reģiona zinātniskajām institūcijām sadarbojoties ar privāto sektoru.	Projektu skaits	2020	38	+5%	LLU

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finanšu resurss, sasaiste ar SAM, citiem resursiem	Īstenošanas periods	ZPR loma
R. 1.5.1	Stiprināt augstākās izglītības institūcijas kā zināšanu radīšanas, tehnoloģiju pārneses un inovāciju centrus gudrai izaugsmei	ZPR, pašvaldības, LLU, IZM, izglītības iestādes, uzņēmēji	SAM 1.1.1 SAM 4.2.1 SAM 4.2.2 Interreg	2021-2027	Reģionāla līmeņa projektu/ aktivitāšu īstenošana. Koordinēšana Informēšana
<p><i>1.5.1.1. Izglītības un mācību sistēmu efektivitātes uzlabošana un atbilstības veicināšana mainīgajam darba tirgus pieprasījumam, tostarp nodrošinot studiju modernizāciju (investīcijas augstskolu digitalizācijā, augstskolu materiāli tehniskajā bāzē (infrastruktūra, aprīkojums), inovācijas studiju procesā un mācībspēkos)</i></p> <p><i>1.5.1.2. Īstenot pasākumus studentu, uzņēmēju, augstskolu un industrijas sadarbībai, veicinot studējošo inovētspēju, tostarp veicinot Inovāciju grantu studentiem izmantošanu.</i></p>					

<p>1.5.1.3. Mūsdienīgu tehnoloģisko un saturisko risinājumu ieviešana austākās izglītībā t.sk koledžu mācību/izglītības piedāvājumā, attīstot e-mācību formas un citas mūsdienīgas, inovatīvas ieguves formas, tostarp veicinot labās prakses pārņemšanu (t.sk ārvalstu)</p> <p>1.5.1.4. Īstenot pasākumus studentcentrēta izglītības piedāvājuma (piem. veicināt darba tirgū esošajiem nodarbinātajiem ar vidējo vispārējo un vidējo speciālo izglītību iespēju iegūt augstāko izglītību Zemgales reģionā reģiona ekonomikas specializācijā un RIS 3 nozarēs, izveidojot sagatavošanās kursa LLU "0 kurss", lai nodrošinātu iespēju cilvēkiem, kas vidējo izglītību ieguvuši pirms vairākiem gadiem, atjaunot iegūtās zināšanas un veiksmīgi uzsākt studijas augstākās izglītības ieguvei reģiona ekonomikas specializācijas nozarēs)</p> <p>1.5.1.5. Industrijas 4.0 attīstībai atbilstošo kompetenču apguves veicināšana (STEM, digitālo, starpdisciplināro) un industrijai 4.0 atbilstošo tehnoloģiju ieviešana studiju procesā.</p>					
R 1.5.2.	Pētniecības un inovācijas cilvēkkapitāla kvantitatīvas un kvalitatīvas iesaistes palielināšana publiskajā un privātajā sektorā, pētniecības izcilības stimulēšana, pētījumu pasūtīšana – reģiona specializācijā, reģiona inovāciju attīstībai perspektīvajās nozarēs un konkurētspējai un zaļai ekonomikai, RIS3 specializācijas jomu attīstību un tautsaimniecības transformāciju.	ZPR, LLU, zinātnes pētniecības institūti, uzņēmēji	SAM 1.1.1. Interreg	2021 - 2027	Reģionāla līmeņa projektu/ aktivitāšu īstenošana. Koordinēšana Informēšana
<p>1.5.2.1. Mobilitātes, pieredzes apmaiņas un sadarbības aktivitātes starptautiskās konkurētspējas uzlabošanai zinātnē, pieredzes apmaiņas pasākumi, vietējās un ārvalstu labās prakses pārnese, ārvalstu speciālistu piesaiste</p> <p>1.5.2.2. Veicināt atbalsta programmu izmantošanu finansējuma piesaistei, tostarp dalībai un kopprojektu veidošanai Horizon Europe, Apvārsnis Eiropa</p> <p>1.5.2.3. Īstenot pasākumus ārvalstu zinātnieku piesaistei aktuālos pētījumu zinātniskajai institūcijai, papildinot šo zinātnieku prasmes un konkurētspēju vai komersanta attīstībai nepieciešamo pētījumu veikšanai, izstrādājot jaunas idejas, produktus un pakalpojumus.</p> <p>1.5.2.4. Praktisko pētījumu īstenošana jaunu produktu un pakalpojumu komercializācijas veicināšanai, kā arī sabiedrības izaicinājumu un tautsaimniecības vajadzību risināšanai, veicinot zinātnisko institūciju – industrijas sadarbību</p> <p>1.5.2.5. Popularizēt labo praksi un sniegt konsultācijas par pētījumu veikšanu</p>					
R 1.5.3.	Sadarbība RIS3 pētniecības un inovācijas izcilības centru attīstībai un izveidei Zemgales reģionā (zināšanu ietilpīga biokenomika, viedie materiāli, energoefektivitātes tehnoloģijas, radošās industrijas u.c.), attīstot izcilības centrus arī citās RIS3 jomās, pārvaldības un analītiskās kapacitātes celšana.	ZPR, LLU, zinātnes pētniecības institūti uzņēmēji	SAM 1.2.1. SAM 4.2.2 Interreg	2021 - 2027	Reģionāla līmeņa projektu/ aktivitāšu īstenošana. Koordinēšana Informēšana
<p>1.5.3.1. LLU kā ilgtspējīga, zināšanās un pētniecībā balstīta Bioekonomikas izcilības centra attīstība ar nozīmīgu ietekmi un reģiona uzņēmējdarbību un eksportspējas palielināšanos – inovatīvu pārtikas produktu izstrāde, biotehnoloģiju attīstība, viedā lauksaimniecība un robotizācija, augu selekcija, dzīvnieku veselība, klimata pārmaiņu ietekme uz lauksaimniecību, mežsaimniecību, zivsaimniecību, sagaidāmie riski un to mazināšana, izveidojot dzīvās prakses laboratoriju pētniecībai bioekonomikā, īstenojot pilotprojektus un demonstrāciju projektus</p> <p>1.5.3.2. Sadarbības stiprināšana starp augstākās izglītības pārstāvjiem, zinātniekiem un uzņēmējiem, t.sk. tīklošanās, izglītošanās, pieredzes apmaiņas pasākumi u.c. pasākumi</p>					

P2 Prioritāte Sociālā iekļaušana un veselības veicināšana

Prioritātes mērķis

Sociālās iekļaušanas un veselības veicināšanas mērķu sasniegšanu ietekmē gan globāli, gan lokāli izaicinājumi un sociāli ekonomiskās attīstības tendences. Sabiedrības novecošanās, darbaspējīgo iedzīvotāju skaita samazināšanās un migrācijas tendences, kā arī būtisks iedzīvotāju skaita prognozējamais sarukums ilgtermiņā rada izaicinājumus sociālo un veselības aprūpes pakalpojumu nodrošināšanai.

Tāpēc Zemgales plānošanas reģiona izvirzīti sekojoši prioritārie mērķi:

- Nodrošināt ilgtspējīgu sociālo pakalpojumu attīstību reģionā, uzlabojot to pieejamību, dažādību, kvalitāti un atbilstību reģiona iedzīvotāju vajadzībām.
- Paaugstināt reģiona iedzīvotāju līdzestību savas veselības saglabāšanā, veicinot veselības pakalpojumu pieejamību un īstenojot veselības veicināšanas pasākumus.
- Palielināt sociālās atstumtības riskam pakļauto iedzīvotāju iespējas piedalīties ekonomikā, izglītībā, kultūrā un dažādās sabiedriskās aktivitātēs attīstot un pilnveidojot vides pieejamību un mazinot sabiedrībā pastāvošos stereotipus un veicinot sociālo iekļaušanu.

Attīstot ilgtspējīgus sabiedrībā balstītus sociālos pakalpojumus būs iespēja saglabāt personas neatkarību un viņa aprūpē iesaistīto ģimenes locekļu nodarbinātību. Tāpēc paredzētas vairākas rīcības, kas vērstas tieši uz sabiedrībā balstītu pakalpojumu attīstību (pieejamības palielināšana, klāsta paplašināšana, tostarp pilotējot jaunus sociālos pakalpojumus un to ieviešanas veidus, mērķa grupu pārklājuma palielināšana, plašāka tehnoloģisko risinājumu izmantošana, atbalsta veidu dažādošanu), pakalpojumu pieejamības un kvalitātes palielināšanu. Tāpat būtiska daļa rīcību ir vērsta uz sociālā darba attīstību (gan nepieciešamo cilvēkresursu piesaisti, zināšanu paaugstināšanu, prestiža celšanu u.c.). Lai nodrošinātu iekļaujošas sabiedrības attīstību un veidošanos paredzētas rīcības sabiedrības un speciālistu apmācībām, izglītošanai par dažādām mērķa grupas personām, kas pakļautas sociālās atstumtības riskam. Tāpat būtiska daļa rīcību ir vērsta uz sabiedrības veselības uzlabošanu caur izglītojošām aktivitātēm, pakalpojumu pieejamības uzlabošanu, dažādu inovatīvu risinājumu pilotēšanu un pielietošanu dzīvē.

RV 2.1. Nodrošināt ilgtspējīgu sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu attīstību reģionā, uzlabojot sociālo pakalpojumu pieejamību, kvalitāti un atbilstību reģiona iedzīvotāju vajadzībām

Rīcības virziena mērķis:

Veicināt dažādu sabiedrības grupu sociālo iekļaušanos, lai mazinātu sociālo atstumtību un nabadzību, veidojot pieejamus un kvalitatīvus pakalpojumus.

Rīcības sasniedzamie indikatori:

Nr.	Indikators	Mērvienība	Bāzes gads	Bāzes gada vērtība	Mērķa vērtība 2027	Datu avots
1.	Sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu sniedzēju skaits	skaits	2019.g.	110	160	LR LM, SPS reģistrs
2.	Sociālā darba speciālistu skaits uz 1000 iedzīvotājiem	skaits	2019.g.	1,1	1,5	LR LM
3.	Klienta lietu skaits uz vienu sociālo darbinieku	skaits	-	-	20	LR LM
4.	Sociālā darba speciālistu skaits, kas ir saņēmuši supervīziju	%	2019.g.	86%	99%	LR LM
5.	Bērnu skaits, kuras atrodas ilgstošas sociālās aprūpes institūcijās	skaits	2019.g.	126	-20%	BSAC
6.	Personu ar GRT skaits VSAC	skaits	2019.g	859	-20%	VSAC

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finanšu resurss, sasaiste ar SAM, citiem resursiem	Īstenošanas periods	ZPR loma
R 2.1.1.	Veicināt sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu attīstību reģionā	Plānošanas reģions, pašvaldības, pakalpojumu sniedzēji, NVO, sociālie uzņēmumi	SAM 4.4.1. Interreg Leader	2021-2027	Reģionāla līmeņa projektu / aktivitāšu īstenošana, Koordinēšana
<ol style="list-style-type: none"> 1. Turpināt īstenot ZPR DI plānu. 2. Vajadzību priekšizpēti projektu īstenošana pirms SBSP attīstīšanas, sadarbībā ar vietējām kopienām un nevalstiskām organizācijām. 3. Uzlabot pakalpojumu sniegšanas vietu teritoriālo pārklājumu un sniedzēju daudzveidību, kvalitāti, efektivitāti, pieejamību, tai skaitā infrastruktūru un aprīkojumu. 4. Attīstīt jaunus inovatīvus digitālus sociālos pakalpojumus. 5. Palielināt reģiona pašvaldību sadarbību un nevalstiskā un privātā sektora līdzdalību sociālo pakalpojumu organizēšanā un nodrošināšanā. 6. Ģimeniskai videi pietuvinātu pakalpojumu attīstība pensijas vecuma personām, personām ar smagiem funkcionāliem traucējumiem, bērniem. 7. Universālā dizaina principu piemērošana jaunu pakalpojumu izveidē. 8. Esošo pakalpojumu sniedzēju infrastruktūras vides pieejamības uzlabošana. 					

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finanšu resurss, sasaiste ar SAM, citiem resursiem	Īstenošanas periods	ZPR loma
9.	Attīstīt pakalpojumus iedzīvotāju pamatvajadzību apmierināšanai (piemēram, zupas virtuves, higiēnas centri, mobilās vienības un specializēto transportu) pēc iespējas tuvāk dzīvesvietai.				
10.	Attīstīt mobilos pakalpojumus, kas nodrošina atbalstu pašaprūpē veciem cilvēkiem un cilvēkiem ar funkcionēšanas traucējumiem (friziera, kosmetologa, podologa pakalpojums, manikīra pakalpojums, bārdas skūšanas pakalpojums u.c, aprūpes pakalpojumus).				
11.	Attīstīt atbalsta personas pakalpojumu cilvēkiem ar demenci (personas, kas palīdz personai uzturēt prasmes, organizēt brīvā laika pavadīšanu).				
12.	Attīstīt atbalsta personas pakalpojumu personām ar garīga rakstura traucējumiem (personas, kas palīdz integrēties sabiedrībā, nodarbinātībā, lēmumu pieņemšanā, citās sociālās aktivitātēs).				
13.	Dzīvojamā fonda attīstība pašvaldībās sociālās atstumtības riska grupām.				
R 2.1.2.	Uzlabot esošos un attīstīt jaunus alternatīvos/sabiedrībā balstītos <u>sociālās aprūpes, sociālās rehabilitācijas un sociālā darba</u> pakalpojumus dažādām iedzīvotāju grupām	Plānošanas reģions, pašvaldības, pakalpojumu sniedzēji	SAM 4.3.5. Interreg	2021-2027	Reģionāla līmeņa projektu / aktivitāšu īstenošana, Koordinēšana
2.1.2.1.	Uzlabot sociālās aprūpes pakalpojumu pieejamību, attīstot visiem iedzīvotājiem pieejamo aprūpes mājās pakalpojumu senioriem, aprūpes pakalpojums bērniem ar FT u.c. mērķgrupām.				
2.1.2.2.	Sociālās rehabilitācijas pakalpojumu pieejamības uzlabošana, attīstot pakalpojumu sniegšanas vietu kapacitāti.				
2.1.2.3.	Apmācību organizēšana sociālās atstumtības riskam pakļautām iedzīvotāju grupām (īpaši seniori, cilvēki ar invaliditāti, trūcīgie), lai uzlabotu to digitālās prasmes.				
2.1.2.4.	Pasākumi digitālo ierīču, tehnikas pieejamības nodrošināšanai mērķa grupas personām, digitālo pakalpojumu izmantošanai.				
2.1.2.5.	Attīstīt sociālās rehabilitācijas pakalpojumus bērniem ar funkcionāliem traucējumiem un pilngadīgām personām ar garīga rakstura traucējumiem.				
2.1.2.6.	Dienas centru bezpajumtniekiem izveide, nodrošinot sociālās rehabilitācijas pasākumus un veicinot bezpajumtnieku integrāciju sabiedrībā.				
2.1.2.7.	Krīzes centra un atbalsta pasākumu izveide no vardarbības cietušajām pilngadīgām personām (seniori, vīrieši, sievietes).				
2.1.2.8.	Īstenot pasākumus, kas uzlabo sociālā darba pakalpojumu (it īpaši psihosociālās palīdzības) sniegšanu.				
2.1.2.9.	Mobilo brigāžu/vienību izveide un attīstība pakalpojumu nodrošināšanai iedzīvotājiem no centra attāļās teritorijās.				
2.1.2.10.	Aprūpes, sociālās rehabilitācijas un sociālajam darbam nepieciešamā aprīkojuma, tehnoloģiju un infrastruktūras nodrošināšana.				
2.1.2.11.	Nakts patversmju tīkla izveide reģionā, sadarbības attīstība starp pašvaldībām.				
2.1.2.12.	Pasākumi ārpusģimenes aprūpē esošo bērnu labākai iekļaušanai sabiedrībā.				
2.1.2.13.	Aktivitātes uzņemošo ģimeņu skaita palielināšanai un atbalsta sniegšanai šīm ģimenēm.				
2.1.2.14.	Pasākumi sociālā darba speciālistu atalgojumu sistēmas sakārtošanai un atalgojuma konkurētspējas paaugstināšanai.				
2.1.2.15.	Pakalpojumu attīstība nemotivētiem cilvēkiem.				
2.1.2.16.	Esošo un jaunu sociālās rehabilitācijas programmu izmantošana darbā ar dažādām mērķa grupām.				
R 2.1.3.	Veicināt sociālo pakalpojumu sinerģiju ar citiem pakalpojumiem	Plānošanas reģions, pašvaldības, pakalpojumu	SAM4.3.2.	2021-2027	Reģionāla līmeņa

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finanšu resurss, saistīts ar SAM, citiem resursiem	Īstenošanas periods	ZPR loma
		sniedzēji, NVO, sociālie uzņēmumi	SAM 4.3.5. Interreg		projektu / aktivitāšu īstenošana, Koordinēšana
	<p>2.1.3.1. Pilotprojektu īstenošana labās prakses pārņemšanai par sociālo pakalpojumu sinerģijas veidošanu ar veselības, izglītības, nodarbinātības, transporta, brīvā laika pavadīšanas pakalpojumiem.</p> <p>2.1.3.2. Vispārējo pakalpojumu sniedzēju apmācības par komunikācijas īpatnībām ar dažādām mērķa grupas personām, tai skaitā, lai veidotu izpratni un mazinātu stereotipus.</p> <p>2.1.3.3. Sadarbības starp ilgstošās sociālās aprūpes iestādēm un ārstniecības iestādēm veidošana, lai nodrošinātu SAC klientiem nepieciešamos veselības aprūpes pakalpojumus.</p> <p>2.1.3.4. Pakalpojumu attīstība paliatīvās aprūpes pacientiem sadarbojoties veselības aprūpes un sociālo pakalpojumu sniedzējiem.</p> <p>2.1.3.5. Pakalpojumu un atbalsta sistēmas izveide cilvēkiem ar psihiskām saslimšanām, it īpaši pēc stacionāra periodā.</p> <p>2.1.3.6. Pasākumu īstenošana atstumtības riskam pakļautām iedzīvotāju grupām veiksmīgākai iesaistīšanai nodarbinātībā:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Mentora pakalpojuma nodrošināšana (atlase, apmācības, procesa vadība). 2. Atbalsītā darba pakalpojuma popularizēšana 3. Sociālās uzņēmējdarbības popularizēšana, labās prakses piemēru apkopošana un izplatīšana, pieredzes apmaiņas pasākumi. 4. Darba integrācijā balstītu uzņēmumu attīstība. 				
R 2.1.4.	Paaugstināt un uzlabot sociālo pakalpojumu sniegšanā, plānošanā un administrēšanā iesaistīto darbinieku kapacitāti.	Plānošanas reģions, pašvaldības, pakalpojumu sniedzēji	SAM 4.3.5. 4.3.6. ANM digitalizācija, Interreg	2021-2027	Reģionāla līmeņa projektu / aktivitāšu īstenošana, Koordinēšana
	<p>2.1.4.1. Pilotprojektu īstenošana sociālā darba speciālistu profesionālās kompetences pilnveidei, tai skaitā viņu dalību supervīzijās un apmācībās, tostarp par darbu ar dažādām mērķa grupām, jaunām darba metodēm, īpaši par darbu grupās (piemēram, iedzīvotāju atbalsta vai pašpalīdzības grupās) un izstrādāto metodiku izmantošanu.</p> <p>2.1.4.2. Pasākumi darbinieku kvalifikācijas (zināšanas, prasmes, pieredzi, u.c.) paaugstināšanai un attīstīšanai (piemēram, pieredzes apmaiņas braucieni, mācīšanās caur daudzveidīgiem mācīšanās līdzekļiem -rakstiem, grāmatām, videomateriāliem, utt.).</p> <p>2.1.4.3. Apmācību un aktivitāšu īstenošana, kas papildina un pilnveido prasmes izvērtēt sociālo pakalpojumu nepieciešamību, prasmes piešķirt un sniegt SBSP, un novērtēt sociālo pakalpojumu atbilstību personas individuālām vajadzībām.</p> <p>2.1.4.4. Projektu īstenošana ar mērķi uzlabot speciālistu digitālās prasmes, kā arī nodrošinot sociālā darba speciālistus ar datoriem un pielāgojumiem, saziņai ar klientiem attālināti izmantojot dažādas datorprogrammas un mobilās lietotnes.</p> <p>2.1.4.5. Pasākumi darbinieku zināšanu pilnveidei par izvērtējumu veikšanu sociālo pakalpojumu nepieciešamības noteikšanai kopienā, izstrādāt pašvaldību sociālo pakalpojumu attīstības un izmaksu plānus, noteikt sociālo pakalpojumu ekonomisko dzīvotspēju un ilgtspēju, attīstīt kapacitāti jaunu risinājumu meklēšanā, kā arī projektu finansējuma piesaistē un/vai līdzfinansējuma nodrošināšanā</p>				

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finanšu resurss, saistīts ar SAM, citiem resursiem	Īstenošanas periods	ZPR loma
R 2.1.5.	Uzlabot sadarbību sociālo pakalpojumu nodrošināšanā un organizēšanā.	Plānošanas reģions, pašvaldības, pakalpojumu sniedzēji, NVO, sociālie uzņēmumi	SAM 4.3.5. Interreg	2021-2027	Reģionāla līmeņa projektu / aktivitāšu īstenošana, Koordinēšana
R 2.1.6.	Uzlabot sociālās atstumtības riskam pakļauto iedzīvotāju iekļaušanos sabiedrībā.	Plānošanas reģions, pašvaldības, NVO	SAM 4.3.4.; 4.3.5. Interreg, ANM	2021-2027	Reģionāla līmeņa projektu / aktivitāšu īstenošana, Koordinēšana

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finanšu resurss, saista ar SAM, citiem resursiem	Īstenošanas periods	ZPR loma
2.1.6.7.	<i>Interaktīvu pasākumu īstenošana izglītības iestādēs ar mērķi mazināt stereotipus par cilvēkiem ar invaliditāti (piemēram, aktivitāte "Bērni nepiedzimst ar aizspriedumiem").</i>				
2.1.6.8.	<i>Nometnes bērniem un viņu ģimenēm, ietverot bērnus no sociālā riska ģimenēm, BSAC, bērnus ar FT u.c.</i>				
2.1.6.9.	<i>Pasākumi sociālā darba prestiža paaugstināšanai, sabiedrības izpratnes veidošana.</i>				

RV 2.2. Veicināt veselības aprūpes pakalpojumu attīstību reģionā, uzlabojot pakalpojumu pieejamību un iedzīvotāju veselībratību

Rīcības virziena mērķis:

Veicināt iedzīvotāju līdzestību veselības saglabāšanā un uzlabošanā, attīstot pieejamus veselības pakalpojumus un īstenojot veselības veicināšanas pasākumus.

Rīcības sasniedzamie indikatori:

Nr.	Indikators	Mērvienība	Bāzes gads	Bāzes gada vērtība	Mērķa vērtība 2027	Datu avots
1.	NMP savlaicīgi izpildīto izsaukumu skaits	%	2018.g	79,9%	85%	NMP
2.	Mirstība no asinsrites slimībām uz 100 000 iedzīvotājiem	skaits	2019.g	833,6	800,2	VM
3.	Iedzīvotāju skaits uz 1 praktizējošu ārstu	skaits	2019.g	549	500	VM

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finanšu resurss, saista ar SAM, citiem resursiem	Īstenošanas periods	ZPR loma
R 2.2.1.	Sekmēt veselības aprūpes pieejamības un veselības veicināšanas pasākumus reģiona līmenī, sadarbībā ar valsts institūcijām un pašvaldībām	Pašvaldības, veselības aprūpes pakalpojumu sniedzēji, VM, LM, PR	SAM4.1.1., 4.1.2. Interreg	2021-2027	Reģionāla līmeņa projektu / aktivitāšu īstenošana,

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finanšu resurss, sasaiste ar SAM, citiem resursiem	Īstenošanas periods	ZPR loma
					Koordinēšana
	<p>2.2.1.1. Veidot ZPR pašvaldību darba grupas/ regulāras sanāksmes tieši veselības veicināšanas darbā iesaistītajiem (veselības veicināšanas projektu vadītāji).</p> <p>2.2.1.2. Veselības veicināšanas pasākumu īstenošanas pašvaldībās (turpinot esošajā periodā iesākt) par sirds un asinsvadu sistēmas slimību, onkoloģisko slimību profilaksi, atkarību ietekmi, psihisko emocionāli, reproduktīvi veselību.</p> <p>2.2.1.3. Atbalsta pasākumu īstenošana jaunažiem speciālistiem (prakses vietas, dzīvesvietas jautājumu risināšana).</p> <p>2.2.1.4. Digitālo pakalpojumu attīstība (ietverot speciālistu un mērķa grupas personu apmācības, pieredzes apmaiņu, pilotaktivitātes: Platformas izveide - video vizītes - pakalpojuma pieejamības nodrošināšana sociālā riska grupām attāļajos lauku apvidos).</p> <p>2.2.1.5. Pieredzes apmaiņa un pilot aktivitātes veselības aprūpes pakalpojumu sasaistes veidošanā ar sociālajiem pakalpojumiem.</p> <p>2.2.1.6. Motivācijas sistēmas izstrāde un ieviešana pašvaldībās, lai piesaistītu ārstniecības personas un ārstniecības atbalsta personas veselības aprūpes pakalpojumu sniegšanai;</p> <p>2.2.1.7. Telpu veselības aprūpes pakalpojumu sniegšanai attīstīšana, tai skaitā risinot jautājumu par vides pieejamību, atbilstoši obligātajām prasībām ārstniecības iestādēm pašvaldībai piederošās telpās, lai varētu reģistrēt jaunas ārstniecības iestādes, piemēram, ģimenes ārsta prakses.</p> <p>2.2.1.8. Transporta pakalpojumu attīstība, lai uzlabotu ārstniecības pakalpojumu ģeogrāfisko pieejamību.</p> <p>2.2.1.9. Ārstniecības iestāžu modernizācija, tehniskās infrastruktūras uzlabošana un vides pieejamības sakārtošana.</p> <p>2.2.1.10. Veidot metodiskos materiālus un izglītojošu nodarbību programmas veselības veicināšanas jomā bērniem un jauniešiem.</p> <p>2.2.1.11. Stiprināt sabiedrības veselības un veselības veicināšanas speciālistu kompetences (vai rast iespēju šādus speciālistus piesaistīt pašvaldībās, kur tādi vēl nestrādā).</p>				
R 2.2.2	Attīstīt hronisko pacientu aprūpes sistēmu, īstenojot reģionāla līmeņa iniciatīvas, lai nodrošinātu katrai saslimšanai atbilstošu un pielāgotu aprūpi, iespēja saņemt konsultācijas, apmācības un mazināt komplikāciju risku.	Pašvaldības, veselības aprūpes pakalpojumu sniedzēji, PR, VM	SAM 4.1.1., 4.1.2. 4.3.6. Interreg	2021-2027	Reģionāla līmeņa projektu / aktivitāšu īstenošana, Koordinēšana
	<p>2.2.2.1. Pediatrijas centru izveide reģionālas attīstības centros, lai nodrošinātu kvalitatīvu medicīnisko aprūpi bērniem ar invaliditāti un hroniskām saslimšanām</p> <p>2.2.2.2. Biežāk konstatēto hronisko saslimšanu izpēte reģionā un priekšlikumu izstrāde veselības aprūpes speciālistiem par pacientu izglītošanu un pilotaktivitāšu īstenošana</p> <p>2.2.2.3. Apmācību kabinetu izveide reģionālas attīstības centros hronisko pacientu apmācībai / mentoringam.</p> <p>2.2.2.4. Digitālas konsultatīvās platformas izveide, kurā darbojas ārsti –speciālisti un cilvēki ar hroniskām saslimšanām (2 virzieni – 1) ārsta konsultācija tiešsaistē – iespēja kopīgā forumā/ čatā uzdot jautājumu ārstam speciālistam, par kādu tā brīža neskaidru situāciju, kā rīkoties; 2)pieredzes apmaiņa starp pacientiem.)</p>				
R 2.2.3	Paliatīvās aprūpes pakalpojumu izveide plānošanas reģionā	Pašvaldības, veselības aprūpes pakalpojumu sniedzēji, VM	SAM 4.1.1., 4.1.2. Interreg	2021-2027	Reģionāla līmeņa projektu / aktivitāšu īstenošana, Koordinēšana

ZEMGALES PLĀNOŠANAS REĢIONA ATTĪSTĪBAS PROGRAMMA 2021-2027
Stratēģiskā daļa

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finanšu resurss, sasaiste ar SAM, citiem resursiem	Īstenošanas periods	ZPR loma
<p>5.2.3.1. <i>Pakalpojumu attīstība paliatīvās aprūpes pacientiem sadarbojoties veselības aprūpes un sociālo pakalpojumu sniedzējiem.</i></p> <p>5.2.3.2. <i>Paliatīvās aprūpes pakalpojumu infrastruktūras izveide un attīstība, nepieciešamo tehnoloģiju ieviešana.</i></p> <p>5.2.3.3. <i>Sadarbības mehānismu pilotēšana, labās prakses piemēru apgūšana.</i></p> <p>5.2.3.4. <i>Apmācību organizēšana veselības un sociālās jomas speciālistiem par paliatīvo aprūpi.</i></p>					
R 2.2.4.	Uzlabot informācijas pieejamību par veselības aprūpes pakalpojumiem un attīstīt atbalsta pasākumus tuviniekiem	Plānošanas reģions, pašvaldības, pakalpojumu sniedzēji, NVO	SAM 4.1.1., 4.1.2. Interreg	2021-2027	Reģionāla līmeņa projektu / aktivitāšu īstenošana, Koordinēšana
<p>2.2.4.1. <i>Apmācību īstenošana smagi un / vai neārstējami slimu pacientu tuviniekiem</i></p> <p>2.2.4.2. <i>Informācija tuviniekiem un aprūpētājiem par demenci, tās ietekmi uz personu, aprūpes pamatprincipiem</i></p> <p>2.2.4.3. <i>Informācijas sagatavošana un izplatīšana par reģionā pieejamiem veselības aprūpes pakalpojumiem</i></p>					

P3 Prioritāte Uzņēmumu izaugsme un konkurētspēja

Prioritātes mērķis

Sakārtot uzņēmējdarbības ekosistēmu un infrastruktūru, veicināt zināšanu pārnesi un inovācijas Zemgales ekonomikas specializācijas un RIS 3 nozarēs un paaugstināt Zemgales uzņēmēju konkurētspēju pasaules tirgos

Reģionālajā attīstībā izšķiroša loma ir uzņēmējdarbības videi reģionos, jo tā sniedz nodarbinātības iespējas un līdz ar to labklājību iedzīvotājiem, stimulē iedzīvotāju palikšanu dzīvesvietās, samazinot teritoriju depopulāciju, kā arī rada ienākumus pašvaldību budžetos no nodokļiem, kas savukārt dod iespējas veikt ieguldījumus teritorijas infrastruktūras uzlabošanā, rezultātā kopumā paaugstinot iedzīvotāju dzīves kvalitāti.

Galvenie kavējošie faktori konkurētspējīgas ekonomikas attīstībai ir zems inovāciju līmenis, nepietiekama sadarbība zināšanu pārnesē un komercializācijai, apstrādes rūpniecībā dominē zemo un vidēji zemo tehnoloģiju nozares, nepietiekošais inovāciju, kompetenču, prasmju un zināšanu apjoms uzņēmumos traucē tiem veikt ienesīgākas aktivitātes globālajās vērtību ķēdēs, zems vidējais digitalizācijas līmenis ražojošajos uzņēmumos, pārlietu fokusēšanās uz vietējo tirgu, kur produktivitātes kāpumu ierobežo vietējā tirgus ierobežotais izmērs.

Zemgale 2027 – reģions ar konkurētspējīgu ekonomiku, modernu uzņēmējdarbības vidi, eksporta pieaugumu Zemgales ekonomikas specializācijas nozarēs un atbalstošu uzņēmējdarbības vidi.

RV 3.1. Uzņēmējdarbībai pievilcīgas vides attīstība un infrastruktūras sakārtošana

Rīcības virziena mērķis:

*Veicināt uzņēmējdarbībai pievilcīgas vides attīstību, sakārtojot uzņēmējdarbības infrastruktūru pašvaldībās, un koordinēt **penta helix*** sadarbības modeli.*

* **Penta Helix** ir piecu pušu sadarbības modelis, kas sasaucas ar atvērtās inovācijas principu. Piecas pušes ir 1) valsts/pašvaldības, 2) uzņēmēji/biznesa vide; 3) zinātnieki un izglītības vide, 4) sociālie uzņēmēji un/vai nevalstiskais sektors un 5) pilsoniskā sabiedrība jeb iedzīvotāji.

Rīcības sasniedzamie indikatori:

Nr.	Indikators	Mērvienība	Bāzes gads	Bāzes gada vērtība	Mērķa vērtība 2027	Datu avots
-----	------------	------------	------------	--------------------	--------------------	------------

1	Zemgales reģiona IKP uz vienu iedzīvotāju pret valsts vidējo IKP rādītāju, % (2016)	%	2016	63%	71%	Reģionālās politikas pamatnostādnes 2021-2027
2	Publiskās un privātās investīcijas infrastruktūras sakārtošanai	Eur	2020	N/d	20 miljoni	Atjaunošanas un noturības mehānisma plāns
3	Reģiona attīstības indekss		2019	-0.547	+0.100	VRAA, CSP

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Sasaiste ar SAM, citiem resursiem	Īstenošanas periods	ZPR loma
R 3.1.1.	Publiskās infrastruktūras attīstība uzņēmējdarbības atbalstam Zemgales pašvaldības t.sk. ieguldījumi pārejai uz klimatneitralitāti	Pašvaldības, uzņēmēji, ZPR, ZUC	DP Latvijai SAM 6.1.1. DP Latvijai SAM 5.1.1. Atjaunošanas un noturības mehānisms Interreg	2027	Reģionālās nozīmes projektu koordinēšana
<ol style="list-style-type: none"> 1. Uzņēmējdarbībai paredzēto publisko ēku un to infrastruktūras sakārtošana; 2. Pēcinkubācijas atbalsta centru/telpu izveide pašvaldībās, t.sk. koprades telpas uzņēmējiem lauku teritorijas; 3. Teritorijas potenciāla attīstīšanai nepieciešamo industriālo pieslēgumu ierīkošana un to saistītās jaudas palielināšana; 4. Industriālo zonu attīstība, t.sk. loģistikas centru attīstība; 5. "Zaļo" industriālo zonu veidošana pašvaldībās, kur ražo vai patērē atjaunojamos energoresursus (AER); 6. AER (elektrība, biometāns un ūdeņradis) pieslēguma infrastruktūra Zemgalē; 7. Radošo kvartālu/amatniecības centru infrastruktūras sakārtošana. 8. Industriālo teritoriju kartēšana; 9. Mārketinga pasākumi investoru piesaistei industriālajām teritorijām u.c. aktivitātes. 					

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Sasaiste ar SAM, citiem resursiem	Īstenošanas periods	ZPR loma
R 3.1.2.	Stiprināt uzņēmējdarbības atbalsta institūciju kapacitāti un sadarbību, uzlabojot sniegto pakalpojumus kvalitāti un daudzveidību reģionā, ievērojot Penta Helix pamatprincipus t.sk. digitālās transformācijas pakalpojumi uzņēmējiem	Pašvaldībās, uzņēmējdarbības atbalsta institūcijas, uzņēmēju biedrības, ZPR, ZUC, DIC (IT klasteris, LLU)	Reģionālās pamatnostādnes B3.1. Nacionālās industriālās politikas pamatnostādnes 2021-2027 Atjaunošanas un noturības mehānisms Interreg Norvēģijas finanšu instruments 2014.-2021.	2027	Reģionālās nozīmes projektu izvērtēšana ZUC pakalpojumi digitālās transformācijas jomā.
<p>3.1.2.1. <i>Apmācības uzņēmējdarbības speciālistiem un atbalsta institūciju speciālistiem;</i> 3.1.2.2. <i>Pieredzes apmaiņas braucieni un tīklošanās pasākumi;</i> 3.1.2.3. <i>Prakse pie uzņēmēja organizēšana;</i> 3.1.2.4. <i>Sadarbības aktivitātes, pasākumu un konkursu organizēšana ievērojot Penta Helix pamatprincipus;</i> 3.1.2.5. <i>Vienotas pieejas darbam ar uzņēmējiem ieviešana – platformas veidošana, informācijas apmaiņa un pasākumi u.c. aktivitātes.</i></p>					
R 3.1.3	Veicināt sociālās uzņēmējdarbības attīstību reģionā, apzinot un apkopojot pašvaldību rīcībā esošos resursus, sociālās uzņēmējdarbības atbalstam	Uzņēmēji, pašvaldībās, uzņēmējdarbības atbalsta institūcijas, uzņēmēju biedrības, ZRKAC, ZPR, ZUC	Sociālās aizsardzības un darba tirgus politikas pamatnostādnes 2021-2027 3.2. RR-35. RR Nacionālās industriālās politikas pamatnostādnes 2021-2027	2027	Informēšana un nefinanšu atbalsta pasākumi
<p>3.1.3.1. <i>Izglītojoši pasākumi iedzīvotājiem, uzņēmējiem un speciālistiem par Sociālo uzņēmējdarbību;</i> 3.1.3.2. <i>Pašvaldību resursu apzināšana un apkopošana sociālās uzņēmējdarbības atbalstam;</i> 3.1.3.3. <i>Sociāliem uzņēmējiem motivējoši pasākumi pašvaldībās;</i> 3.1.3.4. <i>Sociālās uzņēmējdarbības popularizēšana, labās prakses piemēru apkopošana un izplatīšana, pieredzes apmaiņas pasākumi;</i> 3.1.3.5. <i>Atbalstītā darba pakalpojuma popularizēšana, t.sk. iesaistot atstumtības riskam pakļautās iedzīvotāju grupas;</i> 3.1.3.6. <i>Darba integrācijā balstītu uzņēmumu attīstība u.c. aktivitātes.</i></p>					

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Sasaiste ar SAM, citiem resursiem	Īstenošanas periods	ZPR loma
R 3.1.4.	Veicināt uzņēmēju sasniedzību, digitālo prasmju celšana, digitālo tehnoloģiju, mākslīgā intelekta un robotizācijas risinājumu ieviešanu atbalstošu vidi	Pašvaldības, uzņēmējdarbības atbalsta institūcijas, uzņēmēju biedrības, LLU, ZRKAC, ZPR, ZUC, DIC (IT klasteris,)	Digitālās transformācijas pamatnostādnes projekts Atjaunošanās un noturības mehānisms; DP Latvijai SAM 1.3.1. Apvārsni Eiropa 2021-2027		Reģionālo projektu koordinēšana; Labās prakses popularizēšana; Izglītošanas un informēšanas pasākumi;
<p>3.1.4.1. Digitālā aģenta darbavietas izveide Zemgales plānošanas reģionā, sadarbības stiprināšana ar Digitālo inovāciju centriem;</p> <p>3.1.4.2. Pašvaldību un reģiona kapacitātes stiprināšana digitalizācijas un robotizācijas jomā;</p> <p>3.1.4.3. Uzņēmēju kapacitātes stiprināšana digitalizācijas, robotizācijas un mākslīgā intelekta jomā;</p> <p>3.1.4.4. Atbalsts uzņēmēju digitalizācijas, mākslīgā intelekta jomā, lai veicinātu uzņēmumu konkurētspēju u.c. aktivitātes.</p>					

RV 3.2. Zināšanu pārnese un tehnoloģiju pārnese Zemgales ekonomikas specializācijas un RIS 3 nozarēs

Rīcības virziena mērķis:

Koordinēt uzņēmēju un zinātnieku ciešāku sadarbību un veicinot zināšanu pārnesi un inovācijas Zemgales ekonomikas specializācijas un RIS 3 nozarēs

Rīcības sasniedzamie indikatori:

Nr.	Indikators	Mērvienība	Bāzes gads	Bāzes gada vērtība	Mērķa vērtība 2027	Datu avots
1	Ārvalstu tiešo investīciju ieguldījums uz 1000iedzīvotājiem	Skaits	2019	108087 Eur	115000 Eur	VID
2	Vidējā Alga Zinātnisko, pētniecisko un profesionālo pakalpojumu jomā	Eur	2019	893 Eur	1350 Eur	VID

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finanšu resurss, sasaiste ar SAM, citiem resursiem	Īstenošanas periods	ZPR loma
R 3.2.1.	Veicināt pētniecības un tehnoloģiju kapacitātes stiprināšanu, zināšanu pārnesi un komercializāciju Zemgales ekonomikas specializācijas un RIS 3 nozarēs, fokusējoties uz zināšanu ietilpīgu inovatīvu produktu un pakalpojumu izstrādi	ZPR, LLU TEPEC, Bioekonomikas centrs zinātnes pētniecības institūti, uzņēmējdarbības atbalsta institūcijas, uzņēmēji	DP Latvijai SAM 1.1.1. SAM 1.1.2. SAM 1.2.1. SAM 5.1.1. SAM 6.1.1. Atjaunošanas un noturības mehānisma plāns Modernizācijas fonds Apvārsnis Eiropa 2021-2027	2021 - 2027	ZPR, ZUC koordinē platformas darbību Koordinācijas un informēšanas aktivitātes; Pieredzes apmaiņas organizēšana.
<p>3.2.1.1. Inovāciju un zināšanu platformas izveide un attīstība Zemgales ekonomikas specializācijas un RIS 3 nozarēs;</p> <p>3.2.1.2. Sadarbības stiprināšana zinātniekiem un uzņēmējiem, t.sk. izglītošanas, tīklošanās un pieredzes apmaiņas pasākumi;</p> <p>3.2.1.3. Pētniecības rezultātu komercializēšana;</p> <p>3.2.1.4. Sadarbības veidošana ar zinātniskajiem institūtiem un labās prakses popularizēšana uzņēmējiem;</p> <p>3.2.1.5. Veidot Bioekonomikas jomā darbojošos uzņēmumu, zinātnieku un publiskā sektora institūciju sadarbības tīklu;</p> <p>3.2.1.6. Veicināt un uzturēt iesaistīto pušu sadarbību zināšanu pārnesei un komercializācijai (zināšanas – inovācijas – uzņēmējs).</p> <p>3.2.1.7. Inovāciju klasteru veidošana u.c. aktivitātes.</p>					
R3.2.2.	Kapacitātes stiprināšana un izpratnes veicināšana par inovāciju iepirkumu, to ieviešana praksē	Pašvaldības, ZPR, LLU, zinātnes pētniecības institūti uzņēmēji, IUB	DP Latvijai SAM 5.1.1 Interreg Apvārsnis Eiropa 2021-2027	2027	Koordinācija un Reģionālās nozīmes projektu izvērtēšana; Izglītojošu pasākumu organizēšana; Labās prakses popularizēšana;
<p>3.2.2.1. Izglītojoši pasākumi pašvaldībām un uzņēmējiem par inovatīvajiem iepirkumiem;</p> <p>3.2.2.2. Labās prakses popularizēšana par inovatīvajiem iepirkumiem;</p> <p>3.2.2.3. Sadarbības un konkursu organizēšana inovāciju jomā u.c. aktivitātes.</p>					

R3.2.3.	Popularizēt atvērto inovāciju principus, veicinot jaunu produktu un pakalpojumu radīšanu, t.sk. radošas darbnīcas jauniešiem	ZUC, pašvaldības, uzņēmēji, uzņēmējdarbības atbalsta institūcijas, ZRKAC, LLU, LIAA Jelgavas BI	Nacionālās industriālās politikas pamatnostādnes 2021-2027 Interreg	2027	Reģionāla līmeņa projektu / aktivitāšu īstenošana, Koordinēšana
<p>3.2.3.1. Atvērtās inovācijas aktivitātes uzņēmējiem un jauniešiem; 3.2.3.2. Darbnīcas un tīklošanās pasākumi bērniem sadarbībā ar uzņēmējiem; 3.2.3.3. Starppaaudžu sadarbības darbnīcas atvērto inovāciju popularizēšanā; 3.2.3.4. Jauniešu radošas industrijas kvartālu izveide, t.sk. koprades telpas un demo stendi;</p>					

RV 3.3.Kapacitātes stiprināšana investīciju un finanšu kapitāla piesaistē

Rīcības virziena mērķis:

Veicināt investīciju piesaisti pašvaldībām un uzņēmējiem.

Rīcības sasniedzamie indikatori:

Nr.	Indikators	Mērvienība	Bāzes gads	Bāzes gada vērtība	Mērķa vērtība 2027	Datu avots
1	Ārvalstu tiešo investīciju ieguldījums uz 1000 iedzīvotājiem	Eur	2019	108087 eu	115000 eur	CSP
2	Ekonomiski aktīvo vienību skaits	gb	2019	16958	18000	CSP

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finanšu resurss, saistīts ar SAM, citiem resursiem	Īstenošanas periods	ZPR loma
R 3.3.1.	Veicināt investīcijas uzņēmējiem pārejai uz energoefektīviem un videi draudzīgākiem risinājumiem (t.sk. AER tehnoloģijām), kas veicinās reģiona uzņēmējdarbības virzību uz klimatneitralitāti	SIA Laflora, Pašvaldības, ZPR	DP Latvija SAM 6.1.1. Atjaunošanas un noturības mehānisms; Apvārsnis Eiropa 2021-2027 Modernizācijas fonds; Norvēģijas finanšu instruments 2014.-2021.	2027	Koordinācija un Reģionālās nozīmes projektu izvērtēšana Informēšana un labās prakses popularizēšana
<p>3.3.1. Uzņēmējdarbības veicināšana energoefektivitātes un AER pasākumu ieviešanā;</p> <p>3.3.2. Uzņēmējdarbības attīstīšana veicinot ieviest viedas un energoefektīvas tehnoloģijas;</p> <p>3.3.3. Popularizēt labo praksi un sniegt konsultācijas par atbalsta instrumentiem - "zaļās" inovācijas, informācijas un komunikācijas tehnoloģijas (IKT) un dzīves kvalitāti atbalstošas tehnoloģiju jomā;</p> <p>3.3.4. Rakstīt un realizēt projektu AER, digitalizācijas un "zaļo" inovāciju jomā;</p> <p>3.3.5. "Laflora" vēja parks un Zaļās industriālās zonas iecere Kaigu purvā, Jelgavas novadā u.c. uzņēmēju aktivitātes;</p>					
R 3.3.2	Stiprināt uzņēmēju pašvaldību kapacitāti finanšu piesaistes pieteikumu sagatavošanai privāto investoru, pašvaldību, valsts un ES finanšu atbalsta programmās, t.sk. lielu un stratēģiski nozīmīgu projektu piesaistei	ZUC, uzņēmējdarbības atbalsta institūcijas, pašvaldības, LIAA Jelgavas BI, DIC, LLKC, LLU	Nacionālās industriālās politikas pamatnostādnes 2021-2027 Interreg	2027	Reģionāla līmeņa projektu / aktivitāšu īstenošana, Koordinēšana
<p>3.3.2.1. Speciālās ekonomiskās zonas veidošana Zemgalē;</p> <p>3.3.2.2. Apmācību un konsultāciju nodrošināšana atbalsta programmām un finanšu piesaistes instrumentiem;</p> <p>3.3.2.3. Popularizēt finanšu piesaistes rīkus un risinājumus uzņēmējdarbības attīstībai;</p> <p>3.3.2.4. Kopprojektu veidošana;</p>					

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finanšu resurss, sasaiste ar SAM, citiem resursiem	Īstenošanas periods	ZPR loma
	3.3.2.5. <i>Inovātīvo iepirkumu organizēšana pašvaldībās u.c. aktivitātes.</i> 3.3.2.6. <i>Publiskās – privātās partnerības projektu īstenošana.</i>				

RV 3.4. Cilvēkkapitāla piesaiste, uzņēmīguma un atvērtās inovācijas kompetenču stiprināšana (t.sk. tūrismā)

Rīcības virziena mērķis: Darbaspēka piesaiste reģionā, cilvēkresursu kapacitātes stiprināšana un ilgākai darbaspēju saglabāšanai.

Rīcības sasniedzamie indikatori:

Nr.	Indikators	Mērvienība	Bāzes gads	Bāzes gada vērtība	Mērķa vērtība 2027	Datu avots
	Bezdarba līmenis %	%	2020	7,1%	5,1,%	CSP NVA
	Ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaits (%) vecumā no 15 līdz 74 gadiem	%	2019	67%	73%	CSP
	Nodarbinātības līmenis %	%	2019	62,5%	65%	CSP NVA
	Vidējās darba samaksas bruto pieaugums	EUR	2019	948 EUR	1000 EUR	CSP VID

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finanšu resurss, sasaiste ar SAM, citiem resursiem	Īstenošanas periods	ZPR loma
R 3.4.1.	Veicināt augsti kvalificēta darbaspēka piesaisti un sagatavošanu reģionā	ZPR, pašvaldības, uzņēmēji, darba devēji, LLU, NVA	Reģionālās politikas pamatnostādnes 2021-2027	2027	Reģionālo projektu koordinēšana Apmācību un sadarbības pasākumu organizēšana
<p>3.4.1.1. Sadarbības pasākumi uzņēmējiem, NVO un izglītības iestādēm; 3.4.1.2. Pētījumi par speciālistiem un to trūkumu; 3.4.1.3. Sadarbības projektu uzņēmējiem ar izglītības iestādēm, labās prakses pārņemšana no ārvalstīm u.c. aktivitātes;</p>					
R.3.4.2.	Remigrācijas atbalsta pasākumi, atbilstoši reģiona plānam	VARAM, SIF, ZPR, pašvaldības	Reģionālās politikas pamatnostādnes 2021-2027	2027	Koordinēt un ieviest aktivitātes
<p>3.4.2.1. Remigrācijas koordinatora nodrošināšana reģionā; 3.4.2.2. Personalizēto piedāvājumu sagatavošana, veicinot speciālistu atgriešanos; 3.4.2.3. Izglītojoši un tīklošanas pasākumi remigrantiem;</p>					
R 3.4.3.	Uzņēmīguma un atvērtās inovācijas kompetenču stiprināšana reģionā, ilgākai darbaspēju saglabāšanai	ZPR, pašvaldības, LLU, izglītības iestādes, uzņēmējdarbības atbalsta institūcijas	DP Latvijai SAM 4.3.3 Norvēģijas finanšu instruments 2014.-2021.	2027	Reģionālo projektu koordinēšana Apmācību un sadarbības pasākumu organizēšana
<p>3.4.3.1. Veicināt sudraba paaudzes zināšanu, prasmju un pieredzes izmantošanu uzņēmējdarbības, amatniecības, mājražošanas uzsākšanā un attīstībā; 3.4.3.2. Uzņēmīguma kompetenču (EntreCOMP 2016) mācīšana visām paaudzēm; 3.4.3.3. Sadarbības, pieredzes apmaiņas un tīklošanās pasākumi atvērto inovāciju popularizēšanai uzņēmējiem; 3.4.3.4. Radošo darbnīcu un konkursu organizēšana veicinot atvērto inovāciju ieviešanu uzņēmumos u.c. aktivitātes; 3.4.3.5. Speciālista darbā ar jauniešu iesaisti uzņēmējdarbībā nodrošināšana reģionā</p>					

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finanšu resurss, sasaiste ar SAM, citiem resursiem	Īstenošanas periods	ZPR loma
3.4.3.6. Reģionālā prasmju fonda veidošana un apmācību organizēšana					

RV 3.5. Veicināt konkurētspēju vietējā un globālajā tirgū

Rīcības virziena mērķis: Veicināt uzņēmēju sadarbību un paaugstināt Zemgales uzņēmēju konkurētspēju, sekmīgi iekļaujoties globālajās vērtību ķēdēs.

Rīcības sasniedzamie indikatori:

Nr.	Indikators	Mērvienība	Bāzes gads	Bāzes gada vērtība	Mērķa vērtība 2027	Datu avots
	IKP uz 1 iedzīvotāju pieaugums	EUR	2019	8487 EUR	9000 EUR	CSP
	Ekonomiski aktīvo tirgus vienību pieaugums uz 1000 iedzīvotājiem	skaits	2018	69	75	CSP

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finanšu resurss, sasaiste ar SAM, citiem resursiem	Īstenošanas periods	ZPR loma
R 3.5.1.	Sekmēt vietējo ražotāju sadarbību un konkurētspēju	Pašvaldības, uzņēmēji, uzņēmējdarbības atbalsta institūcijas, ZRKAC, LIAA, ZUC	Nacionālās industriālās politikas pamatnostādnes 2021-2027 Interreg	2027	Informēt un koordinēt Reģionālo projektu ieviešana Braucienu organizēšana Reģionālo projektu koordinēšana
<p>3.5.1.1. Apmācību un sadarbības pasākumu organizēšana, t.sk. konsultācijas biedrību un klastru veidošanā;</p> <p>3.5.1.2. Radošo kvartālu, t.sk. amatniecības centru un koprades telpu veidošana pašvaldībās;</p> <p>3.5.1.3. Kopprojektu veidošana;</p> <p>3.5.1.4. Labās prakses iepazīšana, popularizēšana un pārņemšana;</p> <p>3.5.1.5. COVID-19 seku mazināšanai MVU;</p> <p>3.5.1.6. Uzņēmēju godināšanas pasākumi reģionā un pašvaldībās;</p> <p>3.5.1.7. Interēšu pārstāvniecības ministriju darba grupā u.c. aktivitātes.</p>					
R.3.5.2.	Veicināt uzņēmēju starptautisko tirgu apguvi t.sk. koordinējot dalību tirdzniecības misijās un izstādēs	Pašvaldības, uzņēmēji, uzņēmējdarbības atbalsta institūcijas,, LIAA, ZUC	Nacionālās industriālās politikas pamatnostādnes 2021-2027 Norvēģijas finanšu instruments 2014.-2021. Interreg	2027	Dalību izstādēs koordinēšana; Tirdzniecības misiju un pieredzes Reģionālo projektu koordinēšana
<p>3.5.2.1. Kopību stendu veidošana un dalības vietējās un starptautiskās izstādēs;</p> <p>3.5.2.2. Tirdzniecības misiju un pieredzes apmaiņas braucienu organizēšana;</p> <p>3.5.2.3. Apmācības un treniņi par eksporta tirgiem, t.sk. konkrētās valsts normatīvajiem aktiem, mārketingu un sadarbības partneru meklēšanu;</p> <p>3.5.2.4. Semināri un konsultācijas par valsts un ES fondu atbalstu eksportam u.c. aktivitātes.</p>					

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finanšu resurss, sasaiste ar SAM, citiem resursiem	Īstenošanas periods	ZPR loma
R 3.5.3.	Veicināt uzņēmumu spēju radīt un pārdot augstas pievienotās vērtības eksportējamas preces un pakalpojumus, sekmīgi iekļauties globālajās vērtību ķēdēs	uzņēmēji, uzņēmējdarbības atbalsta institūcijas, LIAA, ZUC, ALTUM, Biznesa eņģeļi, akcelerācijas fondi	NAP 2021-2027 Norvēģijas finanšu instruments 2014.-2021. Interreg	2027	Informēt un koordinēt Reģionālo projektu ieviešana Braucienu organizēšana Reģionālo projektu koordinēšana
<p>3.5.3.1. Popularizēt atbalsta programmas un finanšu instrumentus eksporta veicināšanai;</p> <p>3.5.3.2. Uzņēmēju dalība pašvaldību vizītēs pie sadarbības partneriem;</p> <p>3.5.3.3. Sadarbības stiprināšana ar LIAA Pārstāvniecībām pasaulē;</p> <p>3.5.3.4. Sadarbības stiprināšana ar diasporas uzņēmējiem un to veidotām organizācijām;</p> <p>3.5.3.6. Speciālista darbam ar uzņēmējiem un investoriem algošana reģionā un pašvaldībās;</p> <p>3.5.3.7. Biznesa inkubatoru pakalpojumu popularizēšana uzņēmējiem u.c. aktivitātēs.</p>					
R 3.5.4.	Ekodizaina principu piemērošana un aprites ekonomikas ieviešana dažādos tautsaimniecības sektoros	Pašvaldības, uzņēmēji, uzņēmējdarbības atbalsta institūcijas, LIAA, ZPR, ZUC, LLU, zinātniskie institūti	Nacionālās industriālās politikas pamatnostādnes 2021-2027 NAP 2021-2027 Interreg Norvēģijas finanšu instruments 2014.-2021. Apvārsnis Eiropa 2021-2027	2027	Informēt un koordinēt Reģionālo projektu ieviešana Braucienu organizēšana Reģionālo projektu koordinēšana
<p>3.5.4.1. Izglītojoši pasākumi aprites ekonomikas un ekodizaina jomā;</p> <p>3.5.4.2. Infrastruktūras sakārtošana radošo kvartālu veidošanā;</p> <p>3.5.4.3. Amatniecības centri ekodizaina jomā;</p> <p>3.5.4.4. Kopprojektu veidošana ekodizaina un aprites ekonomikas jomā;</p> <p>3.5.4.5. Radošanās darbnīcas un “demo” centri ekodizaina jomā;</p> <p>3.5.4.6. Aprites ekonomikas/ekodizaina popularizēšana caur Sociālo uzņēmējdarbību u.c. aktivitātes.</p>					

RV 3.6. Tūrisma produktu un pakalpojumu piedāvājuma un konkurētspējas veicināšana

Rīcības virziena mērķis:

Veicināt koordinētu un ilgtspējīgu tūrisma produktu un pakalpojumu piedāvājumu un konkurētspēju, attīstot tūrisma galamērķus, veicinot to dažādību, attīstību un digitalizāciju, palielinot Zemgales reģiona atpazīstamību, kā arī stiprināt tūrisma uzņēmēju konkurētspēju un izaugsmi, tūrisma pārvaldību un atbalsta personu kapacitāti.

Rīcības sasniedzamie indikatori:

Koordinētas un ilgtspējīgas tūrisma produktu un pakalpojumu piedāvājuma un konkurētspējas veicināšanai ir nepieciešams attīstīt konkurētspējīgus tūrisma galamērķus, veicināt to komercializāciju, dažādību un attīstību, digitalizāciju un koordinēšanu, palielināt Zemgales reģiona atpazīstamību, stiprināt tūrisma uzņēmēju konkurētspēju un izaugsmi, kā arī tūrisma pārvaldības un atbalsta personu kapacitātes stiprināšanu.

Nr.	Indikators	Mērvienība	Bāzes gads	Bāzes gada vērtība	Mērķa vērtība 2027	Datu avots
	Viesnīcās un citās tūristu mītnēs pavadītās naktis	Pavadītās naktis	2019	143 490	155 000	CSP
	Atbalstīto kultūras un tūrisma vietu skaits	Vietas	2019	0	10	Projektu dati
	Latvijas iedzīvotāju izdevumi braucienos pa Zemgali	Izdevumi, milj. eiro	2019	14.2	16	CSP

Rīcības ID	Rīcība-	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finansējums	Īstenošanas periods	ZPR loma
3.6.1.	Veicināt konkurētspējīgu tūrisma galamērķu izveidi un attīstību	ZPR, pašvaldības, tūrisma uzņēmēji, nozares profesionālās organizācijas, ZTA, KM, IZM, EM, LIAA, NVO	SAM 5.1.1. SAM 1.2.3. Eiropas Savienības finanšu līdzekļi un cits finansējums Paredzēt Tūrisma koordinatoru slodzi šiem uzdevumiem	2027	Reģionāla līmeņa projektu / aktivitāšu īstenošana, Koordinēšana

Rīcības ID	Rīcība-	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finansējums	Īstenošanas periods	ZPR loma
3.6.1.1.	<i>Veicināt vienu un vairākdienu tūrisma piedāvājumu attīstību, apvienojot dažādus tūrisma produktus un pakalpojumus (aktīvais, kulinārais, dabas, veselības, izklaides, sports, utt.) visas sezonas ietvaros</i>				
3.6.1.2.	<i>Esošo nacionālā un reģionāla līmeņa galamērķu definēšana, stiprināšana un attīstība, uzlabojot kvalitāti, ekselenci un blakus objektu sadarbību</i>				
3.6.1.3.	<i>Pašvaldību publiskās ārtelpas attīstība tūrisma veicināšanai</i>				
3.6.1.4.	<i>Kultūras infrastruktūras attīstība kultūras un tūrisma pakalpojumu pieejamības uzlabošanai</i>				
3.6.1.5.	<i>Veicināt esošu un jaunu tūrisma produktu un pakalpojumu izveidi, pieejamību un konkurētspēju dažādām mērķa grupām, identificējot un koordinējot reģionāla līmeņa tūrisma iniciatīvas, kopīgus sadarbības un izpētes projektus reģiona tūrisma veicināšanai</i>				
3.6.1.6.	<i>Sekmēt uz eksportu orientētu un inovatīvu tūrisma produktu un pakalpojumu attīstību un pieejamību</i>				
3.6.1.7.	<i>Veicināt tūrisma produktu un pakalpojumu kvalitātes uzlabošanu, koordinējot labās prakses pārņemšanas, apmācību, tirgus izpētes un mārketinga instrumentu uzlabošanas pasākumus</i>				
3.6.1.8.	<i>Veicināt klasteru un galamērķu, puduru izveidi, sadarbību un uzlabošanu</i>				
3.6.2.	Veicināt Zemgales tūrisma produktu un pakalpojumu dažādību un attīstību	ZPR, pašvaldības, to iestādes, tūrisma uzņēmēji, nozares profesionālās organizācijas, ZTA, KM, EM, LIAA, NVO	SAM 5.1.1. Eiropas Savienības finanšu līdzekļi un cits finansējums Paredzēt Tūrisma koordinatoru slodzi šiem uzdevumiem	2027	Reģionāla līmeņa projektu / aktivitāšu īstenošana, Koordinēšana
3.6.2.1.	<i>Veicināt dabas un kultūras tūrisma sadarbības nišas produktu attīstību, piemēram, ūdens, pārgājieni, daba takas, skatu torņi, ainavas, u.c., arī ārpus tradicionālās tūrisma sezonas.</i>				
3.6.2.2.	<i>Veicināt Zemgalei raksturīgo kultūras tūrisma produktu veidošanu un attīstību - lauku, tradicionālā dzīves veida, tradicionālu prasmju, kulinārijas, kultūrvēsturiskā nemateriālā un materiālā mantojuma, kultūrtelpu, pasākumu, u.c. attīstību, arī ārpus tradicionālās tūrisma sezonas.</i>				
3.6.2.3.	<i>Veicināt vienotu un integrētu ūdenstūrisma attīstību reģionā - ūdenstilpju un ūdensteču sakopšanas darbi, blakus pakalpojumu attīstība (laivošana, noteikumi, norādes, piestātnes, u.c.)</i>				
3.6.2.4.	<i>Veicināt un attīstīt aktīvā tūrisma produktu un pakalpojumu izveidi, pilnveidošanu un kvalitāti (sporta pasākumi reģionā, pārgājienu maršrutu attīstība, ziemas sportu, velotūrisma, atbalstošo pakalpojumu attīstība (kempingi, telšu vietas, apgaismojums, informācija, u. c.)</i>				
3.6.2.5.	<i>Stiprināt esošo produktu nepietiekamo komercializācijas līmeni un izcilību.</i>				
3.6.2.6.	<i>Veicināt esošo galamērķu izcilību, sadarbību un produktu dažādošanu un sadarbību, piemēram, sports, fiziskā atpūta, kulinārais tūrisms, u.c. un to iesaisti starptautisku maršrutu un galamērķu sistēmās;</i>				
3.6.2.7.	<i>Veicināt tūrismā neizmantotu resursu, piemēram, Strīves ģeodēziskā loka punktu, Rastrelli arhitektūra, zudušās vērtības kā Staburags, mākslas vēsture, karsta kritenes, u.c. izmantošanu un attīstību, t.sk., veicināt valsts nozīmes kultūras pieminekļu un dabas pieminekļu pielāgošanu klimata pārmaiņu ietekmēm.</i>				

Rīcības ID	Rīcība-	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finansējums	Īstenošanas periods	ZPR loma
3.6.2.8.	<i>Veicināt Zemgales tūrisma produktu un pakalpojumu digitalizāciju (QR kodi, audiogidi, apmeklētāju uzskaitē, virtuālās realitātes u.c. izmantošana, iegādes iespējas, apmācības, uzņēmēju digitalizācija, labās prakses, datu vākšana, analīzes veikšana, viedie risinājumi, u.c.)</i>				
3.6.3.	Tūrisma nozares pārvaldības un kapacitātes stiprināšana	ZPR, pašvaldības, to iestādes, tūrisma uzņēmēji, nozares profesionālās organizācijas, ZTA, EM, LIAA, NVO	Eiropas Savienības finanšu līdzekļi un cits finansējums Paredzēt Tūrisma koordinatoru slodzi šiem uzdevumiem	2027	Reģionāla līmeņa projektu / aktivitāšu īstenošana, Koordinēšana
3.6.3.1.	<i>Reģionālās koordinācijas uzdevumu pilnveidošana un saskaņošana</i>				
3.6.3.2.	<i>Reģionālo projektu definēšana un attīstība, piemēram, Zemgales velomaršruta izveide, Zemgales jostas nodrošināšana, vides un izglītības centri, Leišmalītes attīstība pierobežā, Daugavas ceļa attīstība, pārgājēju, dabas taku maršruti, velomaršruti, ūdenstūrisms, senvēstures, u.c. izmantošana</i>				
3.6.3.3.	<i>Veicināt pašvaldību, NVO, izglītības iestāžu un uzņēmumu sadarbības stiprināšanu, attīstību, rīcības koordināciju un labās prakses pārņemšanu tūrisma potenciāla stiprināšanai Zemgalē.</i>				
3.6.3.4.	<i>Organizēt izglītojošos pasākumus – apmācības, labās prakses popularizēšana, sadarbības veicināšana, atbalsta iespējas, tīklošanās, u. c.</i>				
3.6.3.5.	<i>Veicināt mērķtiecīgu reģionālo tūrisma un kultūras pasākumu plānošanu un koordinēšanu (Esošo pasākumu koordinācija reģionā, neveidojot pārklājošus pasākumus ar vienādām tēmām, definēt esošos magnēta pasākumus un koordinēt to attīstību arī starptautiskajai auditorijai, ikgadēju pasākumu apkopojums, tā izplatīšana, u.c.)</i>				
3.6.4.	Palielināt Zemgales reģiona atpazīstamību un pozicionēt to kā tūrisma galamērķi	ZPR, pašvaldības, to iestādes, tūrisma uzņēmēji, nozares profesionālās organizācijas, ZTA, EM, LIAA, NVO	Eiropas Savienības finanšu līdzekļi un cits finansējums Paredzēt Tūrisma koordinatoru slodzi šiem uzdevumiem	2027	Reģionāla līmeņa projektu / aktivitāšu īstenošana, Koordinēšana
3.6.4.1.	<i>Izstrādāt tūrisma mārketinga stratēģiju, lietojot dalītus ģeogrāfiskus iedalījumus – Zemgale, Vidusdaugava, Sēlija, definējot mērķu grupas, tirgus un instrumentus, nodrošinot izplatīšanu visai tūrisma nozarei un Zemgales lēmējvarai, kā arī nedefinējot un attīstot unikālos vienojošus un viendabīgus tūrisma piedāvājumus, izveidojot vienotu Zemgales tūrisma dizaina noformējumu un pieeju;</i>				
3.6.4.2.	<i>Organizēt sadarbības un mārketinga kampaņas, regulāras informācijas dienas par Zemgales tūrisma iespējām nozarei – gidu asociācijas, tūroperatoriem, LIAA, tūroperatori, žurnālistu vizītes, digitālās kampaņas, dalību tūrisma izstādēs, u.c</i>				
3.6.4.3.	<i>Vienotas vietnes izveide vai pilnveidošana, nodrošinot informācijas pieejamību, kā arī koordinējot vienotu, kvalitatīvu informāciju pašvaldību mājaslapās, uzlabot esošo informāciju par Zemgales tūrisma piedāvājumu digitālajā vidē, piemēram, Booking.com par apkārtnē esošo piedāvājumu, uzņemt vienotu Zemgales videomateriālu;</i>				
3.6.5.	Veicināt tūrisma uzņēmēju konkurētspēju un izaugsmi	ZPR, pašvaldības, to iestādes, tūrisma uzņēmēji, nozares	Eiropas Savienības finanšu līdzekļi un cits finansējums		Reģionāla līmeņa projektu /

Rīcības ID	Rīcība-	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finansējums	Īstenošanas periods	ZPR loma
		profesionālās organizācijas, ZTA, KM, EM, LIAA, NVO	Paredzēt Tūrisma koordinatoru slodzi šiem uzdevumiem		aktivitāšu īstenošana, Koordinēšana
3.6.5.1.	<i>Izglītojošu pasākumu organizēšana – apmācības, labās prakses popularizēšana, sadarbības veicināšana, nozares un starpnozaru tīklošanās, atbalsta iespējas, uzņēmēju spēju attīstība, jaunu tirgu un eksportspējas veicināšana</i>				
3.6.5.2.	<i>Veicināt un sekmēt atbalsta instrumentus tūrisma attīstībai pašvaldībās (piemēram, granti uzņēmējiem un NVO, kas izstrādā kopīgus maršrutus, nodokļu instrumentu izstrādes veicināšana tūrisma uzņēmējdarbībai, u.c.)</i>				
3.6.5.3.	<i>Novadu teritoriālo plānu un attīstības plānu pilnveidošana tūrisma attīstībai (Pašvaldībai jāliek savos teritoriālajos plānos vai citos instrumentos (grantu, nosacījumi, utt.) šie nosacījumi, zemes izmantošanas veidi, utt.)</i>				
3.6.5.4.	<i>Veicināt saskaņotu pieejas īstenošanu un atbalstu ceļu infrastruktūras izveidei (pievedceļi objektiem) un uzlabošanai, izvērtējot satiksmes intensitāti tūrisma sezonā, kur ir lielāks pieprasījums no tūrisma nozares skatpunkta un izveidojot papildinošos atbalstošos kritērijus</i>				
3.6.5.5.	<i>Veicināt mazo un vidējo tūrisma uzņēmumu inovācijas potenciālu, lai veiksmīgāk iesaistītos starptautiskos tūrisma tirgos</i>				

P4 Viedā mobilitāte un infrastruktūra

Prioritātes mērķis

Nodrošināt iedzīvotāju mobilitāti nodarbinātības un pakalpojumu sasniedzamībai, viedas un energoefektīvas mobilitātes attīstībai. Transportam ir nozīmīga loma ekonomikā, teritoriju sasniedzamības, darba vietu un pakalpojumu pieejamības nodrošināšanā. Prioritātes ieviešana sekmēs kvalitatīvas un pieejamas transporta infrastruktūras un pakalpojumu attīstību, videi draudzīgas transporta sistēmas attīstību, nodrošinot reģionālo sasniedzamību un iekļaujošus sabiedriskā transporta pakalpojumus.

„Atslēgas” vārdi: efektīvs, kvalitatīvs, integrēts, videi draudzīgs transports, transporta tīkli, attīstības centru sasniedzamība pa asfaltētiem autoceļiem, augsts satiksmes drošības līmenis, dzelzceļš kā pasažieru pārvadājumu mugurkauls, Rail Baltica dzelzceļa līnijas un zonas attīstība.

Rīcības sasniedzamie indikatori:

Nr.	Indikators	Mērvienība	Bāzes gads	Bāzes gada vērtība	Mērķa vērtība 2027		Datu avots
1.	Valsts autoceļu ar melno segumu kopgarums reģionā, km		2019	1228	↑	1237	SM
2.	Valsts autoceļu ar grants segumu kopgarums reģionā, km		2019	1621	↓	1612	SM
3.	Dzelzceļa līniju kopgarums reģionā, kur tiek veikti regulārie pasažieru pārvadājumi, km		2020	397.6	↑		VAS “Latvijas dzelzceļš”
4.	Izveidota velo infrastruktūra km		2020	126	↑	156	SM, pašvaldības
7.	Elektrouzlādes staciju skaits reģionā		2020	29	↑	38	CSDD
8.	Elektrisko transportlīdzekļu skaits reģionā		2020	17	↑	60	CSDD
9.	Sabiedriskajā pasažieru autotransportā pārvadāto pasažieru skaits reģionā gb		2019	2.599.430	↑	3.000 000	ATD
10.	Sabiedriskajā dzelzceļa pasažieru transportā pārvadāto pasažieru skaits reģionā gb		2019		↑		ATD
11.	Sabiedriskā pasažieru autotransporta maršrutu skaits		2019	169	↑	179	ATD
12.	Sabiedriskā pasažieru autotransporta nobraukums (km)		2019	5 118 066	↑	5 300 000	ATD

RV 4.1. Attīstības centru sasniedzamības nodrošināšana

Rīcības virziena mērķis:

Nodrošināt reģiona iedzīvotājiem pakalpojumu, darba vietu, iestāžu sasniedzamību, uzlabojot infrastruktūras kvalitāti, ieviešot ilgtspējīgus un inovatīvus infrastruktūras risinājumus reģionā. Attīstīt ilgtspējīgus sabiedriskā transportu, nodrošinot visiem iedzīvotājiem sasniedzamus un kvalitatīvus pakalpojumus.

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finansējums	Īstenošanas periods	ZPR loma
4.1.1.	Visu līmeņu attīstības centru sasniedzamības nodrošināšana (autoceļu un atbalsta infrastruktūras uzlabošana un modernizēšana, jauni apvedceļi tranzīta kravu transporta kustības samazināšanai cauri pilsētu centriem, droši krustojumi, sasaiste ar TEN-T tīklu,	Pašvaldības, PR, SM, LVC, VARAM	SAM 3.1.1., SAM 3.1.2. SAM 2.3.1.	2021-2027	Koordinēt, viedokļu/ priekšlikumu sniegšana
	<p>4.1.1.1. Nodrošināt autoceļu kvalitātes un tehniskā stāvokļa uzlabošanu, lai nodrošinātu reģionālo centru, vietējās nozīmes centru un apdzīvoto vietu sasaisti ar reģionālās un nacionālās nozīmes centriem, atbilstoši reģiona programmā noteiktajiem prioritārajiem ceļu posmiem.</p> <p>4.1.1.2. Nodrošināt tiltu uz autoceļiem (tehnisko būvju) kvalitātes un tehniskā stāvokļa uzlabošanu, lai nodrošinātu reģionālo centru, vietējās nozīmes centru un apdzīvoto vietu sasaisti ar reģionālās un nacionālās nozīmes centriem, atbilstoši reģiona programmā noteiktajiem prioritārajiem tehniskajām būvēm.</p> <p>4.1.1.3. Uzlabojot autoceļu kvalitāti, veidot sasaisti ar TEN tīklu reģiona autoceļiem, atbilstoši reģiona programmā noteiktajiem prioritārajiem ceļu posmiem.</p> <p>4.1.1.4. Autoceļa "Zemgales josta" attīstība un tehniskās kvalitātes uzlabošana</p> <p>4.1.1.5. Viedo satiksmes pārvaldības un drošības risinājumu ieviešana</p>				

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finansējums	Īstenošanas periods	ZPR loma
4.1.2	Attīstības centru blīvi apdzīvoto vietu ceļu infrastruktūras un atbalsta infrastruktūras attīstība, maģistrālo ielu un esošo maršrutu, pilsētu ceļu tīkla infrastruktūras uzlabošana	Pašvaldības, PR, SM, LVC, VARAM	SAM 3.1.1., SAM 3.1.2. SAM 2.3.1.	2021-2027	Koordinēt, viedokļu/ priekšlikumu sniegšana
	<p>4.1.2.1. Nacionālās nozīmes centru maģistrālo ielu un esošo maršrutu attīstība</p> <p>4.1.2.2. Reģionālās nozīmes centru maģistrālo ielu un esošo maršrutu attīstība</p> <p>4.1.2.3. Apvedceļu izbūve Bauskas un Iecavas pilsētām</p> <p>4.1.2.4. Tilta pār Lielupi izbūve Jelgavas pilsētā</p> <p>4.1.2.5. Viedo tehnoloģiju ieviešana satiksmes plūsmas regulēšanai un vides jautājumu risināšanai</p> <p>4.1.2.6. Multimodālā sabiedriskā transporta tīkla attīstība</p> <p>4.1.2.7. Multimodālo mobilitātes punktu veidošana</p> <p>4.1.2.8. Park & ride infrastruktūras attīstība</p> <p>4.1.2.9. Ilgtspējīga transporta veidu attīstība</p>				
4.1.3.	Rīgas metropoles transporta sistēmas attīstība un integrēšana Zemgales reģionā	Pašvaldības, PR, SM, LVC, VARAM	SAM 2.3.1.	2021-2027	Koordinēt, viedokļu/ priekšlikumu sniegšana
	<p>4.1.3.1. Mobilitātes punktu veidošana un attīstība atbilstoši noteiktajam ietekmes areālām</p> <p>4.1.3.2. Park & ride infrastruktūras attīstība noteiktajā areālā</p> <p>4.1.3.3. Veloceliņu tīkla infrastruktūras un sasaistes izveide Rīgas metropoles areālām ar Zemgales reģiona ietekmes zonu – Jelgava, Dobeles, Bauska, Aizkraukle</p>				
4.1.4.	Veicināt satiksmes drošības līmeņa uzlabošanu, samazinot negadījumu riskus	Pašvaldības, PR, SM, LVC, CSDD, dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītāji	SAM 2.3.1.	2021-2027	Priekšlikumu sniegšana

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finansējums	Īstenošanas periods	ZPR loma
	<p>4.1.4.1. Viedo satiksmes drošības sistēmu un elementu izveidošana un uzstādīšana</p> <p>4.1.4.2. Iedzīvotāju informēšana un izglītošana par drošības prasību ievērošanu</p>				
4.1.5.	4.1.5. Dzelzceļa pasažieru apkalpošanas infrastruktūras attīstība, dzelzceļa pasažieru pārvadājumu attīstība, stiprinot dzelzceļa lomu sabiedriskā transporta pakalpojumu nodrošināšanā reģionā.	Latvijas dzelzceļš, A/S Pasažieru vilciens, RB Rail, SM, ATD, PR, pašvaldības	SAM 3.1.1., SAM 3.1.2. SAM 2.3.1. CEF	2021-2027	Saskaņošana, viedokļu, priekšlikumu sniegšana
	<p>4.1.5.1. Veidot dzelzceļa kā transporta mugurkaula attīstību reģionā, attīstīt elektrifikāciju, atbilstoši reģiona noteiktajiem perspektīvajiem virzieniem:</p> <p>4.1.5.1.1. Dobeles - Jelgava-Rīga, Krustpils-Rīga iedzīvotāju mobilitātei;</p> <p>4.1.5.1.2. Dzelzceļa līniju Krustpils-Jelgava, Jelgava-Tukums – R-A virziena kravu plūsmu koridora attīstībai, kam ir ekonomiskās izaugsmes potenciāls</p> <p>4.1.5.2. reģionālās un pārrobežu mobilitātes uzlabošanai attīstīt Rīga - Jelgava- Mažeiki dzelzceļa līniju</p> <p>4.1.5.3. Uzlabot dzelzceļa līniju un sastāvu kvalitāti reģionālajos pārvadājumos</p> <p>4.1.5.4. Uzlabot reģionālo dzelzceļu savienojamību,</p> <p>4.1.5.5. Uzlabot dzelzceļa sasaisti ar sabiedrisko transportu</p> <p>4.1.5.6. Veidot un attīstīt mobilitātes punktus dzelzceļa pakalpojumu pieejamības uzlabošanai</p> <p>4.1.5.7. Nodrošināta pakalpojuma kvalitāte, ātrums, ekonomiski izdevīgs tarifs iedzīvotājiem, sasaiste ar citiem transporta veidiem, saistītā infrastruktūra</p> <p>4.1.5.8. Izbūvēt jauno plānoto līniju Rail Baltica ietvaros (Bauska-Rīga)</p>				

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finansējums	Īstenošanas periods	ZPR loma
4.1.6.	Rail Baltica dzelzceļa līnijas sniegto iespēju izmantošana ilgtspējīgas mobilitātes nodrošināšanā un Zemgales reģiona savienotībai Rail Baltica ekonomiskā koridora ietvaros.	SM, PR, ATD, Par Rail Baltica īstenošanu un infrastruktūras pārvaldību atbildīgās institūcijas	CEF	2021-2027	Sabiedrības informēšana, viedokļu saskaņošana
	<p>4.1.6.1. Rail Baltica dzelzceļa līnijas attīstības sekmēšana,</p> <p>4.1.6.2. Rail Baltica reģionālo staciju izveide,</p> <p>4.1.6.3. Rail Baltica mobilitātes punktu izveide, sasaiste ar tūrisma pakalpojumiem</p> <p>4.1.6.4. Loģistikas teritoriju attīstība Rail Baltic dzelzceļa zonā</p>				
4.1.7.	Pieejama un kvalitatīva sabiedriskā transporta nodrošināšana reģiona attīstības centru un pakalpojumu saņemšanas punktu un darba vietu sasniedzamībai. Inovatīvu risinājumu izstrāde sabiedriskā transporta pieejamības uzlabošanai visiem iedzīvotājiem un īpaši reti apdzīvotajās teritorijās (autotransports pēc pieprasījuma, pēdējās jūdzes transports, popularizēt sabiedrisko transportu kā pārvietošanās veidu, akcijas, vienota sabiedriskā transporta biļešu sistēma).	ATD, Pasažieru vilciens, SM, pašvaldības, PR, Bezzimešu mobilitātes atbalsta biedrība, CSDD, Pārvadātāji	Interreg, Horizont	2021-2027	Saskaņošana, viedokļu, priekšlikumu sniegšana
	<p>4.1.7.1. Pāreja un ilgtspējīgu un videi draudzīgu sabiedrisko transportu maršrutu plānošanā un savienojumu izveidē.</p> <p>4.1.7.2. Pāriet uz energoefektīvu un videi draudzīgu transporta līdzekļu izmantošanu, AER, ūdeņraža, elektrības izmantošana, inovatīvu risinājumu sekmēšana, ieviešana, AER uzpildes staciju tīkla infrastruktūras izveide reģionā.</p> <p>4.1.7.3. Sabiedriskā transporta pieejamības uzlabošana, optimāla maršrutu plānošana.</p> <p>4.1.7.4. Sabiedriskā transporta pakalpojumu pieejamība reti apdzīvotās vietās, sistēmas un maršrutu un savienojumu veidošana.</p> <p>4.1.7.5. Pēdējās jūdzes transporta izveide un attīstība, maršrutu apzināšana un veidošana.</p>				

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finansējums	Īstenošanas periods	ZPR loma
	4.1.7.6. <i>Iedzīvotāju informēšana par sabiedriskā transporta izmantošanas iespējām.</i>				
4.1.8.	Skolēnu pārvadājumu nodrošināšana -efektīva pārvadājumu plānošana, moderna un energoefektīva autotransporta iegāde	Pašvaldības,PR, ATD	SAM 6.1.1.	2021-2027	Maršrutu plānošana, projektu koordinēšana
	4.1.8.1. <i>Pāreja un ilgtspējīgu un videi draudzīgu skolēnu pārvadāšanas transportu;</i> 4.1.8.2. <i>Skolēnu pārvadājumu efektīva integrēšana reģionālās nozīmes maršrutu tīklā.</i>				

RV 4.2. Ilgtspējīga un moderna mobilitāte:

Rīcības virziena mērķis:

Attīstīt videi draudzīgu transporta sistēmas attīstību, veicinot mikromobilitātes attīstību, velo un gājēju ceļu attīstību, mobilitātes punktu attīstību, ieviest viedos risinājumus transporta sistēmā, sekmēt jaunu videi draudzīgāku transporta veidu attīstību un integrēšanu reģiona transporta sistēmā. Radīt sabiedrības izpratni un informēt par ilgtspējīga transporta attīstību.

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finansējums	Īstenošanas periods	ZPR loma
4.2.1.	4.2.1.1. <i>Mobilitātes punktu veidošana un attīstība iedzīvotāju mobilitātes uzlabošanai</i>	Pašvaldības, PR, Latvijas dzelzceļš, SM, ATD	SAM 3.1.1., SAM 2.3.1.	2021-2027	Veicināt projektu īstenošanu
	4.2.1.2. <i>Mobilitātes punktu veidošana Rīgas metropoles areālā Zemgales reģionā, dažādu transporta veidu sasaistei</i> 4.2.1.3. <i>Mikromobilitātes punktu veidošana reģiona maršrutu savienotības uzlabošanai, dažādu transporta veidu sasaistei</i> 4.2.1.4. <i>Rail Baltic dzelzceļa līnijas mobilitātes punktu plānošana, izveide un attīstība</i>				

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finansējums	Īstenošanas periods	ZPR loma
4.2.2.	Mikromobilitātes infrastruktūras attīstība, velosipēdu un gājēju ceļu velonovietņu izbūve, sasaistot apdzīvotās vietas, pilsētas darba vietu un pakalpojumu sasniedzamībai, kombinētai mobilitātei, rekreācijai un veselīgam dzīves veidam, tūrisma objektus sasaistei, drošai un videi draudzīgai mobilitātei.	Pašvaldības, PR, LVC, SM, VARAM	SAM 3.1.1., SAM 3.1.2. SAM 2.3.1.	2021-2027	Projekta saskaņošana, Veicināt projektu īstenošanu
	4.2.2.1. <i>Veloceliņu izbūve gar autoceļiem, atbilstoši velociņu perspektīvajam plānam reģionā;</i> 4.2.2.2. <i>Velosipēdu un gājēju ceļu izbūve apdzīvotajās vietās mobilitātes un ilgtspējīga transporta nodrošināšanai;</i> 4.2.2.3. <i>Velonovietņu izbūve pilsētās, kombinētas mobilitātes nodrošināšanai;</i> 4.2.2.4. <i>Drošu velomaršrutu plānošana un attīstība</i>				
4.2.3.	Viedu un inovatīvu risinājumu ieviešana, izpēte	CSDD, Bezizmešu mobilitātes atbalsta biedrība, SM, VARAM, Cīvilās aviācijas aģentūra, pašvaldības, PR	SAM 3.1.1., SAM 3.1.2. SAM 2.3.1. ANM	2021-2027	Projekta saskaņošana, Veicināt projektu īstenošanu
	4.2.3.1. <i>Viedu un inovatīvu risinājumu attīstība un izstrāde pilsētu satiksmes infrastruktūras attīstībā un pārvaldībā</i> 4.2.3.2. <i>Viedu un inovatīvu risinājumu attīstība satiksmes drošības risinājumu ieviešanā un attīstībā</i> 4.2.3.3. <i>Viedu un inovatīvu risinājumu ieviešana sabiedriskā transporta maršrutu plānošanā un savienojumu izveidē</i> 4.2.3.4. <i>Videi draudzīga un inovatīva transporta veidu attīstība - bezpilota transporta līdzekļu pilotprojektu ieviešana, elektroauto u.c.</i> 4.2.3.5. <i>Dronu kustības, satiksmes nosacījumu pilnveidošana, attīstīt to nozīmi pašvaldību pakalpojumu sniegšanā (piemēram drošība).</i>				
4.2.4.	Upju transporta attīstība Lielupē un Daugavā - izpētes veikšana par upju transporta vai pārvadājumu attīstības iespējām (t.sk. izvērtējot plānotās rīcības saikni ar ES normatīvā regulējuma prasībām) kravu pārvadājumiem, rekreācijas nodrošināšanai, tūrisma attīstībai, saistītās infrastruktūras (ostas, piestātnes) izveidei	Pašvaldības, PR, Valsts vides dienests, VARAM	Interreg, Horizont	2021-2027	Atbalsīt pašvaldības projektus.

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finansējums	Īstenošanas periods	ZPR loma
	<p>4.2.4.1. <i>Izpētes veikšana par upju transporta un pārvadājumu attīstības iespējām Daugavā un Lielupē (t.sk. izvērtējot plānotās rīcības saikni ar ES normatīvā regulējuma prasībām);</i></p> <p>4.2.4.2. <i>Upju transporta attīstība Lielupē – kravu pārvadājumiem, rekreācijai un tūrismam</i></p> <p>4.2.4.3. <i>Ostu un pietātņu izbūve upju transporta attīstībai Lielupē</i></p> <p>4.2.4.4. <i>Upju transporta attīstība Lielupē – rekreācijai un tūrismam</i></p> <p>4.2.4.5. <i>Ostu un pietātņu izbūve upju transporta attīstībai Daugavā</i></p> <p>4.2.4.6. <i>Pārceltuvju pār Daugavu darbības pilnveidošana</i></p>				
4.2.5	Videi draudzīgas un inovatīva atbalsta infrastruktūras attīstība un integrēšana reģiona transporta sistēmā - alternatīvās degvielas, AER, elektrības uzlādes staciju tīkla izveide.	CSDD, Bezizmešu mobilitātes atbalsta biedrība, SM, VARAM, pašvaldības, PR	ANM	2021-2027	Saskaņošana, projektu piesaiste
4.2.6.	Videi draudzīga, energoefektīva un inovatīva transporta veidu attīstība pašvaldību pakalpojumu sniegšanā	Pašvaldības, PR	SAM 6.1.1. ANM Interreg, Horizont	2021-2027	Saskaņošana, projektu piesaiste
	<p>4.2.6.1. <i>Izpētes veikšana par videi draudzīga, energoefektīva un inovatīva transporta veidu attīstība pašvaldību pakalpojumu sniegšanā, efektivitātes izvērtējums, pašvaldības pakalpojumu izvērtējums, kur būtu iespējama šāda transporta ieviešana.</i></p> <p>4.2.6.2. <i>Jaunu, energoefektīvu transporta līdzekļu iegāde pašvaldību pakalpojumu sniegšanai</i></p> <p>4.2.6.3. <i>Uzlādes infrastruktūras izveidei pašvaldību transporta darbības nodrošināšanai</i></p>				
4.2.7.	Sadarbība ar Latvijas Lauksaimniecības universitātes pētniekiem mobilitātes, inovatīvās pārvaldības, elektromobilitātes un alternatīvo degvielu u.c. jomās, pētījumu izstrādē un pētījumos balstītu risinājumu veidošanai	LLU, Bezizmešu mobilitātes biedrība, PR, CSDD, SM	SAM	2021-2027	Izglītošanas organizēšana, sadarbība

ZEMGALES PLĀNOŠANAS REĢIONA ATTĪSTĪBAS PROGRAMMA 2021-2027
Stratēģiskā daļa

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finansējums	Īstenošanas periods	ZPR loma
4.2.8.	Reģiona mobilitātes plāna 2021- 2027 izstrāde (mobilitātes punkti, dzelzceļa kā mugurkaula attīstība, mikromobilitāte, elektromobilitāte, viedie transporta veidi)	Pašvaldības, Bezizmešu mobilitātes biedrība, VARAM, CSDD, PR, ATD	Interreg	2021-2027	Plāna izstrāde, ieviešanas koordinēšana
4.2.9.	Sabiedrības izglītošana un informēšana pasākumu, kampaņu veikšana:	Pašvaldības, PR, SM, VARAM	Interreg, ANM	2021-2027	Izglītošanas organizēšana, sadarbība, projektu ieviešana
	<i>4.2.9.1. Par sabiedriskā transporta izmantošanas priekšrocībām un nozīmi</i> <i>4.2.9.2. Par visu videi draudzīga transporta veidu izmantošanu</i> <i>4.2.9.3. Par inovatīvajiem transporta veidiem un priekšrocībām, izmantošanas noteikumiem</i> <i>4.2.9.4. Par transporta ietekmi uz vidi, pasākumiem ietekmes mazināšanai u.c.</i>				

P5 Prioritāte Klimata pārmaiņas vide un aprites ekonomika

RV 5. 1. Energoefektivitātes veicināšana, atjaunojamie energoresursi:

Rīcības virziena mērķis:

Energoresursu racionāla izmantošana un pārvaldība, lai sekmētu ilgtspējīgu tautsaimniecības attīstību un ierobežotu klimata pārmaiņas.

Apraksts, pamatojums

Pašlaik gandrīz trīs ceturtdaļas ēku Eiropā nav energoefektīvas, un kopumā Eiropas ēkas patērē gandrīz 40% no visas patērētās enerģijas ES un rada 36% no ES CO₂ emisijām. Būtiski ņemt vērā, ka CO₂ ir tikai viena no vairākām siltumnīcefekta gāzēm. Attiecībā uz SEG emisijām, apskatot atsevišķus sektorus, galvenais piesārņojuma avots 2019. gadā Latvijā bija enerģētikas nozare (37%), transports (29.9%), lauksaimniecība (19.8%). 2015.gadā autotransports radīja 25,5% no visām SEG emisijām. Šie fakti ir rada nepieciešamību pāriet uz ilgtspējīgāku, zaļāku un dzīvotspējīgu politiku.

Rīcības sasniedzamie indikatori:

Nr.	Indikators	Mērvienība	Bāzes gads	Bāzes gada vērtība	Mērķa vērtība 2027	Datu avots
1	CO ₂ izmešu daudzums	tonnas	2020	230 229	190 000	ZREA
2	Reģionālu iniciatīvu skaits, lai palielinātu atjaunojamās enerģijas un īpatsvaru energoapgādē līdz 40% un paaugstinātu energoefektivitāti par 20%	skaits	2020	0	10	Pašvaldības, ZREA

ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finansējums	Īstenošanas periods	ZPR loma
R 5.1.1.	Pašvaldību īpašumā esošo ēku energoefektivitātes paaugstināšana un būvdarbi energoefektivitātes palielināšanai, pasīvo un nulles enerģijas ēku principu izmantošana.	ZPR, Pašvaldības, NVO, VARAM	SAM 2.1.1. Reģionālie projekti	2021-2027	Koordinācija
<i>A 5.1.1.1. Dzīvojamo ēku, kā daudzdzīvokļu, privātmāju un neliela skaita ēku kompleksu, atjaunošana, paaugstinot energoefektivitāti</i>					

<p>A 5.1.1.2. <i>Centralizētajā, lokālajā un individuālajā apkurē izmantoto apkures iekārtu nomaiņa pret modernākām un efektīvākām iekārtām</i></p> <p>A 5.1.1.3. <i>AER izmantošanas palielināšana ēkās, ja tiek sasniegti īpaši augsti energoefektivitātes rādītāji un ne-emisiju tehnoloģiju (tehnoloģijas, kurās enerģijas ražošanā netiek radītas emisijas) uzstādīšana līdzās energoefektivitātes pasākumiem</i></p> <p>A 5.1.1.4. <i>Vides pieejamības uzlabošanas pasākumu īstenošanas atbalsts, atbilstoši būvnormatīvos noteiktajām prasībām.</i></p> <p>A.5.1.1.5. <i>Pasīvo un nulles enerģijas ēku attīstīšana.</i></p>					
R.5.1.2.	Viedās energopārvaldības ieviešana, attālināti regulējamās un kontrolējamās komunikācijas, automatizācijas sistēmas. Energopārvaldības sistēmu ieviešana, digitalizācija, ēku energosertifikācija	ZPR, Pašvaldības, uzņēmēji, NVO, ZREA	SAM 2.1.1. Reģionālie projekti	2021-2027	Koordinācija
<p>A 5.1.2.1. <i>Ēku energosertifikācija</i></p> <p>A 5.1.2.2. <i>Būvdarbi energoefektivitātes palielināšanai, t.sk., viedās pārvaldības risinājumi.</i></p> <p>A 5.1.2.3. <i>Attālināti nolasāmo skaitītāju uzstādīšana</i></p> <p>A.5.1.2.4. <i>Digitālie risinājumi ēkās un viedā monitoringa ieviešanas pasākumi</i></p> <p>A 5.1.2.5. <i>“Gudro” māju principu ieviešana ēku pārvaldīšanā.</i></p>					
R.5.1.3.	Energoefektivitātes paaugstināšana siltumenerģijas ražošanā un piegādē, rast risinājumus veco individuālo apkures sistēmu modernizāciju, balstoties uz labo praksi un pētniecības ieteikumiem	ZPR, Pašvaldības, NVO, ZREA, VARAM	SAM 2.1.1. Reģionālie projekti	2021-2027	Koordinācija
<p>A 5.1.3.1. <i>Energoefektivitātes paaugstināšanu centralizētajā, lokālajā un individuālajā siltumapgādē un aukstumapgādē, iespēju robežās ievērojot aprites ekonomikas principus</i></p> <p>A 5.1.3.2. <i>AER un ne-emisiju tehnoloģiju izmantošana centralizētajā siltumapgādē, siltumenerģijas pārvades tīklu energoefektivitātes paaugstināšana.</i></p> <p>A 5.1.3.3. <i>Gaisu piesārņojošo vielu emisiju attīrīšanas iekārtu uzstādīšana siltumenerģijas un elektroenerģijas ražošanas vai rūpnieciskās ražošanas stacionārās sadedzināšanas iekārtām.</i></p>					
R.5.1.4.	AER saražotās enerģijas īpatsvara palielināšana reģionā, izmantojot vietējos resursu potenciālu (biomasa), LLU pētnieciskā potenciāla izmantošana AER izmantošanai un energoefektivitātes paaugstināšanai, AER izmantošanas (saule,	ZPR, Pašvaldības, NVO, ZREA, LLU	2.1.2.SAM	2021-2027	Koordinācija

	vējš, ģeotermālā enerģija, biomasu u.c.) veicināšana				
<p>A 5.1.4.1. <i>Kompetences un kapacitātes celšana AER un gaisa piesārņojuma jautājumos (izglītoti/sagatavoti projekta rakstītāji, ekspertu pieejamība, projektu vadītāji)</i></p> <p>A 5.1.4.2. <i>Saules elektroenerģijas ražošanas iekārtu (vismaz 1 MW), akumulācijas iekārtu un ar to darbību saistīto viedo risinājumu uzstādīšana</i></p> <p>A 5.1.4.3. <i>Biogāzes attīrīšanas (biometāna ražošanas) iekārtu uzstādīšana, biometāna transportēšanai vai uzpildei nepieciešamās infrastruktūras izveide, t.sk., izveidojot pieslēgumus pie gāzes pārvades vai sadales tīkliem</i></p> <p>A 5.1.4.4. <i>Vēja parku izpētes un izveides pasākumi</i></p> <p>A 5.1.4.5. <i>Ģeotermālās enerģijas izmantošanas izpētes un izveides pasākumi</i></p> <p>A 5.1.4.6. <i>LLU pētnieciskā potenciāla izmantošana AER izmantošanai un energoefektivitātes paaugstināšanai, veidojot kopīgas sadarbības platformas ar pašvaldībām un uzņēmējiem, iespēju robežās pētījumu komercializēšana</i></p>					
R.5.1.5.	Kūdras nozares ilgtspējīga attīstība, viedā pārkārtošanās uz klimatu neitrālu saimniekošanu	ZPR, pašvaldības, uzņēmēji	SAM 6.1.1.	2021-2027	Koordinācija
<p>A.5.1.5.1. <i>Purvu ilgtspējīgas apsaimniekošanas pasākumi</i></p> <p>A 5.1.5.2. <i>Ilgspējīgi ieguves/ražošanas pasākumi</i></p>					
R.5.1.6.	Iedzīvotāju izglītošana un izpratnes veicināšana par enerģijas efektīvu izmantošanu un citām videi draudzīgām un ilgtspējīgām iespējām, kā arī to, kā samazināt katra indivīda ietekmi uz vidi. Izglītojošie pasākumi saistībā ar zaļā publiskā iepirkuma kritēriju piemērošanu enerģētikas nozarē	ZPR, Pašvaldības, NVO, VARAM	Interreg	2021-2027	Koordinācija
<p>A 5.1.6.1 <i>Semināru un informatīvo pasākumu organizēšana</i></p> <p>A 5.1.6.2. <i>Labo prakšu piemēru organizēšana mērķa grupām</i></p> <p>A 5.1.6.3. <i>Publisku pasākumu organizēšana, zaļās domāšanas popularizēšana</i></p>					

RV 5.2. Bioloģiskās daudzveidības saglabāšana, zaļās infrastruktūras veidošana

Rīcības virziena mērķis:

Veicināt bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu un attīstīšanu veicot zaļās infrastruktūras objektu un vides elementu veidošanu

Apraksts, pamatojums

Bioloģiskā daudzveidība ir visu ekosistēmu, sugu un ģenētiskā materiāla dažādība.

Liela nozīme bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai ir pareizai teritorijas attīstības un izmantošanas plānošanai. Plānojot kādas teritorijas attīstību, jāņem vērā arī tās nozīmība bioloģiskajai daudzveidībai - ainavu, sugu, biotopu daudzveidībai. Visām no dabas daudzveidības viedokļa vērtīgākajām teritorijām jābūt noteiktām teritorijas plānojumos. Šādās teritorijās nevajadzētu paredzēt infrastruktūras attīstību vai apbūvi. Paredzot teritorijas izmantošanu rekreācijai un tūrismam, noteikti jāņem vērā atbilstošās teritorijas vides ietilpība. Saprātīgi plānojot teritorijas attīstību, iespējams saglabāt dabas daudzveidībai nozīmīgas vietas, vienlaicīgi nekavējot tās attīstību.

Rīcības sasniedzamie indikatori:

Nr.	Indikators	Mērvienība	Bāzes gads	Bāzes gada vērtība	Mērķa vērtība 2027	Datu avots
1	Atbalstīto tūrisma vietu skaits	Vietas	2019	0	5	Projektu dati
2	Sauszemes īpaši aizsargājamo dabas teritoriju īpatsvars attiecībā pret valsts sauszemes teritoriju	procenti	2021	4,8	↑	DAP
3	Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju kopējais un platība	skaits, ha	2021	52042,62	↑	DAP
4	Vietējās ĪADT	skaits	2021	15	↑	DAP
5	Vietējās ĪADT	platība, ha	2021	104,12	↑	DAP
6	Mežu platība	ha	2020	1 072 514	↑	VZD
7	Apzināto bioloģiski vērtīgo zālāju platība	ha	2021	7749,53	↑	ZM

8	Stāvokļa uzlabojums attiecībā uz upju dabiska plūduma atjaunošanu.	km	2020	0	↑	pašvaldības
---	--	----	------	---	---	-------------

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finansējums	Īstenošanas periods	ZPR loma
R 5.2.1.	Natura 2000 aizsardzības un apsaimniekošanas pasākumu īstenošana, infrastruktūras attīstība antropogēnās ietekmes mazināšanai				
R 5.2.1.1.	Biotopu kopšana īpaši aizsargājamās dabas teritorijās, piem., upju posmu atjaunošana, straujteču tīrīšana, palieņu pļaušana, citu bioloģiski vērtīgo zālāju atjaunošana u.c.	ZPR, Pašvaldības	Interreg SAM 2.2.3.	2021-2027	Koordinācija
<p>A 5.2.1.1.1. Dabisko vai daļēji dabisko dzīvotņu un ekosistēmu atjaunošana (piemēram, purvu ekosistēmu vai palieņu gar upēm atjaunošana)</p> <p>A 5.2.1.1.2. Hidromorfoloģisko šķēršļu demontāža</p> <p>A 5.2.1.1.3. Jaunu uz dabas sistēmām balstītu risinājumu ieviešana (piemēram, mākslīgās mitraines, kaskādes dīķi, biofiltri u.c.)</p> <p>A.5.2.1.2.4. Upju krastu tīrīšana, stiprināšana, preterozijas pasākumi</p> <p>A 5.2.1.1.5. Upju gultņu tīrīšana, zivju ceļu atjaunošana un veidošana, zivju populācijas vairošana</p> <p>A 5.2.1.1.6. Zaļās infrastruktūras uzturēšana, piem., pļavas, zālāji u.c.</p>					
R 5.2.1.2.	Tūrisma infrastruktūras izveide īpaši aizsargājamās dabas teritorijās saskaņā ar šo teritoriju dabas aizsardzības plāniem	ZPR, Pašvaldības	Interreg SAM 2.2.3.	2021-2027	Koordinācija
<p>A 5.2.1.2.1. Dabas aizsardzības plānu Natura 2000 teritorijām izstrāde</p> <p>A 5.2.1.2.2. Sugu aizsardzības plānu izstrāde</p> <p>A 5.2.1.2.3. Dabas datu ieguve un pārvaldības sistēmas uzlabošana</p> <p>A 5.2.1.2.4. Tūrisma infrastruktūras izveide</p>					

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finansējums	Īstenošanas periods	ZPR loma
R.5.2.2.	Ainavu integrētās pārvaldības attīstīšana, nodrošinot Zemgales reģiona ainavu plāna ieviešanu	ZPR, Pašvaldības, LLU	Interreg SAM 2.2.3.	2021-2027	Koordinācija
A 5.2.2.1. Pašvaldību ainavu plānu izstrāde A 5.2.2.2. Plānu koordinācija reģionā					
R 5.2.3.	Zaļās infrastruktūras izveide ārpus Natura 2000 teritorijām	ZPR, Pašvaldības	Interreg SAM 2.2.3.	2021-2027	Koordinācija
A 5.2.3.1. Dzīvotņu atjaunošanas un infrastruktūras izveides antropogēnās slodzes mazināšanai nodrošināšana A 5.2.3.2. Vietējo ĪADT izveidošanas pašvaldību teritorijās atbalstīšana un veicināšana A 5.2.3.3. Sugu aizsardzības plānu ieviešana un zaļās infrastruktūras elementu izveide ārpus Natura 2000 teritorijām A 5.2.3.4. Pasākumi esošajās dabas un apstādījumu teritorijās A 5.2.3.5. Citu paredzēto pasākumu veikšana					
R 5.2.4.	Invazīvo sugu apkarošanas rīcības plāna izstrāde un ieviešana	ZPR, Pašvaldības, LLU	Interreg SAM 2.2.3. SAM 2.1.3	2021-2027	Koordinācija
A 5.2.4.1. Invazīvo sugu apkarošanas rīcības plānu izstrāde A 5.2.4.2. Invazīvo sugu apkarošanas rīcības plānu ieviešana					
R 5.2.5.	Sadarbība ar LLU pētījumu un datu kopu izstrādē, vides bioloģiskās daudzveidības saglabāšanā, ekosistēmu un zaļās infrastruktūras risinājumu veicināšanai. Datu digitalizācija un monitorings.	ZPR, Pašvaldības, LLU	Interreg SAM 2.2.3.	2021-2027	Koordinācija
A 5.2.5.1. Pētījumi A 5.2.5.2. Datu kopu izstrāde A.5.2.5.3. Monitoringa sistēmu viedie risinājumi					

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finansējums	Īstenošanas periods	ZPR loma
R 5.2.6.	Sabiedrības uzvedības modeļa un paradumu maiņas veicināšana, izpratnes veidošana par vidi un ilgtspējīgu dabas resursu apsaimniekošanu	ZPR, Pašvaldības, uzņēmēji, NVO, iedzīvotāji	Interreg	2021-2027	Koordinācija
<p>A 5.2.6.1 Semināru un informatīvo pasākumu organizēšana</p> <p>A 5.2.6.2. Labo prakšu piemēru organizēšana mērķa grupām</p> <p>A 5.2.6.3. Publisku pasākumu organizēšana, zaļās domāšanas popularizēšana</p>					
R 5.2.7.	Dabas un vides izglītības informācijas centru infrastruktūras pilnveide un attīstība, iekļaujot jaunu ēku būvniecību, energoefektivitātes uzlabošanu, iekštelpu un ārtelpas ekspozīciju izveidi un paplašināšanu	VARAM ZPR, pašvaldības, to iestādes, tūrisma uzņēmēji, nozares profesionālās organizācijas, NVO	5.2.4. SAM INTERREG Eiropas Savienības finanšu līdzekļi un cits finansējums	2021-2027	Projekta ieviešana, koordinācija
<p>5.2.7.1. Dabas un vides izglītības informācijas centru infrastruktūras pilnveide un attīstība;</p> <p>5.2.7.2. Zaļās apziņas veicināšanas kampaņas un jaunu prasmju apmācību un izglītības programmas (t.sk. klimats, atkritumi, daba)</p> <p>5.2.7.3. Dabas un vides izglītības informācijas centru infrastruktūras pilnveide un attīstība, iekļaujot jaunu ēku būvniecību, energoefektivitātes uzlabošanu, iekštelpu un ārtelpas ekspozīciju izveidi un paplašināšanu.</p> <p>5.2.7.4. Apmācības, izglītības, konsultēšanas un informēšanas pasākumi</p>					

RV 5.3. Pielāgošanās klimata pārmaiņām un to mazināšana

Rīcības virziena mērķis:

Nodrošināt ilgtspējīgu vidi draudzīgu ūdens resursu apsaimniekošanu

Apraksts, pamatojums

Eitrofikācija ir augu pirmprodukcijas kāpināšana, ko izraisījis barības vielu koncentrācijas pieaugums ūdenī vai arī barības vielu pastiprināta izmantošana. Ūdenstilpju eitrofikācija un ūdens ekosistēmu degradācija ir atzīta par prioritāru vides problēmu Latvijā. Ūdeņu bagātināšanās ar barības vielām veicina ūdenstilpju aizaugšanu un

ūdeņu bezmugurkaulniekiem, zivīm piemērotu nārsta un uzturēšanās vietu izžušanu. Masveida virsūdens augāja attīstība būtiski ietekmē arī ūdenstilpēm piesaistīto putnu ligzdošanas sekmes. Uz ūdensteču funkcionalitāti negatīvu ietekmi atstāj arī nepārdomāta saimnieciskā darbība to krastos un sateces baseinā.

Rīcības sasniedzamie indikatori:

Nr.	Indikators	Mērvienība	Bāzes gads	Bāzes gada vērtība	Mērķa vērtība 2027	Datu avots
1	Vietējās stratēģijas vai plāni, kas vērsti uz pielāgošanos klimata pārmaiņām	Pašvaldību skaits periodā	2020	3	7	Pašvaldības, ZPR
2	Izglītojošie pasākumi	Pasākumu skaits	2020	0	60	Pašvaldības, ZPR
3	Infrastruktūras izveide	Infrastruktūras objektu skaits	2020	0	6	Pašvaldības
4	Uzlabotas ūdenstilpnes un ekosistēmas	Skaits	2020	0	↑	Pašvaldības

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finansējums	Īstenošanas periods	ZPR loma
R 5.3.1.	Zaļās un zilās infrastruktūras izveide pielāgošanas klimata pārmaiņām sekmēšanai, šo pasākumu koordinēšana ūdensobjektu robežās, šo pasākumu koordinēšana ūdensobjektu robežās	ZPR, Pašvaldības, uzņēmēji, NVO	2.1.3.SAM	2021-2027	Koordinācija
<i>A 5.3.1.1. zaļās sienas</i> <i>A 5.3.1.2. jumtu dārzi</i> <i>A 5.3.1.3. peldošās salas</i> <i>A 5.3.1.4. dīķi, strūklakas</i> <i>A 5.3.1.5. caurlaidīgi segumi</i> <i>A 5.3.1.6. ēnu sniedzoši koki u.c.</i>					

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finansējums	Īstenošanas periods	ZPR loma
R 5.3.2.	Preventīvo pasākumu īstenošana, lai pasargātu cilvēka veselību un dzīvību no klimata pārmaiņu negatīvajām ietekmēm	ZPR, pašvaldības, NVO	2.1.3.SAM	2021-2027	Koordinācija
<p>A 5.3.2.1. <i>Brīvkrāni, ēnu dodoši apstādījumi u.c.</i></p> <p>A 5.3.2.2. <i>Gaisa atdzesēšanas sistēmu uzstādīšana un uzturēšana publiskās telpās</i></p>					
R 5.3.3.	Ūdenstilpņu aizauguma tīrīšana un eitrofikācijas mazināšana	ZPR, pašvaldības, NVO	2.1.3.SAM	2021-2027	Koordinācija
<p>A 5.3.3.1. <i>Upju krastu tīrīšana</i></p> <p>A 5.3.3.2. <i>Ūdens plūsmas teces veicināšana</i></p> <p>A 5.3.3.3. <i>Zivju ceļu veidošana</i></p> <p>A 5.3.3.4. <i>Pārrobežu piesārņojuma monitorings</i></p> <p>A 5.3.3.5. <i>Sadarbība pārrobežu ūdens piesārņojuma mazināšanā</i></p>					
R 5.3.4.	Dabisko dzīvotņu un ekosistēmu atjaunošana plūdu risku novēršanai	ZPR, pašvaldības, NVO	2.1.3.SAM	2021-2027	Koordinācija
<p>A 5.3.4.1. <i>Preventīvo pasākumi plūdu riska novēršanai, krastu erozijas mazināšana</i></p> <p>A 5.3.4.2. <i>Monitoringa sistēmu ieviešana</i></p> <p>A 5.3.4.3. <i>Izplaušana, šķēršļu novākšana</i></p>					
R 5.3.5.	Videi draudzīga lauku apsaimniekošana ūdens un gaisa kvalitātes uzlabošanai, bioloģiskās daudzveidības uzturēšanai	ZPR, pašvaldības, NVO	2.1.3.SAM	2021-2027	Koordinācija
<p>A 5.3.5.1. <i>Videi draudzīgu meliorācijas sistēmu risinājumu izpēte un veidošana</i></p> <p>A 5.3.5.2. <i>Jaunu inovatīvi risinājumu ieviešana lauksaimniecības zemju kvalitātes uzlabošanai</i></p> <p>A 5.3.5.3. <i>Rīcības, kas vērstas uz SEG un nemetāna gaistošo organisko savienojumu emisiju samazināšanu no lauksaimniecības sektora</i></p>					

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finansējums	Īstenošanas periods	ZPR loma
R 5.3.6.	Pašvaldību klimata pielāgošanās stratēģiju izstrāde, koordinācija.	ZPR, pašvaldības, LLU	Interreg	2021-2027	Koordinācija
A 5.3.6.1. Pašvaldību klimata pielāgošanās stratēģiju izstrāde A 5.3.6.2. Stratēģiju koordinācija reģionā					
R 5.3.7.	Izglītojošie pasākumi saistībā ar klimata pārmaiņām. Sabiedrības uzvedības modeļa un paradumu maiņas veicināšana, izpratnes veidošana par vidi un ilgtspējīgu dabas resursu apsaimniekošanu	ZPR, pašvaldības	2.1.3.SAM	2021-2027	Koordinācija
A 5.3.7.1. Semināru un informatīvo pasākumu organizēšana A 5.3.7.2. Labo prakšu piemēru organizēšana mērķa grupām A 5.3.7.3. Publisku pasākumu organizēšana, zaļās domāšanas popularizēšana					

RV 5.4. Vides infrastruktūras attīstība

Rīcības virziena mērķis:

Palielināt prasības dzeramā ūdens kvalitātes standartam, ievieš minimālās higiēnas prasības materiāliem, kas nonāk tiešā saskarē ar krāna ūdeni (piemēram, caurules vai krāni), lai izslēgtu piesārņojuma riskus.

Attīstīt alternatīvās notekūdeņu attīrīšanas tehnoloģijas Latvijā

Apraksts, pamatojums

Attiecībā uz notekūdeņu attīrīšanas tehnoloģijām tūrisma servisa objektiem ir īpašas prasības. Tā kā viesu apmeklējumam bieži vien piemīt noteiktas sezonālās svārstības, tad arī radīto notekūdeņu daudzumi ir mainīgi. Tūrisma servisa objektos nav pieejams apmācīts personāls, kas spētu darbotos ar notekūdeņu attīrīšanas iekārtām. Attīrīšanas iekārtām vajadzētu labi iederēties objekta dabiskajā vidē. Samērā bieži šādos objektos nav iespējams saņemt labas kvalitātes ūdeni.

Izveidotās mitraines, piemēram notekūdeņu attīrīšana niedru laukos vai līdzīgas tehnoloģijas, jau tiek pielietotas nomaļākos reģionos, kur ir šādiem mitrājiem nepieciešamā zeme un pievienošana kanalizācijas sistēmai var izmaksāt ļoti dārgi. Tomēr projektējot izveidotās mitraines, ir nepieciešams tās piemērot tūrisma servisa objektu īpašajām prasībām, piemēram, salīdzinoši lielas radīto notekūdeņu sezonālās svārstības.

Rīcības sasniedzamie indikatori:

Nr.	Indikators	Mērvienība	Bāzes gads	Bāzes gada vērtība	Mērķa vērtība 2027	Datu avots
1	No punktveida piesārņojuma avotiem ar notekūdeņiem novadītais biogēnu paliekošais piesārņojums	tonnas gadā	2019	3322	↓	LVĢMC
2	Virszemes ūdeņos novadīto notekūdeņu apjoms	milj. m ³ gadā	2018	189	↓	LVĢMC
3	Labas un augstas ūdens kvalitātes ūdens objektu īpatsvars	procenti no kopējā skaita	2019	Lielupes UBA 13 Daugavas kopējais UBA 29,6	↑	VARAM, LVĢMC
4	Dzeramais ūdens – iedzīvotāju īpatsvars, kas saņem nekaitīguma un kvalitātes prasībām atbilstošu ūdeni	%	2020	52%	60%	Veselības inspekcija

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finansējums	Īstenošanas periods	ZPR loma
R 5.4.1.	Dzeramā ūdens piekļuves infrastruktūras pilnveidošana	ZPR, Pašvaldības, uzņēmēji, NVO	SAM 2.2.1.	2021-2027	Koordinācija
<i>A 5.4.1.1. Dzeramā ūdens infrastruktūras izveide</i>					
<i>A 5.4.1.2. Dzeramā ūdens ņemšanas vietu izbūve sabiedriskās un publiski apmeklētās vietās iedzīvotājiem un tūristiem</i>					
R 5.4.2.	Inovātīvu risinājumu izveidošana, pētījumu veikšana notekūdeņu attīrīšanā (piemēram,) mitraines, mazajās apdzīvotajās vietās	ZPR, Pašvaldības, uzņēmēji, NVO, LLU	SAM 2.2.1.	2021-2027	Koordinācija
<i>A 5.4.2.1. Notekūdeņu dūņu apsaimniekošanas (apstrādes) infrastruktūras attīstība</i>					
<i>A 5.4.2.2. Energoefektivitātes uzlabošanas un atjaunojamo energoresursu izmantošanas veicināšanas pasākumi notekūdeņu attīrīšanas jomā</i>					
<i>A 5.4.2.3. Mitraiņu un inovatīvu risinājumu pasākumi</i>					
R 5.4.3.	Pilsētu un apdzīvotu vietu lietusūdeņu noteces sistēmu attīstība.	ZPR, Pašvaldības, uzņēmēji, NVO, LLU	SAM 2.2.1.	2021-2027	Koordinācija

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finansējums	Īstenošanas periods	ZPR loma
A 5.4.3.1.	Notekūdeņu attīrīšanas iekārtu tehnoloģiju un elementu modernizācija un pielāgošana atbilstošai jaudai, attīrīšanas kvalitātei, piesārņojuma novēršanai				
A 5.4.3.2.	Veco, nolietoto kanalizācijas tīklu un infrastruktūras objektu atjaunošana un pārbūve, kā arī jaunu tīklu izbūve				

RV 5.5. Aprites ekonomikas ieviešanas veicināšana

Rīcības virziena mērķis:

Nodrošināt ilgtspējību veicinošu saimniekošanas modeli, kura būtība ir produktu, materiālu un resursu vērtības noturēšanā ekonomikā pēc iespējas ilgāk, vienlaikus samazinot gan izejvielu patēriņu un atkritumu apjomu, gan arī ietekmi uz vidi

Apraksts, pamatojums

- 1) novērst** atkritumu rašanos, palielinoties ekonomiskajai izaugsmei, un **nodrošināt** kopējā radīto atkritumu daudzuma ievērojamu samazināšanu, izmantojot maksimāli visas labākās pieejamās atkritumu rašanās novēršanas iespējas un labākos pieejamos tehniskos paņēmienus, palielinot resursu izmantošanas efektivitāti un veicinot ilgtspējīgākas patērētāju uzvedības modeļa attīstību;
- 2) nodrošināt** atkritumu kā resursu racionālu izmantošanu;
- 3) nodrošināt**, ka radītie atkritumi nav bīstami vai arī tie rada nelielu risku videi un cilvēku veselībai, atkritumi pēc iespējas tiek atgriezti atpakaļ ekonomiskajā apritē, it īpaši izmantojot pārstrādi, vai arī tiek atgriezti vidē noderīgā veidā (piemēram, komposts), un, ka atkritumi tiek pārstrādāti pēc iespējas tuvāk to rašanās vietām;
- 4) apglabājamo atkritumu daudzuma samazināšanu un atkritumu apglabāšanu cilvēku veselībai un videi drošā veidā;**

Rīcības sasniedzamie indikatori:

Nr.	Indikators	Mērvienība	Bāzes gads	Bāzes gada vērtība	Mērķa vērtība 2027	Datu avots
1	Kopējais apglabāto sadzīves atkritumu daudzums	tūkst. tonnu gadā	2020	144,7 (LV dati)	↓	VARAM
2	Radītais bīstamo atkritumu daudzums	tūkst. tonnu gadā	2020	124,7 (LV dati)	↓	VARAM

3	Sadzīvē savāktais atkritumu daudzums	tūkst. tonnu gadā	2020	774 (LV dati)	↓	VARAM
4	Kopējais pārstrādātais sadzīves atkritumu apjoms (Aptuvenš novērtējums par kopējo radīto sadzīves atkritumu daudzumu, jo visi iedzīvotāji nav iesaistīti atkritumu savākšanas sistēmā, līdz ar to trūkst datu par to, cik daudz atkritumu rada šī iedzīvotāju daļa.)	procenti no gadā radītā apjoma	2018	43,80 (LV dati)	↑ (2025.g. 55,0)	VARAM
5	Kopējais reģenerētais un pārstrādātais bīstamo atkritumu apjoms	tūkst. tonnu gadā	2020	42,7 (LV dati)	↑	VARAM

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finansējums	Īstenošanas periods	ZPR loma
R 5.5.1.	Atkritumu dalītā savākšanas sistēmas (ADS) pilnveidošana (automašīnas, kas vāc īpašus atkritumu veidus apkaimēs pēc grafika, šķirošanas un pārstrādes attīstība, aprites ekonomikas principu ieviešana.	ZPR, Pašvaldības, uzņēmēji, NVO	SAM 2.2.2. ANM	2021-2027	Koordinācija
<p>A 5.5.1.1. ADS sistēmas izveide, kur tas nav noticis, viedās pārvaldības ieviešana</p> <p>A 5.5.1.2. ADS lokālās infrastruktūras (tvertnes, konteineri) iedzīvotājiem izveide, uzstādīšana</p> <p>A 5.5.1.3. Konteineru un transportlīdzekļu iegāde</p> <p>A 5.5.1.4. Atkritumu dalītās savākšanas sistēmas paplašināšana, aptverot jaunas materiālu grupas – BNA, tekstils, bīstamie sadzīves atkritumi, mēbeles u.c., ieguldot finansējumu infrastruktūras attīstībā</p> <p>A 5.5.1.5. Aprites ekonomikas ZPR Rīcības plāna izstrāde</p>					
R.5.5.2.	Bioloģiski noārdāmo atkritumu apjomu apsaimniekošana pilnveidošana	ZPR, Pašvaldības, uzņēmēji, NVO	SAM 2.2.2.	2021-2027	Koordinācija
<p>A 5.5.2.1. Atkritumu pārstrādes un reģenerācijas (t.sk. biogāzes ieguves) iekārtu jaudas palielināšana un jaunu jaudu nodrošināšana (īpaši attiecībā uz sadzīves atkritumiem un BNA, ieskaitot notekūdeņu dūņas kā biogēnos elementus, plastmasu (neiepakoju), tekstila, kā arī iepakoju), pārstrādi);</p> <p>A 5.5.2.2. Šķirošanas līniju un tehnoloģiju modernizēšana</p>					
R 5.5.3.	Atkritumu mazināšana - lietu otrreizējas izmantošanas veicināšana (Sociālā	ZPR, Pašvaldības, uzņēmēji, NVO	SAM 2.2.2. ANM	2021-2027	Koordinācija

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finansējums	Īstenošanas periods	ZPR loma
	uzņēmējdarbība), uzņēmumu sadarbības sekmēšana otrreizējo izejvielu izmantošanā,				
<i>A 5.5.3.1. Atkārtota lietošana, preču labošanas pakalpojumu attīstība</i>					
R 5.5.4.	Iedzīvotāju, skolēnu izglītošana, informēšana par atkritumu šķirošanas nepieciešamību un pārstrādi, atkritumu daudzumu samazināšanu.	ZPR, Pašvaldības, uzņēmēji, NVO	SAM 2.2.2. ANM	2021-2027	Koordinācija
<i>A 5.5.4.1 Semināru un informatīvo pasākumu organizēšana</i>					
<i>A 5.5.4.2. Labo prakšu piemēru organizēšana mērķa grupām</i>					
<i>A 5.5.4.3. Publisku pasākumu organizēšana, zaļās domāšanas popularizēšana</i>					
<i>A 5.5.4.4. Izglītošanas pasākumu organizēšana, kas būtu vērsti uz patēriņa paradumu maiņu un atkritumu neradīšanu</i>					
R 5.5.5.	Aprites ekonomikas principu ieviešana uzņēmējdarbībā (īpaši MVU) - pakalpojumos un ražošanā - atbalstot pašreiz izmantoto procesu un tehnoloģisko risinājumu izmaiņas	ZPR, Pašvaldības, uzņēmēji, NVO	SAM 2.2.2. ANM	2021-2027	Koordinācija
<i>A 5.5.5.1. Ekodizaina principu preču ražošanā un materiālu un iepakojuma izmantošanā veicināšana</i>					
<i>A 5.5.5.2. Atkritumu apjoma un materiālu ietilpības samazināšana un pārstrādājamības un ilglietojamības palielināšana</i>					
<i>A 5.5.5.3. Racionālas izejvielu un resursu izmantošanas veicināšana</i>					
<i>A 5.5.5.4. Pārejas uz otrreizēji izmantojamu un videi nekaitīgu izejvielu izmantošanu ražošanas tehnoloģiskajos risinājumos (“safe by design”) veicināšana</i>					
<i>A 5.5.5.5. Otrreizēju un slēgtu materiālu ciklu tehnoloģiju ieviešana</i>					
<i>A 5.5.5.6. Ekoefektīvu tehnoloģiju un ekoinovāciju ieviešana</i>					

RV 5.6. Degradēto teritoriju un vēsturiski piesārņoto vietu sanācija

Rīcības virziena mērķis:

LR Vides politikas pamatnostādņēs minēts, ka jātiecas uz nulles piesārņojumu un vidi, kas brīva no toksiskām vielām, tostarp gaisu, ūdeni un augsni, un tādējādi arī aizsargājot eiropiešu veselību un labklājību.

Apraksts, pamatojums

LR Vides politikas pamatnostādņēs minēts, ka Ražošanā, t.sk. enerģijas ražošanā un lauksaimnieciskajā ražošanā, tiek patērēta liela daļa no dabas resursiem, kā arī radīts nozīmīgs piesārņojuma un atkritumu apjoms. Sekmējot un veicinot ražošanas sektora attīstību, ir vienlaikus jāspēj nošķirt ekonomiskā izaugsme no vides degradācijas, lai piesārņojuma līmenis kaitīgi neietekmētu cilvēka veselību un vidi.

Prioritāri sanējamās piesārņotās vietas Zemgalē:

Nr. p.k.	Piesārņotā teritorijas nosaukums	Piesārņotās teritorijas kopējā un piesārņojuma platība ha	Aptuvenais attiecīgajā teritorijā ietekmēto iedzīvotāju skaits	Iespējamā ietekme uz riska ūdensobjektiem
1.	Dzelzceļa iela 10, Aizkraukle, bijusī dzelzsbetona rūpnīcas teritorija	Piesārņotās teritorijas kopējā platība 8,89 ha (piesārņojuma platība 2,3 ha)	698 tūkstoši	Daugava, D427 SP (posms no Aiviekstes līdz Ogrei); Daugava, D413 SP (posms no Ogres līdz Longai)
5.	Mazuta katlu māja Kalnciema ceļā 105B un 109B, Jelgavā	Piesārņotās teritorijas kopējā platība 20,4 ha (piesārņojuma platība 0,45 ha)	78 tūkstoši	Iecava, L127 (no iztekas līdz ietekai Lielupē); Lielupe, L143 (posms no Mūsas un Mēmeles satekas līdz Svētei); Lielupe, L107 (no Mēmeles līdz Vecbērzes poldera apvadkanālam); Lielupe, L100 SP (posms no Vecbērzes poldera apvadkanāla līdz Vecslocenei)

Rīcības sasniedzamie indikatori:

Nr.	Indikators	Mērvienība	Bāzes gads	Bāzes gada vērtība	Mērķa vērtība 2027	Datu avots
1	Sanētas degradētās teritorijas	skaits	2020	0	↑	Pašvaldības
2	Sanētas vēsturiski piesārņotās vietas	skaits	2020	0	↑	Pašvaldības

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finansējums	Īstenošanas periods	ZPR loma
R 5.6.1.	Degradēto teritoriju sanācija	ZPR, Pašvaldības	SAM 2.2.3.	2021-2027	Koordinācija
<i>A 5.6.1.1. Degradēto teritoriju sanācijas pasākumi</i> <i>A 5.6.1.2. Vides, tostarp augšņu, monitorings piesārņoto un potenciāli piesārņoto teritoriju uzraudzībai un kontrolei</i>					
R 5.6.2.	Vēsturiski piesārņoto vietu sanācija	ZPR, Pašvaldības	SAM 2.2.3.	2021-2027	Koordinācija
<i>A 5.6.2.1. Vēsturiski piesārņoto vietu sanācijas pasākumi</i> <i>A 5.6.2.2. Vides, tostarp augšņu, monitorings piesārņoto un potenciāli piesārņoto teritoriju uzraudzībai un kontrolei</i>					

P6: Moderna un pieejama pakalpojumu sistēma

Mērķis: Pievilcīgas un ērtas dzīves vides nodrošināšanai, ģimenēm, darbam, uzņēmējdarbībai.

Ņemot vērā iedzīvotāju skaita samazināšanos reģionos, zemo iedzīvotāju blīvumu un vecumu struktūru, nepieciešams veidot efektīvu pakalpojumu tīklu un pieejamību, ieviest inovatīvus un efektīvus risinājumus pakalpojumu nodrošināšanā, pievilcīgas dzīves vidi, sekmēt pašvaldību un reģionu kapacitāti darbības efektivitātes celšanai.

RV 6.1. Kvalitatīvu un viedu pakalpojumu nodrošināšana:

Rīcības sasniedzamie indikatori:

Nr.	Indikators	Mērvienība	Bāzes gads	Bāzes gada vērtība	Mērķa vērtība 2027	Datu avots
1.	Izbūvētie dzīvokļi pašvaldību iedzīvotājiem	Dzīvokļi periodā	2019	0	10	Pašvaldības, EM
2.	Izbūvētie sociālie dzīvokļi pašvaldību iedzīvotājiem	Dzīvokļi periodā	2019	0	10	Pašvaldības, EM
3.	Jaunu vai modernizētu pirmsskolas izglītības iestāžu skaits					
4.	Publiskās infrastruktūras projekti pilsētvidē, kas vērsti uz pielāgošanos klimata pārmaiņām	Projekti	2019	0	6	Pašvaldības, VARAM
5.	Uzlaboti pašvaldību publiskie pakalpojumi	Projekti	2019	0	6	Pašvaldības, VARAM
6.	Ieviesti inovatīvi risinājumi pašvaldību pakalpojumu uzlabošanai	Projekti	2019	0	6	Pašvaldības, VARAM

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finanšu resurss, sasaiste ar SAM, citiem resursiem	Īstenošanas periods	ZPR loma
6.1.1.	Mājokļu pieejamības nodrošināšana un kvalitātes celšana, īpaši jaunajām ģimenēm, nepieciešamajiem speciālistiem, dzīvojamā fonda attīstība, nodrošināšana visām iedzīvotāju grupām, sociālo mājokļu veidošana	VARAM, PR, pašvaldības, NVO	SAM 4.3.1., 2.1.1., ANM	2021-2027	Koordinācija, projektu ieviešana
	<p>6.1.1.1. Pašvaldību dzīvojamā fonda attīstība un atbalsta infrastruktūras attīstība pašvaldību iedzīvotāju vajadzību nodrošināšanai</p> <p>6.1.1.2. Degradētā dzīvojamā fonda atjaunošana pašvaldības iedzīvotāju vajadzībām</p> <p>6.1.1.3. Sociālo mājokļu veidošana un attīstīšana pašvaldības iedzīvotāju vajadzībām</p> <p>6.1.1.4. Pieejamības nodrošināšana dzīvojamam fondam cilvēkiem ar īpašajām vajadzībām</p> <p>6.1.1.5. Mājokļu kvalitātes celšana, energoefektivitātes veicināšana</p>				
6.1.2.	Bērnu dārzu pieejamības nodrošināšana	VARAM, PR, pašvaldības,	SAM 4.2.1.	2021-2027	Koordinācija
	<p>6.1.2.1. Bērnu dārzu vietu pieejamības nodrošināšana</p> <p>6.1.2.2. Bērnu dārzu energoefektivitātes celšana, pakalpojuma kvalitātes uzlabošana, apkārtējās teritorijas pilnveidošana</p>				
6.1.3.	Apkārtējās vides pievilcības veidošana, publiskās ārtelpas funkcionalitātes un kvalitātes attīstība, zaļās infrastruktūras attīstība, mikromobilitātes, gājēju, rekreācijas un aktīvās atpūtas infrastruktūras veidošana, labiekārtošana un apzaļumošana, infrastruktūras elementu energoefektivitāte	VARAM, PR, pašvaldības,	SAM 5.1.1., Interreg	2021-2027	Koordinācija
	<p>6.1.3.1. Publiskās ārtelpas sakārtošana blīvi apdzīvotās vietā iedzīvotāju dzīves kvalitātes uzlabošanai, tūrisma un rekreācijas pakalpojumu attīstībai</p> <p>6.1.3.2. Publiskās ārtelpas sakārtošanu sabiedrības drošības uzlabošanai</p> <p>6.1.3.3. Publisko peldvietu izveide un uzlabošana pašvaldību iedzīvotāju vajadzībām</p> <p>6.1.3.4. Zaļās un zilās infrastruktūras izveide publiskās ārtelpas sakārtošanai</p> <p>6.1.3.5. Mikromobilitātes infrastruktūras izveide</p>				
6.1.4.	Viedu un inovatīvu publisko un komunālo pakalpojumu sistēmu attīstība pašvaldību pakalpojumu efektīvākai sniegšanai, pieejamībai un izmantošanai;	VARAM, PR, pašvaldības,	SAM 5.1.1., 2.1.1., Interreg, Horizont	2021-2027	Koordinācija, projektu iesniegšana

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finanšu resurss, sasaiste ar SAM, citiem resursiem	Īstenošanas periods	ZPR loma
	<p>6.1.4.1. Jaunu un inovatīvu risinājumu attīstīšana efektīvākai pakalpojumu nodrošināšanai pašvaldībās, – kompleksie risinājumi, kombinējot ieguldījumus infrastruktūrā un IKT risinājumus, nodrošinot videi un klimatam draudzīgus risinājumus.</p> <p>6.1.4.2. Viedu un inovatīvu pašvaldību publisko pakalpojumu attīstība, lai padarītu tos pieejamākus un saprotamākus iedzīvotājiem, digitālo pakalpojumu kiosku ievietošana;</p> <p>3. Pašvaldību klientu apkalpošanas centru darbības uzlabošana, digitalizācija, pieejamība;</p> <p>6.1.4.4. Viedu un inovatīvu pašvaldību komunikāciju pārvaldība un komunālo pakalpojumu sistēmu attīstība</p> <p>6.1.4.5. Ieviest attālināti regulējamās un kontrolējamās komunikācijas, nodrošināt datu apkopošanu analīzei un efektīvākai darbībai</p> <p>6.1.4.6. Komunālo pakalpojumu rādītāju automatiskas nolasīšanas sistēmas veidošana, procesu automatizācija, sasaiste ar grāmatvedību, automatisku rēķinu izsūtīšana, kontroli</p> <p>6.1.4.7. Ielu un ēku energoefektīva un vieda apgaismojuma ieviešana, automatiskās regulēšanas ieviešana,</p> <p>6.1.4.8. Pašvaldību ēku attālinātas un automatizētas klimata sistēmas ieviešana, datu analīze</p> <p>6.1.4.9. Lietu interneta attīstība pašvaldību pakalpojumu kvalitātes uzlabošanai,</p> <p>6.1.4.10. Pašvaldību pakalpojumu digitalizācija, u.c.</p>				
6.1.5.	Sakaru un datu pārraides kvalitātes un atbilstoša ātruma nodrošināšana reģiona iedzīvotājiem (arī attālās teritorijās), pašvaldību institūcijām, tai skaitā skolās, bibliotēkās u.c., lai nodrošinātu iedzīvotāju vajadzības attālināta darba veikšanai, uzņēmējdarbības veikšanai, skolēnu tiešsaistes apmācību nodrošināšanai utt. Pēdējās jūdzes pieslēguma nodrošināšana	SM, VARAM, PR, pašvaldības,	SAM 1.1.4.	2021-2027	Koordinācija, projektu iesniegšana
	<p>6.1.5.1. Izpētes veikšana par pašvaldību iestāžu kapacitāti sakaru un datu pārraides atbilstoša ātruma nodrošinājumu (skolas, bibliotēkas, sociālās iestādes u.c.), nepieciešamās kapacitātes izvērtējums</p> <p>6.1.5.2. Pēdējās jūdzes pieslēgumu veidošana, operatoru piesaiste.</p>				

RV 6.2. Veselīga dzīves veida sekmēšana, sporta infrastruktūras modernizācija

Rīcības virziena mērķis:

Sporta un veselīga dzīvesveida popularizēšana kā lietderīgu brīvā laika pavadīšanas iespēju, veicināt iedzīvotāju regulāru iesaisti sporta aktivitātēs, nodrošināt iespējas ikvienam bērnam un jauniešiem iesaistīties sporta nodarbībā. Sekmēt sporta infrastruktūras pieejamību un attīstību.

Nr.	Indikators	Mērvienība	Bāzes gads	Bāzes gada vērtība	Mērķa vērtība 2027	Datu avots
1.	Uzlabota sporta infrastruktūra	Projekti	2019	0	6	Pašvaldības, VARAM
2.	Sporta treniņu norise ārtelpās	Projekti	2019	0	6	Pašvaldības, VARAM
3.	Amatieru spora klubu darbība	Projekti	2019	0	6	Pašvaldības, VARAM
4.	Izglītojamo skaits sporta interešu izglītības programmās	Dalībnieku skaits	2019			IZM, pašvaldības
5.	Izglītojamo skaits profesionālās ievirzes sporta izglītības iestādēs, kas apgūst profesionālās ievirzes sporta izglītības programmas	Dalībnieku skaits	2019			IZM, pašvaldības
6.	Sporta centros organizēto sporta pasākumu skaits	Pasākumu skaits	2019	na	Tiks precizēts pēc stratēģijas izstrādes	Pašvaldības
7.	Starptautisku sporta pasākumu norise reģionā	Pasākumu skaits	2019	na	Tiks precizēts pēc stratēģijas izstrādes	LSFP, pašvaldības

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finanšu resurss, saistīts ar SAM, citiem resursiem	Īstenošanas periods	ZPR loma
6.2.1.	Sporta infrastruktūras attīstība un pieejamības nodrošināšana	Pašvaldības, NVO, PR, VARAM	SAM 5.1.1., Interreg, Leader, Erasmus	2021-2027	Koordinācija, projektu iesniegšana
	<p>6.2.1.1. Veikt esošās sporta infrastruktūras kartējumu, nozīmīguma un ietekmes novērtējumu, ar mērķi veicināt objektu ilgtspējību, noslodzi un ekonomiski pamatotu darbību</p> <p>6.2.1.2. Izstrādāt un īstenot sporta infrastruktūras attīstības stratēģiju, sporta infrastruktūras ilgtspējai un ekonomiski pamatotai darbībai, atbilstībai standartiem, potenciāla izmantošanai, pieejamībai.</p> <p>6.2.1.3. Veicināt pašvaldībās jaunu brīvpieejas sporta infrastruktūras attīstību, tai skaitā esošās sporta infrastruktūras pielāgošanu, atjaunošanu brīvpieejai.</p> <p>6.2.1.4. Sporta infrastruktūras modernizācija un jaunu aktīvā sporta objektu būvniecība atbilstoši standartiem un pielāgošana visām sabiedrības grupām (seniori, iedzīvotāji ar funkcionāliem traucējumiem utml.)</p>				
6.2.2.	Veselīga dzīvesveida nodrošināšana un veicināšana	Pašvaldības, NVO, PR, VARAM	SAM 5.1.1., Interreg, Leader, Erasmus	2021-2027	Koordinācija, projektu iesniegšana
	<p>6.2.2.1. Ilgtspējīga uz dažādām vecumu un dzimumu grupām orientēta piedāvājuma attīstīšana, lai veicināt nodarbošanos ar sportu un aktīvo atpūtu visa mūža garumā, sekmējot nodarbošanos ar sporta veidiem, kam nav nepieciešams īpašs un dārgs aprīkojums, aktīva vecāku iesaiste, lai veicinātu bērnu un jauniešu fizisko aktivitāti</p> <p>6.2.2.2. Regulāra sporta treniņu veicināšana speciālista vadībā telpās un ārpus telpām (visām sabiedrības grupām), aktīvāka to bērnu un jauniešu iesaiste ārpus skolas sporta aktivitātes, kuri neapmeklē sporta skolas</p> <p>6.2.2.3. Inovatīvu, mūsdienīgu mācību metožu izmantošana sporta stundās, lai veicinātu bērnus un jauniešus noturīgu interesi par regulārām fiziskām aktivitātēm</p>				

	<p>6.2.2.4. Sporta un veselīga dzīvesveida popularizēšana, sabiedrību izglītojošas kampaņas un citas aktivitātes, lai sekmētu fiziski aktīvu dzīvesveidu pieaugušo, bērnu un jauniešu vidū</p> <p>6.2.2.5. Stiprināt un veicināt sadarbību starp dažādām iestādēm un organizācijām (pedagogi, ārstniecības personāls, pašvaldība, vecāki, sporta klubi utml., amatieru sporta klubu attīstība.</p> <p>Ī6.2.2.6. Īstenot pasākumus iedzīvotāju iesaistei brīvprātīgajā darbā sporta nozarē</p>				
--	---	--	--	--	--

RV 6.3. Pārvaldības kapacitātes stiprināšana

Rīcības virziena mērķis:

Stipri un efektīvi reģioni ar pietiekošu kapacitāti funkciju veikšanai, gudras un attīstītas pašvaldības, kas sniedz konkurētspējīgus un sasniedzamus pakalpojumus saviem iedzīvotājiem.

Nr.	Indikators	Mērvienība	Bāzes gads	Bāzes gada vērtība	Mērķa vērtība 2027	Datu avots
1.	Apmācīti darbinieki	Darbinieki	2019	0	6	Pašvaldības, VARAM
2.	Uzlaboti pašvaldību pakalpojumi	Skaitis	2019	0	6	Pašvaldības, VARAM
3.	Ieviesti pašvaldību projekti	Projekti	2019	0	6	Pašvaldības, VARAM
4.	Ieviesti inovatīvi projekti	Projekti	2019	0	6	Pašvaldības, VARAM

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finanšu resurss, sasaiste ar SAM, citiem resursiem	Īstenošanas periods	ZPR loma
6.3.1.	Pašvaldību darbības efektivitātes veicināšana	Pašvaldības, PR, VARAM	SAM 5.1.1., ANM, Pašvaldības finansējums, Interreg	2021-2027	Koordinēšana, projektu ieviešana
	<p>6.3.1.1. Viedu un inovatīvu risinājumu ieviešana pašvaldībās, sniegto pakalpojumu efektivitātes un kvalitātes celšanai,</p> <p>6.3.1.2. Pašvaldību pakalpojumu digitalizācijas sekmēšana,</p> <p>6.3.1.3. Pašvaldību jauno novadu pārvaldības struktūras pilnveidošana pakalpojumu efektīvākai sniegšanai un pieejamības nodrošināšanai teritorijas iedzīvotājiem.</p> <p>6.3.1.4. Pašvaldību klientu apkalpošanas centru darbības stiprināšana, digitalizācija</p> <p>6.3.1.5. Sabiedrības informēšanas pilnveidošana par pakalpojumu pieejamību un pašvaldības darbu.</p> <p>6.3.1.6. Pašvaldības iestāžu sadarbības pilnveidošana</p> <p>6.3.1.7. Labās prakses pārņemšana.</p>				
6.3.2.	Reģiona kapacitātes un kompetences celšana,	Pašvaldības, PR, VARAM	SAM 5.1.1., ANM, Pašvaldības finansējums, Interreg	2021-2027	Koordinēšana, projektu ieviešana
	<p>6.3.2.1. Viedu un inovatīvu risinājumu ieviešana reģionu funkciju veikšanas efektivitātes un kvalitātes celšanai,</p> <p>6.3.2.2. Reģiona digitalizācijas sekmēšana,</p> <p>6.3.2.3. Reģionālās attīstības un sadarbības veicināšanai, nodrošinot nozaru koordinatorus izglītības, sociālajā, kultūras, vides un enerģētikas, tūrisma, drošības u.c. jomās.</p> <p>6.3.2.4. Sabiedrības informēšanas pilnveidošana</p> <p>6.3.2.5. Labās prakses pārņemšana.</p>				

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finanšu resurss, sasaiste ar SAM, citiem resursiem	Īstenošanas periods	ZPR loma
6.3.3.	Pārrobežu un starptautiskās sadarbības veicināšana,	Pašvaldības, PR, VARAM	SAM 5.1.1., ANM, Pašvaldības finansējums, Interreg	2021-2027	Koordinēšana, projektu ieviešana
	<i>6.3.3.1. Kopīgu projektu pieteikumu izstrāde un ieviešana Latvijas – Lietuvas, Latvijas - Baltkrievijas, Latvijas – Krievijas, un citās Interreg, Horizont programmās. Projektu izstrāde un ieviešana saskaņā ar reģiona plānošanas dokumentiem.</i> <i>6.3.3.2. Jaunu inovatīvu ideju attīstīšana, labās prakses pārņemšana.</i> <i>6.3.3.3. Sadarbības attīstīšana pētniecības un zinātnes jomās.</i>				
6.3.4.	Sadarbība ar zinātnes un pētniecības institūcijām, LLU	Pašvaldības, PR, VARAM	SAM 5.1.1., ANM, Pašvaldības finansējums, Interreg	2021-2027	Koordinēšana, projektu ieviešana
	<i>6.3.4.1. Stiprināt sadarbību ar LLU un citām zinātniskajām institūcijām, lai nodrošinātu izpēti jaunu, inovatīvu, pētniecībā pamatotu risinājumu ieviešanu pašvaldību un reģionu funkciju efektīvākai veikšanai.</i> <i>6.3.4.2. Stiprināt sadarbību ar LLU Bioekonomikas centru reģiona attīstības profila prioritāro nozaru un RIS3 attīstībai reģionā.</i> <i>6.3.4.3. Sadarboties kopējos projektos reģiona prioritāro nozaru attīstībai un pašvaldību funkciju pilnveidošanai.</i>				
6.3.5.	Jaunatnes lietu koordinēšana un attīstība reģiona pašvaldībās	Pašvaldības, PR, VARAM	SAM 5.1.1., ANM, Pašvaldības finansējums, Interreg	2021-2027	Koordinēšana, projektu ieviešana

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finanšu resurss, sasaiste ar SAM, citiem resursiem	Īstenošanas periods	ZPR loma
	<p>6.3.5.1. Veicināt jaunatnes lietu speciālistu darbības nodrošināšanu pašvaldībās.;</p> <p>6.3.5.2. Jaunatnes lietu speciālistu un jaunatnes darbinieku pieredzes apmaiņas veicināšana un kapacitātes celšana;</p> <p>6.3.5.3. Atbalstīt un veicināt jauniešu iniciatīvas, radot labvēlīgus apstākļus viņu intelektuālajai un radošajai attīstībai.</p> <p>6.3.5.4. Koordinēt jauniešu neformālo izglītību, lai nodrošinātu jauniešiem iespēju iegūt dzīvei nepieciešamās prasmes, zināšanas un kompetences;</p> <p>6.3.5.5. Koordinēt un organizēt lietderīgu jauniešu brīvā laika pavadīšanu.</p>				
6.3.6.	Remigrācijas jautājumu koordinēšana un attīstība reģiona pašvaldībās	PR, Pašvaldības, VARAM	Valsts finansējums, Pašvaldības finansējums, Interreg	2021-2027	Koordinēšana, projektu ieviešana
	<p>6.3.6.1. Pētījuma veikšana par remigrācijas galvenajiem šķēršļiem un iemesliem Zemgalē, piedāvājumu izstrādāšanu sadarbībā ar pašvaldībām.</p> <p>6.3.6.2. Attīstīt sadarbību ar LLU un citiem zinātnes institūtiem Zemgalē augtas kvalitātes darba spēka piesaistei (remigrantiem), mērķtiecīgi strādājot un informējot mērķa grupu.</p> <p>6.3.6.3. Mājas lapā regulāri papildināt informāciju, kas nepieciešama remigrantiem, papildināšana ar informāciju par nodarbinātību (saites), uzņēmējdarbību, uzņēmējdarbības institūcijām – inkubatori, tehnoloģiskie parki, sadarbības iespējas ar zinātni u.c.</p> <p>6.3.6.4. Izveidot kontaktu listi (potenciālie remigranti, tikko atgriezušies) nosūtīt informāciju par projektu, grantu konkursiem, citiem atbalsta veidiem. Svarīgi īpaši šobrīd, jo sākas jaunas plānošanas periods un iespējams atbalsts biznesa idejām.</p> <p>6.3.6.5. Uzsākt diskusiju un gatavot priekšlikumus projektu konkursu ieviešanai, lai projektu vērtēšanas kritērijos iekļautu papildus kritēriju – remigrantiem, dodot papildus iespēju saņemt atbalstu savu projektu realizācijā.</p>				

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finanšu resurss, sasaiste ar SAM, citiem resursiem	Īstenošanas periods	ZPR loma
	<p>6.3.6.6. Organizēt iekļaujošas vasaras nometnes bērniem, iekļaujot valodas, kultūras, tradīciju apguvi, dažādu vietu u objektu apmeklēšanu (reģions un pašvaldības) gan jau bērniem, kas atgriezušies, gan remigrantu ģimeņu bērniem no ārvalstīm.</p> <p>6.3.6.7. Veidot mentoringa programmu – piesaistot ģimenei, kas atgriežas palīgu, kas palīdz risināt jautājumus ar valsts un pašvaldību institūcijām, skaidro likumdošanu utt.</p> <p>6.3.6.8. Nodrošināt aktuālas, uzticamas, skaidras un nepārprotamas informācijas pieejamību tautiešiem, gan lēmumu pieņemšanai par atgriešanos gan pārceļšanās procesā par valsts un pašvaldību pakalpojumiem, nosacījumiem, palīdzību.</p> <p>6.3.6.9. Nodrošināt aktuālas, skaidras, viegli uztveramas informācijas nodrošināšanu par nodarbinātības iespējām Latvijā, par uzņēmējdarbības uzsākšanas iespējām, nodokļu politiku, citām obligātajām prasībām.</p> <p>6.3.6.10. Speciālistu kapacitātes celšana, pieredzes apmaiņa, reģionā un katrā pašvaldībā.</p> <p>6.3.6.11. Organizēt ikgadēju konferenci, forumu par remigrācijas pieredzi, tempiem, pieredzes stāstiem.</p>				

P7 Prioritāte KULTŪRVIDE UN IDENTITĀTE

Prioritātes mērķis: Prioritātes galvenais uzdevums ir nodrošināt kultūras dzīves norišu daudzpusību, tradicionālo vērtību saglabāšanu, veidot uz attīstību orientētu reģionālo kultūrvidi.

Prioritāte paredz Zemgales reģiona kultūras mantojuma apzināšanu, saglabāšanu un popularizēšanu, ilgtspējīgu izmantošanu, ņemot vērā mūsu identitāti un kultūrvēsturi – Zemgales un Sēlijas kultūrvēsturisko reģionu mantojumu. Kultūras infrastruktūras uzlabošanu un modernizēšanu, nodrošinot tās pieejamību dažādām sabiedrības grupām. Inovatīvu risinājumu integrāciju materiālā un nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanā un attīstīšanā, jaunu kultūras produktu un pakalpojumu radīšanā. Unikālās kultūrvides saglabāšanu, kultūrtelpu dažādības veicināšanu, kultūras pakalpojumu pieejamību un sabiedrības līdzdalību kultūras procesos. Amatniecības un kultūras un radošo industriju attīstību reģionā, veicinot uzņēmējdarbības attīstību un reģiona ekonomiskās konkurētspējas dažādošanu. Mārketinga un komunikācijas aktivitātes, veicinot reģiona atpazīstamību un kultūras eksportu.

Materiālais un nemateriālais kultūras mantojums, kā arī jaunradītās kultūras vērtības ir būtisks resurss kvalitatīvas dzīves un darba vides attīstībai pilsētās un lauku teritorijās. Vienlaikus kultūra veido konkrētās vietas identitāti, atpazīstamību un piederības sajūtu, kas, summējoties, veido pilsētu un lauku teritoriju konkurētspēju. Tāpat kultūrai ir būtiska loma cilvēka intelektuālā attīstībā un personības izaugsmē, tā palīdz veidot dažādas prasmes radošās darbības attīstībai, veicina ne tikai personiskās, bet arī reģionālās identitātes un piederības izjūtu.

RV 7.1. Kultūras mantojuma saglabāšana un ilgtspējīga izmantošanu

Rīcības virziena mērķis: Kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšana un ilgtspējīga attīstība kvalitatīvas dzīves vides veidošanā un kopienu piederības stiprināšanā.

Zemgales reģionā ir daudzveidīgs un bagāts kultūrvēsturiskais mantojums – Zemgales un Sēlijas kultūrreģioni, kas pārstāv ne tikai Latvijas, bet arī Eiropas kultūras mantojumu. Turklāt globalizācijas laikmetā, jo īpaši aktuāla kļūst unikalitāte un savdabība. Tomēr ierobežota finansējuma apstākļos, ne vienmēr tiek objektīvi novērtēta kultūrvēsturiskā mantojuma vērtība, bieži atliekot tā atjaunošanu, saglabāšanu, tālāknodošanu. Lai novērstu kultūrvēsturiskā mantojuma stāvokļa pasliktināšanos vai pat bojāeju svarīgi raisīt sabiedrības izpratni par kultūrvēsturiskā mantojuma potenciālu, ilgtspējīgu un saudzīgu izmantošanu, tā nozīmi reģiona ekonomiskajā attīstībā, uzņēmējdarbībai labvēlīgas vides veidošanā un kopienu dzīves kvalitātes uzlabošanā. Tāpat ekonomikas veicināšanā maz izmantots resurss ir seno amatu zināšanas un prasmes. To attīstība var kļūt par pamatu uzņēmējdarbības attīstībai, mazinot iedzīvotāju iekšējo un ārējo migrāciju, veicinot līdzsvarotu reģiona attīstību.

Rīcības sasniedzamie indikatori:

Nr.	Indikators	Mērvienība	Bāzes gads	Bāzes gada vērtība	Mērķa vērtība 2027	Datu avots
1.	Atbalstīto kultūras objektu skaits	Objektu skaits periodā	2019	nd	20	Pašvaldības
2.	Pieteiktā vērtība Latvijas Nemateriālajā vērtību sarakstā	Vērtību skaits	2020	0	1	Pašvaldības, LNKC
3.	Anketēto iedzīvotāju īpatsvars, kas norāda ‘‘Apmeklēju kultūrvēsturiskas vietas’’	%	2020	34	37	KM pētījums
4.	Atjaunoto, sakārtoto kultūrvēsturisko objektu skaits	Objektu skaits periodā	2020	0	6	Pašvaldības

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finanšu resurss, sasaiste ar SAM, citiem resursiem	Īstenošanas periods	ZPR loma
R 7.1.1.	Veicināt kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanu, atjaunošanu, ilgtspējīgu attīstību un izmantošanu, kvalitatīvas dzīves vides veidošanā un piederības stiprināšanai	ZPR, pašvaldības, kultūras iestādes, izglītības iestādes, biedrības, NVO, tūrisma pakalpojumu sniedzēji, nozares profesionālās organizācijas, EM, KM, ZTA, kultūrvēsturisko objektu īpašnieki	SAM 5.1.1 SAM 4.3.2 Interreg	2021-2027	Reģionāla līmeņa projektu/ aktivitāšu īstenošana. Koordinēšana Informēšana
7.1.1.1 Kultūrvēsturiskā mantojuma objektu restaurācija, atjaunošana, attīstība, t.sk. veicinot publiskās ārtelpas attīstību, tostarp kultūras mantojuma saglabāšanai un attīstības veicināšanai nepieciešamās infrastruktūras modernizēšana un uzlabošana					

<p>7.1.1.2 Īstenot pasākums, kas veicina sabiedrības izpratni par kultūrvēsturiskajiem resursiem, to ilgtspējīgu un saudzīgu izmantošanu, to nozīmi reģiona ekonomiskajā attīstībā, uzņēmējdarbībai labvēlīgas vides veidošanā, kopienu dzīves kvalitātes uzlabošanai, tostarp īstenojot pasākumus iedzīvotāju kopienu stiprināšanai un iesaistei kultūras mantojuma līdzdalīgā pārvaldībā, lai saglabātu gan pilsētu, gan lauku apdzīvotību un veicinātu dzīves līmeņa paaugstināšanos</p> <p>7.1.1.3 Palielināt iesaistīto pušu (plānošanas reģioni, pašvaldības, NVO, uzņēmēji u.c.) sadarbību un līdzdalību kultūras mantojuma saglabāšanā, atjaunošanā, attīstībā un ilgtspējīgā izmantošanā, sadarbības mehānismu pilotēšana, labās prakses piemēru pārnese (t.sk. ārvalstu labo prakšu izpēte un pārnese)</p> <p>7.1.1.4 Pasākumu organizēšana, kas veicina sabiedrības līdzdalību vēsturisko elementu apzināšanā un saglabāšanā</p> <p>7.1.1.5 Veikt industriālā kultūras mantojuma apzināšanu un izpēti, veicinot tā attīstību un ilgtspējīgu izmantošanu</p> <p>7.1.1.6 Īstenot pasākumus, kas pilnveido un paaugstina nozares speciālistu, citu iesaistīto spējas izvērtēt kultūras mantojuma ekonomisko atdevi, to efektīvu un ilgtspējīgu izmantošanu (t.sk. vietējo un ārvalstu labo prakšu izpēte un pārnese)</p>					
R. 7.1.2	Dabas un kultūrvēsturisko ainavu saglabāšana, attīstīšana, to ilgtspējīga izmantošana	ZPR, pašvaldības, kultūras iestādes un izglītības iestādes, uzņēmēji, NVO, tūrisma pakalpojumu sniedzēji, nozares profesionālās organizācijas	Interreg	2021-2027	Reģionāla līmeņa projektu/ aktivitāšu īstenošana. Koordinēšana Informēšana
<p>7.1.2.1 Turpināt Zemgales reģionālā ainavas un zaļās infrastruktūras plāna ieviešanu</p> <p>7.1.2.2 Ainaviski vērtīgo teritoriju izpēte, definēšana, ainavu plānošana, degradēto ainavu sakārtošana un reģenerācija, ainavu lokālplānojumu izstrāde, balstoties augstas kvalitātes būvkultūras principos, tostarp vizuālo ainavas kvalitāšu veidošana un uzturēšana, ainavu vēsturisko vērtību apzināšana pēc noteiktas metodikas (piemēram, lokālā mēroga tematiskais plānojums novada ietvaros)</p> <p>7.1.2.3 Īstenot pasākumus sabiedrības iesaistei un izglītošanai par kultūrvēsturisko ainavu apsaimniekošanu un saglabāšanu (principa “dabas un kultūrvēsturiskās vērtības kā teritoriālās kopienas vērtība” iedzīvināšana),</p> <p>7.1.2.4 Turpināt Zemgales ainavu dārgumu apzināšanu, saglabāšanu, izmantošanu.</p>					
R 7.1.3.	Nemateriālā kultūras mantojuma, tostarp mūsdienu tradīciju apzināšana, apkopošana, saglabāšana, tālāknodešana, (t.sk. valoda, dzīvesveids, tradīcijas, kultūrtelpa), kultūrvēsturisko novadu piederības stiprināšana, unikalitātes saglabāšana	ZPR, pašvaldības, kultūras un izglītības iestādes, biedrības, NVO, tūrisma pakalpojumu sniedzēji, nozares profesionālās organizācijas, KM, LNKCC	SAM 4.3.2 Interreg	2021-2027	Reģionāla līmeņa projektu/ aktivitāšu īstenošana. Koordinēšana Informēšana
<p>7.1.3.1 Veicināt sabiedrības iesaisti reģiona kultūrvērtību (tradīcijas, rituāli, folklorā, etnogrāfija, sociālā atmiņa, novadpētniecība, kopienu kultūras vērtību u.c.), apzināšanā, apkopošanā, izmantošanā, saglabāšanā, tālāknodešanā (piem. folkloras mantojuma izpēte, kultūrvēsturisko eksponātu apzināšana, vākšana, muzeja krājumu izveide u.c.).</p>					

<p>7.1.3.2 Īstenot pasākumus kultūrvēsturisko novadu (zemgaļi, sēļi) vēsturiskās nozīmības, piederības stiprināšanai, t.sk. identitāte, valoda, vērtību sistēma, dzīvesveids, tradīcijas</p> <p>7.1.3.3 Bērnu un jauniešu izpratnes par kultūrvēsturiskajām vērtībām, vietējās identitātes apzināšanās nozīmes veicināšana, tostarp attīstot starppaaudžu sadarbību</p> <p>7.1.3.4 Iedzīvotāju iesaiste tautas mākslas, tostarp Dziesmu un deju svētku procesā</p>					
R.7.1.4.	Veicināt Zemgales un Sēlijas amatniecības attīstību	ZPR, pašvaldības, LNKC, kultūras un izglītības iestādes, NVO, uzņēmējdarbības atbalsta sniedzēji, tūrisma pakalpojumu sniedzēji, nozares profesionālās organizācijas, ZUC	Interreg SAM 4.3.2 SAM 1.1.2	2021-2027	Reģionāla līmeņa projektu/ aktivitāšu īstenošana. Koordinēšana Informēšana
<p>7.1.4.1. Īstenot pasākumus nemateriālā kultūras mantojuma lietošanai – amata meistaru – zināšanu un prasmju tālāknošanai (amatniecības prasmju popularizēšana un iemaņu apgūšana caur meistarklasēm, darbnīcām un tradicionālajiem pasākumiem, iesaistot apkārtējo novadu iedzīvotājus), tostarp veicinot starppaaudžu sadarbību</p> <p>7.1.4.2. Amatniecības centru attīstība</p> <p>7.1.4.3. Apmācību un konsultāciju īstenošana reģiona amatnieku un mājražotāju uzņēmumu konkurētspējas paaugstināšanai un inovāciju komercializācijai</p> <p>7.1.4.4. Īstenot pasākumu amatnieku, mājražotāju savstarpējās kooperācijas, starpnozaru sadarbības, sadarbības ar citu reģionu un pārrobežu tīklojumiem, jaunu sadarbību veidu atbalstam (t.sk. vietējo un ārvalstu labo prakšu pārnesē)</p>					

RV 7.2. Kultūras daudzveidības un kultūrtelpu dažādības stiprināšana

Rīcības virziena mērķis: Kultūras objektu, kultūrvietu ar to saistītās publiskās ārtelpas funkcionalitātes uzlabošana, veicinot iedzīvotāju iesaisti kultūras procesos.

Kultūrai ir būtiska loma cilvēka intelektuālā attīstībā un personības izaugsmē, tā palīdz veidot dažādas prasmes radošās darbības attīstībai, veicina ne tikai personiskās, bet arī reģionālās identitātes un piederības izjūtu.

Izvērtējot kultūras attīstības perspektīvas, redzams, ka kultūras dzīve Zemgalē ir aktīva, tomēr kultūras iestāžu, objektu infrastruktūra ir daļēji novecojusi, ar nepietiekamu ietilpību un tehnisko nodrošinājumu, tādējādi ierobežojot iespēju attīstīt mūsdienīgu, daudzveidīgu kultūras pasākumu piedāvājumu. Lai nodrošinātu kultūras dzīves attīstību, nepieciešams veikt kultūras objektu modernizāciju, jāpilnveido kultūras iestāžu materiāltehniskā bāze, jāveic vides pieejamības nodrošināšana un uzlabošana. Kultūras patēriņā nozīmīgs faktors ir sabiedrības kultūras patēriņa ieradumu maiņa, arvien pieaugot pieprasījuma pēc digitālā satura. Īpaši jauniešu vidē internets kļuvis par nozīmīgu dzīves telpu, kurā tie pavada lielu daļu sava laika. Vairākām sabiedrības grupām ir būtiska bezmaksas kultūras informācijas pieejamība, nodrošinot iespēju izglītoties, baudīt kultūru, kļūstot par sociālās iekļaušanas veicinātāju, atstumtības riska mazinātāju, tādējādi paaugstinot arī kopējo dzīves kvalitāti. Lai nodrošinātu inovatīvu kultūras produktu radīšanu, nepieciešams pilnveidot kultūras pakalpojumu sniedzēju tehnisko nodrošinājumu (IKT, infrastruktūra u.c.), kā arī uzlabot kultūras nozaru darbinieku (tostarp kultūras centru, muzeju, bibliotēku, u.c.) digitālās prasmes un zināšanas par moderno tehnoloģiju iespējām un to praktisko pielietojumu.

Rīcības sasniedzamie indikatori:

Nr.	Indikators	Mērvienība	Bāzes gads	Bāzes gada vērtība	Mērķa vērtība 2027	Datu avots
1	Mājsaimniecības izdevumi atpūtai un kultūrai no mājsaimniecību kopējiem patēriņa izdevumiem	%	2019	6.4%	7%	CSP
2	Kultūras centru , kultūrvieta skaits	skaits	2019	87	90	CSP
3	Apmācīti kultūras speciālisti	projekti	2020	0	6	Pašvaldības , VARAM

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finanšu resurss, sasaiste ar SAM, citiem resursiem	Īstenošanas periods	ZPR loma
R.7.2.1	Kultūras objektu, kultūrvieta, publiskās ārtelpas infrastruktūras modernizēšana, sakārtošana, pieejamības nodrošināšana (renovācija, rekonstrukcija), jaunu objektu būvniecība, kultūras objektu ilgtspējīga apsaimniekošana (t.sk. muzeju krātuvju attīstība)	ZPR, pašvaldības, kultūras iestādes, uzņēmēji, NVO, tūrisma pakalpojumu sniedzēji, nozares profesionālās organizācijas, EM, KM, VARAM	SAM 5.1.1. SAM 4.3.2 SAM 2.1.3 Interreg	2021-2027	Reģionāla līmeņa projektu/ aktivitāšu īstenošana. Koordinēšana Informēšana

<p>7.2.1.1. <i>Koordinēt un atbalstīt kultūras objektu, kultūrvietu, publiskās ārtelpas sakārtošanu, modernizēšanu un jaunu objektu veidošanu (t.sk. būvniecība), Zemgales reģionā, ņemot vērā jau esošo infrastruktūru, tradīcijas un attīstības tendences, lai nodrošinātu publisko pakalpojumu plašāku pieejamību (piem., profesionālu telpu pieejamība, kur notikt pasākumiem, muzeju krātuvju izveide un modernizācija, bibliotēku attīstība, brīvdabas estrāžu sakārtošana u.tml.)</i></p> <p>7.2.1.2. <i>Reģionālas nozīmes kultūras infrastruktūras attīstība (t.sk. būvniecība) kultūras un tūrisma pakalpojumu pieejamības uzlabošanai (piem., multifunkcionāla centra izveide, kas iekļauj mūsdienīgu bibliotēku, mākslas galeriju, laikmetīgās mākslas izstāžu zāli, multimediju un kultūras notikumu zāli u.tml.)</i></p> <p>7.2.1.3. <i>Koordinēt un atbalstīt kultūras objektu, kultūrvietu, publiskās ārtelpas vides vienlīdzīgas pieejamības uzlabošanu visām sabiedrības grupām (personas ar funkcionāliem traucējumiem, seniori, ģimenes ar bērniem, sociāli mazaizsargātas grupas u.c.), ievērojot universālā dizaina principus, pārņemot labās prakses, ieviešot inovatīvus risinājumus, nodrošinot nepieciešamo aprīkojumu (piem. Kultūrtelpas pielāgošana mūsdienu izglītības pamatprincipiem, izmantojot digitālos risinājumus uzlabot muzeju un ekspozīciju piemērotību personām ar kustību, dzirdes un redzes traucējumiem)</i></p>					
R.7.2.2.	Iedzīvotāju līdzdalības kultūras procesos veicināšana, piedāvājot daudzveidīgu un kvalitatīvu kultūras produktu un paplašinot saturisko piedāvājumu	ZPR, pašvaldības, kultūras un izglītības iestādes, uzņēmēji, NVO, mazākumtautību biedrības, tūrisma pakalpojumu sniedzēji, nozares profesionālās organizācijas, LNKC	SAM 4.3.2 Interreg	2021-2027	Reģionāla līmeņa projektu/ aktivitāšu īstenošana. Koordinēšana Informēšana
<p>7.2.2.1 <i>Īstenot pasākumus sabiedrības izglītošanai un informēšanai par kultūras aktivitāšu iespējām, to nozīmi un lomu personības attīstībā, tādejādi veidojot sabiedrisko pasūtījumu dažādām auditorijām (piem. aptaujas, diskusijas, reģiona iedzīvotāju viedokļu noskaidrošana)</i></p> <p>7.2.2.2 <i>Nodrošināt līdzsvarotu kultūras iestāžu teritoriālo pārklājumu(nodrošināti bibliotēku pakalpojumi, muzeju piedāvājums, kultūras namu un centru darbība)</i></p> <p>7.2.2.3 <i>Koordinēt un atbalstīt pasākumus jaunu, daudzveidīgu, mūsdienīgu vērtību radīšanai mākslā (t.sk. laikmetīgās mākslas formu attīstību), mūzikā, literatūrā, dramaturģijā, horeogrāfijā, kino u.c</i></p> <p>7.2.2.4 <i>Koordinēt un atbalstīt bērnu un jauniešu kvalitatīvu iesaisti kultūras procesos</i></p> <p>7.2.2.5 <i>Nodrošināt profesionāli augstvērtīgu kultūras pasākumu pieejamību tuvāk dzīves vietai, tostarp veicinot mazaktīvās iedzīvotāju daļas, mazākumtautību iesaistīšanu kultūras aktivitātēs.</i></p> <p>7.2.2.6 <i>Veicināt profesionālās mākslas pieejamību reģionā</i></p> <p>7.2.2.7 <i>Sekmēt iedzīvotāju iesaisti kultūras procesos (amatiermāksla, tostarp Dziesmu un deju svētku kustība, glezniecība, fotografēšana, dalība talkās, rokdarbi u.c.), saglabājot to pieejamību un daudzveidību</i></p> <p>7.2.2.8 <i>Nodrošināt kultūras produktu un pakalpojumu piedāvājumu un pieejamību dažādām sabiedrības grupām (jaunieši, personas ar funkcionāliem traucējumiem, seniori, ģimenes ar bērniem, ārvalstnieki u.tml.), pārņemot labās prakses, ieviešot inovatīvus risinājumus, nodrošinot nepieciešamo aprīkojumu (piem., laikmetīga multimedija ekspozīcija piemērota personām ar funkcionāliem traucējumiem)</i></p> <p>7.2.2.9 <i>Kultūras NVO kapacitātes stiprināšana, sekmējot to iesaisti lokālās kultūras attīstībā</i></p>					
R 7.2.3	Kultūras speciālistu kapacitātes stiprināšana, tai skaitā ceļot darbinieku kvalifikāciju, paaugstinot kompetenci, nodrošinot metodisko atbalstu, to	ZPR, pašvaldības, izglītības iestādes, atbalsta organizācijas, IZM, VISC, LNKC, LIKTA	SAM 4.2.4 SAM 5.1.1. SAM 4.3.2	2021-2027	Reģionāla līmeņa projektu/ aktivitāšu īstenošana. Koordinēšana Informēšana

	prasmju attīstīšana, kvalitatīva kultūras satura radīšanai				
7.2.3.1	<i>Īstenot pasākumus, kas nodrošina kultūras darbinieku profesionālās kompetences pilnveidi, kvalifikācijas paaugstināšanu (zināšanas, prasmes, pieredzi, u.c.)</i>				
7.2.3.2	<i>Nodrošināt metodisko atbalstu kultūras jomas speciālistiem kvalitatīva, mūsdienīga kultūras piedāvājuma satura radīšanai un attīstīšanai</i>				
7.2.3.3	<i>Atbalstīt kultūras speciālistu savstarpējo kooperāciju, starpnozaru sadarbību, sadarbību ar citu reģionu un pārrobežu speciālistiem, jaunu sadarbību veidu attīstību (t.sk. vietējo un ārvalstu labo prakšu pārnesi)</i>				
R.7.2.4.	Veicināt moderno IT risinājumu un tehnoloģiju pielietojumu kultūras mantojuma saglabāšanai, kultūras produktu un pakalpojumu attīstībai	ZPR, pašvaldības, izglītības iestādes, uzņēmēji, atbalsta organizācijas, IZM, VISC, LNK, LIKTA, VARAM	SAM 4.3.2.		Reģionāla līmeņa projektu/ aktivitāšu īstenošana. Koordinēšana Informēšana

RV 7.3. Kultūras un radošo industriju attīstība

Rīcības mērķis: Kultūras un radošo industriju attīstība, veicinot radošā potenciāla un kultūrā balstīto inovāciju pārnesi uz uzņēmējdarbību.

Reģionālajā konkurences priekšrocībā izšķiroša loma ir uzņēmējdarbības videi reģionos. Tā sniedz nodarbinātības iespējas un līdz ar to labklājību iedzīvotājiem, stimulē iedzīvotāju palikšanu dzīvesvietās, samazinot teritoriju depopulāciju. Lai gan radošās nozares bieži tiek uzskatītas par resursus tērējošām un peļņu nenesošām, tomēr statistikas dati un veiksmīgi piemēri rāda, ka apvienojot radošas idejas, integrējot dizainu un uzņēmējdarbības prasmes ir iespējams attīstīt sekmīgu uzņēmējdarbību. Zemgalē ir unikālas senās amatniecības tradīcijas un prasmes, taču pietrūkst zināšanu kā tās savienot ar mūsdienīgu dizainu un ilgtspējīgu biznesa modeli uzņēmējdarbības uzsākšanai un attīstībai. Izplatītākie kultūras un radošo industrijas uzņēmumu attīstības kavējošie faktori ir nepietiekamas zināšanas kā radošo ideju pārvērst komerciālā produktā, grūtības piesaistīt investīcijas, neprasme izstrādāt biznesa plānu, pārliecināši pozicionēt jaunradīto produktu vai pakalpojumu.

Rīcības sasniedzamie indikatori:

Nr.		Mērvienība	Bāzes gads	Bāzes gada vērtība	Mērķa vērtība 2027	Datu avots
1.	Inovātivi aktīvie uzņēmumi procentos no	%	2018	32,9	34	CSP

	kopējā uzņēmumu skaita					
2.	Ekonomiski neaktīvie iedzīvotāji 15-64	%	2020	23	21,5	CSP

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finanšu resurss, sasaiste ar SAM, citiem resursiem	Īstenošanas periods	ZPR loma
R 7.3.1.	Sekmēt kultūras un radošo industriju uzņēmumu attīstību, jaunu uzņēmumu un darbvietu veidošanos kultūras un radošo industriju sektoros	pašvaldības, uzņēmēji, izglītības iestādes, NVO, uzņēmējdarbības atbalsta biedrības ZPR (ZUC)	SAM 5.1.1. SAM 1.2.1	2021-2027	Reģionāla līmeņa projektu/ aktivitāšu īstenošana. Koordinēšana Informēšana
<p>7.3.1.1. Sniegt kultūras un radošo industriju potenciālajiem un esošajiem uzņēmējiem specifisku uzņēmējdarbības atbalstu, organizēt seminārus, apmācības, konferences, kampaņas un citus izglītojošus pasākumus par radošo industriju nozaru attīstības jautājumiem un eksporta iespējām (īpaši informējot par uzņēmējdarbības uzsākšanas iespējām un potenciālu lauku teritorijās)</p> <p>7.3.1.2. Veicināt infrastruktūras attīstību radošo nozaru vajadzībām pašvaldībās</p> <p>7.3.1.3. Atbalstīt Zemgales reģiona radošo industriju uzņēmēju savstarpējo kooperāciju, starpnozaru sadarbību, sadarbību ar citu reģionu un pārrobežu tīklojumiem, jaunu sadarbību veidu attīstību (t.sk. vietējo un ārvalstu labo prakšu pārnesi)</p> <p>7.3.1.4. Atbalstīt radošo kvartālu attīstību un radošā potenciāla piesaisti reģionam</p>					
R.7.3.2.	Veicināt inovāciju, jaunu kultūras produktu un pakalpojumu attīstību radošo industriju sektorā, radot jaunradei atbilstošu vidi (t.sk. radošie inkubatori, radošo kvartālu attīstība, radošo centru izveide)	pašvaldības, uzņēmēji, izglītības iestādes, NVO, uzņēmējdarbības atbalsta biedrības ZPR (ZUC), LLU	SAM 1.2.1. Interreg u.c.		Reģionāla līmeņa projektu/ aktivitāšu īstenošana. Koordinēšana Informēšana
<p>7.3.2.1. Atbalstīt inovatīvu un starptautiski konkurētspējīgu produktu un pakalpojumu izstrādi, veicinot radošo industriju un tradicionālo nozaru sadarbību, kā arī sniedzot atbalstu radošo industriju produktu attīstībai (piem. organizēt meistarklases seno amatu prasmju zinātājiem un dizaina studentiem, veicinot jaunu inovatīvu produktu izveidi)</p> <p>7.3.2.2. Veicināt Zemgales reģiona uzņēmēju un sabiedrības izpratni par dizaina nozīmi tautsaimniecības attīstībā un dzīves kvalitātes paaugstināšanā (dizaina integrācija ekonomiskajos, vides un sociālajos procesos)</p> <p>7.3.2.3. Veicināt mākslas un kultūras satura izmantošanu uzņēmējdarbībā (t.sk. vietējo un ārvalstu labo prakšu pārnesi)</p>					

7.3.2.4. *Veicināt starpnozaru sadarbību inovatīvu risinājumu un radošas pieejas attīstībā, lai sekmētu kultūras un radošo industrijas attīstību reģionā (piem. izglītības iestāžu audzēkņu, LLU Dizaina un amatniecības programmas studentu sadarbība ar uzņēmējiem u.tml.)*

7.3.2.5. *Atbalstīt radošo centru izveidi reģionā*

Par radošajām industrijām piederīgiem ir uzskatāmas sekojošas NACE 2. redakcijas sadaļas (apakšsadaļas):

J (Informācijas un komunikācijas pakalpojumi) apakšsadaļas:

(58) Izdevējdarbība – pilnībā;

(59) Kinofilmu, video filmu, televīzijas programmu un skaņu ierakstu producēšana (pilnībā);

(60) Radio un televīzijas programmu izstrāde un apraide (pilnībā);

M (Profesionālie, zinātniskie un tehniskie pakalpojumi) apakšsadaļas:

(73) Reklāmas un tirgus izpētes pakalpojumi (daļēji);

N (Administratīvo un apkalpojošo dienestu darbība) apakšsadaļa (81) Būvniecības un ainavu arhitektu pakalpojumi (pilnībā);

R (Māksla, izklaide un atpūta) apakšsadaļas:

(90) Radošas, mākslinieciskas un izklaides darbības (pilnībā);

(91) Bibliotēku, arhīvu, muzeju un citu kultūras iestāžu darbība (pilnībā);

RV 7.4. Iesaistoša kultūrvide

Rīcības virziena mērķis: Zemgales reģiona atpazīstamība un attīstība, veicinot kultūras eksportu, sekmējot kultūras nozares sadarbību ar citām nozarēm.

Viens no vietējās ekonomikas dzinējspēkiem ir pozitīvs vietas vai reģiona tēls, kas veidots, identificējot un novērtējot kultūras resursus. Daudziem Zemgales reģiona objektiem un pasākumiem bez vēsturiskās un kultūras ir ļoti augsta ekonomiskā vērtība, tiem ir nozīmīga loma reģiona identitātes un vietas marketinga veidošanā. Tomēr šis resurss ne vienmēr tiek pienācīgi izmantots. Lai sekmētu Zemgales reģiona atpazīstamību nepieciešams koordinēt informatīvos un marketinga pasākumus, novērst lielo starptautisko pasākumu pārklāšanos, veicināt starpinstitucionālo un starpnozaru sadarbību, lai nostiprinātu Zemgales reģiona identitāti.

Rīcības sasniedzamie indikatori:

Nr.	Indikators	Mērvienība	Bāzes gads	Bāzes gada vērtība	Mērķa vērtība 2027	Datu avots
1	Mājsaimniecības izdevumi atpūtai un kultūrai no	%	2019	6.4%	7%	CSP

	mājsaimniecību kopējiem patēriņa izdevumiem					
2	Latvijas iedzīvotāju braucieni pa Latviju(galamērķis Zemgale)	Vairākdienu braucienu skaits (tūkst)	2019	287,5	295	CSP
3	Iedzīvotāju īpatsvars, kas pilnīgi piekrīt vai piekrīt apgalvojumam, ka reģionā ir kvalitatīvs un interesants kultūras piedāvājums.	%	2020	n/d	60	ZPR, pašvaldību aptauju dati

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finanšu resurss, sasaiste ar SAM, citiem resursiem	Īstenošanas periods	ZPR loma
R.7.4.1.	Sekmēt Zemgales reģiona atpazīstamību un identitāti caur kultūras pasākumu piedāvājumu.	ZPR, pašvaldības, kultūras iestādes, uzņēmēji, NVO, tūrisma pakalpojumu sniedzēji, nozares profesionālās organizācijas	SAM 4.3.2 Interreg	2021-2027	Reģionāla līmeņa projektu/ aktivitāšu īstenošana. Koordinēšana Informēšana
<p>7.4.1.1. <i>Kultūras eksporta veicināšana, uz eksportu orientētu kultūras produktu un pakalpojumu attīstība un pieejamība (piem., starptautiskas izstādes, koncerti, plenēri, festivāli, radošās darbnīcas u.tml)</i></p> <p>7.4.1.2. <i>Koordinēt un nodrošināt reģionāla līmeņa kultūras un identitātes un piederības stiprināšanas pasākumus t.sk. marketinga un komunikācijas aktivitātes Zemgales reģiona atpazīstamības veicināšanai</i></p> <p>7.4.1.3. <i>Reģionāla līmeņa kultūras pasākumu koordinācija</i></p> <p>7.4.1.4. <i>Īstenot pasākumu, lai veicinātu sabiedrības izpratni par kultūrtelpu dažādības nozīmīgumu, paplašinot pilsonisko ieinteresētību un līdzdalību, sekmējot savstarpējā atbalsta iniciatīvas Zemgales reģiona atpazīstamībai</i></p>					
R 7.4.2.	Starpinstitucionālas un starpnozaru sadarbības veicināšana kvalitatīvu un	ZPR, pašvaldības, kultūras un izglītības iestādes, uzņēmēji, NVO, tūrisma pakalpojumu	Pašvaldību budžets Interreg	2021-2027	Reģionāla līmeņa projektu/ aktivitāšu īstenošana. Koordinēšana

	mūsdienīgu kultūras produktu un pakalpojumu radīšanai un patērēšanai	sniedzēji, nozares profesionālās organizācijas			Informēšana
7.4.2.1.	<p><i>Īstenot kopprojektus, lai sekmētu valsts un pašvaldību institūciju, izglītības un kultūras iestāžu, privātā sektora un nevalstisko organizāciju sadarbību sporta un kultūras infrastruktūras (t. sk. kultūras pieminekļi, sakrālais mantojums) izmantošanai iedzīvotāju dzīves kvalitātes uzlabošanai (piem. pils muzeji+kultūras norises, kultūras pakalpojuma sniedzēji+tūrisma pakalpojuma sniedzēji, +sporta pasākumi u.tml.)</i></p>				
7.4.2.2.	<p><i>Pilnveidot kultūras statistikas apkopošanu un informācijas pieejamību par kultūras objektiem, kultūras produktiem un pakalpojumiem Zemgales reģionā</i></p>				
7.4.2.3.	<p><i>Īstenot pasākumus, kas uzlabotu nozares speciālistu, citu iesaistīto kapacitāti izvērtēt kultūras mantojuma, kultūras objektu, produktu un pakalpojumu ekonomisko atdevi, to ietekmi uz reģiona konkurētspēju.</i></p>				
7.4.2.4.	<p><i>Stiprināt kultūras nozares speciālistu kapacitāti finanšu piesaistes pieteikumu sagatavošanai dažādās finanšu atbalsta programmās</i></p>				
7.4.2.5.	<p><i>Kultūras pakalpojumu un infrastruktūras kartēšanu un reģionālās koordinēšanas sistēmas izveidošana, lai attīstītu un efektīvi izmantotu esošo kultūras infrastruktūru un investētu jaunas infrastruktūras radīšanai</i></p>				

P8 Prioritāte Pilsoniska sabiedrība un aktīvas kopienas

Prioritātes mērķis:

Nacionālās identitātes un piederības sajūtas stiprināšana, līdzdalības un pilsonisko zināšanu līmeņa paaugstināšana, veicinot demokrātisko līdzdalību. Veicināt aktīvu visu sabiedrības grupu iesaisti sabiedriskajās aktivitātēs.

Sabiedrības līdzdalības veicināšana reģiona (pašvaldību) politikas īstenošanā, vēlēšanā, sniedzot iedzīvotājiem apliecinājumu līdzdalības būtiskai ietekmei. Iedzīvotāju izpratnes veicināšanas aktivitātes par sabiedrības daudzveidību, pilsoniski aktīvas sabiedrības veidošana reģiona ekonomiskās izaugsmes veicināšanai.

RV 8.1. Saliedētas un pilsoniski aktīva sabiedrības veidošana

Rīcības virziena mērķis/apraksts:

Stiprināt piederības sajūtu Zemgales reģionam, savam novadam, savai kopienai, iesaistot dažādu pasākumu aktivitātēs atšķirīgas iedzīvotāju grupas.

Rīcības sasniedzamie indikatori:

Nr.	Indikators	Mērvienība	Bāzes gads	Bāzes gada vērtība	Mērķa vērtība 2027	Datu avots
1.	Iedzīvotāju ilgtermiņa migrācijas no Zemgales reģiona	skaits	2020	4194	2500	CSP
3.	Iedzīvotāju dalība pašvaldību vēlēšanās	Procents	2021	34.01%	50%	CSP

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finanšu resurss, sasaiste ar SAM, citiem resursiem	Īstenošanas periods	ZPR loma
R.8.1.1.	Nacionālās identitātes apziņas veidošana, stiprināšana	VRG, pašvaldības, NVO	Interreg, Erasmus, NVO atbalsta programmas, pašvaldības līdzekļi, Leader	2021 -2027	Koordinēšana, informēšana, kopīgu projektu veidošana
R.8.1.2.	Sadarbības, informētības veicināšana dažādu sabiedrības grupu starpā, diskriminācijas mazināšanai	Pašvaldības, NVO, iedzīvotāji	Interreg, Erasmus, NVO atbalsta programmas, pašvaldības līdzekļi, Leader	2021 -2027	Koordinēšana, informēšana, kopīgu projektu veidošana

R.8.1.3.	Sabiedrības pilsoniskās līdzdalības veicināšana, pilsonisko kompetenču celšana	Pašvaldības, NVO, iedzīvotāji	Interreg, Erasmus, NVO atbalsta programmas, pašvaldības līdzekļi, Leader	2021 -2027	Koordinēšana, informēšana, kopīgu projektu veidošana
R.8.1.4.	Iedzīvotāju, NVO, kopienu iesaiste gurdas un efektīvas pārvaldības veicināšanai sabiedrībā	Pašvaldības, NVO, iedzīvotāji	Interreg, Erasmus, NVO atbalsta programmas, pašvaldības līdzekļi, Leader	2021 -2027	Koordinēšana, informēšana, kopīgu projektu veidošana
R.8.1.5.	Sabiedrības pašorganizēšanās un līdzdalības veicināšana, īpaši jauniešu iesaistē	Pašvaldības, NVO, iedzīvotāji	Interreg, Erasmus, NVO atbalsta programmas, pašvaldības līdzekļi, Leader	2021 -2027	Koordinēšana, informēšana, kopīgu projektu veidošana

RV 8.2. Kopienu kapacitātes stiprināšana

Rīcības virziena mērķis/apraksts:

Stiprināt nevalstisko sektoru, sekmēt iedzīvotāju iesaistīšanos savu interešu NVO, piedalīties sabiedrības dzīvē, būt aktīviem.

Ieinteresēt piedalīties kopienas un sabiedrības dzīvē visu nacionalitāšu pārstāvjus, veicinot piederības, iekļaušanos, lai cilvēki jūtās piederīgi un noderīgi. Iesaistīt dažādus iedzīvotājus kopienas latvisko tradīciju saglabāšanas un izzināšanas pasākumos. Veidot ciešu sadarbību ar nevalstisko sektoru.

Rīcības sasniedzamie indikatori:

Nr.	Indikators	Mērvienība	Bāzes gads	Bāzes gada vērtība	Mērķa vērtība 2027	Datu avots
1.	Remigrantu skaits	Skaits	2019	58	630	VARAM datu bāze
2.	Sabiedrisko organizāciju, biedrību un nodibinājumu skaits uz 1000 iedzīvotājiem reģionā	%	2020	8.75	10.75	CSP
3.	Sabiedriskā labuma organizāciju skaits Zemgales reģionā	Skaits	2019	245	275	VID

ZEMGALES PLĀNOŠANAS REĢIONA ATTĪSTĪBAS PROGRAMMA 2021-2027
Stratēģiskā daļa

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finanšu resurss, sasaiste ar SAM, citiem resursiem	Īstenošanas periods	ZPR loma
R.8.2.1.	Vietējo NVO, kopienu sadarbības aktivitāšu veicināšana	VRG, pašvaldības, NVO	Interreg, Erasmus, NVO atbalsta programmas, pašvaldības līdzekļi, Leader	2021 -2027	Koordinēšana, informēšana, kopīgu projektu veidošana
R.8.2.2.	NVO un kopienu kapacitātes stiprināšana,	Pašvaldības, izglītības iestādes, kultūras iestādes	Interreg, Erasmus, NVO atbalsta programmas, pašvaldības līdzekļi, Leader	2021 -2027	Koordinēšana, informēšana, kopīgu projektu veidošana
R.8.2.3.	NVO un kopienu informēšanas un izglītošanas pasākumu organizēšana	Pašvaldības, izglītības iestādes, kultūras iestādes, NVO	Interreg, Erasmus, NVO atbalsta programmas, pašvaldības līdzekļi, Leader	2021 -2027	Koordinēšana, informēšana, kopīgu projektu veidošana
R.8.2.4.	NVO un kopienu aktivizēšana projektu sagatavošanā un ieviešanā	Pašvaldības, izglītības iestādes, kultūras iestādes, NVO	Interreg, Erasmus, NVO atbalsta programmas, pašvaldības līdzekļi, Leader	2021-2027	Koordinēšana, informēšana, kopīgu projektu veidošana
R.8.2.5.	Viedo ciemu, kopienu veidošana, akcents uz zaļās domāšanas kopienu, zaļās enerģijas un energokopienu veidošanu un atbalstu.	Pašvaldības, izglītības iestādes, kultūras iestādes, NVO	Interreg, Erasmus, NVO atbalsta programmas, pašvaldības līdzekļi, Leader	2021 -2027	Koordinēšana, informēšana, kopīgu projektu veidošana

P9 Prioritāte Sabiedrības drošība

Prioritātes mērķis

Veicināt sabiedrības drošības uzlabojumus reģionā un paaugstināt sniedzamo pakalpojumu kvalitāti un operativitāti, iesaistot pēc iespējas mazākus resursus nekā tas ir līdz šim. Veidot vienotu, drošu pieeju visiem pakalpojumiem, saistītiem ar sabiedrības drošību visā reģionā kopumā, aptverot pēc iespējas lielāku dienestu skaitu, kas darbotos vienotā operatīvā tīklā, tādejādi saīsinot reakcijas laiku, uzlabojot lēmumu pieņemšanas precizitāti un informācijas apmaiņu starp dienestiem.

Uzlabot gatavību neparedzētām krīzes situācijām reģiona ietvaros, izstrādājot krīzes vadības plānus gan reģionam, gan katrai pašvaldībai atsevišķi, iesaistot jaunizveidojamus operatīvos vadības centrus krīžu risināšanā un ikdienas situācijas kontrolēšanā.

Palielināt cilvēku skaitu, kuri paļaujas uz drošības pakalpojumu sniedzējiem, kas aizsargā tiesības un drošību, palielināt to cilvēku skaitu, kuri zina, kā novērst riskus un rīkoties apdraudējuma situācijās, sadarbojoties ar atbildīgajiem dienestiem un palīdzot cits citam.

RV 9.1. Drošības sistēmas izveide un pilnveide Zemgales reģionā

Rīcības virziena mērķis:

Veicināt drošu vidi iedzīvotājiem.

Rīcības sasniedzamie indikatori:

Nr.	Indikators	Mērvienība	Bāzes gads	Bāzes gada vērtība	Mērķa vērtība 2027	Datu avots
1.	OVC Zemgales reģionā	Skaitis	2020. g.	1	7	ZPR
2.	Mirušo skaits no ārējiem nāves cēloņiem uz 100 000 iedzīvotājiem	Skaitis	2018. g.	81.7	72	SPKC/CSP
3.	Iedzīvotāju īpatsvars, kas zina, kā reaģēt, dzirdot trauksmes sirēnas vai saņemot informāciju elektroniskajos plašsaziņas līdzekļos saņemot apziņošanas informāciju mobilajās ierīcēs	%	2013. g.	60	70	SKDS

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finanšu resurss, sasaiste ar SAM, citiem resursiem	Īstenošanas periods	ZPR loma
R 9.1.1.	Īstenot pretplūdu pasākumus	PR, pašvaldības, atbildīgās institūcijas	2.2.3. SAM , ES finanšu līdzekļi un cits finansējums	2021-2027	Koordinēt un informēt
R 9.1.2.	Veikt upju attīrīšanu un esošo dambju rekonstrukciju	PR, pašvaldības, atbildīgās institūcijas	2.2.3. SAM , ES finanšu līdzekļi un cits finansējums	2021-2027	Informēt
R 9.1.3.	Operatīvā vadības centra (OVC) izveide reģionālā līmenī un Jelgavas pilsētas POIC attīstība, lai vienotā OVC sadarbības tīklā nodrošinātu atbilstošu reaģēšanu uz ikdienas un ārkārtas situācijām	PR, pašvaldības, atbildīgās ministrijas, atbildīgās institūcijas	5.1.1. SAM , ES finanšu līdzekļi un cits finansējums Horizont Interreg	2021-2027	Koordinēt, informēt galvenā ieviesēja loma

RV 9.2. Pētnieciskas darbības, kas sekmēs drošības risku mazinājumu reģiona ietvaros

Rīcības virziena mērķis:

Identificēt esošas un perspektīvā esošas situācijas, kas saistītas ar drošības jautājumiem reģionā.

Rīcības sasniedzamie indikatori:

Nr.	Indikators	Mērvienība	Bāzes gads	Bāzes gada vērtība	Mērķa vērtība 2027	Datu avots
1.	Izstrādāti pētījumi par drošības un ārkārtējo situāciju, reaģēšanu tajās, to pārvarēšanas soļiem ZPR	Skaitis	2020	1	3	ZPR

ZEMGALES PLĀNOŠANAS REĢIONA ATTĪSTĪBAS PROGRAMMA 2021-2027
Stratēģiskā daļa

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finanšu resurss, sasaiste ar SAM, citiem resursiem	Īstenošanas periods	ZPR loma
R.9.2.1.	Veikt izpēti reģionā par drošības situācijas uzlabojumiem un attīstības perspektīvām.	PR, pašvaldības, atbildīgās ministrijas	1.1.1. SAM: “Pētniecības un inovāciju kapacitātes stiprināšana un progresīvu tehnoloģiju ieviešana kopējā P&A sistēmā”	2021-2027	Koordinēt un informēt
R.9.2.2.	Izstrādāt risku novērtējumu Zemgales reģionā	PR, pašvaldības, pieaicināti eksperti	1.1.1. SAM: “Pētniecības un inovāciju kapacitātes stiprināšana un progresīvu tehnoloģiju ieviešana kopējā P&A sistēmā”	2021-2027	Koordinēt un informēt
R.9.2.3.	Nodrošināt veiksmīgu reģiona pielāgošanos klimata pārmaiņu radītajiem riskiem	PR, pašvaldības, EM, VARAM, SM, ZM	1.1.1. SAM: “Pētniecības un inovāciju kapacitātes stiprināšana un progresīvu tehnoloģiju ieviešana kopējā P&A sistēmā” Eiropas Savienības finanšu līdzekļi un cits finansējums 2.1.3.SAM “Veicināt pielāgošanos klimata pārmaiņām, risku novēršanu un noturību pret katastrofām”	2021-2027	Koordinēt un informēt

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finanšu resurss, sasaiste ar SAM, citiem resursiem	Īstenošanas periods	ZPR loma
			6.1.1.SAM "Pārejas uz klimatneitralitāti radīto ekonomisko, sociālo un vides seku mazināšana visvairāk skartajos reģionos"		

RV 9.3. Praktiskie pasākumi, kas vērsti uz fiziskas drošības uzlabojumiem pašvaldībās

Rīcības virziena mērķis:

Nodrošināt iedzīvotāju pamatvajadzību pēc drošas vides.

Rīcības sasniedzamie indikatori:

Nr.	Indikators	Mērvienība	Bāzes gads	Bāzes gada vērtība	Mērķa vērtība 2027	Datu avots
1.	ZPR OVC vienota informatīva platforma	Skaitis	2020	0	1	ZPR
2.	Pieredzes un veicinošo pasākumu norise	Skaitis	2020	0	10	ZPR

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finanšu resurss, sasaiste ar SAM, citiem resursiem	Īstenošanas periods	ZPR loma
R.9.3.1.	Paaugstināt civilās aizsardzības pasākumos iesaistītā personāla kapacitāti un uzlabot civilās aizsardzības pasākumos iesaistīto institūciju materiāli tehnisko bāzi	PR, pašvaldības, atbildīgās ministrijas	2.1.3.SAM "Veicināt pielāgošanos klimata pārmaiņām, risku novēršanu un noturību pret katastrofām"	2021-2027	Koordinēt un informēt Projekta ieviesējs

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finanšu resurss, sasaiste ar SAM, citiem resursiem	Īstenošanas periods	ZPR loma
R.9.3.3.	Pārņemt labo praksi no Jelgavas pilsētas Vadības centra (POIC)	PR, ZR pašvaldības	2.1.3.SAM "Veicināt pielāgošanos klimata pārmaiņām, risku novēršanu un noturību pret katastrofām"	2021-2027	Koordinēt un informēt
R.9.3.4.	Uzlabot glābšanas dienestu pārrobežu sadarbību ekoloģisku katastrofu gadījumos	PR, pašvaldības, atbildīgās institūcijas	2.1.3.SAM "Veicināt pielāgošanos klimata pārmaiņām, risku novēršanu un noturību pret katastrofām"	2021-2027	Koordinēt un informēt

RV 9.4. Pilsoniskas sabiedrības un organizāciju veicināšana, palielinot zināšanu līmeni sabiedrības drošības jautājumos

Rīcības virziena mērķis:

Palielināt sabiedrības iesaisti drošas vides veidošanā.

Rīcības sasniedzamie indikatori:

Nr.	Indikators	Mērvienība	Bāzes gads	Bāzes gada vērtība	Mērķa vērtība 2027	Datu avots
1.	Organizēti pasākumi	Skaitis	2020	0	15	ZPR

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finanšu resurss, sasaiste ar SAM, citiem resursiem	Īstenošanas periods	ZPR loma
R.9.4.1.	Civilā aizsardzība - informēšana, izglītošana, sistēmu veidošana, preventīvie pasākumi (mācību biežāka rīkošana, izglītojošas kampaņas)	PR, pašvaldības, atbildīgās ministrijas	4.3.4.SAM "Sekmēt aktīvu iekļaušanu, lai veicinātu vienlīdzīgas iespējas un aktīvu līdzdalību, kā arī uzlabotu nodarbinātību" Eiropas Savienības finanšu līdzekļi un cits finansējums	2021-2027	Koordinēt un informēt
R.9.4.2.	Sabiedrības informēšana par drošības jautājumiem, t.sk. par politisko drošību, izglītojošu kampaņu rīkošana	PR, pašvaldības, atbildīgās ministrijas	2.1.3.SAM "Veicināt pielāgošanos klimata pārmaiņām, risku novēršanu un noturību pret katastrofām"	2021-2027	Informējoša
R.9.4.3.	Pilsonisko organizāciju un pilsoniskas sabiedrības atbalsts un veicināšana;	PR, pašvaldības, atbildīgās institūcijas	Eiropas Savienības finanšu līdzekļi un cits finansējums	2021-2027	Informējoša
R.9.4.4	Informatīvo materiālu veidošana un izplatīšana.	PR	2.1.3.SAM "Veicināt pielāgošanos klimata pārmaiņām, risku novēršanu un noturību pret katastrofām" Eiropas Savienības finanšu līdzekļi un cits finansējums	2021-2027	Informējoša

RV 9.5. Digitālo un IKT tehnoloģiju integrācija drošības pakalpojumu sniedzēju funkciju efektīvākai izpildei.

Rīcības virziena mērķis:

Mūsdienīgu risinājumu ieviešana drošības pakalpojumu sniedzēju ikdienas darbībā.

Rīcības sasniedzamie indikatori:

Nr.	Indikators	Mērvienība	Bāzes gads	Bāzes gada vērtība	Mērķa vērtība 2027	Datu avots
1.	Izveidota drošības pakalpojuma sniedzēju reģionāla aplikācija	Skaits	2020	0	1	ZPR
2.	Pašvaldībās uzstādītas centralizētas videonovērošanas sistēmas	Skaits	2020	1	5	ZPR, pašvaldības

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finanšu resurss, sasaiste ar SAM, citiem resursiem	Īstenošanas periods	ZPR loma
R.9.5.1.	Videonovērošanas sistēmu izveide un pilnveide pašvaldībās sabiedriskās kārtības uzraudzīšanai, sadarbībā ar pašvaldību policiju un valsts policiju. Zemgales reģiona kopīga sistēmas koordinēšana un uzraudzība. Reģionāla līmeņa IKT risinājumi, kas integrējami sistēmās.	PR, pašvaldības	5.1.1. SAM: Izmantot digitalizācijas priekšrocības pilsoņiem, uzņēmumiem un valdībām	2021-2027	Koordinēt un informēt
R.9.5.2.	Veicināt un attīstīt digitālās vides un citu risinājumu izveidi un izmantošanu drošības pakalpojumu sniedzējiem, izskatot reģionāla mēroga aplikācijas vai informācijas sistēmas izveidi un attīstīšanu zem reģionālas OVC bāzes.	PR, pašvaldības, atbildīgās institūcijas	5.1.1. SAM: Izmantot digitalizācijas priekšrocības pilsoņiem, uzņēmumiem un valdībām	2021-2027	Koordinēt un informēt

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Plānotais finanšu resurss, sasaiste ar SAM, citiem resursiem	Īstenošanas periods	ZPR loma
R.9.5.3.	Digitālo risinājumu ieviešana drošības jomā, uzlabojot sniedzamo pakalpojumu kvalitāti. Esošo risinājumu pilnveide un papildināšana, attīstot mašīnmācīšanās un specifiskas jomas mākslīgā intelekta izstrādi automatizētai un paātrinātai lēmumu pieņemšanai.	PR, pašvaldības, atbildīgās institūcijas	5.1.1. SAM: Izmantot digitalizācijas priekšrocības pilsoņiem, uzņēmumiem un valdībām	2021-2027	Koordinēt un informēt

4. APDZĪVOJUMA STRUKTŪRA UN ATTĪSTĪBAS FUNKCIONĀLĀS TERITORIJAS (telpiskās attīstības perspektīva)

Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijā līdz 2030.gadam kā hierarhiski augstākajā valsts ilgtermiņa attīstības plānošanas dokumentā ir noteikts, ka pilsētām jāklūst par katra reģiona un visas valsts attīstības virzītājspēku, par galvenajiem ekonomiskās attīstības centriem.

Lai iedzīvotājiem nodrošinātu līdzvērtīgus dzīves un darba apstākļus neatkarīgi no dzīves vietas un nostiprinātu valsts policentrisku apdzīvojuma struktūru, ir nepieciešams:

- **Starptautiskas, nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centru tīklu stiprināšana**, lai veicinātu reģionu attīstību un starptautisko konkurētspēju.
- **Attīstības centru** potenciāla un konkurētspējas paaugstināšana, nepieciešamā pakalpojuma groza un pieejamības nodrošināšana, veidojot pievilcīgu pilsētvidi iedzīvotājiem un investoriem. Attīstot efektīvu izglītības, zinātnes, veselības aprūpes, sociālās palīdzības, ceļu un transporta, kā arī komunālās saimniecības infrastruktūras tīklu un uzņēmējdarbības attīstībai nepieciešamo infrastruktūru. Attīstības centru mērķtiecīga attīstība sekmēs apkārtējo lauku teritoriju attīstību, kā arī reģionu un pilsētu konkurētspējas stiprināšanu starptautiskā mērogā.
- **Attīstības centru funkcionālo teritoriju noteikšana apdzīvoto vietu funkcionālā tīklojuma izveidošana, pilsētu un lauku teritoriju savstarpējai sadarbībai un mijiedarbībai** darbavietu nodrošināšanā un pakalpojumu sniegšanā, attīstībai nepieciešamo kritisko masu radot nevis no resursu koncentrācijas, bet gan savienojot dažādu teritoriju (gan pilsētu, gan lauku), gan dažādu nozaru resursus ar transporta un informācijas tehnoloģiju infrastruktūru, darbaspēka migrāciju un pakalpojumu sniegšanu.

Radot iedzīvotājiem piekļuvi nodarbinātībai, kvalitatīviem pakalpojumiem un mobilitātei. iedzīvotāju kopienu stiprināšana.

- **Lauku attīstības telpa**: apdzīvojuma saglabāšanai lauku teritorijā, sekmēt ekonomikas attīstību un dažādošanu laukos, tradicionālā dzīves veida un tradīciju saglabāšana veicināšanu, amatniecības attīstību, kvalitatīvu mobilitāti, sabiedriskā transporta pieejamību pakalpojumu sasniedzamībai. Iedzīvotāju kopienu stiprināšanu, lai veicinātu iesaistīšanos sabiedrības procesos, līdzdarbotos teritorijas attīstībā.
- **Rīgas metropoles areāls** ietekmē Zemgales reģiona pašvaldību attīstību. (atslēgas vārdi: sadarbība starp pašvaldībām, mobilitāte, mikromobilitāte, mobilitātes punkti, iedzīvotājiem nepieciešamo pakalpojumu pieejamība, darba vietu pieejamība, rekreācijas teritorijas, vides jautājumi industriālās un ražošanas zonas, dzīves vides teritorijas, institūciju sadarbība)
- **Latvijas – Lietuvas pierobežas zonas** attīstība, Zemgales plānošanas reģionā ir 270 km robeža ar Lietuvas republiku, kas iezīmē problēmas, kas ir specifiskas šai teritorijai ....(atslēgas vārdi: pierobežas ekonomiskā potenciāla celšana, tūrisma attīstība, izmantošana, sadarbības stiprināšan, drošības jautājumu kopīga risināšana, vides jautājumu kopīga risināšana, mobilitātes stiprināšana, iedzīvotāju kopienu stiprināšana, nodrošināt pierobežas iedzīvotājiem līdzvērtīgus dzīves un darba apstākļus, transporta un sakaru pieejamību, maksimāli samazinot izolētību un nomales efektu pierobežas teritorijā. Stiprināt pārrobežu sadarbību ar Lietuvas pilsētu pašvaldībām pierobežā Birži, Naujoji Akmene, Žagare, Rokišķi, Jonišķi, Pasvale, Linkuva, Pandēlis, Obeļi un reģionālajām pilsētām Paņeveža, Šauli un Utena. Sadarboties un kopā strādāt pie Rail Baltic dzelzceļa līnijas un zonas attīstības.
- **Izcili dabas, ainavu un kultūrvēsturisko teritoriju areāli** – (bioloģiskās daudzveidības saglabāšana, unikālās dabas vērtības, dabas un kultūrvēsturiskās ainavas, ainaviski vērtīgo teritoriju

attīstība, ir izstrādāts ainavu plāns, kas nosaka, sabiedrības iesaiste un izglītošana, degradēto ainavu sakārtošana, ilgtspējīga izmantošana teritoriju ekonomikas attīstībai un uzņēmējdarbības labvēlīgas vides veidošanai.)

Attīstības centru – reģionu attīstības virzītāj spēka – potenciāla un konkurētspējas paaugstināšana

Ņemot vērā apdzīvoto vietu lielumu, pakalpojumu klāstu, attīstības potenciālu, apkalpes teritoriju un atrašanos, Latvija 2030 ir noteikts šāds attīstības centru dalījums: starptautiskas, nacionālas, reģionālas un novada nozīmes attīstības centri.

Nacionālas nozīmes attīstības centri (valsts pilsētas) ir lielākās pilsētas, kurās ir attīstīta rūpniecība, transports, sabiedriskie pakalpojumi un sociālā infrastruktūra, un Zemgalē nacionālas nozīmes attīstības centra statuss ir Jelgavai un Jēkabpilij. Šīm pilsētām ir jāprofilējas par ekonomiskās izaugsmes un zināšanu radīšanas centriem, ekonomiskās attīstības dzinējspēkiem, kvalitatīvi pakalpojumu attīstības centriem. Tām sadarbojoties un mijiedarbojoties ar tuvākajām pilsētām un lauku teritorijām, tiks veidota izaugsmei nepieciešamā kritiskā masa, kā arī mazināts atsevišķu teritoriju nomales efekts.

Zemgales nacionālas nozīmes attīstības centriem ir iespēja attīstīties arī kā starptautiskas nozīmes pilsētām, izmantojot savu ģeogrāfisko novietojumu, sociāli ekonomiskos priekšnoteikumus un sadarbību ar citām pilsētām.

Reģionālas nozīmes attīstības centri (novadu pilsētas) ir pilsētas, kas ir nozīmīgi reģiona kultūras un ražošanas centri ar attīstītu sociālo infrastruktūru un daudzveidīgiem pakalpojumiem – un Zemgalē tās ir Dobeles, Bauskas un Aizkraukles. Reģionālās nozīmes attīstības centriem jāturpina specializēties, attīstot savstarpēji papildinošu sadarbību, tādējādi sasniedzot nacionālas nozīmes attīstības centriem līdzvērtīgu cilvēkresursu un ekonomiskās aktivitātes pievilksanas spēku. Šīs pilsētas pilda nozīmīgas ekonomiskās un sociālās funkcijas, būdamas darbavietu, publisko un privāto pakalpojumu centri, vietējie transporta mezgli, kā arī vietējās un reģionālās zināšanu radīšanas, inovāciju un infrastruktūras centri, ir nozīmīgas ekonomiskajā attīstībā.

Izaugsme nacionālas nozīmes attīstības centros jāvirza ekonomiskā potenciāla pilnvērtīgai izmantošanai un konkurētspējas celšanai starptautiskā mērogā, t.sk. zinātnes un pētniecības attīstībai, ekonomikas intelektualizācijai, tehnoloģiskās izcilības nodrošināšanai. Reģionālas nozīmes attīstības centru sekmīgai attīstībai ir jāizmanto to izaugsmes priekšrocības, jāveicina individuālu profilu (specializācijas) un unikālu kompetenču attīstība, vienlaikus paaugstinot cilvēkresursu, institucionālo un infrastruktūras kapacitāti. Papildus gan nacionālas, gan reģionālas nozīmes attīstības centros izaugsme jāvirza uz pievilcīgas un kvalitatīvas dzīves vides veidošanu, sekmējot darbavietu un plaša un daudzveidīga pakalpojumu klāsta nodrošināšanu pilsētu un apkārtējo teritoriju iedzīvotājiem.

Pilsētvides kvalitātes paaugstināšana nodrošinās estētiski un funkcionāli piemērotu un drošu dzīves telpu iedzīvotājiem, radīs priekšnosacījumus investīciju piesaistei, uzņēmējdarbības attīstībai un kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanai. Ir jāpanāk pilsētu teritoriju sabalansēta attīstība, tostarp atjaunojot pilsētu degradētās teritorijas. Jāveic pasākumi pilsētu telpiskās un vizuālās identitātes saglabāšanai un attīstībai, laikmetīgas kultūrtelpas attīstībai, publiskās infrastruktūras sakārtošanai, pilsētu zaļo zonu un publiskās telpas uzturēšanai, mobilitātes sekmēšanai starp dažādām pilsētas daļām un piepilsētu, t.sk. iedzīvotājiem ar kustību traucējumiem. Katrai pilsētai ir jāspecializējas, izmantojot savas unikālās īpatnības, stiprinot savu īpašo lomu un identitāti.

Mazajām pilsētām un atsevišķos gadījumos lielākajām lauku apdzīvotajām vietām ir jāpilda **novadu nozīmes attīstības centru** loma, sniedzot apkārtējo teritoriju iedzīvotājiem pakalpojumus un nodrošinot darbavietas. Novadu nozīmes attīstības centriem ir jāiekļaujas kopējā nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centru funkcionālajā tīklā, tāpēc novadu nozīmes attīstības centros ir jākoncentrē pakalpojumi, kas nodrošina pievilcīgu dzīves vidi un priekšnoteikumus ekonomikas attīstībai.

Turpmākai novadu nozīmes attīstības centru (mazpilsētu, lielo ciemu) sekmīgai attīstībai ir nepieciešams nodrošināt visa veida infrastruktūras attīstību un tās kvalitātes uzlabošanu, pamata (izglītības, veselības, sociālo

u.c.) pakalpojumu un kvalitatīvu mājokļu pieejamību, kultūras un brīvā laika pavadīšanas iespējas, kā arī uzņēmējdarbības aktivitāti, radot darba iespējas iedzīvotājiem, tostarp attīstības centram piegulošajās lauku teritorijās.

Saskaņā ar Reģionālās politikas pamatnostādņem 2020.-2027.gadam reģionālās politikas mērķis ir radīt priekšnosacījumus visu reģionu ekonomiskā potenciāla attīstībai un sociālekonomisko atšķirību mazināšanai, paaugstinot iekšējo un ārējo konkurētspēju, kā arī nodrošinot teritoriju specifikai atbilstošus risinājumus apdzīvojuma un kvalitatīvas dzīves vides attīstībai, vidējā termiņā panākot reģionālā IKP starpības samazinājumu - mazāk attīstīto plānošanas reģionu vidējais IKP uz vienu iedzīvotāju līmenis pret augstāk attīstīto plānošanas reģionu veido 55% (bāzes vērtība 2016.gadā - 47%), vienlaikus ir būtiski nodrošināt Rīgas metropoles areāla attīstību, pilnvērtīgi izmantojot Rīgas metropoles areāla potenciālu konkurētspējas stiprināšanai Baltijas jūras reģionā un Latvijas tautsaimniecības attīstībai, virzoties uz zināšanām balstītu un produktīvu ekonomiku.

Būtiski ir nodrošināt pakalpojumu (izglītības, veselības, sociālos, kultūras, izklaides u.c.) un darbavietu pieejamību un sasniedzamību lauku teritoriju iedzīvotājiem, kā arī rekreācijas un dzīvošanas iespējas pilsētas iedzīvotājiem, attīstot kvalitatīvu un savstarpēji savienojamu transporta infrastruktūru un sabiedriskā transporta pārvadājumus, īpaši uzlabojot ceļu kvalitāti, elektroniskos sakarus un sabiedrisko infrastruktūru, tā radot dzīvošanai pievilcīgu vidi lauku teritorijās.

Ņemot vērā iedzīvotāju skaita samazināšanos reģionos, nepieciešams pārskatīt un padarīt efektīvāku pakalpojumu tīklu. Vienlaikus izaicinājumi starp teritorijām ir atšķirīgi - teritorijās, kur samazinās iedzīvotāju skaits, jāveido risinājums pakalpojumu uzturēšanas izmaksu samazināšanai uz klientu, savukārt teritorijās, kur pieaug iedzīvotāju skaits, jāpalielina pakalpojuma pieejamība un kvalitāte. Tāpēc būtiski rast risinājumus gan pašai pakalpojumu nodrošināšanai atbilstoši demogrāfijas izaicinājumiem, gan uzlabot sasniedzamību un dzīves vidi atbilstoši teritorijas specifikai un pakalpojumu sasniegšanai.

4.1. Zemgales reģiona attīstības centru funkcionālās teritorijas

Atbilstoši Nacionālais attīstības plāna un ES fondu Darbības programmā 2021–2027. gadam, plānošanas reģionu attīstības programmās jānosaka pilsētu funkcionālās teritorijas.

VARAM ir definējusi, ka pilsētu funkcionālās teritorijas ir nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centri atbilstoši Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijā “Latvija 2030” noteiktajam un to apkārtējās teritorijas (var būt arī vienas vai vairāku pašvaldību ietvaros), kuras atbilst noteiktiem kritērijiem.

Visas pilsētu funkcionālās teritorijas ir iezīmētas pagastu robežās, atbilstoši VARAM ieteikumam. Gadījumos, ja pagasta teritorija ir apkārt pilsētas teritorijai, tad kā lielāko apdzīvoto vietu vērtē šo pilsētu. Atsevišķos gadījumos pilsētas funkcionālā teritorija var tikt noteikta ārpus administratīvi teritoriālā ietvara, tāpat viena teritoriālā vienība var tikt iekļauta vairākās pilsētu funkcionālajās teritorijās.

Nosakot funkcionālās teritorijas Zemgales reģionā ir ņemti vērā Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas (turpmāk – OECD) ieteikumi, Centrālās statistikas pārvaldes pētījums “Latvijas iedzīvotāju mobilitāte 2017. gadā”, izmantoti sekojoši kritēriji:

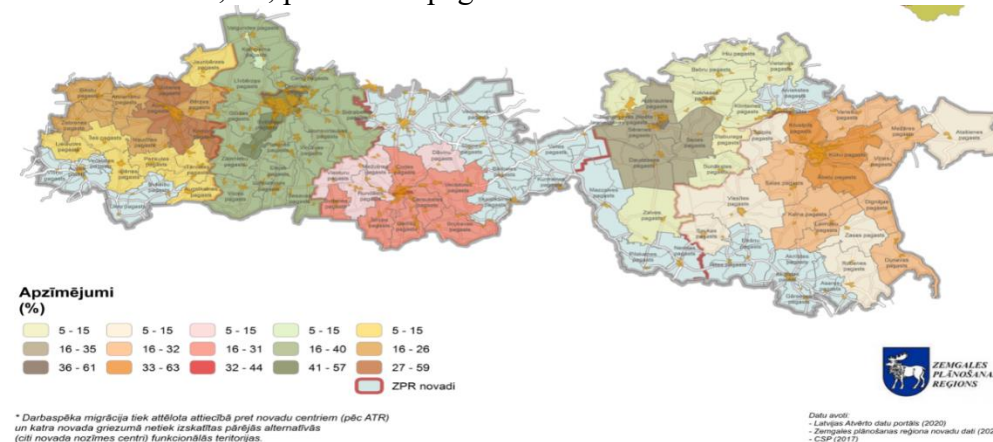
- 1) Kā pamatkritērijs - izvērtēts vidējais iedzīvotāju pārvietošanās laiks 40 minūšu rādiusā no atbilstošā FT centra (izmantota ATR karte), kombinējot ar ikdienas darbaspēka migrācijas datiem (CSB eksperimentālie dati).

Analizējot darba spēka ikdienas migrācijas datus reģionā, liela nozīme ir galvaspilsētas Rīgas tuvumam un metropoles funkcionālā reģiona ietekmei. Vērtējot migrācijas datus tika ņemts vērā, ka Zemgales reģions ietilpst galvaspilsētas Rīgas metropoles tiešajā un ietekmes areālā, kas būtiski ietekmē darba spēka kustību un darbojas kā magnēts uz Rīgu un tās reģionu, turklāt iedzīvotāja dzīves vieta, pakalpojumu izmantošanas vieta, tiek nodrošināta tuvākajā Zemgales reģiona attīstības centrā. Šāda situācija veicina tā saucamo „ekonomisko asu” veidošanos starp Rīgu un Zemgales pilsētām, prognozējam, ka lielāka ražošanas un pakalpojumu koncentrācija veidosies tieši šo asu tuvumā, kas ir jāparedz kā attīstības funkcionālās teritorijas.

- 2) kā papildus kritērijs izmantots pakalpojumu tīkls, noteiktais pakalpojumu grozs atbilstoši Zemgales plānošanas reģiona ilgtermiņa attīstības stratēģijai 2030, teritoriju precizēšanai.

Funkcionālā pilsētas teritorija ir nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centri atbilstoši stratēģijā “Latvija 2030” noteiktajam un to apkārtējās teritorijas (var būt arī vienas vai vairāku pašvaldību ietvaros), starp kurām ir:

- **ikdienas darba spēka migrācija** - ne mazāk par 15% no nodarbinātajiem iedzīvotājiem strādā attīstības centrā. Pilsētu funkcionālajā teritorijā tiek ieskaitītas pašvaldību teritoriālās vienības, t.i., pilsētas un pagasti.

4.1. attēls. Zemgales plānošanas reģiona darba spēka svārstmigrācija pret novada centru (ZPR, CSP dati)

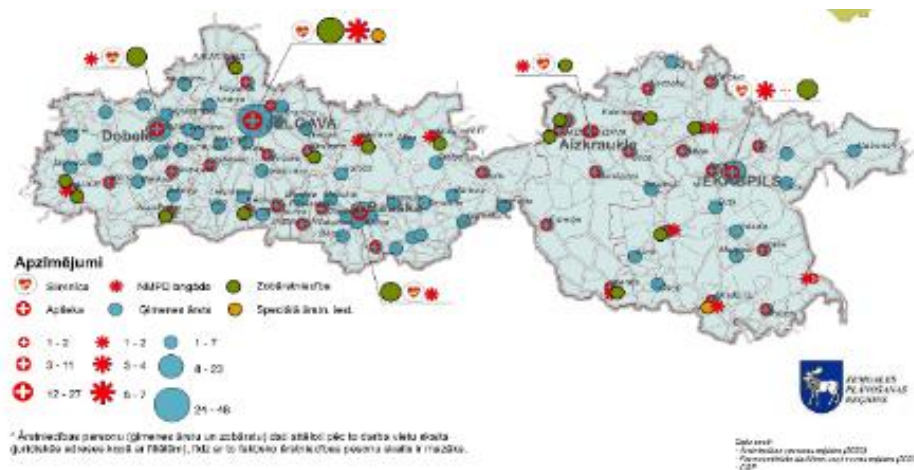
- **Kopīgs pakalpojumu tīkls.** Pilsētu funkcionālajā teritorijā tiek ieskaitītas pašvaldību teritoriālās vienības, t.i., pilsētas un pagasti. Veicot darbu pie funkcionālo teritoriju noteikšanas, tika vērtēti arī pakalpojumu tīkls, kurš tika veidots, balstoties tajā skaitā arī uz telpiskiem datiem. Tika izveidotas primāro medicīnas pakalpojumu pieejamības karte (4.2. attēls), izglītības iestāžu izvietojuma pieejamība (Pielikums Nr.7.3.) un sociālo pakalpojumu pieejamības karte (Pielikums Nr.7.4.), kā arī

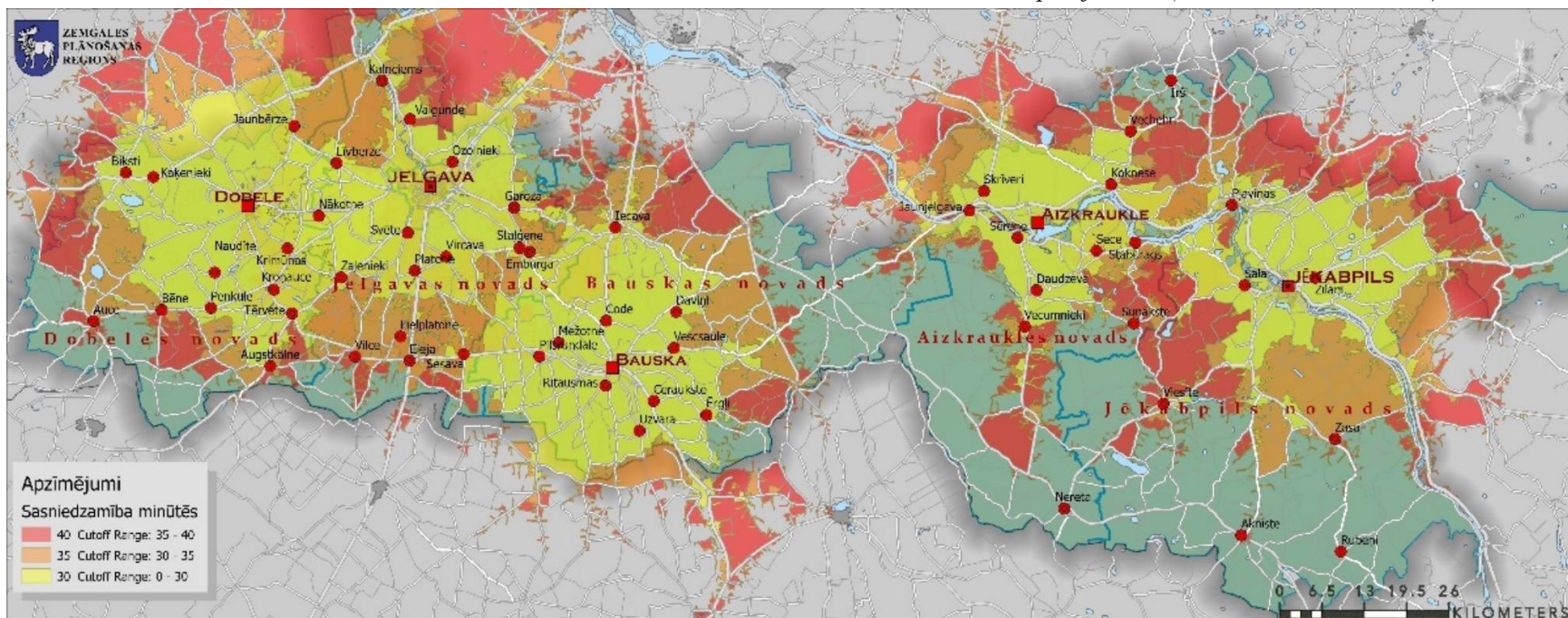
drošības pakalpojumu sniedzēju izvietojums Zemgales plānošanas reģionā.

- **Teritorijas sasniedzamība tiek nodrošināt 40 minūšu ietvaros.** Atbilstoši CSP apsekojumam “Latvijas iedzīvotāju mobilitāte 2017. gadā” Latvijā vidējais pārvietošanās laiks personai dienā ir 79,6 minūtes (pilsētās un to svārstmigrācijas zonās 77,9 minūtes), savukārt vidējais pārvietošanās attālums - 29,6 km (pilsētās un to svārstmigrācijas zonās 20,4 km). Līdz ar to persona vienā virzienā vidēji patērē 39.8 minūtes.

Piemērojot sasniedzamības kritēriju pie vērtēšanas, tika ņemti sekojoši nosacījumi – ja visa pagasta teritorija nav vienādi sasniedzama 40 minūšu laikā, tad pilsētas funkcionālajā teritorijā tika iekļauta visa pagasta teritorija, ja tā lielāka daļa un/vai pagasta centrs iekļaujas 40 minūšu sasniedzamības kritērijā.

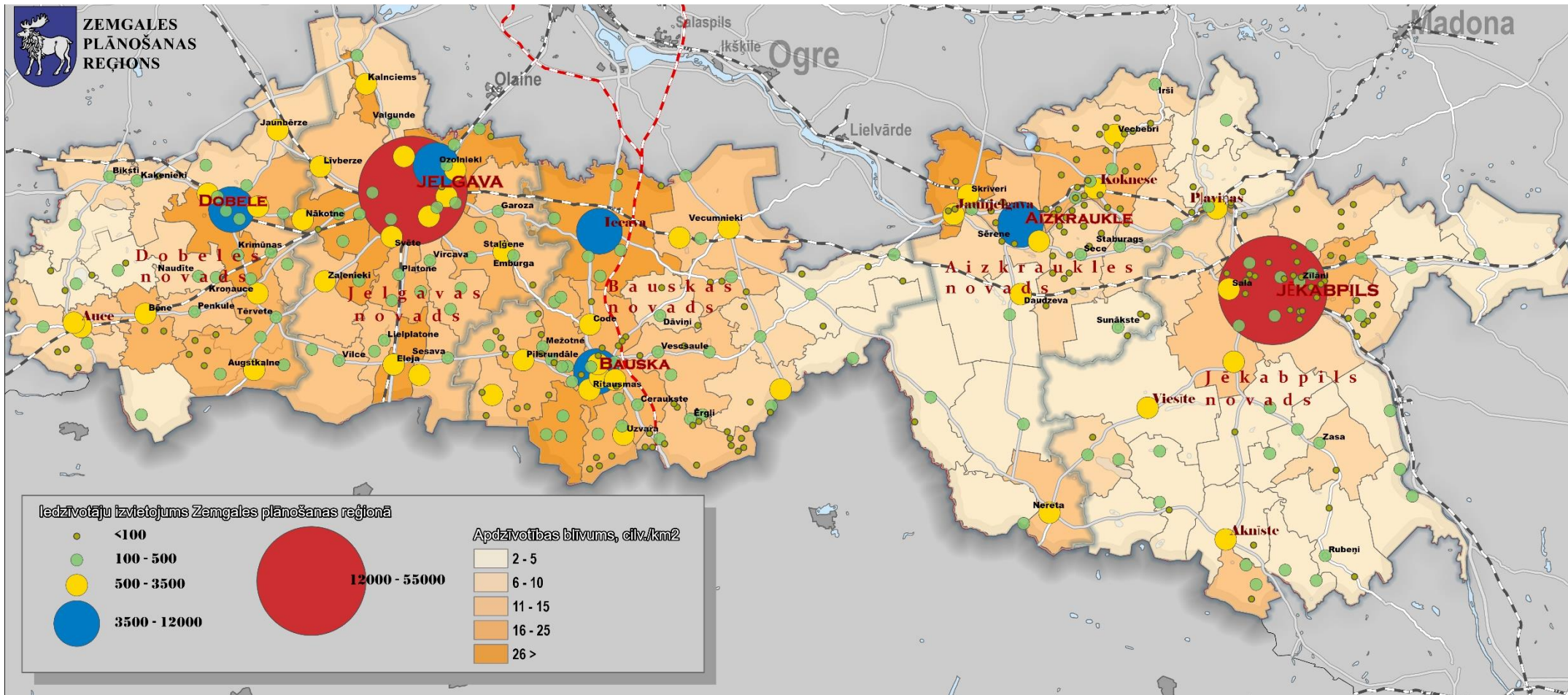

4.2. attēls Zemgales plānošanas reģiona primāro medicīnas pakalpojumu pieejamība (ZPR, NMPD, CSP dati)

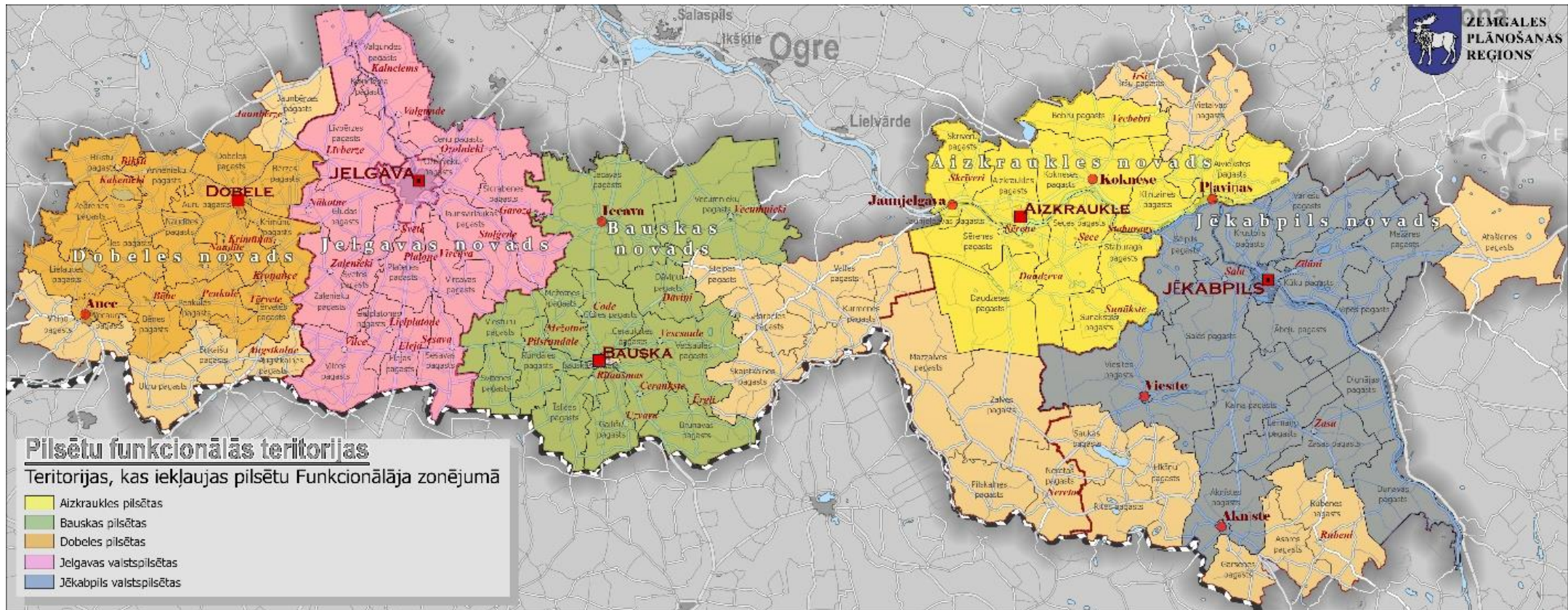
4.3. attēls Zemgales plānošanas reģiona novadu centru 40 min. sasniedzamība (ZPR)

4.3. attēls Iedzīvotāju izvietojums/blīvums Zemgales plānošanas reģiona (2020)(ZPR, CSP)

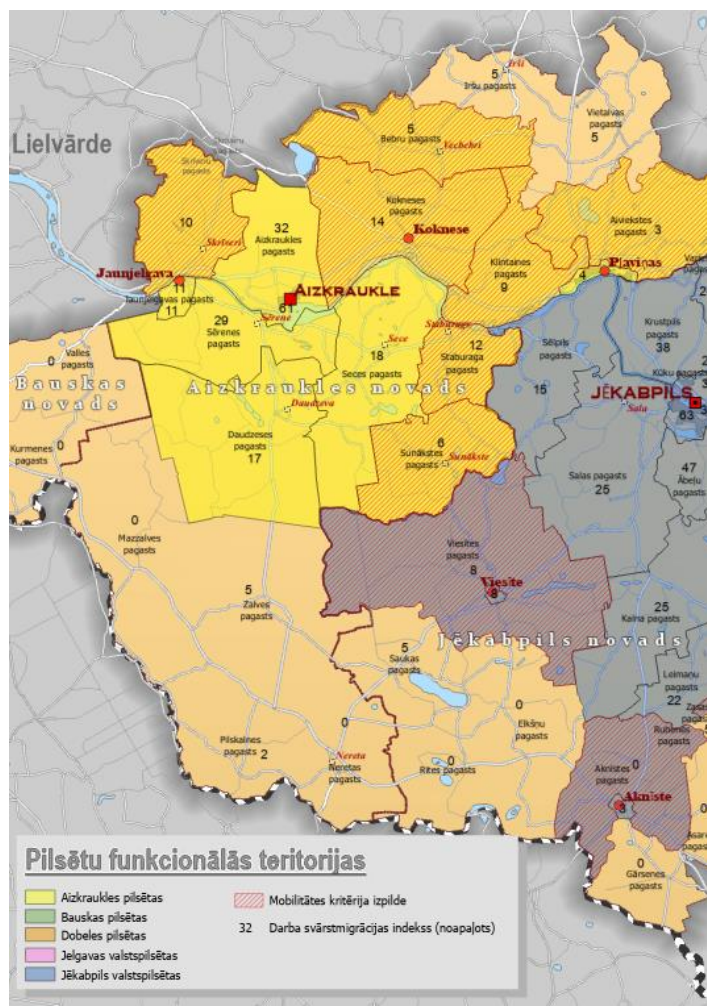

4.5. attēls Zemgales plānošanas reģiona noteiktās pilsētu (novadu centri) funkcionālās teritorijas (ZPR)

Zemgales plānošanas reģiona pilsētu Funkcionālo teritoriju saraksts

Aizkraukles pilsētas funkcionālā teritorijā ietilpst:

4.6. attēls. Zemgales plānošanas reģiona Aizkraukles pilsētas funkcionālā teritorija (ZPR, CSP dati)

Aiviekstes pagasts (tiek izpildīts sasniedzamības kritērijs - 40 minūšu sasniedzamība, pagasts atrodas divu attīstības centru ietekmes zonā – Aizkraukles reģionālās nozīmes centrs un Jēkabpils nacionālās nozīmes centrs, tāpēc lielāka daļa darba spēka migrācijas rādītāji sadalās starp šiem centriem. Aiviekstes pagasts iekļaujas Aizkraukles attīstības centra pakalpojumu tīklā);

Aizkraukles pagasts (tiek izpildīti abi pamatkritēriji, pagasts iekļaujas Aizkraukles attīstības centra pakalpojumu tīklā);

Bebru pagasts (tiek izpildīts sasniedzamības kritērijs- 40 minūšu sasniedzamība, pagasts atrodas divu attīstības centru ietekmes zonā – Aizkraukles reģionālās nozīmes centrs un Rīgas metropoles areāla tiešās funkcionālās zonas ietekmē, tāpēc lielāka daļa darba spēka migrācijas rādītāji sadalās starp šiem centriem. Aiviekstes pagasts iekļaujas Aizkraukles attīstības centra pakalpojumu tīklā);

Daudzses pagasts (tiek izpildīti abi pamatkritēriji, pagasts iekļaujas Aizkraukles attīstības centra pakalpojumu tīklā);

Jaunjelgavas pilsēta ar lauku teritoriju (tiek izpildīti abi pamatkritēriji, pagasts iekļaujas Aizkraukles attīstības centra pakalpojumu tīklā);

Klintaines pagasts (tiek izpildīts sasniedzamības kritērijs - 40 minūšu sasniedzamība, pagasts atrodas divu attīstības centru ietekmes zonā – Aizkraukles reģionālās nozīmes centrs un Jēkabpils nacionālās nozīmes centrs, tāpēc lielāka daļa darba spēka migrācijas rādītāji sadalās starp šiem centriem. Klintaines pagasts iekļaujas Aizkraukles attīstības centra pakalpojumu tīklā);

Kokneses pagasts (tiek izpildīts sasniedzamības kritērijs - 40 minūšu sasniedzamība, pagasts atrodas divu attīstības centru ietekmes zonā – Aizkraukles reģionālās nozīmes centrs un Jēkabpils nacionālās nozīmes centrs, kā arī Rīgas metropoles areāla tiešās funkcionālās zonas ietekmē, tāpēc lielāka

daļa darba spēka migrācijas rādītāji sadalās starp šiem centriem. Koknese pagasts iekļaujas Aizkraukles attīstības centra pakalpojumu tīklā);

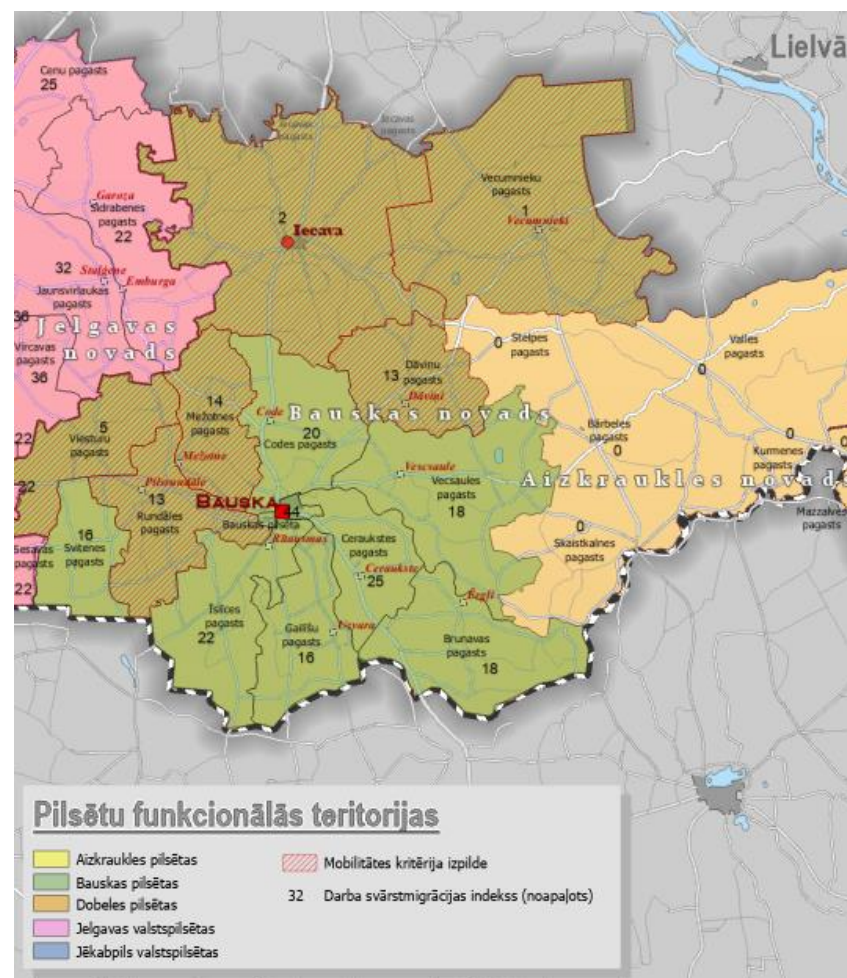
Pļaviņu pilsēta (tiek izpildīts sasniedzamības kritērijs - 40 minūšu sasniedzamība, pagasts atrodas divu attīstības centru ietekmes zonā – Aizkraukles reģionālās nozīmes centrs un Jēkabpils nacionālās nozīmes centrs, tāpēc lielāka daļa darba spēka migrācijas rādītāji sadalās starp šiem centriem. Pļaviņu pilsēta iekļaujas Aizkraukles attīstības centra pakalpojumu tīklā);

Seces pagasts (tiek izpildīti abi pamatkritēriji, pagasts iekļaujas Aizkraukles attīstības centra pakalpojumu tīklā);

Sērenes pagasts (tiek izpildīti abi pamatkritēriji, pagasts iekļaujas Aizkraukles attīstības centra pakalpojumu tīklā);

Skrīveru pagasts (tiek izpildīts sasniedzamības kritērijs - 40 minūšu sasniedzamība, pagasts atrodas divu attīstības centru ietekmes zonā – Aizkraukles reģionālās nozīmes centrs un Rīgas metropoles areāla tiešās funkcionālās zonas ietekmē, tāpēc lielāka daļa darba spēka migrācijas rādītāji sadalās starp šiem centriem. Skrīveru pagasts iekļaujas Aizkraukles attīstības centra pakalpojumu tīklā).

Bauskas pilsētas funkcionālā teritorijā ietilpst:

4.7. attēls. Zemgales plānošanas reģiona Bauskas pilsētas funkcionālā teritorija (ZPR, CSP dati)

Brunavas pagasts: tiek izpildīti abi pamatkritēriji, pagasts iekļaujas Bauskas attīstības centra pakalpojumu tīklā;

Ceraukstes pagasts: tiek izpildīti abi pamatkritēriji, pagasts iekļaujas Bauskas attīstības centra pakalpojumu tīklā;

Codes pagasts: tiek izpildīti abi pamatkritēriji, pagasts iekļaujas Bauskas attīstības centra pakalpojumu tīklā;

Dāviņu pagasts: tiek izpildīts sasniedzamības kritērijs - 40 minūšu sasniedzamība, pagasts atrodas divu attīstības centru ietekmes zonā – Bauskas reģionālās nozīmes centrs un Rīgas metropoles areāla tiešās funkcionālās zonas ietekmē, tāpēc lielāka daļa darba spēka migrācijas rādītāji sadalās starp šiem centriem. Dāviņu pagasts iekļaujas Bauskas attīstības centra pakalpojumu tīklā;

Gailīšu pagasts: tiek izpildīti abi pamatkritēriji, pagasts iekļaujas Bauskas attīstības centra pakalpojumu tīklā;

Iecavas pagasts (novads) (tiek izpildīts sasniedzamības kritērijs - 40 minūšu sasniedzamība, pagasts atrodas divu attīstības centru ietekmes zonā – Bauskas reģionālās nozīmes centrs un Rīgas metropoles areāla tiešās funkcionālās zonas ietekmē, tāpēc lielāka daļa darba spēka migrācijas rādītāji sadalās starp šiem centriem. Iecavas pagasts iekļaujas Bauskas attīstības centra pakalpojumu tīklā, teritoriju šķērsos Rail Baltic jaunā dzelzceļa līnija, tiks attīstīti industriālie parki;

Īslīces pagasts: tiek izpildīti abi pamatkritēriji, pagasts iekļaujas Bauskas attīstības centra pakalpojumu tīklā;

Mežotnes pagasts: tiek izpildīts sasniedzamības kritērijs - 40 minūšu sasniedzamība, pagasts atrodas divu attīstības centru ietekmes zonā – Bauskas reģionālās nozīmes centra un Rīgas metropoles areāla tiešās funkcionālās zonas ietekmē, tāpēc lielāka daļa darba spēka migrācijas rādītāji sadalās starp šiem centriem. Mežotnes pagasts iekļaujas Bauskas attīstības centra pakalpojumu tīklā;

Rundāles pagasts: tiek izpildīts sasniedzamības kritērijs- 40 minūšu sasniedzamība, pagasts atrodas divu attīstības centru ietekmes zonā – Bauskas

reģionālās nozīmes centra un Rīgas metropoles areāla tiešās funkcionālās zonas ietekmē, tāpēc lielāka daļa darba spēka migrācijas rādītāji sadalās starp šiem centriem. Rundāles pagasts iekļaujas Bauskas attīstības centra pakalpojumu tīklā;

Svitenes pagasts: tiek izpildīti abi pamatkritēriji, pagasts iekļaujas Bauskas attīstības centra pakalpojumu tīklā;

Vecsaules pagasts: tiek izpildīti abi pamatkritēriji, pagasts iekļaujas Bauskas attīstības centra pakalpojumu tīklā;

Vecumnieku pagasts : tiek izpildīts sasniedzamības kritērijs 40 minūšu sasniedzamība, pagasts atrodas divu attīstības centru ietekmes zonā – Bauskas reģionālās nozīmes centrs un Rīgas metropoles areāla tiešās funkcionālās zonas ietekmē, tāpēc lielāka daļa darba spēka migrācijas rādītāji sadalās starp šiem centriem. Vecumnieku pagasts iekļaujas Bauskas attīstības centra pakalpojumu tīklā.

Dobeles pilsētas funkcionālā teritorija

4.8. attēls. Zemgales plānošanas reģiona Dobeles pilsētas funkcionālā teritorija (ZPR, CSP dati)

Annenieku pagasts: tiek izpildīti abi pamatkritēriji, pagasts iekļaujas Dobeles attīstības centra pakalpojumu tīklā;

Auces pilsēta: tiek izpildīts sasniedzamības kritērijs - 40 minūšu sasniedzamība, pagasts atrodas divu attīstības centru ietekmes zonā – Dobeles reģionālās nozīmes centrs un Jelgavas nacionālās nozīmes centrs, tāpēc lielāka daļa darba spēka migrācijas rādītāji sadalās starp šiem centriem. Auces pilsēta iekļaujas Dobeles attīstības centra pakalpojumu tīklā;

Auru pagasts: tiek izpildīti abi pamatkritēriji, pagasts iekļaujas Dobeles attīstības centra pakalpojumu tīklā;

Bēnes pagasts: tiek izpildīts sasniedzamības kritērijs - 40 minūšu sasniedzamība, pagasts atrodas divu attīstības centru ietekmes zonā – Dobeles reģionālās nozīmes centrs un Jelgavas nacionālās nozīmes centrs, tāpēc lielāka daļa darba spēka migrācijas rādītāji sadalās starp šiem centriem. Bēnes pagasts iekļaujas Dobeles attīstības centra pakalpojumu tīklā;

Bērzes pagasts: tiek izpildīti abi pamatkritēriji, pagasts iekļaujas Dobeles attīstības centra pakalpojumu tīklā;

Bikstu pagasts: tiek izpildīti abi pamatkritēriji, pagasts iekļaujas Dobeles attīstības centra pakalpojumu tīklā;;

Dobeles pagasts: tiek izpildīti abi pamatkritēriji, pagasts iekļaujas Dobeles attīstības centra pakalpojumu tīklā;;

Īles pagasts: tiek izpildīts sasniedzamības kritērijs, pagasts iekļaujas Dobeles attīstības centra pakalpojumu tīklā

Krimūnu pagasts: tiek izpildīti abi pamatkritēriji, pagasts iekļaujas Dobeles attīstības centra pakalpojumu tīklā;

Lielaucis pagasts: tiek izpildīts sasniedzamības kritērijs, pagasts iekļaujas Dobeles attīstības centra pakalpojumu tīklā;

Naudītes pagasts: tiek izpildīti abi pamatkritēriji, pagasts iekļaujas Dobeles attīstības centra pakalpojumu tīklā;

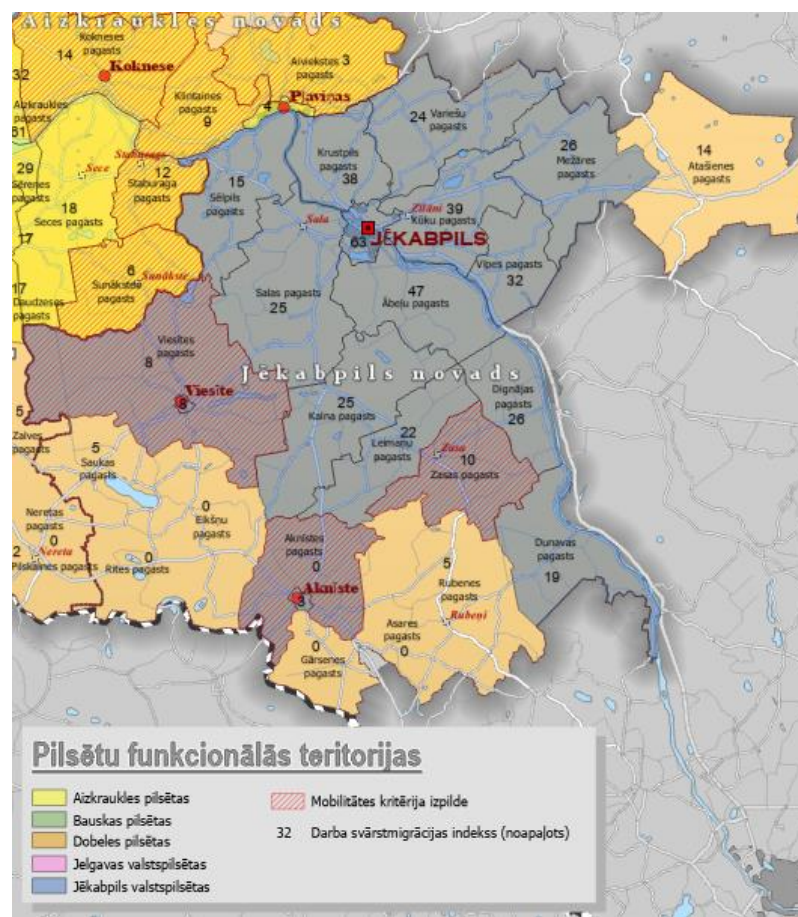
Penkules pagasts: tiek izpildīts sasniedzamības kritērijs- 40 minūšu sasniedzamība, pagasts atrodas divu attīstības centru ietekmes zonā – Dobeles reģionālās nozīmes centrs un Jelgavas nacionālās nozīmes centrs, tāpēc lielāka daļa darba spēka migrācijas rādītāji sadalās starp šiem centriem. Penkules pagasts iekļaujas Dobeles attīstības centra pakalpojumu tīklā;

Tērvetes novads: tiek izpildīts sasniedzamības kritērijs - 40 minūšu sasniedzamība, pagasts atrodas divu attīstības centru ietekmes zonā – Dobeles reģionālās nozīmes centrs un Jelgavas nacionālās nozīmes centrs, tāpēc lielāka daļa darba spēka migrācijas rādītāji sadalās starp šiem centriem. Tērvetes pagasts iekļaujas Dobeles attīstības centra pakalpojumu tīklā;

Vecaucis pagasts: tiek izpildīts sasniedzamības kritērijs 40 minūšu sasniedzamība, pagasts atrodas divu attīstības centru ietekmes zonā – Dobeles reģionālās nozīmes centrs un Jelgavas nacionālās nozīmes centrs, tāpēc lielāka daļa darba spēka migrācijas rādītāji sadalās starp šiem centriem. Vecaucis pagasts iekļaujas Dobeles attīstības centra pakalpojumu tīklā;);

Zebreņu pagasts: tiek izpildīti abi pamatkritēriji, pagasts iekļaujas Dobeles attīstības centra pakalpojumu tīklā.

Jēkabpils valstspilsētas funkcionālā teritorija

4.9. attēls. Zemgales plānošanas reģiona Jēkabpils pilsētas funkcionālā teritorija (ZPR, CSP dati)

Aknīstes pilsēta: tiek izpildīts sasniedzamības kritērijs, pagasts iekļaujas Jēkabpils attīstības centra pakalpojumu tīklā;);

Aknīstes pagasts: tiek izpildīts sasniedzamības kritērijs, pagasts iekļaujas Jēkabpils attīstības centra pakalpojumu tīklā;);

Ābeļu pagasts: tiek izpildīti abi pamatkritēriji, pagasts iekļaujas Jēkabpils attīstības centra pakalpojumu tīklā;

Dignājas pagasts: tiek izpildīti abi pamatkritēriji, pagasts iekļaujas Jēkabpils attīstības centra pakalpojumu tīklā;

Dunavas pagasts: tiek izpildīti abi pamatkritēriji, pagasts iekļaujas Jēkabpils attīstības centra pakalpojumu tīklā;

Kalna pagasts: tiek izpildīti abi pamatkritēriji, pagasts iekļaujas Jēkabpils attīstības centra pakalpojumu tīklā;

Krustpils pagasts: tiek izpildīti abi pamatkritēriji, pagasts iekļaujas Jēkabpils attīstības centra pakalpojumu tīklā;

Kūku pagasts: tiek izpildīti abi pamatkritēriji, pagasts iekļaujas Jēkabpils attīstības centra pakalpojumu tīklā.;

Leimaņu pagasts: tiek izpildīti abi pamatkritēriji, pagasts iekļaujas Jēkabpils attīstības centra pakalpojumu tīklā.;

Mežāres pagasts: tiek izpildīti abi pamatkritēriji, pagasts iekļaujas Jēkabpils attīstības centra pakalpojumu tīklā.;

Salas pagasts: tiek izpildīti abi pamatkritēriji, pagasts iekļaujas Jēkabpils attīstības centra pakalpojumu tīklā.;

Sēlpils pagasts: tiek izpildīti abi pamatkritēriji, pagasts iekļaujas Jēkabpils attīstības centra pakalpojumu tīklā.;

Viesītes pilsēta: tiek izpildīts sasniedzamības kritērijs, pagasts iekļaujas Jēkabpils attīstības centra pakalpojumu tīklā.;

Viesītes pagasts: tiek izpildīts sasniedzamības kritērijs pagasts iekļaujas Jēkabpils attīstības centra pakalpojumu tīklā.;

Vīpes pagasts: tiek izpildīti abi pamatkritēriji, pagasts iekļaujas Jēkabpils attīstības centra pakalpojumu tīklā.;

Zasas pagasts: tiek izpildīts sasniedzamības kritērijs, pagasts iekļaujas Jēkabpils attīstības centra pakalpojumu tīklā.;

Jelgavas valstspilsētas funkcionālā teritorija

4.10. attēls. Zemgales plānošanas reģiona Jelgavas pilsētas funkcionālā teritorija (ZPR, CSP dati)

Elejas pagasts: tiek izpildīti abi pamatkritēriji, pagasts iekļaujas Jelgavas attīstības centra pakalpojumu tīklā;

Glūdas pagasts: tiek izpildīti abi pamatkritēriji, pagasts iekļaujas Jelgavas attīstības centra pakalpojumu tīklā;

Jaunsvirlaukas pagasts: tiek izpildīti abi pamatkritēriji, pagasts iekļaujas Jelgavas attīstības centra pakalpojumu tīklā;

Kalnciema pilsēta ar lauku teritoriju: tiek izpildīts sasniedzamības kritērijs - 40 minūšu sasniedzamība, pagasts atrodas divu attīstības centru ietekmes zonā – Jelgavas nacionālās nozīmes centrs un Rīgas metropoles areāla tiešās funkcionālās zonas ietekmē, tāpēc lielāka daļa darba spēka migrācijas rādītāji sadalās starp šiem centriem. Kalnciema pilsēta ar lauku teritoriju iekļaujas Jelgavas attīstības centra pakalpojumu tīklā;

Lielplatones pagasts: tiek izpildīti abi pamatkritēriji, pagasts iekļaujas Jelgavas attīstības centra pakalpojumu tīklā;

Līvērzes pagasts: tiek izpildīti abi pamatkritēriji, pagasts iekļaujas Jelgavas attīstības centra pakalpojumu tīklā;

Ozolnieku novads: tiek izpildīti abi pamatkritēriji, pagasts iekļaujas Jelgavas attīstības centra pakalpojumu tīklā;

Platonas pagasts: tiek izpildīti abi pamatkritēriji, pagasts iekļaujas Jelgavas attīstības centra pakalpojumu tīklā;

Sesavas pagasts: tiek izpildīti abi pamatkritēriji, pagasts iekļaujas Jelgavas attīstības centra pakalpojumu tīklā;

Sidrabenas pagasts: tiek izpildīti abi pamatkritēriji, pagasts iekļaujas Jelgavas attīstības centra pakalpojumu tīklā;

Svētes pagasts: tiek izpildīti abi pamatkritēriji, pagasts iekļaujas Jelgavas attīstības centra pakalpojumu tīklā;

Valgundes pagasts: tiek izpildīti abi pamatkritēriji, pagasts iekļaujas Jelgavas attīstības centra pakalpojumu tīklā;

Vilces pagasts: tiek izpildīti abi pamatkritēriji, pagasts iekļaujas Jelgavas attīstības centra pakalpojumu tīklā;

Virnavas pagasts: tiek izpildīti abi pamatkritēriji, pagasts iekļaujas Jelgavas attīstības centra pakalpojumu tīklā;

Zaļenieku pagasts: tiek izpildīti abi pamatkritēriji, pagasts iekļaujas Jelgavas attīstības centra pakalpojumu tīklā.

5. Sasaiste ar nacionālā līmeņa plānošanas dokumentiem

Latvija 2030

Hierarhiski augstākais ilgtermiņa attīstības plānošanas dokuments Latvijā ir Latvijas ilgtermiņa attīstības stratēģija līdz 2030.gadam (turpmāk – LIAS 2030) un tās sastāvā esošā Telpiskās attīstības perspektīva.

Prioritātes:

- Kultūras telpas attīstība
- Ilgtermiņa ieguldījumi cilvēkkapitālā
- Paradigmas maiņa izglītībā
- Inovatīva un ekoeftīva ekonomika
- Daba kā nākotnes kapitāls
- Telpiskās attīstības perspektīva
- Inovatīva pārvaldība un sabiedrības līdzdalība

Izvirzot Zemgales ilgtermiņa attīstības prioritātes, tika ņemtas vērā LIAS 2030 noteiktā vīzija un prioritātes, kā arī telpiskās attīstības perspektīvā akcentētie trīs galvenie aspekti: sasniedzamība un mobilitātes iespējas, apdzīvojums kā ekonomiskās attīstības, cilvēku dzīves un darba vide, un nacionālo interešu telpas – unikālas specifiskas teritorijas, kas nozīmīgas visas valsts attīstībai. Zemgales plānošanas reģions ietver trīs nacionālo interešu teritorijas: Rīgas metropoles areālu, lauku attīstības telpu, kā arī izcilus dabas, ainavu un kultūrvēsturisko teritoriju areālus, kur koncentrētas tās unikālās vērtības, kas veido Latvijas un tās dažādo reģionu identitāti un starptautisko atpazīstamību.

NAP 2027

Nacionālais attīstības plāns 2020.-2027.gadam ir galvenais valsts vidēja termiņa attīstības plānošanas dokuments Latvijā, kurā noteikti četri stratēģiskie mērķi, kuri ievirza politiku nākamajiem septiņiem gadiem, un sešas prioritātes, kurās sagrupēti astoņpadsmit rīcības virzieni. Katra rīcības virziena sasniegšanai:

Vienlīdzīgas iespējas nosakot ikvienam līdzvērtīgas iespējas saņemt labu izglītību un kvalitatīvu veselības aprūpi, strādāt cienīgu darbu atbilstoši savām spējām un vēlmēm, augt un dzīvot drošā vidē un būt sociāli aizsargātam līdzvērtīgi visos Latvijas reģionos.

Produktivitāte un ienākumi veido pamatu ilgtspējīgai izaugsmei, nosakot mērķtiecīgu resursu ieguldīšanu augstākas pievienotās vērtības radīšanai un pārdošanai globālajā tirgū. Atbalstot vietējos uzņēmējus, ieviešot inovatīvas, jaunas tehnoloģijas, efektīvākus darba procesus un nodarbināto kompetenču pilnveidošanu.

Sociālā uzticēšanās balstās cilvēka pārliecībā, ka uz līdzcilvēkiem var paļauties un līdz ar to arī sadarboties kopīgu mērķu sasniegšanai. Savstarpējā uzticēšanās ietekmē labklājību, apmierinātību ar dzīvi, pilsonisko aktivitāti un pat veselību, tā palielina personīgās izaugsmes iespējas nākotnē, kā arī sekmē demokrātiju valstī, savukārt politiskās uzticēšanās gaisotnē attīstās ekonomika, uzlabojas drošība, stiprinās tiesiskums, ikviens jūtas piederīgs un atbildīgs, tādējādi vairojot sabiedrisko labumu.

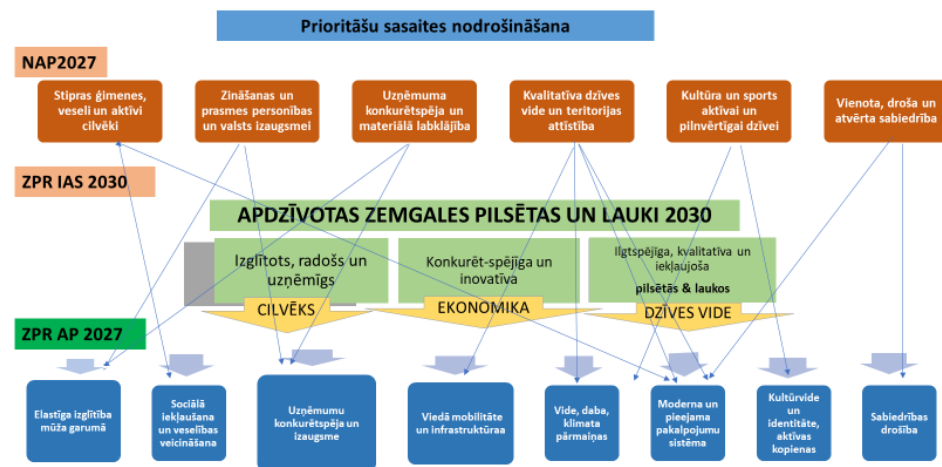
Reģionālā attīstība ir pamats valsts ilgtermiņa līdzsvarotai izaugsmei. Panāksim reģionu potenciālu attīstību un sociālekonomisko atšķirību mazināšanos, uzlabojot uzņēmējdarbības vidi, ar lielāku prasmi izmantojot katram reģionam raksturīgos resursus, veicinot katram reģionam raksturīgo specializāciju un kompetences, kā arī radot apstākļus jaunu darba vietu un pakalpojumu izveidei, lai reģionu teritoriju pievilcība un spēja aktīvāk piedalīties valsts vispārējā ekonomikas izaugsmē nodrošinātu iedzīvotāju labklājību.

NAP 2027 izvirzītās prioritātes:

- Stipras ģimenes, veseli un aktīvi cilvēki
- Zināšanas un prasmes personības un valsts izaugsmei
- Uzņēmuma konkurētspēja un materiālā labklājība
- Kvalitatīva dzīves vide un teritorijas attīstība
- Kultūra un sports aktīvai un pilnvērtīgai dzīvei
- Vienota, droša un atvērta sabiedrība

Zemgales plānošanas reģiona Attīstības programmā 2020.- 2027.gadam, ir ņemti vērā visi NAP 2027 noteiktie stratēģiskie mērķi, kas ir integrēti attīstības prioritātēs un virzienos, kā arī izvirzītās prioritātes, kas atbilstoši reģiona specifiskajām vajadzībām ir iestrādātās reģiona attīstības programmā, visi NAP noteikto rīcības virzienu uzdevumi, kur plānošanas reģioni norādīti kā līdzatbildīgās institūcijas, ir iekļautas reģiona attīstības programmā. Zemgales reģiona prioritāšu sasaistes nodrošināšana ar NAP 2027 prioritātēm:

5.1. attēls. Prioritāšu sasaiste ar NAP 2027 (ZPR)

Darbības programma 2021.-2027.gadam

Darbības programma ir nacionāla līmeņa plānošanas dokuments, kas iezīmē investīcijas Latvijai piešķirtā Eiropas Sociālā fonda+, Eiropas Reģionālās attīstības fonda un Kohēzijas fonda finansējuma ietvaros. Darbības programma ir izstrādāta balstoties uz Nacionālajā attīstības plānā 2021.–2027.gadam identificētajām tautsaimniecības vajadzībām un noteiktajiem uzdevumiem. Darbības programmā norādīti politiskie mērķi, prioritātes un specifiskie atbalsta mērķi un to ietvaros plānotās veicamās atbalstāmās darbības, finansējuma apmērs un atbilstošs nacionālais līdzfinansējums, kā arī noteikti sasniedzamie rādītāji. Darbības programmā noteiktie mērķi un prioritātes, sasaiste ar reģiona programmu.

1. politikas mērķis “Viedāka Eiropa, veicinot inovatīvas un viedas ekonomiskās pārmaiņas”

1.1.prioritāte “Pētniecība un prasmes”

1.2.prioritāte “Atbalsts uzņēmējdarbībai”

1.3.prioritāte “Digitalizācija”

2. politikas mērķis “Zaļāka Eiropa ar zemām oglekļa emisijām, veicinot tīru un taisnīgu enerģētikas pārkārtošanu, “zaļās” un “zilās” investīcijas, aprites ekonomiku, pielāgošanos klimata pārmaiņām un risku novēršanu un pārvaldību”

2.1.Prioritāte “Klimata pārmaiņu mazināšana un pielāgošanās klimata pārmaiņām”

2.2.Prioritāte “Vides aizsardzība un attīstība”

2.3.Prioritāte “Ilgtspējīga mobilitāte”

3. politikas mērķis “Ciešāk savienota Eiropa, uzlabojot mobilitāti un reģionālo IKT savienotību”

3.1.Prioritāte “Digitālā savienojamība”

3.2.prioritāte “Ilgtspējīga TEN-T infrastruktūra”

4. politikas mērķis “Sociālāka Eiropa, īstenojot Eiropas sociālo tiesību pilāru”

4.1.Prioritāte “Veselības veicināšana un aprūpe”

4.2.Prioritāte “Izglītība, prasmes un mūžizglītība”

4.3.Prioritāte “Nodarbinātība un sociālā iekļaušana”

5. politikas mērķis “Iedzīvotājiem tuvāka Eiropa pilsētu, lauku un piekrastes teritoriju ilgtspējīga un integrēta attīstība ar vietējo iniciatīvu palīdzību”

5.1.Prioritāte “Reģionu līdzsvarota attīstība”

6. Taisnīgās pārkārtošanās fonda investīcijas

6.1.prioritāte “Pāreja uz klimatneitralitāti”

Atbilstoši Darbības programmās Specifisko atbalsta mērķu nosacījumiem (SAM), daļa rīcību tiks ieviesta atbilstoši reģiona Attīstības programmai:

1.1.1. SAM: “Pētniecības un inovāciju kapacitātes stiprināšana un progresīvu tehnoloģiju ieviešana kopējā P&A sistēmā”, zinātnes un inovāciju attīstībā, piemērojot teritoriālo pieeju atbalsta sniegšanā, balstoties uz reģionu attīstības plānošanas dokumentiem

1.1.2.SAM: “Prasmju attīstīšana viedās specializācijas, industriālās pārejas un uzņēmējdarbības veicināšanai”, piemērojot teritoriālo pieeju atbalsta sniegšanā, balstoties uz reģionu attīstības plānošanas dokumentiem.

1.2.1. SAM: “Pētniecības un inovāciju kapacitātes stiprināšana un progresīvu tehnoloģiju ieviešana uzņēmumiem”, ja attiecināms, atbalsts tiks balstīts uz reģionu attīstības plānošanas dokumentiem.

1.2.3. SAM: “Veicināt izaugsmi, konkurētspēju un jaunu darba vietu radīšanu MVK, tai skaitā caur produktivitāti veicinošām investīcijām”, kā mērķgrupas noteikti arī plānošanas reģioni, kur atbalsts grantu veidā tiks sniegts kontekstā ar teritoriālās attīstības stratēģijām, piemērojot 5.1.1.SAM teritoriālo pieeju.

2.1.1.SAM: “Energoefektivitātes veicināšana un siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšana”, attiecībā uz ieguldījumiem pašvaldību ēku energoefektivitātes uzlabošanai paredzēts pielietot teritoriālo rīku, balstoties uz reģionu attīstības stratēģijām, tiks veidots reģionālo projektu saraksts, tiks veidots reģionālo projektu saraksts.

2.1.3.SAM “Veicināt pielāgošanos klimata pārmaiņām, risku novēršanu un noturību pret katastrofām”. Vietējo klimata pārmaiņu pielāgošanās pasākumu īstenošanu, t.sk., zaļās infrastruktūras izveidei plānots skatīt kontekstā ar teritoriālās attīstības stratēģijām, piemērojot 5.1.1. SAM paredzēto teritoriālo pieeju.

2.3.1.SAM “Veicināt ilgtspējīgu daudzveidu mobilitāti pilsētās”. Plānots skatīt kontekstā ar teritoriālās attīstības stratēģijām, piemērojot 5.1.1.SAM teritoriālo pieeju, taču plānojot finansējuma sadalījumu, netiks piemērots plānoto teritoriālo rīku izmantojuma aprakstā minētais apgrieztais IKP.

3.2.1.SAM “Attīstīt ilgtspējīgu, pret klimatu izturīgu, inteligentu, drošu un vairākveidu TEN-T infrastruktūru”. Plānots skatīt kontekstā ar teritoriālās attīstības stratēģijām, piemērojot 5.1.1.SAM teritoriālo pieeju, taču, plānojot finansējuma sadalījumu, netiks piemērots plānoto teritoriālo rīku izmantojuma aprakstā minētais apgrieztais IKP.

3.2.2.SAM “Attīstīt un uzlabot ilgtspējīgu, klimatnoturīgu, inteļģentu un intermodālu mobilitāti nacionālā, reģionālā līmenī, ietverot uzlabotu piekļuvi TEN-T un pārrobežu mobilitāti”. Plānots skatīt kontekstā ar teritoriālās attīstības stratēģijām, piemērojot 5.1.1.SAM teritoriālo pieeju, taču, plānojot finansējuma sadalījumu, netiks piemērots plānoto teritoriālo rīku izmantojuma aprakstā minētais apgrieztais IKP.

4.2.1.SAM “Uzlabot piekļuvi iekļaujošiem un kvalitatīviem pakalpojumiem izglītībā, mācībās un mūžizglītībā, attīstot infrastruktūru, tostarp stiprinot tālmācību, tiešsaistes izglītību un mācības”, attiecībā uz profesionālās izglītības attīstību paredzēts piemērot teritoriālo pieeju atbalsta sniegšanā, balstoties uz reģionu attīstības plānošanas dokumentiem.

4.2.2.SAM “Uzlabot izglītības un mācību sistēmu kvalitāti, efektivitāti un atbilstību darba tirgum, lai atbalstītu pamatprasmju, tostarp digitālo prasmju, apguvi”, kur attiecināms piemērojot 5.1.1.SAM teritoriālo pieeju atbalsta sniegšanā, balstoties uz reģionu attīstības plānošanas dokumentiem.

4.2.3.SAM: “Veicināt vienlīdzīgu piekļuvi kvalitatīvai un iekļaujošai izglītībai un mācībām un to pabeigšanu, jo īpaši nelabvēlīgā situācijā esošām grupām, sākot no agrīnās pirmsskolas izglītības un aprūpes līdz pat vispārējai, profesionālajai un augstākajai izglītībai, kā arī pieaugušo izglītībā un mācībās, tostarp veicinot mācību mobilitāti visiem”, attiecībā uz atbalstu interešu izglītībai paredzēts piemērot teritoriālo pieeju atbalsta sniegšanā, balstoties uz reģionu attīstības plānošanas dokumentiem.

4.2.4.SAM: “Veicināt mūžizglītību, jo īpaši paredzot elastīgas kvalifikācijas paaugstināšanas un pārkvalificēšanās iespējas visiem, ņemot vērā digitālās prasmes, labāk paredzot pārmaiņas un jaunas prasības pēc prasmēm, kas balstītas uz darba tirgus vajadzībām, atvieglojot karjeras maiņu un veicinot profesionālo mobilitāti”, t.sk. piemērojot 5.1.1. SAM teritoriālo pieeju atbalsta sniegšanā, balstoties uz reģionu attīstības plānošanas dokumentiem, kur attiecināms.

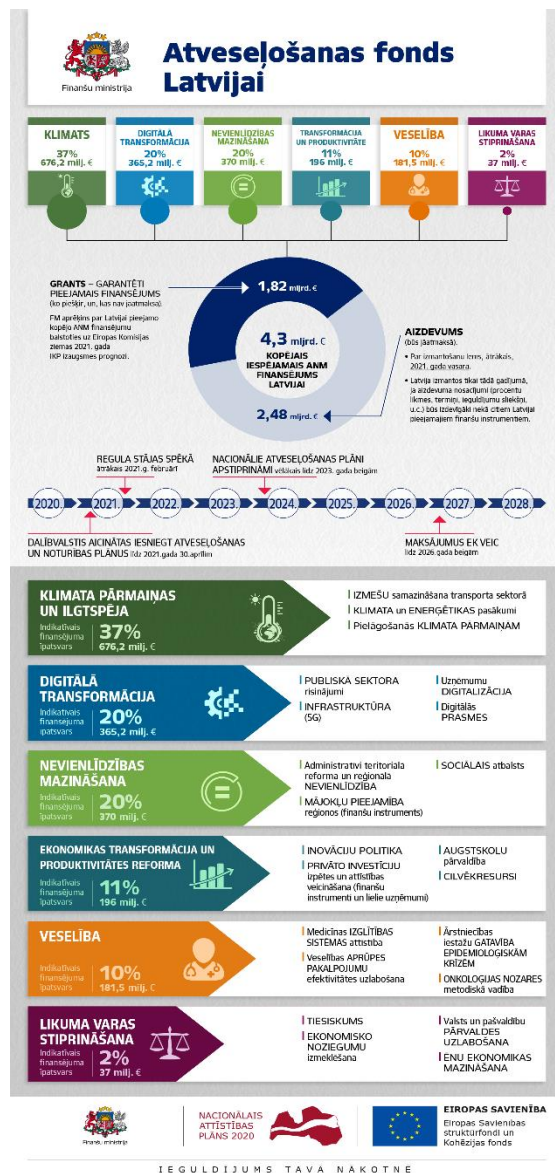
4.3.3.SAM “Uzlabot visu darba meklētāju, jo īpaši jauniešu, ilgstošo bezdarbnieku un nelabvēlīgā situācijā esošu grupu, kā arī neaktīvo personu piekļuvi nodarbinātībai, veicināt pašnodarbinātību un sociālo ekonomiku”, attiecībā uz profesionālās tālākizglītības un pilnveides izglītības programmas; modulārās profesionālās izglītības programmas; neformālās izglītības programmas; apmācības pie darba devēja īstenošanu paredzēts piemērot teritoriālo pieeju atbalsta sniegšanā, balstoties uz reģionu attīstības plānošanas dokumentiem.

5.1.1. SAM “Vietējās teritorijas integrētās sociālās, ekonomiskās un vides attīstības un kultūras mantojuma, tūrisma un drošības veicināšana pilsētu funkcionālajās teritorijās. Kā viena no galvenās mērķgrupas: nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centru pašvaldības un to funkcionālo teritoriju pašvaldības, plānošanas reģioni, saimnieciskās darbības veicēji un iedzīvotāji, SAM plānots īstenot piemērojot ilgtspējīgas pilsētvides ieviešanas mehānismu “Funkcionālās pilsētu teritorijas”.

6.1.1.SAM “Pārejas uz klimatneitralitāti radīto ekonomisko, sociālo un vides seku mazināšana visvairāk skartajos reģionos”. Galvenās mērķgrupas: pārejas uz klimatneitrālu ekonomiku visvairāk skarto reģionu saimnieciskās darbības veicēji, plānošanas reģioni, pašvaldības, iedzīvotāji.

Mērķteritorijas, t.sk. plānotais teritoriālo rīku izmantojums: ekonomikas pārkārtošanās uz klimatneitralitāti rezultātā vissmagāk skartie reģioni tiks noteikti saskaņā ar Taisnīgas pārkārtošanās teritoriālo plānu.

Atveseļošanās un noturības mehānisms

Reģionālās politikas pamatnostādnes 2021.-2027. gadam

Reģionālās politikas pamatnostādnes ir vidēja termiņa politikas plānošanas dokuments, kas nosaka Latvijas reģionālo politiku, aptverot laika periodu līdz 2027.gadam. Pamatnostādnes detalizē Nacionālā attīstības plāna 2021.-2027.gadam uzstādījumus, rīcības virzienus un uzdevumus reģionālajā politikā. Būtiskākie jaunās reģionālās politikas principi un tematiskie virzieni:

Teritoriālā pieeja atbalsta sniegšanā

a. atbalstu plānots sniegt visiem plānošanas reģioniem un pašvaldībām:

i. priekšroka un lielāks atbalsts tiks sniegts reģioniem ar augstākām reģionālās attīstības atšķirībām, diferencējot atbalstu atbilstoši IKP līmenim;

ii. atbalsts tiks sniegts Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijā līdz 2030.gadam (turpmāk - "Latvija 2030") noteiktajām mērķteritorijām. Vienlaikus lielākais uzsvārs tiks likts uz attīstības centru izaugsmi, to un apkārtējo teritoriju sadarbību, veicinot daudzlīmeņu policentrisku attīstību.

b. plānots paplašināt atbalsta iespējas vietējo teritoriālo kopienu (t.i., iedzīvotāju virzītām) iniciatīvām, tai skaitā iekļaujot to izglītošanu, sociālo un pilsonisko prasmju stiprināšanu;

c. kā pamats investīciju piesaistei tiks izmantoti savstarpēji integrēti teritoriju attīstības plānošanas dokumenti gan reģionālā, gan vietējā pārvaldes līmenī, gan pilsoniskās sabiedrības līmenī.

2. Tematiskā koncentrācija

Galvenie tematiskie virzieni:

a. reģionālās ekonomikas attīstība, kas balstās uz plānošanas reģionu un pašvaldību aktīvu rīcību, t.sk. sniedzot atbalstu pašvaldībām uzņēmējdarbības vides attīstībai, ceļot produktivitāti un piesaistot cilvēkresursus reģionos, kā arī veidojot reģionālās inovācijas un zināšanu sistēmas;

b. pakalpojumu efektivitātes uzlabošana, ņemot vērā demogrāfiskās tendences, sniedzot atbalstu pašvaldību pakalpojumu ēku energoefektivitātes uzlabošanai, pirmsskolas izglītības pieejamībai, viedo risinājumu ieviešanai, publiskās ārtelpas attīstībai, kā arī mobilitātes uzlabošanai pakalpojumu sasniedzamībai;

c. plānošanas reģionu, pašvaldību administrācijas un citu teritorijas attīstības plānošanā iesaistīto pušu kapacitātes celšana, tai skaitā pilsoniskās sabiedrības

grupām, sniedzot metodisku atbalstu savstarpēji saskaņotu teritorijas attīstības plānošanas dokumentu izstrādei un iniciatīvu īstenošanai.

3. Viedu risinājumu principa piemērošana attīstības plānošanā un projektu īstenošanā:

Atbalstīt viedus risinājumus, kas:

a. uzlabos publiskās pārvaldes institūciju darbību (VARAM, plānošanas reģionu, pašvaldību), samazinot pakalpojumu uzturēšanas izmaksas, mazinot birokrātisko slogu, veicinot cilvēku dzīves kvalitātes celšanos;

b. samazinās ietekmi uz vidi un izmantos informācijas un komunikācijas tehnoloģiju (turpmāk - IKT) sniegtās iespējas;

c. veicinās reģionos produktu vai pakalpojumu testa vides radīšanu viediem risinājumiem, sekmējot teritoriju ekonomisko izaugsmi.

d. uzlabos publiskās pārvaldes institūciju sadarbību un mijiedarbību ar uzņēmējiem, izglītības un pētniecības institūciju pārstāvjiem, pilsoniskās sabiedrības grupām, panākot jēgpilnākus risinājumus un koordinētākas darbības kopējo mērķu sasniegšanā.

Vienlaikus reģionu attīstības tendences rada pamatu secināt, ka, plānojot attīstību, jāapsver risinājumi, kā nodrošināt to teritoriju, kuras iztukšojas un uzrāda zemus attīstības rezultātus, "viedo saraušanos".

Mērķis:

- 1) Reģionālās politikas mērķis ir visu reģionu potenciāla attīstība un sociālekonomisko atšķirību mazināšana, stiprinot to iekšējo un ārējo konkurētspēju, kā arī nodrošinot teritoriju specifiskai atbilstošus risinājumus apdzīvotuma un kvalitatīvas dzīves vides attīstībai.

Lai sasniegtu reģionālās politikas mērķus, pamatnostādnēs ir noteikti šādi apakšmērķi:

- Uzņēmējdarbības vides uzlabošana reģionos
  - Vietas sagatavošana uzņēmējam un to produktivitāte;
  - Cilvēkkapitāla piesaiste reģionos.
- Pakalpojumu efektivitātes uzlabošana reģionos

- Pakalpojumu nodrošināšana reģionos atbilstoši demogrāfijas izaicinājumiem;
- Sasniedzamība un dzīves vide reģionos;
- Plānošanas reģionu un pašvaldību administrācijas darba efektivitāte.

Nozaru politiku pamatnostādnes

2021.-2027. gada plānošanas periodā ir paredzēts izstrādāt un apstiprināt 20 nozaru politiku pamatnostādnes, kas nodrošinās Nacionālā attīstības plāna 2021.-2027. gadam ieviešanu, detalizēti izvēršot nozaru politikās NAP2027 prioritātēs noteiktos rīcības virzienus un uzdevumus. Visas 2021.-2027. gada plānošanas periodā izstrādājamās pamatnostādnes saistītas ar NAP2027 prioritāšu ieviešanu. Atsevišķās jomās ne tikai starpnozaru politiku pamatnostādnes, bet arī plāni kalpos kā detalizēts NAP2027 prioritāšu rīcības virzienu un uzdevumu ieviešanas instruments, piemēram, Nacionālais enerģētikas un klimata plāns 2021.-2030. gadam. Lielākā daļa nozaru politiku pamatnostādņu uz šo brīdi ir apstiprinātas un tajās ir paredzētas aktivitātes un atbildības arī plānošanas reģioniem. Lai apzinātos un plānotu reģiona aktivitātes, esam izvērtējuši un apkopājuši nozaru pamatnostādnes plānošanas reģioniem paredzētos uzdevumus. Apkopojums (no pamatnostādņu rīcības plāniem) redzams 7.3. pielikumā "Kopsavilkums par Nozaru politiku pamatnostādnēm 2021.-2027.g. plānošanas periodam".

5.1. Sadarbības virzieni ar pārējiem plānošanas reģioniem

Izstrādājot Zemgales plānošanas reģiona Attīstības programmu 2021.-2027. gadam, esam identificējuši sekojošus sadarbības virzienus un nozares, kurās ir nepieciešams sadarboties un veikt kopīgas aktivitātes, projektu izstrādi, pieredzes pārnesi un multiplicēšanu. Latvijas plānošanas reģionu attīstības programmas laika periodam līdz 2027. gadam šobrīd vēl ir izstrādes procesā, taču pēc plānošanas dokumentu izstrādātajiem projektiem jau var spriest par kopīgām interešu teritorijām un kopīgi risināmiem uzdevumiem.

Kurzemes plānošanas reģions

1. Kopīgu projektu izstrāde un ieviešana Latvijas - Lietuvas pārrobežu programmā, programmu noteiktajās prioritātēs;
2. Pieredzes apmaiņas un sadarbības pasākumu kopīga rīkošana reģionu kopīgo interešu tēmās;
3. Stiprināt uzņēmējdarbības atbalsta institūciju kapacitāti un sadarbību, uzlabojot uzņēmējiem sniegto pakalpojumus kvalitāti;
4. Reģionālo Inovāciju un zināšanu platformas izveide un attīstība viedās specializācijas un RIS 3 nozarēs;
5. Veicināt uzņēmēju starptautisko tirgu apguvi t.sk. koordinējot dalību tirdzniecības misijās un izstādēs;
6. Reģionālā prasmju fonda veidošana un apmācību organizēšana uzņēmējiem.

Vidzemes plānošanas reģions

1. Kopīgu projektu izstrāde un ieviešana Latvijas - Krievijas pārrobežu programmā, programmu noteiktajās prioritātēs;
2. Kopīga atkritumu apsaimniekošanas plāna izstrādes organizēšana;
3. Pieredzes apmaiņas un sadarbības pasākumu kopīga rīkošana reģionu kopīgo interešu tēmās;
4. Sadarbība un pieredzes apmaiņa Rail Baltica ieviešanā;
5. Kopīgu projektu izstrāde un ieviešana Latviešu vēsturisko zemju likuma ietvaros Vidzemes vēsturisko zemju attīstībai;

6. Stiprināt uzņēmējdarbības atbalsta institūciju kapacitāti un sadarbību, uzlabojot uzņēmējiem sniegto pakalpojumus kvalitāti;
7. Reģionālo Inovāciju un zināšanu platformas izveide un attīstība viedās specializācijas un RIS 3 nozarēs;
8. Esošo klasteru stiprināšana un starpreģionālo klasteru tīkla veidošana;
9. Veicināt uzņēmēju starptautisko tirgu apguvi t.sk. koordinējot dalību tirdzniecības misijās un izstādēs;
10. Reģionālā prasmju fonda veidošana un apmācību organizēšana uzņēmējiem.

Latgales plānošanas reģions

1. Kopīgu projektu izstrāde un ieviešana Latvijas - Lietuvas pārrobežu programmā, programmu noteiktajās prioritātēs;
2. Kopīgu projektu izstrāde un ieviešana Latvijas - Krievijas pārrobežu programmā, programmu noteiktajās prioritātēs;
3. Kopīgu projektu izstrāde un ieviešana Latvijas - Baltkrievijas pārrobežu programmā, programmu noteiktajās prioritātēs;
4. Pieredzes apmaiņas un sadarbības pasākumu kopīga rīkošana reģionu kopīgo interešu tēmās;
5. Kopīga atkritumu apsaimniekošanas plāna izstrādes organizēšana
6. Kopīgi pasākumi Daugavas baseina attīstības un apsaimniekošanas organizēšanā;
7. Kopīgi pasākumi Daugavas ūdenstūrisma attīstībā;
8. Kopīgi pasākumi Sēlijas kultūrvēsturiskā reģiona attīstībā;
9. Pieredzes apmaiņas un sadarbības pasākumu kopīga rīkošana reģionu kopīgo interešu tēmās;
10. Stiprināt uzņēmējdarbības atbalsta institūciju kapacitāti un sadarbību, uzlabojot uzņēmējiem sniegto pakalpojumus kvalitāti;
11. Reģionālo Inovāciju un zināšanu platformas izveide un attīstība viedās specializācijas un RIS 3 nozarēs;
12. Veicināt uzņēmēju starptautisko tirgu apguvi t.sk. koordinējot dalību tirdzniecības misijās un izstādēs;
13. Reģionālā prasmju fonda veidošana un apmācību organizēšana uzņēmējiem.

Rīgas plānošanas reģions

1. Rīgas metropoles areāla kopīga attīstīšana, sadarbība "Rīcības plāna Rīgas metropoles areāla attīstībai" ieviešanā;
2. Kopīga atkritumu apsaimniekošanas plāna izstrādes organizēšana;
3. Kopīgi pasākumi Lielupes baseina attīstības un apsaimniekošanas organizēšanā;
4. Pieredzes apmaiņas un sadarbības pasākumu kopīga rīkošana reģionu kopīgo interešu tēmās;
5. Stiprināt uzņēmējdarbības atbalsta institūciju kapacitāti un sadarbību, uzlabojot uzņēmējiem sniegto pakalpojumus kvalitāti;
6. Reģionālo Inovāciju un zināšanu platformas izveide un attīstība viedās specializācijas un RIS 3 nozarēs;
7. Veicināt uzņēmēju starptautisko tirgu apguvi t.sk. koordinējot dalību tirdzniecības misijās un izstādēs.

6. ATTĪSTĪBAS PROGRAMMAS ĪSTENOŠANAS UN UZRAUDZĪBAS KĀRTĪBA

Attīstības programmu izstrādāja Zemgales plānošanas reģiona administrācija, iesaistot reģiona pašvaldību speciālistus, uzņēmējus, nevalstiskā sektora pārstāvjus, nozaru ministrijas un ekspertus.

Par Attīstības programmas īstenošanu ir atbildīga Zemgales plānošanas reģiona administrācija, iesaistot Zemgales pašvaldības un citas institūcijas. Lai nodrošinātu koordinētu rīcību, resursu un vajadzību savstarpēju sasaisti, Zemgales plānošanas reģiona administrācija izmanto Attīstības programmu ikgadējā Darbības plāna sastādīšanā.

Rīcības plāns ir Attīstības programmas stratēģiskajā daļā izvirzīto vidēja termiņa stratēģisko uzstādījumu sasniegšanas instruments, kurā noteikti rīcības virzieni, rīcības un aktivitātes. Reģionālo projektu saraksts nosaka prioritāros projektus, kas konkursa kārtībā realizējami, un atbalstāmi. Aktivitāšu īstenošanai paredzēts piesaistīt pašvaldību, valsts, Eiropas Savienības un citus finanšu resursus, tās īsteno Zemgales Plānošanas reģions sadarbībā ar citām reģiona attīstībā ieinteresētajām pusēm, ņemot vērā resursu pieejamību.

Attīstības programmas īstenošanas novērtēšanai ir izvēlēti uzraudzības rādītāji vidēja termiņa prioritāšu un rīcības plāna līmenī, un reizi divos gados tiks sagatavots uzraudzības pārskats gan par Attīstības programmas un gan Ilgtspējīgas attīstības stratēģijas īstenošanu, iekļaujot informāciju par veiktajām darbībām, rezultatīvo rādītāju izmaiņām un sasniegtajiem rezultātiem, Rīcības plāna īstenošanu, kā arī secinājumus un ieteikumus turpmākām rīcībām.

Veicot attīstības programmas vidusposma izvērtējumu tiks organizētas tematiskās darba grupu diskusijas, tādējādi nodrošinot visu attīstības programmas īstenošanā iesaistīto institūciju pārskatus par progresu un savstarpējo koordināciju.

Attīstības programmas aktualizēšana var notikt pēc vajadzības.

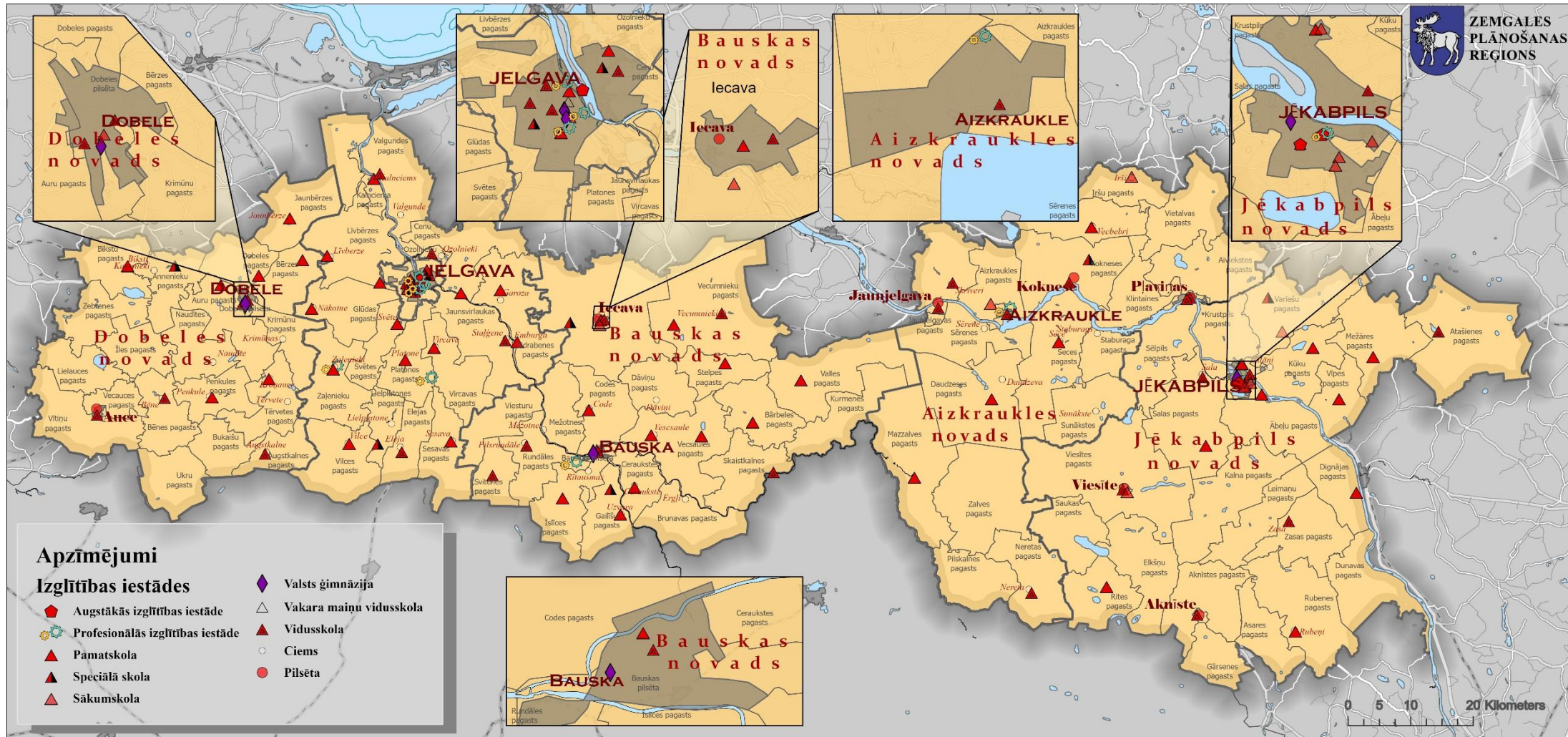
Balstoties uz Attīstības programmas un Ilgtspējīgas attīstības stratēģijas īstenošanas progresu un sasniegtajiem rezultātiem, tiks veikts situācijas novērtējums, kā rezultāti būs pamats Zemgales attīstības plānošanai nākamajam periodam.

7. PIELIKUMI:

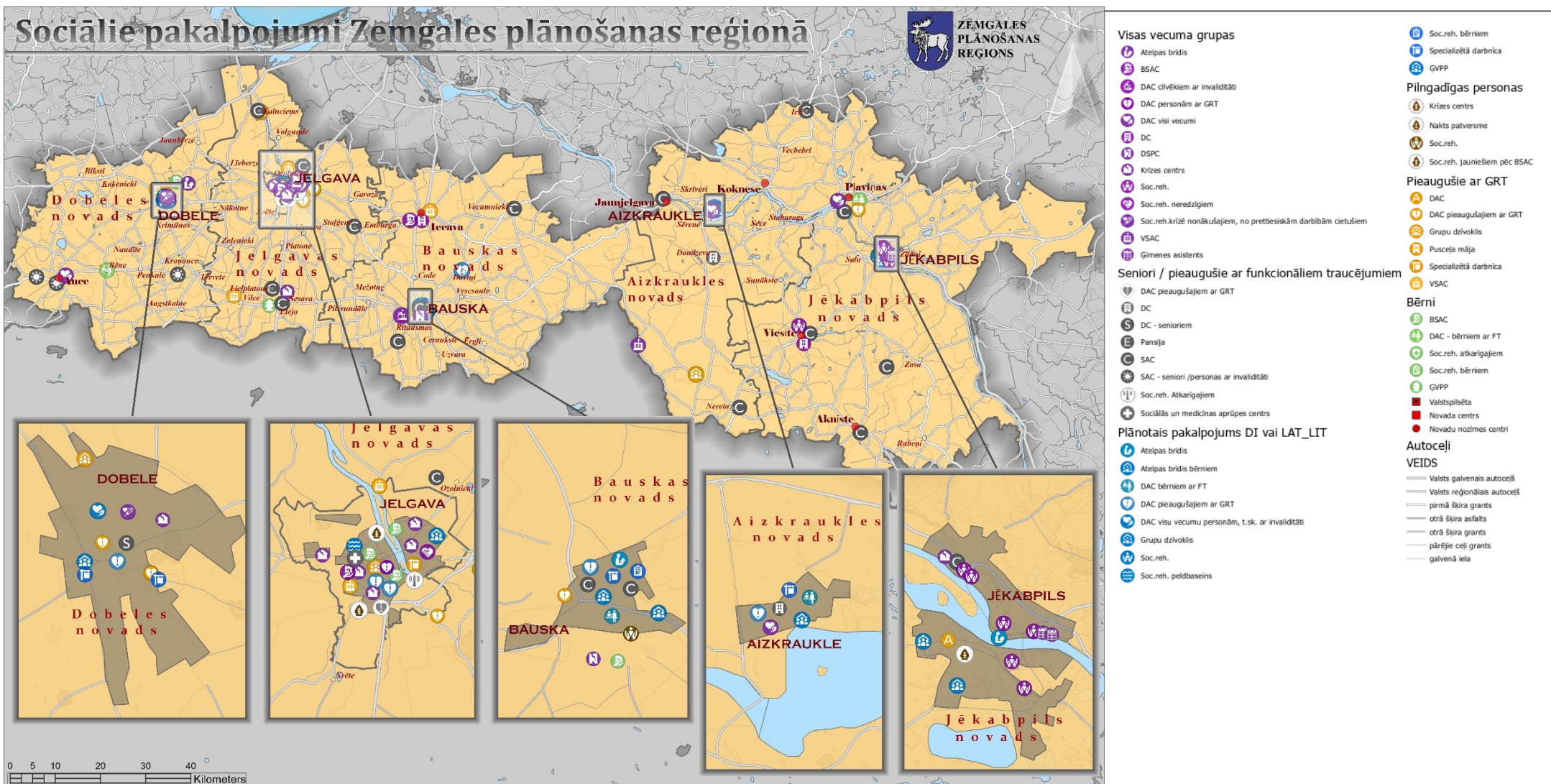
- 7.1. Reģionālās nozīmes projektu investīciju plāns. (atsevišķs .pdf pielikums)
- 7.2. Pašvaldību projektu saraksts. (atsevišķs .pdf pielikums)
- 7.3. Kopsavilkums par Nozaru politiku pamatnostādnēm 2021. - 2027.g. plānošanas periodam (atsevišķs .pdf pielikums)

7.4. Reģiona izglītības iestāžu perspektīvās attīstības plānojums (karte)

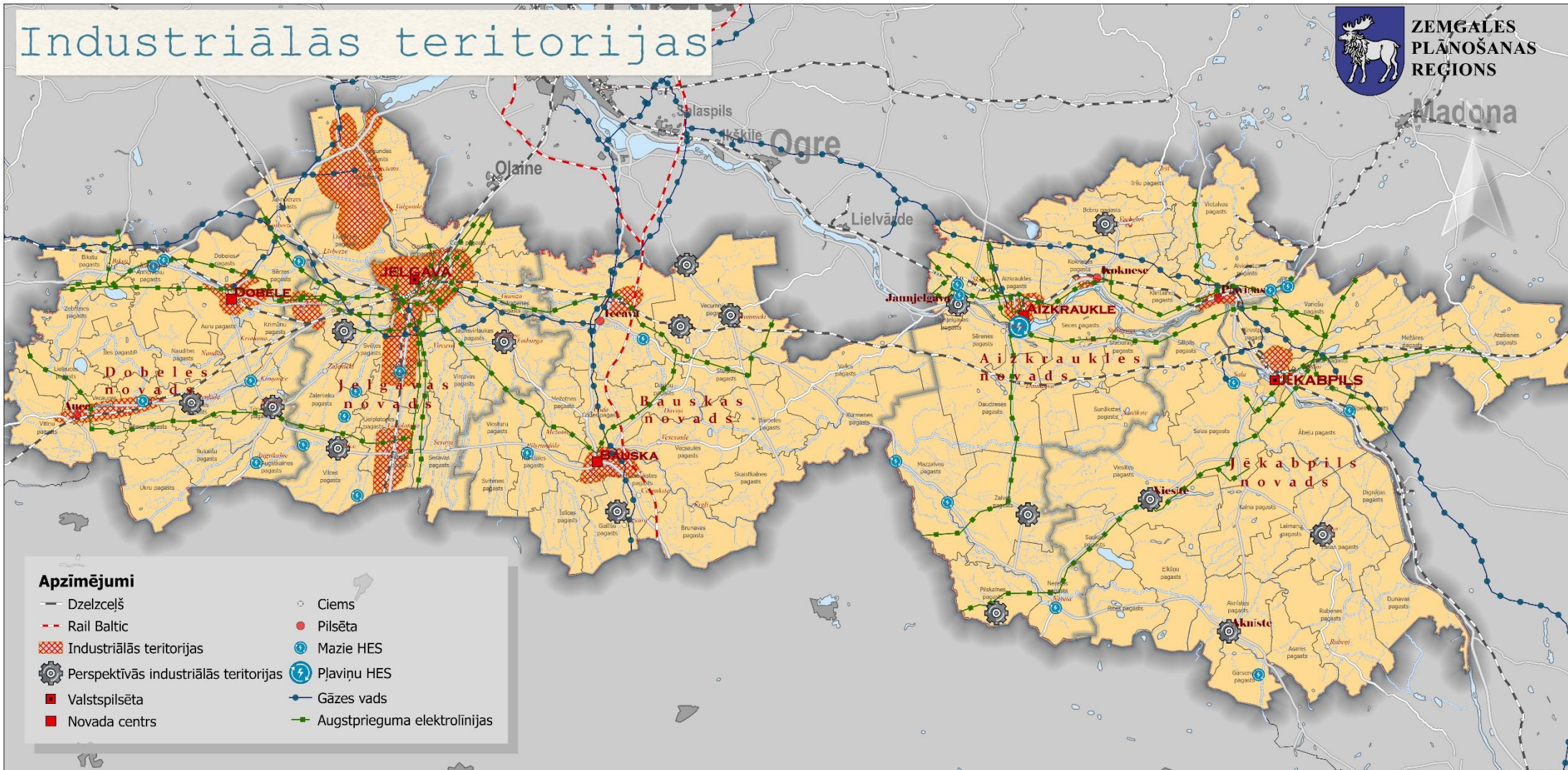

7.5. Reģiona sociālo pakalpojumu un iestāžu attīstības perspektīva (karte)

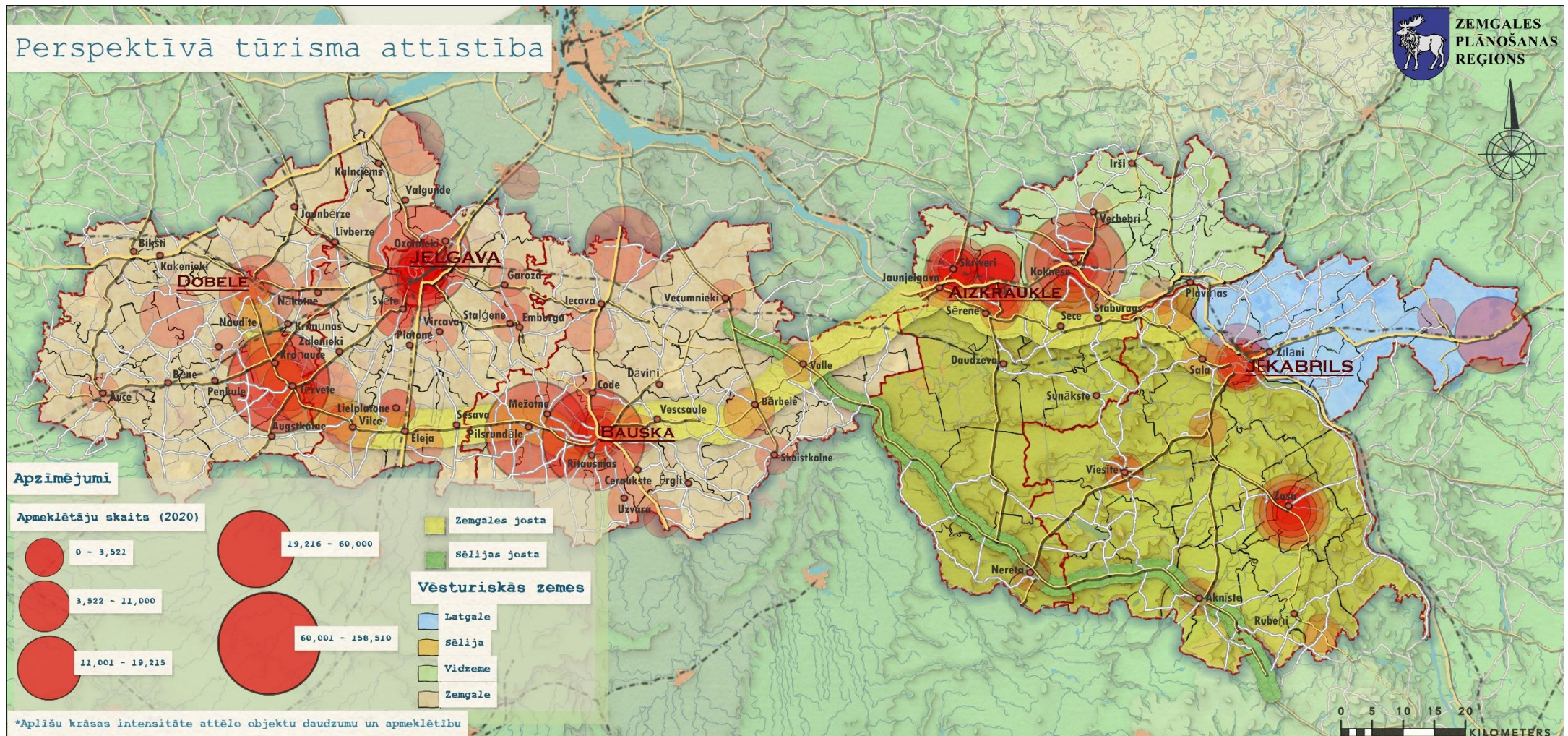

7.6. Reģiona industriālo teritoriju un parku izvietojums, atbalsta institūciju (karte)

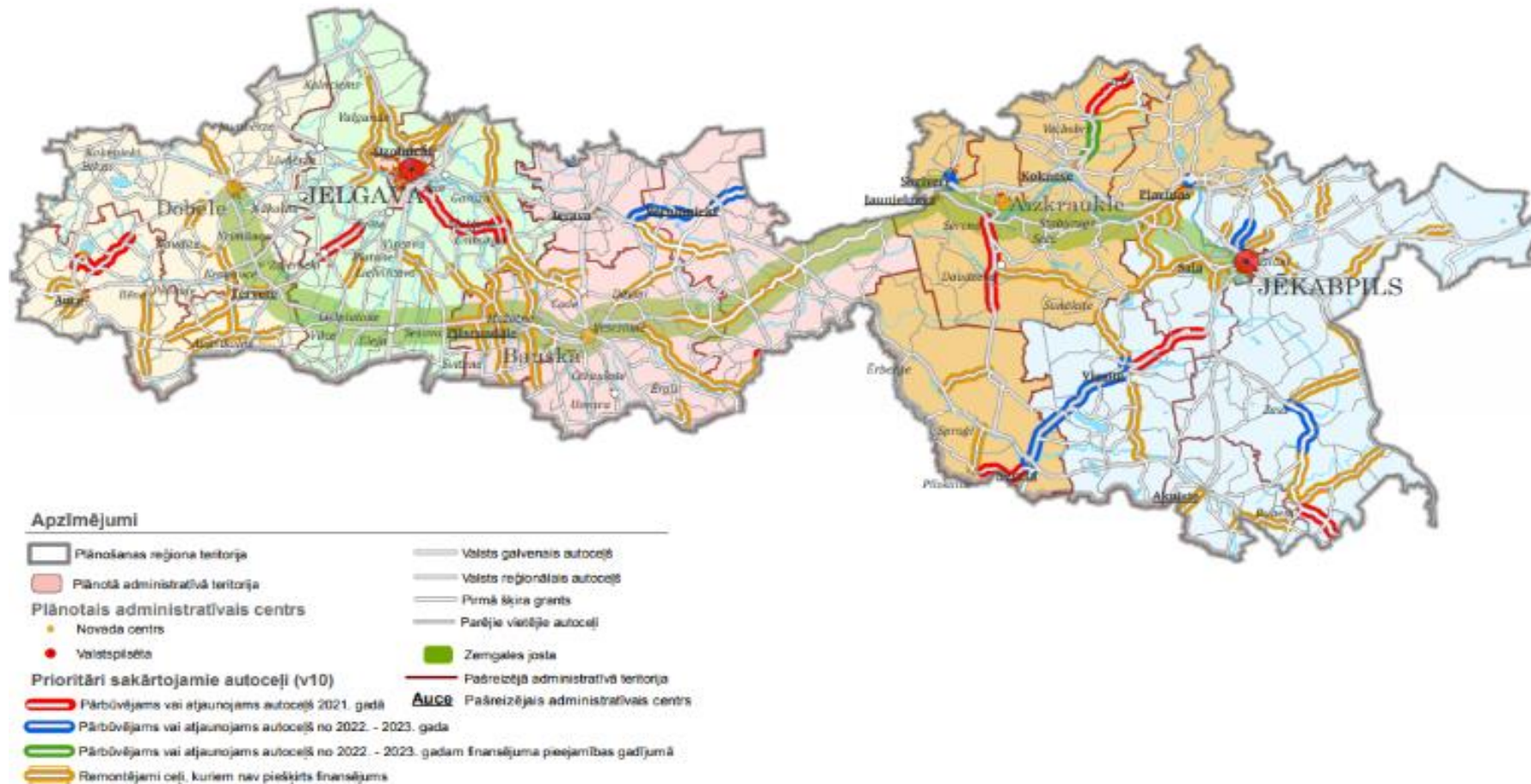
7.7. Reģiona perspektīvo tūrisma un kultūras areālu attīstība (karte)

7.8. Reģiona perspektīvās autoceļu infrastruktūras attīstība (karte)

Potenciāli pārbūvējamie vai atjaunojamie autoceļi
saistībā ar administratīvi teritoriālo reformu

7.9. Reģiona perspektīvās mikromobilitātes infrastruktūras attīstība (karte)

